

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.afhamontada.com

شعر اربعه

دین قانونی نینه
فلسه فهی ناین
شعر و هونراوهی بلاونه کراوه

دائراوی؛ مامونتاره بوبول عه تووفی
(سه رده شت)

لتحميل كتب متنوعة راجع: «مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي»

بۆدانباردانسی جووردها کتیب: سهرهانی: «مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي»

برای دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com



www.iqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

شەرىعەت

۱- دین قانۇنى ژىنە

۲- فەلسەفەى دین

۳- شیعەر و ھۆنراوھى چاپ نە کراوو

لە دیوانە کەیدا

دانراوی:

مامۆستا پەسوولى عەتووفى

بېشاسپى برىاجى (سەردەشت)

سرشناسه	:	عطوفی، رسول، ۱۳۱۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	دین قانونی ژینه/ داناوای ره سوولی عه تووفی.
مشخصات نشر	:	مریوان: امام ربانی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	:	۳۱۰ص.
شابک	:	978-600-6962-03-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کردی.
موضوع	:	شعر کردی -- قرن ۱۴
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۲ ۶۳۷۴۳س/ PIR۳۲۵۶
رده بندی دیویی	:	۲۱/۹۸۱۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۳۵۲۴۲۵

ناوی کتیب : شه ریعت
 نووسهر : مه لا ره سوولی عه تووفی
 نه و به تی چاپ : درهم ۱۳۹۳
 تیراژ : ۱۰۰۰
 پیت چنی : ناشنا «سنه»
 ناشر : انتشارات امام ربانی

دین

قانونی ژین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(به شی یه که م)

(پیشه کی)

(به ناوی یه زدانی بژیوهر وه خاوهن به زهیی)

(به حمه تی خوا ده گهل سلای زور له سه رگیانی پاکسی
پنغه مبه ری نیسلام حه زره تی (موحه ممد) ﷺ وه په ی ره وانسی
به ماوه ی بونی دونیا.

گه نجه به ریزه کان وه کیژه به شه ره فه کانی گه لی کورد نه ی پۆله
به شه ره فه کانی نه ته وه ی به رزی کورد زور باش بزانه هیچ میلله تیک
لگادونیا به دا نییه که هیچ دینیکی نه بی به لکو هه مو میلله تیک چه
ته وه ی رابردوه یا ته وه ی نیستا هه یه وه بگره ته وه ی داهاتوش
مسوگره خاوه نی دینیک بۆن وه نیستاش خاوه نی دینیکن وه له
داهاتوش دینیکیان هه ره ده بی چونکه رونا که کۆمه له نیسانیک
ناتوانی به بی (ئیدولوژی) واته دین ژییانی خووی برپوه به ریت وه
هه مو کۆمه له نیسانیک بۆ ریک و پیکی وه پارازتنی ئابرو و
شه رافه تی نیسانی خووی پنیوستیه کی زوری به دین هه یه وه ده بی
خاوه نی دینک بی چونکه نیسان که هیچ دینکی نه بی وه کو پاتال وه
ناژل وه حه یواناتی کیوی و خومالی ده بی وه ده گهل حه یوانات هیچ

فەرقتى ئابىي واتە رېزى شەرافەت و بەرزى ئىنسانى لەبەين دەچىنى وە
 عەقل و عىلم و زانىيارى ئىنسان بەھرە يەكى ئابىي وە بەلپىر و دەچىنى
 دەگەل حەيوانات وە دېندەي كىيىيى ھىچ فەرقتى ئابىي واتە رون بۆۈە
 ھەمو ئىنسانىك مسوگەرە پىنويستى بەدەين ھەيە. واتە بۇمان رون بۆۈە
 ھەر ئىنسانىك ئەگەر بېھەوينى ژىيانىكى خوش و رېنك و پىنكى ھەيى
 وە شەرافەت و رېزى ئىحتىرامى لەناو كۆمەلدا زۆر بىي وە عەقل و
 عىلم و زانىيارى ھەيى وە كەلكى زۆرى لى وە رېگىرى

- يەكەم - دەبىي (ئىدولوژىيەك) دىنى كى ھەيى

(دو) دەبىي دىنى خۆى زۆر باش بناسى وە بىرواي بەدىنى خۆى
 ھەيى.

(سى) دەبىي دىنى خۆى زۆر باش بەرپۆە بەرى وە بە گوپۆە دىنى
 خۆى ژىيانى وە سەرخات واتە ژىيانى دەگەل دىنى بەرەبەر بىت.

(چۆار) دەبىي بەھەمو تواناي خۆى بى وچان تىنكۆشى بۆ
 وە سەرخستنى دىن وە پەرەپىدانى دىنى خۆىي وە بەرگىرى لە -
 لاۋەزى وە كەم بونەۋەي دىنى خۆى بىكات.

(بهشی دوهه م)

دینی ئیمه ئیسلامه

روله به شه به کانی گه لی کورد - ئیمه زور باش ده زانین وه زور -
 رونا که ئیمه هه مومان موسولمانین دینی ئیمه (ئیسلامه) وه قانونی
 دینی ئیسلام (قرآن) قورئانه - دینی ئیسلام له هه مو دینه کانی تر
 باشتره چونکه قانونی دینی ئیسلام (قورئان) له رۆژیکه وه که له لای
 خوای گوره وه بۆ پیغه مبه ری ئیمه (موحه ممه د) ﷺ هاتوو وه به
 جامیعه ی ئینسان راگه یه ندراوه هه تا ئه ورو ته نیا نوخته یه کسی لی
 نه گۆراوه - به ته وای ماوه ته وه به لام دینه کانی تر هه مو ده ستیان لی
 دراوه وه ئالوگۆریان تیدا کراوه. واته دینی راسته قینه ته نیا دینی
 ئیسلامه وه هیچ گومانی تیدا نییه. وه کو یه زدانی مه زن له قانونی دین
 (قورئان) دا فرمویه تی **إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ**. واته دین له لای
 یه زدانی مه زن ته نها دینی ایسلامه. آل عمران - آیه ۱۹

به وه هویه که یه قین ده زانین دینی ئیمه دینیکی حقه وه به راستی
 دینی خوایه واجبی سه رشانی ئیمه یه به ته وای بیناسین و برئان
 پئی هه بیته وه بۆ سه رکه وتنی و په ره پیدانی تیکوشین و به رگری
 له وشانه بکه بین که پیچه وانیه ی دینه که مانن.

به‌شی سیپه‌م

واجبه له پینشی هه‌مو شتی‌کدا بزانی‌ن دین چیه وه به ته‌واوی بیناسین.
دین به تیک‌پایی ئه‌وه‌یه

(دین قانونیکی ئیجتیماعیه که خو‌وا‌ی گه‌وره دروستی کرده - وه
به وه‌سیله‌ی پی‌غه‌مبه‌ران نار‌دویه‌تی بۆ کۆمه‌لی ئینسان)

واته دین قانونیکه - که مافی ته‌واو - وه چونیه‌تی ژییانی
شه‌رافه‌تمه‌ندانه و، نارام دور له ناکۆکی وه چه‌نگوچه‌له‌مه‌ی بۆ هه‌مو
فردیک له ئە‌ف‌رادی ئینسان دا‌بین ده‌کا وه به شینو‌یه‌کی عا‌دلانه‌ی
دیاری کرده به جوریک که هیچ قانونیکی تر ناتوانی وه‌کو دین
سودو قازانجی بۆ هه‌مو ئینسانیک هه‌بی وه تیک‌پایی جامیعه‌ی
ئینسان بگریته وه لیره‌دا ئاشکرا بو دین با‌شترین قانونی ژییانی
ئینسانه. قانونی دینی ئیسلام واته دینی ئیمه (قور‌ئانه) که خو‌وا‌ی
گه‌وره بۆ پی‌غه‌مبه‌ری ئیمه (موحه‌مه‌د) ﷺ ی نار‌دوو‌ه - وه
حه‌زرتی موحه‌مه‌د ﷺ درودی خو‌وا‌ی لیلی بی له‌نیو جامیعه‌ی
به‌شه‌ردا به‌لاوی کردۆته‌وه وه زۆربه‌ی کومه‌لی ئینسان ئه‌و دینه
پیرۆزه‌یان ناسیوه - وه به راسته‌قینه بر‌وایان پی هیناوه وه ژییانی
خو‌یان به پیی له‌رمانی قانونی ئه‌و دینه پیروزه واته (قور‌ئان)
به‌پیره‌ بردوو‌ه که سو‌پاس بۆ خوا ئیستا ئیمه به‌چاوی خو‌مان
ده‌بینین ئه‌و دینه پیروزه‌ی ئیمه دو‌وا‌ی هه‌زار و چوار‌سه‌د سال که

له ته مهنی پابردووه ههر وه کو زهانی پینغه مبهری مهزن (ماوه ته وه) واته قانونی نه و دینه پیروزه (قورئان) حه تا نوخته به کی لینی نه گورپاوه - وه که م و زور دهستی لنی نه دراوه - نه و (قورئانه) که سه حابه ی پینغه مبهری ئیسلام نوسیویانه ته وه ده گهل نه و (قورئانه) ی که ایستا له دهستی ئیمه دایه حه تا به نوخته به کیان جیاوازی نییه وه به ته وای وه کو به کن نه وه به لگه به کی پونا که له سه ر نه وه که به زدانی مهزن نه و دین و قانونه (قورئان) ی پاراز تووه وه له مه به دواش ده ی پاریزیت وه پوژده گهل پوژ - په پره وانی دینی ئیسلام زورتر بووه - وه زورتر ده بی که ههر نه وه - به لگه به کی ئاشکرایه له سه ر حه قانیه ت و راسته قینه ی نه و دینه پیروزه).

به‌شی چواره‌م

(میژوی دینه)

دین ده‌گه‌ل په‌پیدا بونی ئینسان دروست بووه واته له رۆژنیکا که یه‌زدانی مه‌زن هه‌وه‌لین دایک و بابی ئینسانی به‌ناوی (ئاده‌م و حه‌وا) هینا‌یه سه‌ر زه‌وی (قانونی دین) که له‌چهند په‌ریکدا نوسرا بووه به‌ناوی (سوحوف) وه به وه‌سیله‌ی حه‌زرتی (جوپرائیل) که یه‌کێک له مه‌لائیکه‌ته‌کانی هه‌ره به‌رزى خو‌وا‌یه وه مه‌ثموری را‌گه‌یانندی (قانونی دین) به هه‌مو پی‌ن‌ه‌مه‌رانه - به حه‌زرتی - ئاده‌می - را‌گه‌یاند - وه حه‌زرتی ئاده‌م له‌ته‌واوی ژییانی خو‌ویدا به‌پینی ئه‌و - قانونه‌ دینی‌ی - که له‌ناو (سوحوف) دا یه‌زدانی مه‌زن بو‌یی دیاری کردبو - جو‌لا‌یه‌وه و ژییانی پی‌روزی خوی برده سه‌ر له دو‌وا‌ی حه‌زرتی (ئاده‌م) هه‌تا زه‌مانی حه‌زرتی (موسی) دورود خو‌وا‌یان له‌سه‌ر پیت - که هه‌زاران سه‌ده - ده‌له ما‌به‌پینی (ئادم و موسی) زه‌مانی په‌ریوه (قانونی دین) واته قانونی ژییانی ئینسان - ناوی (سوحوف) بووه - وه هه‌روه‌ها له‌و ما‌وه زۆره‌دا - هه‌زاران جار کۆمه‌لی ئینسان زوربه‌یان رویان له (سوحوف) وه‌رگه‌راوه - وه له‌به‌ینیان بردوه وه کاتر بوون - که یه‌زدانی مه‌زن هه‌مو جار هه‌کان - ئینسانیکێ پاک و خا‌وینی له‌ناو کومه‌له‌که ما‌یه‌سیه خا‌وینه‌کان

هه‌لبزار تووه و کردویه ته پیغه‌مبەر - وه سەر له‌نووی له‌سەر زوبانی وی و قومه‌که‌ی به‌وه‌سیله‌ی حه‌زهره‌تی (جو‌برائیل) (سوحوفی) بۆ ناردۆته‌وه - وه‌ئهو پیغه‌مبهره‌ش له‌ناو کۆمه‌لنی کاتی خۆیدا ب‌سلاوی کردۆته‌وه - وه‌ زۆربه‌ی کۆمه‌لنی ئینسان - ب‌روایان پێ کردووه - وه‌ په‌رهبویان لێ کردووه - واته‌ هه‌زاران پیغه‌مبەر هاتون و (قانونی دین) قانونی ژییانی ئینسانیان نووی کردۆته‌وه به‌لام کاتی حه‌زهره‌تی (موسی) دورودی خوایی لێ ب‌یت بویه پیغه‌مبەر - قانونی دینی به‌ناوی (ته‌ورات) بۆی هاته‌ خواری واته‌ - یه‌زدانی مه‌زن - ناوی (سوحوفی) به‌ناوی (ته‌ورات) گو‌ریه‌وه - وه‌ قانونی دینی - به‌ناوی (ته‌ورات) بۆ حه‌زهره‌تی (موسی) عليه السلام ناردووه له‌دوای حه‌زهره‌تی (موسی) عليه السلام هه‌تا زه‌مانی حه‌زهره‌تی (عیسی) عليه السلام (قانونی دین) واته‌ قانونی ژییانی ئینسان ناوی (ته‌ورات) بووه - وه‌ هه‌روه‌ها - له‌ما‌به‌ینی حه‌زهره‌تی (موسی) عليه السلام و حه‌زهره‌تی عیسی عليه السلام هه‌زاران - سه‌ده‌ له‌ زه‌مان تی په‌ریوه - وه‌ زۆر جاریش (قانونی دین) له‌به‌ین چووه - که‌ یه‌زدانی مه‌زن به‌ وه‌سیله‌ی پیغه‌مبهران زیندوی کردۆته‌وه پ‌یویسته‌ ئه‌وه‌ش زۆر باش بزاین که‌ له‌ ما‌به‌ینی حه‌زهره‌تی (موسی) وه‌ حه‌زهره‌تی (عیسی) عليه السلام له‌و زنجیره‌ پیغه‌مبهرانه‌ی که‌ په‌ی‌رهبویان له‌ (ته‌ورات) کردووه پیغه‌مبهرێک هه‌بوه به‌ناوی حه‌زهره‌تی (داود) دورودی خوای له‌سەر ب‌یت که‌ ئه‌و پیغه‌مبهره سه‌زای ئه‌وه‌ که‌ (قانونی دینی) له‌ناو کۆمه‌لنی ئینساندا به‌ناوی (ته‌ورات) زیندو کردۆته‌وه - یه‌زدانی مه‌زن کتیبیکی دیکه‌شی به‌ناوی (زه‌بور) بۆ ناردووه که‌ ئه‌و کتیه‌ واته‌ (زه‌بور) سه‌دو په‌نجا سو‌په‌ت بووه - وه‌ به‌سی - به‌ش - دابه‌ش کراوه - به‌شی یه‌که‌می

چۆنیه تی وه روداوه کانی کۆمه لانی رابردو بوه - بهشی - دوهه می
 چۆنیه تی وه روداوه کانی کۆمه لانی - داهاتو - تاییهت چۆنیه تی
 کرده وه کانی (بخت نصر) بووه که یهزدانی مهزن بو حه زره تی
 (داودی) رۆن کردونه وه واته ئه و دو به شانته تهنیا بۆ ناگاداری وه کو
 میژو له لایهین یهزدانی مهزن هاتونه خواری - بهشی سنی هه میشی -
 ناموزگاری وه هه لئانی کۆمه لانی ئینسان له سه ر په ی په وی له قانونی
 دین به ناوی (ته و پرات) بووه.

به کورتی بلین (زبور) (قانونی دین) واته قانونی ژیبانی ئیسان
 نه بووه به لکو تاییه تی به حه زره تی (داود) بووه چونکه حه زره تی
 (داود) یش قانونی دینی به ناوی (ته و پرات) زیندو کردوته وه
 ههروه ها زنجیره پیغه مبه ریکیش که له دوای حه زره تی (داود)
 هاتون هه تا زه مانی حه زره تی (یحیی) درود خوی له سه ر بیت.

به لام دوای مردنی ئاخیرین پیغه مبه ری - له و - زنجیره
 پیغه مبه رانه ی که ته و پراتیان بۆ هاتبۆ - خواری له لایه ن - یهزدانی
 مه زنه وه - به ناوی - حه زره تی (یحیی) که ئاخیرین پیغه مبه ری (بن
 اسرائیلیان) بووه - چه ند نه فه ریک له وانه که هه ر له بنچینه وه پر وایان
 به (ته و پرات) واته قانونی (خوای بی شه ریک) نه بووه - له
 هه لکه و تیکدا ته وای ته و پراته نوسراوه کانیان کۆ کردونه وه - وه
 هه مویان سوتاندن - دوای به پینی - ئاوات و ئاره زۆری خو یان -
 چه ند نوسراوه په گیان دوروست کردوه به ناوی ته و پراتی راسته قینه -
 واته قانونی دینی له ناو کۆمه لیاندا بلاو کردۆته وه به ره به ره کۆمه لیان
 له دین وه رگێرا بۆ ماوه ی چه ند سالیک ته و پراتی راسته قینه واته
 قانونی خوا به ته وای له بهین چووه هه مویان کافر بون که ئیستاش

سنى جۆر له و ته و پاته دروست كراوا نه ماونه وه كه هه مويان به پيچه وانى به كترين هه به و هۆيه بو كه ئيستا قه ومى (جوله كه) خاوه نى سى دينى ليك جودا به به لام چونكه ميلله تى (جوله كه) دينى به لاوه گرنگ نيه ئيختيلانى دين نه بو ته هۆى تيكدانى به كيه تى وان - كاتى حه زره تى (عيسى) بوبه پينغه مبه ر قانونى دينى واته قانونى ژياني ئينسانى به ناوى (ئينجيل) بۆى هاته خوارى واته به زدانى مه زن ناوى (ته و راتى) به (ئينجيل) گۆريه وه و قانونى دينى به وسيله يى (جوپرائيل) به ناوى (ئينجيل) بۆ حه زره تى (عيسى) ناردوه - وه حه زره تى عيسى ئه و قانونه پيروزه ي له ناو كۆمه لنى ئينساندا به لاو كرده وه به لام زۆرى پى نه چو كه پاشاو زۆرداره كانى ئه و كاته به قه سدى كوشتن هيرشيان كرده سه ر حه زره تى عيسى كه خوا به لوتفى خۆى به وه سيله ي حه زره تى جوپرائيل حه زره تى عيسى به زگار كرده بردى بو حاسمانى. پيوسته ئه وه ش بزائين ئه و موضوعه بىرو بىروى زۆرى له سه ره وه هينديك لايان وايه حه زره تى عيسى شه هيد كراوه. له كتيبى تاريخ الانبياء دا له موضوع حه زره ت عيسى دا شه هاده ته كه شى به ناله بارى نوسيوه. ده گهل ئه وه به زدانى مه زن له سوره تى نيساء آيه تى ۱۵۷ دا فه رمويه تى: (وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ) واته ئه و كافرانه حه زره تى عيسى عليه السلام يان نه كوشتوه وه هه ليان ناوه سيوه - به لكو - لييان گوراوه به به كى وه كو ئه وى واته ئه و رپواته كه چۆته حاسمان دروسته و به قينه وه ئه و پاشاو زۆردارانه پياؤيكيان له وينه ي حه زره تى عيسى ده ست كه وت كه پى يان وابو حه زره تى عيسى به كوشتيان وه هه مو ئينجيله كانيان كۆكرده وه هه مويان سوتاندىن واته قانونى خويان به

ته‌واوی له‌به‌ین بردو وه خو‌یان به‌پینی ی‌ئاوات وه ئاره‌زوری خو‌یان
 چند نوسراوه‌یه‌کیان دروست کردوه به‌ناوی ئینجیل واته قانونی
 دین و له‌ناو کۆمه‌لیاندا به‌لاو کردنه‌وه که‌م که‌مه‌خه‌لکیان له‌دین
 وه‌رگیراوه زوربه‌یان کافر بون که ئیستاش چند جور له‌و ئینجیله
 دروست کراوانه ماونه‌وه هه‌ر به‌و هویه‌بو که ئیستا عیسه‌ویه‌کان
 خاوه‌نی چند (ئینجیل) واته دینی لیک جودان که هه‌مویان به
 پینچه‌وانه‌ی یه‌کترین به‌لام عیسه‌ویه‌کانیش هه‌ر وه‌کو موسایه‌کان
 دینیان هینده به‌لاوه‌گرینگ نییه که هوی ناکوکی نیوان بیت به‌لام
 هیندیکی زور که‌م که زور باش ئاگادار بون له‌وه که ئه‌و ئینجیله
 راسته‌قینه‌ی که خوا‌ناردویه‌تی له‌به‌ین چووه وه ئه‌و ئینجیلانه‌ی که
 له‌ناو کۆمه‌ل‌دان سازکراوی ده‌ستی دوژمنانی خوان له‌سه‌ر باوه‌پری
 پیشوی خو‌یان مانه‌وه به‌لام چونکه قانونی خویان له‌ده‌ست‌دا
 نه‌ما‌بو ئه‌و زنجیره ئینسانه هه‌ر تووانیان دو + سی پشت هیندیک
 له‌قانونی خوا‌به‌رپروه به‌رن وه له‌پاش چند پشت ئه‌و توژه قانونه‌ش
 له‌بیر چووه به‌لکو دینی ئه‌وان ئه‌وه‌بو که (خویان به‌حقوق ده‌ناسی وه
 هیچ دینیکی تازه‌یان قه‌بول نه‌بو) ئه‌وانه پینان ده‌گوتن (حه‌نیفیه)
 ئه‌و زنجیره ئینسانه چندین سه‌ده به‌و جوژه هاتنه‌خواری که
 به‌ره‌بابی پیغه‌مبهری ئیمه‌حه‌زرتی (موحه‌مه‌د) له‌وانه‌بو.

کاتی پیغه‌مبهری ئیمه‌حه‌زرتی (موحه‌مه‌د) درودی خو‌ایی
 له‌سه‌روی و له‌سه‌ر هه‌مو پیغه‌مبهران بی له‌ته‌مه‌نی چلسا‌لیدا بو به
 پیغه‌مبهر قانونی دینی به‌ناوی (قور‌ئان) بۆ هاته‌خواری واته یه‌زدانی
 مه‌زن ناوی (ئینجیلی) به (قور‌ئان) گۆرپه‌وه - وه به‌وه‌سیله‌ی
 چه‌زرتی (جویرائیل) قانونی دینی واته قانونی ژییانی ئینسانی

به ناوی (قورئان) بۆ حه زره تی (موحه ممه د) ﷺ ناردوو ه وه (قورئان) له ماوه ی ۲۳ بیست و سێ سأل که ماوه ی پیغه مبه رایه تی حه زره تی (موحه ممه د) ﷺ بووه له لاین یه زدانی مه زنه وه هاتۆته خواری وه ته واو کراوه که حه زره تی (موحه ممه د) ﷺ له و ماوه دا به هه مو توانای خۆی ده گه ل نه وه که هه زاران ره نج و نازاری کینشاوه ورده - ورده قورئانی به ناو کومه لنی ئیساندا به لاو کرده وه که زۆربه ی ئینسانه به شه ره فه کان بر وایان پی کرده وه په پره و یان لینی کرد - وه کو خۆر به تیشکی پیروزی خۆی شه وی تاریکی - کوفری - له به ین بردو دونه یای پوناک کرده وه که سوپاس بۆ خوا هه تا نه ورپۆ که ئینمه به چاوی خومان ده بینین که نه و دینه پیروزه (بی نه وه ی دهستی تی وه ربدری یا چوکتیرین ئالوگۆپی تیندا بکری) هه ر وه کو خۆیی ماوه ته وه - وه پۆژ ده گه ل پۆژ زیاتر بووه - وه زیاتر ده بی + نه گه ر به وردی له میژوی دین بکوئینه وه به بیرنکی وشیارانه سه رنجی بده یینی نه و پر سیارانهی خواری مان بۆ دینه پیش.

به شی پینجه م

(لی کۆلینه وهی دینه)

(پرسیاری یه که م)

بۆچی قانونی دینی خواله حه زره تی (ئاده مه) وه هه تا زه مانی
 حه زره تی (موحه مه د) ﷺ پینغه مبه ری ئیسلام هینده گۆراوه و
 له به یین چووه و زیندو کراوه ته وه به لام دینی ئیسلام دهستی لیتی
 نه دراوه و ههروه کو خوبی ماوه ته وه

(پرسیاری دووه م)

بۆچی قانونی دین

واته قانونی ژییانی ئینسان هه ر ده بی یه زدانی مه زن دایینی وه
 نا کرئی ئینسانیکی زانا وه لکه وتو دایینی.

(پرسیاری سی هه م)

ئه گه ر قانونی دین - قانونی ژییانی ئینسانه وه قازانج و به ره مه می
 خوشی و چاکه ی هه ر بۆ ئینسان ده گه ریته وه خو هه مو ئینسان
 عه بدی خوان و خواجه لۆتفی خوینی وه دی هیناون و دورستی
 کردون، بۆچی بۆ هیندیکان خوشی هه میشه یی و دووانه ها تو

(به هشتی) ی بۇ داناون - وه بۇ هیندکان نازارو عه زابی هه میشه ی و دووانه هاتو (جه ههنه می) ی بۇ داناون خو ده یوانی هه موان وه کینک وه دی بیئی و خوشی دائیمیان بداتی.

(وه لاهی پر سیاری یه که م)

قانونی دین واته قانونی که خوا بۇ ژییانی ئینسانی داناوه قانونیکه بۇ ریک و پینکی و نارامی و ئەمینی و به خته وه ری ژییانی ئینسانه وه بۇ هه ر فەردیک له ئە فرادی ئینسان مافی ته وای به رابه ری و برابه تی دیاری کردوه دوژمنی زولمی ئینسانیک له ئینسانیکه - دژمنی نازاری ئینسانیک له ئینسانیکه دوژمنی ئە وه یه که ئینسانیک چاو بپرته مال و ناموسی ئینسانیک تر دوژمنی فەسادی ئە خلاق و فەسادی کرده وه یه به کورتی هیچ ئینسانیک له ئینسانیک زیاتر نییه مه گه ره ته قوا - واته ئە وه ی که ته قوای بۇ خوا زورتره وه خزمه تی بو عه بدانی خوا زیاتره له لای خوا پیزی پتره - ئە وه که دین مافی هه مو که سی دیاری کردوه - خوا له (قورئان) دا فەرمویه تی: (وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا) سورة القصص آیه ۷۷

خوا فەرمویه تی ئە ی موحه ممه د له بیر خوژ مه به وه به شی خوژ له دونیا یه دا + مه به ست لیره دا هه مو ئینسانیکه له بیرت نه چنی به شی خوژ له دونیا یه دا به لگه یه کی رونه که هه مو ئینسانیک به شی هه یه واته دین به شی هه مو ئینسانیک دیاری کردون - به ش واته ژییان له چوارشت پینکها تووه - ئیحترام - ناموس - ئەمینی - مال واته بژیو - واته دین حه قی ژییانی داوه ته به هه مو که س وه کو یه ک + له نایه تینکی تر دا خوا فەرمویه تی (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ

ذَكَرَ وَأَنْتُمْ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلًا لِتَعَارَفُوا - إِنَّ أَمْرَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقِينَكُمْ) (إِنَّ اللَّهَ عَلَيْنِهِمْ وَجَيْبٌ) (الحجرات آیه ۱۳)

واته نهی شه کومه لانهی ناو براون به ٲینسان یه قین بزائن ٲیوهم له ٲیرو مینه یه ک (واته ٲادهم و حه ووا) دروست کردوه - وه ٲیوهم به چه نده ته وه وه هه ر نه ته وه ی به چه نده هوزو تیره - دابهش کردوون - به گویره ی فه رموده ی زانایانی (قورٲان) و ته فسیر - فه لسه فه و حیکمه ت له وه داکه یه زدانی مه زن ٲینسانی به ره ننگ و شیوه و قوم و هوزی جوراو جور وه دی هیناوه بو ته وه یه ده گه ل ٲیک دوری دیمه ن و هوزو تیره ده بی یه کتر بناسن چونکه عیله ته ی وه دی هینانی و جیباوازیه که ی کرده ناساندنی یه کتری و فه رموی (لِتَعَارَفُوا) و ناسینی ته واویش ته وه یه که سیک که سیک ی ناسی ده زانی مالی و ملکی چه نده - ٲله و پایه ی چه نده - ٲیزو ٲیحرامی چه نده وژن و مندالی چه نده ه ن جا نه گه ر چوار تاییه ته کانی - ناسی ده بی ٲیان ٲاریزی و خه یانه ٲیان ٲی نه کات جا یه قین بزائن یه زدانی مه زن زاناو ٲاگاداره و هه مو شٲیک ده زانی.

مه به ست ٲیره دا ته وه یه - ٲیحرام و ناموس و مال و گیانی یه کتر ٲیاریزن واته یه کتر مه کوژن و ٲیحرامی یه کتر مه شکینن وه سوکایه ته ی به ناموسی یه کتر مه که ن وه یه کتر ٲازارو نه زیه ت مه که ن وه مالی یه کتر مه خون - ٲیره دا ٲون بووه که قانونی دین مافی ژییانی هه مو فه ردینک له نه ٲراد ی ٲینسانی وه کز یه ک داناه - وه هه مو یان به رابه رن - له دواپی دا خوا فه رموی (گه روه تر له ٲیوه - به دینتر له ٲیوه یه + واته هه رکه سی به دینتر بی ٲیزی لایی خوا زیاتره) ٲیره دا ته وه مان بو ٲون بووه نه گه رکه سیک خه یانه ت بکا به ژییانی که سیک تر واته

بنيٰ ثيحترا مى پي بکات يا چاو بپرته ناموسى يا نازارى بدات يا مالنى بخوات به زالم حيسابکراوه - وه قانونى دين واته (قورئان) له باره ي زالمدا فرمويه تى (وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيُّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ) سورة الشعراء آيه ۲۲۷.

به زدانى مه زن فرمويه تى له وه به دواوه ده زانن وه به چاوى خوويان ده بينن نه وانهى كه زالم ده كه ن كه چون سهره و خون ده پين واته سهره و خون ده كه ونه عه زابى (جهه ننه مه وه) خواى گه وه دوباره ي كردوته وه فرموى (يَنْقَلِبُونَ) به لى سهره و خون ده كه ونه عه زابه وه - نه و دوباره كردنه وه بلگه به له سهر شيدده تى عه زابى خوواو توندتر عه زابى بو زالم - نه وه نمونه به كى چوكه له بوله قانونى دين (قورئان) واته قانونى ژيىانى ئينسان كه زور به كورتى به بيان كرا - جا نه گه ر قانونى دين له ناو كۆمه لى ئينسان به ته واوى په يره وى لى بگرى ئير شوينيك بو زالم و زوردارو فه ساد نامينته وه هيج ناكۆكيه ك نايه ته نيوان (پرسىيار) به رپوه به رى نه و دينه پيروزه كينه؟ - وه لام - سهره تا نه ركى سهرشانى پينغه مبه رانه - دوايى نه ركى سهرشانى زانايانى دىنيه كه قانونى دين به رپوه به رن چونكه (عوله ماى دىنى) واته مامه ستايانى تاينى نه گه ر به راستى نه ركى سهرشانى خوويان به رپوه به رن له جنى پينغه مبه رانن واته ميرات گرى وانن + هه ر وه كو پؤژ ئاشكرايه قانونى دىنى خوا به پينجه وانهى ئاوات و ئاره زوينى هه مو زالم و زوردارو فه سادىكه هه رچى زالم و زوردارو فه سادكاره قانونى دىنى خوا به سه ددىكى پولانى له پيش ئاوات و ئاره زوى خوويانى ده زانن وه به هه مو + تووانى خوويان هه ولى بو دهن كه نه و سه دده بشكينن وه به ته واوى له به ينى به رن جا

له سه ره تاي ئيسلامه وه هه تا زه ماني چه زره تي ئآدهم له مابه يني هه مو پيغه مبه ره كاندا واته له مابه يني نه و پيغه مبه ره هه تا پيغه مبه ريكي له شويني هاتووه (هه ره به و شيوه له ئآدهم هه تا ئيسلام) زالم و زورداري وا هه لکه وتون (تا نه و جيگايه هينديكيان داواي خوايه تيان کردوه) که تووانيويانه له هه لکه وت و ده رفه تدا پيغه مبه ريان زانا راسته قينه ئاينه کانين کوشتون. وه هينديک بي مينچک و پول په رست (که نوري دين له دلني واندا شوينيكي نه بووه) ليباسي ئاينيان کردوته بهر وه به وسيله ي نه وانه قانوني ديني خويان له بهر بر دووه - وه به ئاوات و ئاره زوي خويان. قانونيكيان دروست کردوه و بناوي دين بلاو کزاهه توه (ورده ورده) کومه ليان له دين وه رگيپراوه هه تا زوره ييان کافر بوون به لام چونکه نه يان توانيوه قانونيكي وا دابنين که به قازانجي هه مو فهدريک له نه فرادي ئينسان بي پاش ماوه يه کي که م زوره ي کومه لي ئينسان که وتوته ژير باري قورسي ئازارو کوشت و کوشتارو تالان و برؤ - وه هه مو جوړه فه ساديک (جا يه زداني مه زن) به زه يي به عه بداني خوني دا هاتووه به وه سيله ي پيغه مبه ران سه ر له نوي ديني زيندو کردوته وه هه ره به وه يه بو (يه زداني مه زن) سه دو بيستو چوار هزار پيغه مبه ري له کومه لي ئينسان هه لبارتووه - وه ديني پي زيندوو کردونه وه - نه وه بو هوي گوران و له بهر چون و زيندو بونه وه ي (قانوني دين) له ئآدهم تا خاتهم.

به شی شه شه م ده وری خاتم

کاتی قانونی دین به ناوی (قورپان) بو حه زره تی (موحه ممد) ﷺ درودی خوی له سر بی هاته خوارتی یه زدانی مه زن به وه سیله ی پیغه مبه ری نیسلام به کومه لی ئینسانی راگه یاندو فرموی (إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ) آل عمران آیه ۱۲. به حه قیقه ت دین له لای خوا ته نیا دینی نیسلامه واته به راستی وه به حه قیقه ت قانونی دینی نیسلام (قانونی ژییانی ئینسان) (قورپان). له لای (خوا) وه بو کومه لی ئینسان دیاری کراوه . وه ته نیا قانونیکه - که ده توانی مافی ته و او ی ژییانی کومه لی ئینسان دابین بکات وه قانونیکه حه ققه و راسته قینه و هیچ گومانی تیندا نییه وه باقی دینه کاتی تر هه مویان به تالئن وه شوینی په پیره وی نین چونکه وه کو له پئشه وه به یانکرا دینه کاتی تر (له نادم تا نیسلام) له به یین چون و گوراون وه شه دینه (غیره نیسلامیانه ی) که نیستا هه ن دروست کراوی دوژمنانی (یه زدانی به ریزن) و به تالئن جا شه وه به لگه یه کی زور بونا که له سر حه قانیته و به راستی و پاکی دینی پیروزی نیسلام وه به تالی باقی دینه کانی تر + به لام شه وه که دینی نیسلام نه گوراره چونکه له زه مانی ژییانی پیروزی پیغه مبه ری نیسلام هه تا دوای (خوله فای نیسلامی) قانونی پیروزی نیسلام (قورپان) له نار زور به ی کومه لی ئینساندا خوی حاکم بووه و

دوژمنانی (قورپان) نه یانتوانیوه چاوی له بهر هه لنین + کاتی که زنجیره ی (خوله فای ئیسلامی) دووایی پی هات وه قودرته له نیو جامیعه ی ئیسلامیدا که وته به رده سستی پاشاو رونه سای جمهوری نه وانش هه ر چه ند - زور به یان - زیاتر کرده وه یان به پیچنه وانیه ی قانونی دین (قورپان) بووه به لام بیرو باوه رپان به قانونی دین (قورپان) پته و بووه و ریزبان لی گرتووه و پشتیوانیان لی کردووه - وه نه گه ر له نیو - نه وانهدا هیندیک نه یارو دوژمنی (دین) - هه لکه وتون به هوی نه وه که زانا راسته قینه ثابینه کانی دینی پیروزی ئیسلام هینده به جه رگو و به هیزو له خو بوردو بوون بو پارازتنی قانونی دینی خویان (قورپان) نه یاره کان - نه یانتوانیوه پچوکتز زیانیک به قانونی دینی پیروزی ئیسلام (قورپان) بگه یه تن وه هه روه کو زه مانی پیغه مبه ر ماوه ته وه به لکو سو پاس بو (خوا) زیاتر ته ربه قی کرده وه په ری نه ستاندووه - نه گه ر له زه مانی چه زره تی (موحمه د) درودی خوی لی بی - په ی ربه وانی ثابینی پیروزی ئیسلام ژماره ی له چه ند میلیون زیاتر نه بوه.

ئیسنا پاش تپه رینی هه زارو چوارسه د + سال ژماره ی په ی ربه وانی نه و دینه پیروزه گه یوه ته میلیار دیک که به راستی نه وه شوینی شانازی جامیعه ی ئیسلامه تایه ت نه وه زورتر شوینی شانازی جامیعه ی ئیسلامه که یه زدانی مه زن له قانونی ژیبانی ئینسان (قورپان) دا به لنین ناگاداری وه پارازتنی (قورپانی) قانونی دینی پیروزی ئیسلام) واته قانونی ژیبانی ئینسان داوه - که نه و به لینه بو کتیه حاسمانیه کانی پیش (قورپان) نه هاتووه که فرمویه تی (نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَیْ وَ اِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ) الحسرات - آیه ۹. واته - ئینه

قورئانمان - ناردۆته خووارئ (بو قانونی ژییانی ئینسان) و هر ئیمه ناگاداری ده کهین وه ده پیارنیزین له دوژمنان و نه یاره کانی - نه و به ئینه جیگای دلنییاییه و یه قینه به پنی ته مه نی دونیا هر ده مینیتته وه و ته رقی ده کات و هیچ نه یارو دوژمنیک ده سه لاتی تیکدانی نابی.

به شی حه و ته م

وه لآمی پرساری دوهه م که بۆچی قانونی دین واته (قانونی ژییانی اینسان) هه ر ده بی یه زدانی مه زن دایینی و نا کرئی ئینسانیکی زاناو هه لکه وتو - دایینی؟

ئه گه ر به وردی سه رنجی وه لآمی یه که م بدرئی وه به ته واوی بیرى لئوه که یین (دوشتمان) بۆ رۆن ده بیته وه:

(یه که م) ئه وه یه که (قانونی دینی خوا) واته قانونیک که خوا بۆ ژییانی ئینسانی داناوه (هه رگیزاوه هه رگیز) نافه وتی.

(دوهه م) هه یچ ئینسانیکی زاناو هه لکه وتو ناتوانی (قانونی دین) قانونی ژییانی ئینسان دابنی به شیوه یه ک - که مافی ته واوی ژییانی هه مو فه ردینک له ئه فرادی ئینسان که بریتیه له (ئیحترام و ناموس و مال و ئه مینی گییانی له هه موزه مانیک) دا دیاری بکات وه بی پاریزیت چونکه له پینشه وه گوتمان (وه هه مو که سینی موسولمانیش ئه وه ی بیستوهه) سه دو بیست و چوار هه زار (پینغه مبه ر) ها تونه سه ر دونیایه واته چند جار دین له به یین چووه و زیندو کراوه ته وه (له ئاده م - تا خاته م) و گه و ره ترین زاناو پسپۆری زه مان (قانونی دینی) یان له به یین بر دوه و پاش ماوه یه ک (خوا قانونی دینی) زیندو کردۆته وه و ئیستاش هه ر زیندویه و وه هه تا دونیایش هه یه هه ر زیندو ده بی.

لیره دا پون ده بیته وه که (قانونی دین) قانونیک که خوا بو ژییانی
 ئینسانی دانا وه حتمی نافه وتی وه ههروه ها ئه و زاناو پسهپورانه که
 له هه مو جاره کاندا توانیویانه (قانونی دین) له بهین بهرن (له ئاده م تا
 ئیسلام) هینده زاناو تیگه یشتوو هه لکه وتو بوون که توانیویانه
 به هیزی عقل و زانین ده سه لاتی زور به ی زه وی بگرته ده ست خو که
 هیند یکیان - هینده له خو ده رچوون - داوای (خو وایه تیان کردوه) جا
 به و هه مو عقل و زانیا ری وه دوا ی ئه وه (قانونی دینی خوا) یان
 تیکدا وه به هه مو توانای خو یان قانونیکیان بو ژییانی ئینسان
 دروست کردوه به لام چونکه به قازانجی هه مو کومه لی ئینسانه بوه
 به لکو هیند یکیان کردونه (عه بد) و (جاریه) و به پییی ئاوات و
 ئاره زویی خو یان کومه لی هه ژارو فه قیریان چه ساندو ته وه پاش
 ما وه به کی که م زور به ی کومه لی ئینسان که وتوته گیژی به لای
 بی ده وای دلی و هه ژاری و (به رده گی) وه به تیکرایی که وتونه ناگری
 بی ته مانی کو فرو فه ساد وه - دوا یی (خوا) غه زه بی به سه ردا باراندون
 هه مو یان یان زور به یانی (مه حو) کردوته وه له پاشان به وه سیله ی
 پیغه مبه ریک (قانونی دینی) - قانونی ژییانی بو کومه لی ئینسان
 ناردوه - و (دینی) زیندو کردوته وه - لیره دا - ده رکه وت که هیچ
 ئینسانیک ناتوانی (قانونی دین) که به قازانجی هه مو ئینسانیک بی
 دابنی - هژی ئه وه ش زور رونا که چونکه هیچ ئینسانیک ناگاته
 (حه ددی ته کامول) ناگاته پله ی ته وا و - وه هه ر ئینسانیک بیگری
 ناته وا وه (نه قسی هه یه) کورت و که می ئینسان یه کجار زوره که
 ناتوانی به رگریان لی بکات به لام گه وره تر له هه مو یان مرده که زور -
 رونا که هیچ ئینسانیک ناتوانی به رگری له مردنی خو یی بکات چون

ده توانی قانونیک بو ژییانی ئینسان دابنیت که له هه مو زه مانیکدا
به سودو قازانجی هه مو له ردینک له ئه فرادی ئینسان بیت.
به راستی هه رکه س بیری و ابکات هه له یه کی گه وره یه وه تاوانیکی
نه به خشه راوه له لای (خوای گه وره).

به شی هه شته م (وه لآمی پر سیاری سیهه م)

وه لآمی نه و پر سیاره نه گهر تو زینکی بیری لی وه که یین زور ئاسان و
 رونا که وه ههر له چۆنیه تی ژییانی خو ماندا وه دهر ده که ویت - بۆ وینه
 باو کینک چه ند کورپی هه یه - کامه یان له هه موان - با شتر به قسه ی بکات
 وه پهیره وی لی بکات یه قینه له وانی تری خو شتر ده ویت وه چاکه ی
 زیاتر له گه ل ده کات وه زوریش هه لکه وتوو که باوک کورپی خه را پی
 خۆی دهر کردوو ته نانه ت له مال و سامانی خۆی بی به شی کرده
 ده گه ل نه وه نه و باوکه نه و کورپی خۆی دروست نه کرده و به لکو -
 واسیته ی دروست کردنی بووه - گه وری نه کرده وه واسیته ی گه وری
 بونی بووه - ژییانی نه داوه تی به لکو واسیته ی ژییانی بووه - وه نه و
 واسیته گه ریه ش ته نیا بۆ ماوه ی پازده ساله وه هه تا روشت په یدا
 ده کات - که دووایی روشت ته واو بونی نه و کورپه یه که نه رکی ژییانی
 خۆیی ده گرینه نه ستۆ به لکو لایه نی زوری ژییانی دایک و بابیشی
 ده گرینه نه ستوی خۆی چونکه نه رکی ژییانی دایک و باب له کاتی
 پیوستدا له سه ر شانی نه و لاده وه هه روه ها نه میریک بۆ ژێرده ستانی
 یا خاوه ن کارینک بۆ کارگه رانی یا مامۆستا یه ک بۆ خویندکاره کانی .
 جا (خوا به ک) به و هه مو عه زه مه ته وه که عه بدی خۆیی له نه بوو

دروست کردوه - گه وری کردوه - چاوو گوئی و زوبانی داوه تی -
 عه قلو و عیلم و ده رکمی داوه تی ئیراده و قودرهت و ژییانی داوه تی
 ده گهل نه وه (قانونی دینی) (قورئان) واته قانونی ژییانی بو داناوه وه
 به وه سیله ی پیغه مبه ران پیی راگه یاندون - جا ئینسان هه تا زییاتر
 خوای خوی بناسیت وه زیاتر په ی ره وی لی بکات وه زورتر
 ئیتاعه ی بکات (خو) خوشتی ده وی وه زیاتر خه لات وه چاکه ی
 ده گهل ده کات وه کو روناکه خه لات و چاکه ی خوا ده بی شییاوی
 عه زمهت و گه وری خویی بیست وه کو به هشت که خوای مه زن له
 ته عریفی به هشت دا فرمویه تی (وَ فِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَ تَلَذُّ
 الْأَعْيُنُ) الزخرف آیه ۷۱. واته له به هشت دا هیه هه رچی نه فس پیی
 خوش بی وه ئاره زوی بکات و هه رچی چاو پیی جوان بیست و
 حه زی لی بکات + وه هه روه ها ئینسان هه تا دورتر بی له یه زدانی
 مه زن وه زیاتر به ره ره کانی قانونی دینی خوا بکاو زورتر بی ته مری
 بکات (خو) ناخوشتی ده وی و سه زاو توله ی توتندتری لی وه ر
 ده گرینه وه - نه وه روناکه توله و سه زاش ده بی شییاوی گه وری وه
 عه زمهت (خو بی) وه کو ئاوری (جهه نهم) واته نه وانه که له
 (قانونی دین) قانونیک که خوا بو ژییانی عه بدانی خوینی (واته
 ئینسان) ی داناوه لاده دن وه له (قورئان) په پره وی ناکه ن وه کافر
 ده بن (خو) ده یانخاته عه زابی - جهه نهمه وه - که یه زدانی مه زن له
 قورئانی پیروزدا فرمویه تی اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِي اٰدَمَ اَنْ لَا
 تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ + وَ اَنْ اَعْبُدُوْنِي هٰذَا
 صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ + وَ لَقَدْ اَضَلُّ مِنْكُمْ جِبَلًا كَثِيْرًا اَفَلَمْ تَكُوْنُوْا
 تَعْقِلُوْا. سوره یس آیه ۶۰-۶۱-۶۲

(هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ + أَضَلَّوْهَا الیَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ)

ئەي كۆمەلنى بنى ئادەمى مەگەر ئەمن بە ئىوھم نە گوت وە شوين شەيتان مەكەون وە فرىوى شەيتان مەخۇن كە شەيتان دوژمىنىكى روناكە بۇ ئىوھ بەلكو بە راستەقىنە ئەمن بناسن وە بە گۆيزەى قانونى من كە (قورئانە) برون بەرپوھ كە قانونى دىنى ئىسلامەوھ قانونىكى راستەقىنەيە وە ھىچ گومانى تىدا نىيە بەلام ئىوھ بەراستى ئەمنو نەناسى وە لەقانونى من پەپرەوى و نەكرد وە فرىوى شەيتانو خواردو كافر بون جا لەتۆلەى ئەوھ * ئائەوھ جەھەننمىكە كە بۇ سەزاي ئىوھ دىيارى كراوھ - وە بچىژن ئەو رۆكە توندترىن عەزابى ئاگرى (جەھەننەم) بەھۆى ئەوھ كە كافر بون * لىرەدا ئەگەر بەوردى سەرنجى وەلامەكە بدەين ئەوھمان بۇرون دەبىتەوھ كە (قانونى دىن) قانونى ژىيانى ئىنسان قازانچ و بەرھەمەكى ھەر بۇ ئىنسانە بەلام ھەر كەسىك بە تەواوى (خوايى) خۇبى بناسى وە بە گۆيزەى قانونى (خوا) ژىيان بەرىتە سەر (خوا) بەھەشتى بۇ دىيارى كردوھ و پىنى دەبەخشىت + وە ئەوھى كە (خوا) نەناسىت وە بە پىنچەوانەى قانونى (خوا) ژىيان بەرىتە سەر وە كافر بىت (خوا) جەھەننەمى بۇ دىيارى كردوھ و پىنى دەبەخشىت (لىرەدا ئەو پرسىيارەمان بۇ دىتە پىنش) ئەگەر ئەو كەسەى (خوا) دەناسىت وە بە تەواوى موسولمانە وە بە تەواوى بە گۆيزەى (قانونى دىن) قورئان ژىيان دەباتە سەر (خوا) خۇشى دەوى و (بەھەشتى) بۇ داناوھ*

وہ ئەو كەسەى خوا نەناسىت و بە پىنچەوانەى قانونى دىن (قورئان) دەژىت وە كافرە (خوا) ناخۇشى دەوىت و

(جهه ننه می) بۇ داناوه. ئەدى بۇچى زوربەى ئەو كۆمەلانى كە (خوئا) دەناسن وه لە قانونى (خوئا) قورئان پەيرەوى دەكەن - ژىيانىكى كەم و كورپان ھەيە و لەبارەى پىشە و سنەتە تەوہ دوواكە وتون - بەلام ئەو كۆمەلانى كە (خوئا) نەناسن وه كافر ن و پەى پەوى لە قانونى (خوئا) (قورئان) ناكەن ژىيانىكى خۇشيان ھەيە وه لەبارەى پىشە و سنەتە تەوہ پىشكە وتون (بە كورتى كافرە كان ژىيانان خۇشترە لە موسولمانە كان) لىرە دا وا دەر دەكەوى كە يەزدانى مەزن يارمەتى زىياتر بە دوژمنانى خوئى كرده لە دوستانى خوئى).

(وہ لامي ئەو پرسىيارە ئەوہ يە): يەزدانى مەزن - بەھىزى تووانايى و زانايى بى وىنەى خوئى دوژىن و دو - دونىاي بۇ كۆمەلنى گىياندار تايبەت + كۆمەلنى ئىنسان دروست كرده.

يە كەمىان - ژىن و دونىايە كى كاتى و تەمەن كورت و دووايى ھاتو - ئەوہ ژىن و دونىاي اىستاي ئىمە يە كە پىنى دەگوترى ژىن و دونىاي تاقىكارى وە كرده وە.

دوھەمىان - ژىن و دونىايە كى ھەمىشەى - نەگۇراو - و دووايى نەھاتوہ - كە پىنى دەگوترى + ژىن و دونىاي بەھرە و داھات (كە مەشھورە بە قىيامەت) چونكە گىياندار ھەرچى بىكات لە دونىاي اىستادا - بەرودا ھاتە كەى (چە بەھەشتىبى ئەگەر موسولمان بى و لە (قورئان) پەيرەوى كردبى - يا جەھەننەمى بى ئەگەر كافر بى) لە قىيامەتدا وەر دەگريئە وە * دەگەل ئەوہ دا يە كىك لە (سىفاتە تايبەتە كانى خوئا) عدالەتە - كە يەزدانى مەزن بە پىنى عدالەتە راستە قىنە كەى خوئى دەگەل عەبدانى خوئى پەلتار دەكات - جا ئەو كۆمەلانى كە بە تەواوى (خوایان) ناسىوہ وە پەيرەوى لە قانونى

(خوا) ده کەن هەمو ئاوات و ئارەزۆیان خووشی ژییانی هەمیشەیی و دووایی نەهاتوێه کە بەهەشتە لە دونیای هەمیشەیی وە دوایی نەهاتودا کە قیامەتە وە خووشی ژییانی ئەو دونیا کاتیەیان بەلاوێه گرینگ نییە بە کورتی قیامەتیان دەوێ و دونیایان - ناوێ جا بەهۆی ئەوێه یەزدانی مەزن ئاوات و ئارەزۆیە کەیان پێک دینی واتە ژییانیککی کەم و کورپیان لەو دونیا کاتیەدا پێ دەبەخشێ وە بەهەشتی بۆ دیاری کردون و لەدونیا ی هەمیشەیی (قیامەت) دا پێیان دەبەخشێت * بەلام ئەو کۆمەلانەیی کە برۆیان بە یەزدانی مەزن نییە وە بەپێچەوانەیی قانونی (خوا) دەجولێنەو - وە بەبونی دونیا ی هەمیشەیی و دوایی نەهاتو (قیامەت) برۆیان نییە بەلکو هەمو ئاوات و ئارەزۆریان خووشی ژییانی ئەو دونیا کاتیەییە بە کورتی (دونیا یان دەوێ و قیامەتیان ناوێ) جا یەزدانی مەزن ئاوات و ئارەزۆیە کەیان پێک دینی واتە ژییانیککی خووش وە مأل هیزو تواناییە ککی زۆریان لەو دونیا کاتیەدا بۆ ماوێه ککی کورت پێ دەبەخشێت وە لە ژیان و دونیا ی هەمیشەیی دا (قیامەت) لە رەحمەتی خوێ بی بەشیان دەکات وە دەیان خاتە (جەهەننمەو) وە کویەزدانی مەزن لە قانونی ژییانی ئینسان (قورئان) دا فرمویەتی: (مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ + وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ) سورە شورا آیه ۳۰.

کە سینک ئاوات و ئارەزۆیی لە هەول و خەباتی هەمیشەیی خویدا خووشی ژییانی ناخیرەتە (واتە بەهەشتە) ئێمە هیزو توانایی زیاتری بۆ هەول و خەباتی زیاتری بۆ گەشتن بە ئاواتە ککی پێ دەبەخشین وە هەر کردووە یە ککی چاکەیی لە (دە بەرابەرەو) هەتا هەزار بەرابەر وە

زیاتریش چاکه‌ی ده‌گه‌ل ده‌که‌ین واته (به‌هشتی) پئی ده‌بخشین *
 وه‌ه‌روه‌ها * که‌سینگ ئاوات و ئاره‌زویی له‌هه‌ول و خه‌باتی
 هه‌میشه‌یی خویدا خوشی ژییانی دونیای کاتیبه - ئیمه‌هیزو توانایی
 زیاتری بۆ هه‌ول و خه‌باتی زیاتری بۆ گه‌یشتن به‌ئاواته‌که‌ی پئی
 ده‌به‌خشین وه‌به‌ئاوات و ئاره‌زوی خوی ده‌گه‌یه‌نین (واته‌خوشی
 ژییانی دونیای کاتی وه‌کو مال و سامان و پله‌و پایه‌ی پئی ده‌به‌خشین)
 به‌لام به‌توله‌ی ئه‌وه‌که‌ ئیمه‌ی نه‌ناسیوه‌ وه‌ په‌یره‌وی له‌قانونی ئیمه
 نه‌کردوه‌ له‌خوشی ژییانی (ئاخیره‌تدا) به‌شینگی نییه (به‌لکو
 توندترین سه‌زای پئی ده‌چیژین که‌ شوینی هه‌میشه‌یی جه‌ه‌نمه)
 لیره‌دا رۆن بۆوه‌که‌ یه‌زدانی مه‌زن ئه‌و په‌ری چاکه‌و یارمه‌تی ده‌گه‌ل
 دۆستانی (واته‌په‌ره‌وانی) خوی ده‌کات چونکه‌ سه‌ره‌پای ئه‌وه‌که
 ژییانگی رینگ و پینک و په‌رله‌شه‌رافه‌ت و عیززه‌ت و یژدانی ئینسانی
 له‌و دونیای کاتیبه‌دا بۆ دیاری کردون له‌ ژییانی دونیای هه‌میشه‌یی و
 دوایی نه‌هاتوش دا (قیامه‌ت) ئه‌و په‌ری خوشی و سه‌ره‌رزی واته
 (به‌هشتی) بۆ دیاری کردون + به‌لام ئه‌و په‌ری قه‌هرو غه‌زه‌بی بۆ
 دوژمنانی واته (ئه‌وانه‌ی نایی ناسن و په‌یره‌وی لی ناکه‌ن) نواندوه
 چونکه‌ له‌و دنیا کاتیبه‌دا مال و سامان و پله‌و پایه‌ی به‌سه‌ر دارژتون
 به‌هۆی ئه‌وه‌ توشی هه‌زاران ته‌نگوو چه‌له‌مه‌و شه‌رو کوشتن و هه‌مو
 جۆره‌ فه‌سادیک بوون ده‌گه‌ل ئه‌وه‌که‌ وتونه‌ شوین هه‌واوو هه‌وه‌سیی
 شه‌یتانی که‌ له‌هه‌مو عیززه‌ت و شه‌رافه‌ت و که‌رامه‌ت و - ویژدانی
 ئینسانی بئی به‌ش بوون هه‌روه‌کو حیوان و پاتال ده‌ژین سه‌ره‌پای
 ئه‌وه‌ش له‌ ژین و دونیای هه‌میشه‌یی و دوایی نه‌هاتو (قیامه‌ت) دا
 ئه‌و په‌ری ئازارو ئه‌زیه‌تی عه‌زابی جه‌ه‌نمه‌ی بۆ دیاری کردون +

ههروهه پینغه مبهری ئیسلام (حه زپه تی موحه ممه د) دورودی خووا ی لی بی فه رمویه تی: (الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَ جَنَّتُ الْكَافِرِ) واته دونیا زیندانی موسولمانانه وه به ههشتی کافرانه + ته گه ره وردی بیر له وه هه دیسه بکه پنه وه بۆمان ده ره که وه ی که راسته قینه یه چونکه موسولمان له نیو چوار چیویه قانونی دین دا ده ژیت و دین وه کو دیوارنیک نه وانی مهنع کردون له هه مو جو ره تاوان و فه سادیک به لام کافر چوار چیویه کی نییه (چونکه قانونی دینی قبول نه کردوه و بروای پینی نییه) به لکو نه وه ی چاوی پینی جووانبئ و بۆیی بکری ته ماشای ده کات وه نه وه ی نه فسی پینی خوشبی و ده سه لاتی هه بی ده بکات واته نه و تۆزه ژینه ی که هه به تی له و دونیا کاتیه دا بۆوی به هه شته چونکه چوار چیویه ک له رینگای ژییانی خوویی دا نابینی به لکو وه کو له پینشه وه دا گو تمان (هه ره وه کو حه یوان و پاتال ده ژین).

(پرسیار)

جینگای نه وه یه پرسییار بکریت خو به که می له نیو نه وانه ی که به راستی (خوا) ده ناسن وه په پیره وی له قانونی خوا (قانونی دین) ده که ن خواهن ده سه لات و سه رمایه دار له هه مو زه مه انه کاندای هه لکه وتون ههروهه له نیو نه وانه ی که (خوا) نه ناسن وه په پیره وی له قانونی خوا (قانونی دین) ناکه ن له هه مو زه مه انه کاندای به که می بی ده سه لات و هه ژار هه لکه وتون که نه وه پینچه وانه ی وه لامی رابردویه.

(وه لام)

وه لامی نه و پرسیاره ش ته گه ره به ووردی بیر ی لی وه که یین زور

ساکاره وه بۆمان دهرده که وئی که وه لآمی رابردو تایبته (ثایهت و حه دپشه) که ی راسته قینه و هپیچ گومانی تیدا نییه سه ره تا (ئه و ثایه ته ی) که له وه لآمی رابردو - داهاتوو که (یه زدانی مه زن له قورئان) دا فه رمویه تی: (مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ) (الشوراء - آیه ۲۰). واته که سینک هه مو ئاوات و ئاره زوی له هه وئ خه باتی هه می شه یی خویدا خووشی ژییانی (ئاخیره ته) واته (به هه شته) ئیمه هیزو توانایی زیاتری بۆ هه وئ و خه باتی زۆرتری بۆ گه یشتن به ئاواته که پی ده به خشین - واته - به هه شتی پی ده به خشین + ئه و ئایه ته پیروزه ئه وه ی تیدا نییه که له ژییانی ئه و دونیا کاتیبه دابی به شه و هه ر ده بی هه ژار بی به لکو باله و دونیا کاتیبه شدا ژییانکی خووشی هه بی + یان که (پیغه مبه ری ئیسلام) فه رمویه تی: (الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ) + واته دونیا زیندانی موئیمانه مه به ست ئه وه یه که ئه وانیه به ته واوی به گویره ی (قانونی خوا قورئان) ده ژین له نیو چوار چیویه ی (قانونی دین قورئان) دا ژییان ده به نه سه رکه (دین) وه کو دیواریکی پولاً ئه وانه له هه مو جوړه تاوان فه سادیک ده پاریزی هه روه کو زیندان - ئینسان دور ده خاته وه له هه مو کار و کوشش و پیویسته کانی ژین - دینیش اینسانی خواناس به راستی دور ده خاته وه له هه مو تاوان و فه سادو هه واو ئاره زوی شه ی تانی نه فس واته دین بۆ اینسان پاک زیندانه. لیره شدا واته له و (حه دپشه) پیروزه شدا ئه وه ی تیدا نییه که (موئیمه کان) له ژییانی ئه و دونیا کاتیبه دا بی به شن وه هه ر ده بی هه ژار بن (ژییانی خووشیان هپیچ پنجه وانه نییه) چونکه هه ر وه کو له پیشه وه دا به یانکرا (یه زدانی مه زن) له قانونی ژییانی ئینسان (قورئان) دا فه رمویه تی: (وَلَا تُنْسَى

نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا) له بیرت نه چچی به شی خۆت له دونیا په دا واته
 هه مو ئینسانیک به شی هه په له و دونیا کاتیه ش دا (جا ئه و ئینسانه
 خواناس و به دین بی، یان کافرو بی دین بی) لیره دا زور - پونا که
 ژییانی خۆش بۆ ئینسانی (خواناس و به دین) پیچه وانیه (قانونی
 دین) نییه به لکو حه قیقهت و راسته قینه ئه وه په هه رکهس به راستی
 په پیره وی له (خوا) بکات ژییانیک سهر به رزو خۆشی هه په له دونیا و
 قیامه دا * هه روه ها که - (په زدانی مه زن) فه رمویه تی: (وَ مَنْ كَانَ
 يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ)
 که سینک ئاوات و ئاره زوی له هه ول و خه باتی هه میسه یی خۆیدا
 خۆشی ژییانی دونیای کاتییه (وه بروای به خوا و قانونی خوا نییه)
 ئیمه هیزو تووانایی زیاتری بۆ هه ول و خه باتی زورتری بۆ گه یشتن
 به ئاواته که ی بی ده به خشین واته (خۆشی ژییانی دونیای کاتی وه کو
 مال سامان پله و پایه ی بی ده به خشین) (به لام له خۆشی ژییانی
 ئاخیره تدا بی به شه) ئه و ئایه ته پیروزه ئه وه ی تیدا نییه که (ئینسانی
 کافر) له ته وای ژییانی (کاتی) خۆیدا ده بی ئه و مال و سامان و پله و
 پایه ی هه بیته به لکو له هیندیک له ماوه ی ته مه نی دونیای کاتیدا ئه و
 (بونه) ی هه بی و دووایی بی ده سه لات و هه ژار بی یان هه ر له ته وای
 ته مه نی هه ژارو فه قیر بی وه کو پونا که له نیو کافرانیشدا هه ژارو فه قیر
 هه ن ئه وه هیچ پیچه وانیه (قانونی دین) نییه وه هه روه ها که
 (پیغه مبه ری ئیسلام) له حه دیشی رابردودا فه رمویه تی: (... وَ جَنَّةٌ
 الْكَافِرِ) واته دونیا به هه شتی کافرانه له وه شدا ده رنا که وی که ده بی
 کافر له ته وای ژییانی (کاتیدا) له خۆشی دا بی به لکو له هیندیک له
 ماوه ژییانی (کاتیدا) بی ده سه لا و هه ژار بی پیچه وانیه (قانونی

دین) نییه ده گەل ئەو دا (ئەو حەدیسە) کە دەفەر مۆیت دۆنیا بەهەشتی کافرانە مەبەست ئەو بە کافر لەنیو چوارچۆپوێ (قانونی دین) دانین و بەرگریەک لە پێنگای ژییانی خۆیاندا نایین و ئەوێ نەفسییان پێی خۆش بێ و بۆیان بکیریت دەیکەن سەرایی ئەوێش دەبێ ئیمە ئەو راستەقینە بە زۆر باش بزاین کە ژینی دۆنیای کاتی هەرچەندە خۆش و بەرزتر بیت لە بەرابەر خۆشی بەهەشت دا جەهەننمە و ژینی دۆنیای کاتی هەرچەندە بێ دەسەلات و هەژار و ناخۆشتر بیت لە بەرابەر عەزابی جەهەننەمە و بەهەشتە جا بەهۆی ئەو راستەقینە بە کە دۆنیا زیندانی موسولمان و بەهەشتی کافرانە بۆ رۆن کردنەوێ نوو مەبەستە پێویستە ئەو بەخەینە بەرچاو کە لە عالەمی ئیسلامیدا هەزاران میلیار دێر هەبوو کە بەرزتر لە هەمویان لەباری هێزو تووانای مألیدا دو نەفەر هەبوون - یە کە میان - حەزرەتی = ئەسکەندەر = (ذوالقرنین) کە سەرپەرستی هەمو دۆنیایی لە دەست خۆیی دا بوو و ئەوێ تریان = حەزرەتی (سولەیمان) درود خویان لە سەر بێ کە حەزرەتی سولەیمان سەرەرای ئەو کە هەمو دنیای لە ژێر دەست دا بوو (پەزدانی مەزن) بە لوتفی خۆیی دەعباو حەییوانات و ئەجینەشی لە ئیختیار ناو - تەنانەت لە جینی ماشین و تەیارە بای لە ژێر فەرماندا بوو، بو هەر شوینکی پێویستبایە - (با) تەختی (سولەیمانی) دەبرد بۆ ئەو شوینە بەلام هیچ بەک لەوانە تام و لەزە تیان لەو هەمو تووانای سەرۆت و سامانە - نە کردو بە لکو دەگەل ئەو هەمو پەنج و ئازارە بۆ بەرپوێ بردنی کۆمەلی گیانداریان کە تووتو تە سەرشان هەمیشە لە ترس و خوفی پەزدانی مەزن لەشین و گریان و دلە خورپە دا بوون و هیچ تام و لەزە تینکیان لەو

ژینه کاتیه نه کردووه - له میژودا نوسراوه که چه زره تی (سوله یمان) همیشه نانی جوئی خواردووه (ناسه فی بنی به رخییار) که وه زیری همو کارو نیشی وی بووه ده لئی لیم پرسی بۆچی وا خۆت نازار ده دهی له وه همو نیعمه ته که خوا به تویی داوه دهستی بۆ نابهی وه به (نانی جو) ژییان ده به یه سر = له وه لامدا - فرمویه تی بۆیه نانی جو ده خۆم - وه خۆم تیر ناکهم له خواردن و نیعمه تی چاکسی (یه زدانی مه زن) هه تا کۆمه لئی فه قیرو موحتاجم له بیر نه چنه وه - چونکه له وه حاله دا که یه زدانی مه زن - سه ره رهستی عه بدانی خوئی له ئی ختیار منناوه نه گهر فه قیرو هه ژارم له بیر بچنه وه و یا حه قی به شخوړاوینک له به شخوړه که وه رنه گرمه وه له لای خوا تاوانیکی گهره یه ده که ومه نیو سه زای توندی یه زدانه وه - چه زره تی - (ئه سکه ندهر) هه ریم به هه ریم ده گه را - خوا نه ناس و یاغی و به شخوړه کانی سه رکوت ده که رد و خواناسی به نیو عه بدانی خوا دا بلاو ده کرده وه به لام له ژییانیدا نه بو جارینک تیر بخوات به لکو همیشه برسی بووه وه ته نانه ت اویشی به ته وای نه خواردۆته وه - که لئیان پرسویه بۆچی خۆت برسی و تینو ده که ی و له وه لامدا فرمویه تی (یه زدانی مه زن) ئه رکی سه ره رهستی عه بدانی خوئی، بو ئه وه، له ئیختیار من نه ناوه، که به گویره ی ئاره زوئی نه فس پخۆم و پخۆمه وه و رابویرم - به لکو بۆ ئه وه ده سه لاتی سه رزه وی به منداده که خواوو په پره وی له قانونی خوا به عه بدانی ویی بنا سینم - وه نه گهر تیر پخۆم بیرو خه یالم له سه ره ژارو تیماوه کان نامینی، وه هه روه ها، (به گویره ی حه دیسی سه حیج) چه زره تی پیغه مبه ری ئیمه له ژییاندا رۆن و گوشتی پیکه وه نه خوارد وه زوربه ی سال به رپوژو بووه

بۆ نه وه هه مېشه له پېری هه ژارو داماو دا بېت و ترس و خوڤی خووا یی له بېر نه چیته وه - له ژییانی چه زره تی (عومهری کورپی خه تتاب) دا ده گېر یته وه که چه زره تی (عومهر) زور جارن گریاوه و فه رمویه تی: (یا لیتت أم عمَرَ لَمْ تَلِدْ عُمَرَ) خو زیا کو دایکی - عومهر - عومهری هه ر نه بووا یه - بۆ دلدانه وه سه حابه کان فه رمویانه تۆ بوچی ده ترسییی، خو له (بیعة الرضوان) دا یه زدانی مه زن به لینی به خشین و خه لاتی به هه شتی به کۆمه لیک داوه که ته تۆ یه کیک له وانی خو یه قینه به لینی خوا - (اِنَّ اللهَ لَا یُخْلِیْفُ الْمِیْعَادُ) پینچه وانه و خیلافی تیدا نییه له وه لامدا فه رمویه تی، نه و به لینه ی (خووا) راسته و یه قینه - به لام ده ترسم نه و به لینه به مهرجیک بی که پیم به رپو نه چیت و یه زدانی مه زن به تۆ له ی ناعه داله تی وه یا سه ر پینچی له فه رمانی خو یی بمخاته عه زاب و نازاره وه - جا نه گه ر مو به مو میژوی ژییانی پینغه مبه ران و سه رداره ئاینیه کانی ئی سلام هه لکوژین و سه رنجی بده یین که له و کتیه دا ناکری به یان بکری چونکه شوینکی زوری ده وی - بومان ده رده که وی که ژییانی هه مویان به تیکراییی له ژییانی زیندانی ناخو شتر بووه - به لام پینچه وانه سه ردارو سه رۆکی و سامانداره کانی بی پروا به خووا - و دژی قانونی خووا که له ژییانی خوواندا - په ی ره ویان له هیج قانون و یاسایه ک نه کردوه هیج قانون و یاسایه ک ناکه ن به لکو به گویره ی ئاوات و ئاره زوی خووان له دونیادا، راده بویرن، دونیا بۆ نه وانه به هه شته.

به شی نۆهه م به یانی قانونی دینه

لیزه دا شوینی ئه ویه که پرسییار بکه یین (قانونی دین) که قانونی ژییانی ئی نسانه چۆنه و دین چ یاسا به کی بوژیانی بونه وهر داناوه که مسوگهر ده بی په پیره وی لی بکری.

وه لام سه ره تا ده بی ئه و زاته بناسین که قانونی - دینی داناوه - وه بونه وهری هیناوه ته بون، که (یه زدانی مه زنه).

(ناسینی یه زدانی مه زن دو ریگی هه یه)

یه که م فکری و عه قلی - دوهه م نه قلی که له زانیارو نوسراوه وهر ده گیری، جا ئه و به شی دوهه مه، به بی به شی ئه ووه ل به که لکه نایه ئه رگه ئه تو بلنی خوا هه یه چونکه له فلان زانیارهم بیستوه وه یان له فلان کتیه مدا چاوم پیکه وتووه وه به یه قین و بر اوای خۆت نه تناسبی و به راسته قینه بر اوای پی نه بیئت ئه و بیستنه و دیتته له نوسراوه دا به که لک نایه چونکه ایمانی ته قلیدی دروست نییه - به لکو ده بی به بیرو عه قل و هۆشی خۆت یه زدانی مه زن وه بیینی و به قینت سه ر بونی بی وینه ی وی په یدا یکه ی جا دوایی له ده لائیل نه قلی که به شی

دوهمه واته له زانیارو نوسراوه گه وره یی و هیژو توانای خوا فیر بی. به شی یه که م - هه موئی نسانیک ده بی به فکر و بیرو عه قلی خوئی، موبه مو، سهرنجی دونیا به بدات. بیر بکاته وه له زه مین که پینکها تو وه له خاک و سه نگ و دارو گییا وه خاک میلیونها رهنگی هه یه وه له نیو نه و رهنگانه دا میلیونها مه عده ن هه یه - هه ره له گلی دیزه و کوزه وه هه تا ده گاته ناسن و پولاو مس و گوگرد زینو زینو هه زاران شتی تر سه نگ میلیونها نه وعی هه یه که هیندکیان نه و پهری به هاو قیمه تیان هه یه وه کو دورو مرواره و سه ده ف و گه وه هرو هه زاران شتی تر. دار میلیونها نه وعی هه یه له خاوه ن به رو بی بهر، نه وه ی که بهری هه یه میلیونها رهنگ و شکل و تامی هه یه، گییا میلیونها نه وعی هه یه و میلیونها رهنگ و بونی هه یه که هه موو ده واو ده رمان له دارو گییا وه پیکدین.

به شینکی دیکه ی ناوه، هیندیک له نیو زه وی، هیندیکه زه وی ده وره ی داوه، هیندیکه ناو ده وری داوه وه له نیو ناو زه ویدا میلیونها بونه وه ر بووه - و هه یه و + ده بی که هه ریه که ی رهنگ و دیمه ن و خووخده و رهوشی لیک جورایه - دیسان سه ری بهرز بکاته وه - به بیریکی ورد ته ماشای ناسمان بکات فکر بکاته وه له میلیاردها، نه ستیره و مانگو رپوژ، کاته کانی سال - به هاو هاوین و پاییزو زومستان وه لینکی بداته وه وه ک نه و دونیا پان و به رینه که هه تا نه ورپو هیچ عه قلیک به ته واوی بوی ده رک نه کراوه چون دروست بووه و له رپوژیکه وه که دنیا هه یه - هه تا نه و رپو له سه ر قانون و میزانیک راگیراوه - له شه و و رپوژو مانگو سال و فه سله کان هیچ گورانیک نییه به لکو هه ره به شیوه یه ک دین و ده رپون - له لایه کی،

دیکه وه بیر بکاته وه له سه ره تای دونیا وه هه تا ده گاته شه ورۆ - له گۆزه یه کی قورنیه و گه سک و بیلکی دار - هه تا ده گاته به رزترین سنعت وه کو (ناپۆلۆ) (ئه تۆم) کامپوتیر، هیچ شتیگ له خو وه دروست نه بوو، به لکو هه مو جو ره به ره مینک زانایه ک به نچ و نازاری زوری کیشاوه، هه تا دورستی کردو، که وای بی شه دونیا پان و به رینه که هاتا شه ورۆ هه زاران فه یله سوف و زانیاری تیدا گیزو حۆل بوون و به راسته قینه چونیه تی دونیا یان بۆ رون نه بوته وه له خو وه دروست نه بو، به لکو خالیقینک وه دی هیناوه وه بۆ شه ورینگه ناسینه یه زدانی مه زن له قانونی دین (قورئان) دائی نسانی رینی نوینی فه رموه + سورهی به قه ره نایه تی (۱۶۴) ده فه رموی:

(إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْأَفْلاَكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَيَّتْ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَحْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسْتَقَرِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ).

واته له خه لقی بونی ئاسمان و پاره ستانی له چه وای بی ستون و کۆله که وه له خه لقی بونی زه وی که سفره یه که بۆ هه مو گییاندارینکی یار و نه یار وه له خه لقی بونی شه و و پۆژ که به شوین یه کتر دا، دین شه ویان تاریک و رهش شه میان روناک و سپی جاریک شه و کورت و پۆژ دریز ده بی و ده مینکی دی پینچه وانه پۆژ کورت و شه و دریز ده بی - بی شه وی هیچ بونه وه رینک دهستی تی وه رداو، یان ده سه لاتی هه بی وه له په یدا بونی که شتی که له سه ر ناوی ده روا و بونه ور که لکی لی وه رده گریت و له په یدا بونی شه و ناوه ی که یه زدانی مه زن له ئاسمانه وه ده ی نیریته

خواری و نه‌رزی مردو - واته وشکو و تینوی پنی زیندو ده کاته‌وه که
 هه‌مو جوړ دارو گییاه ده‌رؤینی - وه له بونی هه‌مو بونه‌وه‌ریک که
 له‌سر پستی زه‌وی بلاو ده‌بنه‌وه وه له هاتنی - با - که هر جارنی
 له‌لایه که‌وه وه هرکاته به شیوه‌یه ک دی و ده‌روا - وه له په‌یدا بونی
 هور له‌به‌ینی ناسمان و زه‌وی + ناشکراو رون ده‌بیته‌وه به‌لنگه و
 ده‌لیلی به‌شیوه‌ی یه‌قین بو هر گییانداریکی خاوه‌ن عه‌قلی سلیم
 له‌سر بونی وه‌دی هینه‌رک ته‌نھا پینکهنه‌ر و فه‌رمانده‌ری ته‌و
 کائیناته‌یه وه خالیقش نابنی دو یا چهن‌دیک بن چونکه ته‌گر دو - یا
 چهن‌دیک بن وه‌کو پادشاو سه‌روکه کانی دونیایه - له‌سر ملکی یان
 له‌سر فه‌رمان - یان له‌سر پیشتیوانی و خوشه‌ویستی له‌یه کتر توره‌و
 دل‌ره‌نج ده‌بون و کیشه‌و نیزاعیان ده‌که‌وته به‌ین و به‌هویی ته‌و
 دوه‌ره‌کیه دنیا ده‌شیواو ده‌ستی که‌م ته‌گر به‌ته‌واویش دنیا له‌به‌ین
 نه‌چویایه نالو گؤزینیکی تیدا په‌یدا ده‌بو - له‌به‌ر ته‌وه له‌سه‌ره‌تای
 دنیاوه هه‌تا ته‌ورؤ دنیا هر له‌سر شیوه‌یه که‌و هیچ گورانیکی تیدا
 نییه به‌لکو هر وه‌کو خوییی سال و مانگو و رؤزو شه‌و و فه‌سله‌کان
 دین و ده‌رؤن روناکه و یه‌قینه که‌هر خالیقینک و خودایه‌ک ته‌و
 دنیا‌یه‌ی به‌وجود هیناوه وه شه‌ریک و یارمه‌تی ده‌ری نییه وه ته‌و
 بیرو بروایه‌ش ده‌بنی راسته‌قینه و یه‌قینی بی، یه‌قینیش ته‌وه‌یه که
 پینچه‌وانه‌ی قبول نه‌کړئ وه‌کو ته‌و که له‌کاتی نیوه‌رؤدا له‌حالیکه‌دا رؤز
 له‌ناسمانی هه‌ساودایه و زانایه‌ک ته‌ماشای ده‌کات له‌و حاله‌دا ته‌گر
 هه‌مو عالم کؤزه بیت و بلین ئی ستا شه‌وه ته‌و زانایه بروایان پنی ناکاو
 به‌درؤیان ده‌کاته‌وه چونکه یه‌قینی له‌سر رؤزه‌یه - جا خواناسینی
 به‌راستیش هر وه‌کو ته‌و زانایه که‌چاوی له (قورسی) رؤزنییه‌و

یه قینی هه یه ده بی ئی نسان یه قینی له سه ر بونی خوا به هه مو
 تابه تیه کانیه وه هه بی و بیرو بروای راسته قینه هه بی وه ته گه رده نیو
 ناگری باوین و بی سوتینن خوی هه ر له بیریت و یه قینی له سه ر بونی
 بی وینه ی هه بی و له بیریه نه چیه وه وه ته وه مه به سه ش (یه زدانی
 مه زن) له قانونی دین (قورئان) دا رای گه یاندوه که فرمویه تی (لَوْ
 كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا) سوره انبیاء آیه ۲۲ - واته ته گه ر له
 ناسمان و زه ویدا چهند (یه زدانیک) یان دو یه زدان هه بان ناسمان و
 زه وی ده شیوان و خه راده بون دووای ته وه که به لیکولینه و پشکینی
 فکرو عه قلی یه قین په یدا بو - که وه دیهینه ری (کائینات) هه مو
 بونه وه مروه ریک له گیاندارو بی گیان خالیقیکه ته نیا - بی شه ریک و
 بی وه زیرو موشاویرو هاوکار - پیویسته به ده لایلی نه قلیش چونه تی
 ته و خالیقه به ته وای بناسین - جا زور پوناکه و یه قینه هیچ ده لیل و
 به لگه په ک له فرموده ی ته و خالیقه (یه زدانی مه زن) یه قین و به رزتر
 نیه ته ویش قانونی ژین (قورئان) ه جا بویه په نا ده به یین بو قانونی
 ژین (قورئان) وه هه مو مه به سه کان راسته و خوله ونی وه ره ده گرین.

(به شی یه که م له به شی نو هه م)

یه زدانی مه زن (خالیقی کائینات) وه دی هینه رعه هه مو
 بونه وه ریکه له گیاندارو بی گیان سوره الانعام آیه تی ۷۳ ده فرموی: (وَهُوَ
 الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ) یه زدانیکه ته و تویه که به
 حق ناسمانه کان و زه وی دروست کردوه. (قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ
 شَيْءٍ ۚ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) سوره رعد آیه ۱۶ + ته تو بلنی (ته ی
 موحه مه د ﷻ) یه زدان وه دی هینه ری هه مو بونه وه ریکه - که ته نه پایه

و خاوهنی قهرو رقی زوره بو نو که سانهی بی ئه مری ده که ن نه و
 نایسه ته سنی به لگهی تیدایه - په که م خالیقه - دوهه م - ته نیایه -
 سنی هم - تو له وه رگره له و عه بدانه که بی ئه مری ده که ن. (البقره: ۲۹) (هُوَ
 الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ * مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً) یه زدان خو وایه کی نه و
 تویه وه دی هیناوه له بو ئیوه هه مو نه و بونه وه رانهی له نه رزیدان
 به تیکرایی له و نایه ته دا چونکه یه زدانی مه زن به وشهی (خَلَقَ لَكُمْ)
 پویی کر دو ته ئی نسان چهنه به لگهی لی وه ده ر ده که وئی - په که م
 یه زدان خالیقی هه مو کائیناته دوهه م - پیزو به رزی ئی نسان زیاتره
 له بونه وه ره کانی دی - سنی هم هه رچی یه زدان له نه رزی وه دی
 هیناوه - بو نه فع و قازانجی ئی نسانه هه ر وه کو (الواقعه) له ۵۸ وه تا
 ده گاته ۷۲ به لگهی روناکن له سه ر خالیقیه تی یه زدان و نه وه ی له
 نه رزی وه دی هیناوه بو نه فع و قازانجی ئی نسانه له و باره دا نایه ت
 زورن که له و کتیبه کورته دا نا کری به یان بکرین -

(به شی دوهه م له به شی نو هه م)

(یه زدانی مه زن (مالک) خاوهنی هه مو بونه وه ری که)

(طه: ۸) (لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تَحْتَ الثَّرَى)

ملکی یه زدانی مه زنه هه رچی له ئاسمان و نه رزو نیوان ئاسمان و
 نه رزوه له ژیر خاکئی و ناوئی دایه + (الروم: ۲۶) (وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ
 وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قَانِتُونَ) ملکی یه زدانی مه زنه هه رچی له
 ئاسمان دایه و هه رچی له نه رزی دایه وه هه مویان بو یه زدانی مه زن مل
 که چ له ژیر فه رمانی - وی دان). (الاعراف: ۵۴) (وَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَ

النُّجُومُ... مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ)

رۆژو مانگو ئهستیره مل کهج له ژیر فرمانی وه دی هینه ری -
خو یاندان - ئاگادارین که هه ر له بو ئه و خالیقه شییاوه خواوه نی و
فرمان ره وایی - به رزی و پیروزی هه ر له بو - ئه و خالیقه یه که
تربیه تی هه مو بونه وه ریکی داوه - ئه و آیه تانه به لگه ن له سه ر ئه وه که
مالیکی کولکی ته نها یه زدانه وه له و باره وه ئایه ت زۆرن که لیتره دا
جییان نایسته وه.

(به شی سیهه م له به شی نو هه م)

(حاکمیته فرمان ره وایی یه زدانه)

(الأشعاع: ۵۷) (إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ) حوکم و فرمان به ته وای هه ر بو
یه زدانی مه زنه و فرمان ره وایی هه مو بونه وه ریک ته نیا بو خو وایه،
(التقصص: ۷۰) (لَهُ الْحُكْمُ فِي الْأُولَىٰ وَ فِي الْآخِرَةِ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَ إِلَيْهِ
تُرجعون) هه ر بو یه زدان شییاوه سو پاس و فرمان به ری له دونیا و
په سلان و هه ر بو یه زدان شییاوه داوه ری و فرمان ره وایی وه هه مو
بونه وه ریک مل کهج بولایی یه زدان ده گه ریتته وه. (الکف / ۲۶) (مَا لَهُمْ
مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا) نییه له بو هه ج
بونه وه ریک سه ره په رست و یار مه تی ده ریکی جو دا له یه زدان له
مه یدانی حیسه ابدا وه له داوه ری و حوکم دا شه ریک بو یه زدان و

شهریکی بؤ فرمانو ایراده‌ی خونیی نییه. (الانعام / ١٨) (وَ هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْبَاقِي) ته‌ن‌ها یه‌زدانه ده‌سه‌لات و غه‌له‌به‌ی هه‌یه له‌سه‌ر هه‌مو عه‌بدان (بونه‌ور) و هه‌ر شه‌و به‌رزتر حاکم و داوهره و نا‌گاداره له‌سه‌ر هه‌مو بیرو‌کاری (عه‌بدان) (البقره / ٢٥٥) (مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ) هه‌چ گه‌ی‌ان له‌به‌ریک تووانای تکایی به‌خشینی له‌لای یه‌زدان نییه ته‌گه‌ر یه‌زدان فه‌رمانی پی نه‌دات. (یس / ٨٢). (بِیَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) له‌زیر فه‌رمان و ده‌سه‌لاتی یه‌زدان - دایه‌بون و زیسانی هه‌مو بونه‌وره‌ریک و هه‌روه‌لای یه‌زدان - ده‌گه‌رینه‌وه له‌کاتی خویدا. (یونس / ١٠٧) (وَ إِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) ته‌گه‌ر یه‌زدان - زه‌ره‌رو زیسانی مالی یان به‌ده‌نی یان رو‌حی به‌سه‌ر تودا باراند هه‌یچ بونه‌وره‌ریک هه‌زو تووانایی لابر‌دنی نییه وه ته‌گه‌ر پی‌زو به‌ره‌کەت و چاکه‌ی ده‌گه‌ل تۆکرد هه‌چ بونه‌وره‌ریک هه‌زو تووانایی به‌رگری و په‌رچدانه‌وه‌ی نییه مسو‌گه‌ر ده‌گات به‌هه‌رکه‌سی یه‌زدان فه‌رمانی له‌سه‌ر بی وه یه‌زدان خاوه‌نی لی‌بور‌دن و به‌زه‌یی بی‌وینه‌یه) بؤ حاکمیه‌ت و داوهری یه‌زدان شایه‌ت زۆرن که‌له‌و کتبه‌دا جی‌ان نابسته‌وه.

بهشی دهههه م (وهدی هاتن و هه لېزار دنی پیغه مبه ران)

لیزه دا پنیوسته ههروه کو له پیشه وه دا توزیکن باس و بهیان کر د به
تهواوی یزاین راسته قینه و یه قین چیه × راسته قینه و یه قین بیرو
بروایه که - که پیچه وانیه نه بن - بو وینه ناگه ره مو که سیکی عه قلی
سالمی هه بنی ده زانی ناگر ده سوتینی له حاله تی عادی دا - وه کو -
موعجیزه بو پیغه مبه ران و که رامه ت بو نه ولییا یان - ناگر له تایه تی
خونی - ده گوریت - وه کو ناگر بو چه زره تی ابراهیم عليه السلام بوبه باغات
و سهیرانگا. جا ته گه ره هه مو عالم کزوه بنی و به زانایه ک بلین پچونینو
ناگر ناسوتینی بیرو بروای به ناگر ناگورپی و نه زانی نه وه مو عالمه
درو ده که ن ههروه ها زانایه ک چاوی له کوره ی روژییه له ناسمانی
هه ساودا ته گه ره هه مو دونیا بلنی شه وه ده زانی درویه - پیچه وانیه
تایه تی ناگره که نه سوتانه به ناگر وجودی نییه یان پیچه وانیه
تایه تی کوره ی روژ که تاریکی و ره شاییه به کوره ی روژی و وجودی
نییه جا به یارمه تی یه زدانی مه زن لیره دا نیمه به به لگی عه قلی و
نه قلی گه یشتوین به بیرو بروای راسته قینه و یه قینی که (خالیق) وه دی
هینره هه مو (کائنات) بونه وه ریک و (مالک) خاوه نی هه مو
(کائینات) بونه وه ریک وه (حاکم) داوه رو پاریزه ری هه مو
(کائنات) بونه وه ریکی گسپاندارو بی گسیان یه زدانی مه زنه +

پنیوست و زهروریه، یه قین بزاین فرمان و یاسای (ئو و خالیق و مالک - حاکم) ه که بۆ ئیمه‌ی داناوه چییه + لیره شدا ده‌بنی موبه مو بیری لئی بکه‌ینه‌وه وه به‌لگه‌ی عه‌قلی و نه‌قلی ورد بیدۆزین - داخوا ده‌گونجی یه‌زدانی مه‌زن حوکم و فه‌رمانی خوئی به‌ته‌ک ته‌کی وه‌دی هینراوی گییانداری خوئی راگه‌یه‌نی (ده‌گه‌ل ئه‌وه هیزو توواناشی هه‌یه‌و ئه‌و کاره له‌لای وی زۆر ساکاره) به‌لام چاویک به‌قانون و یاسای ژییانی دویادا بینین وه زۆر به‌وردی بیری لئی وه‌که‌ین که پاشاو سه‌روکه‌کان که (عبد) - وه‌دی هینراوی یه‌زدانن یاساو فه‌رمانی خوئیان به‌ته‌ک ته‌کی ژیره‌ده‌ستانی خوئیان ناده‌ن به‌لکو یاساو فه‌رمانی خوئیان به‌سه‌روک و وه‌زیر یا کۆری وه‌زیران ده‌لین و ئه‌وانیش به‌کۆرۆ کومه‌لانی ژیره‌ده‌ستانی راده‌گه‌ینن ته‌نانه‌ت سه‌ره‌ستی شاریک - یان کویخا دنیه‌ک کارو فه‌رمانی خوئی به‌هه‌مو نه‌فه‌ری شاریان دئی نالین به‌لکو به‌هۆی یه‌ک نه‌فه‌ریان چهند نه‌فه‌ر به‌هه‌مو کومه‌لی راده‌گه‌یه‌نن + جا نه‌گه‌ر بیر له‌و یاسای ژینی دویایه بکه‌ینه‌وه چون ره‌وایه که یه‌زدانی مه‌زن به‌و هه‌مو ریزو به‌رییه که (خالیق و مالک و حاکم) ی هه‌مو بونه‌وه‌ریکه یاسای خوئی به‌هه‌مو تاوانکارو نه‌یارو چه‌په‌لکاریک بلئی - هیچ بیریکی ته‌واو، ئه‌وه قه‌بول ناکات چونکه ئه‌وه له‌عه‌زه‌مه‌ت و به‌ریزی یه‌زدان ناوه‌شیته‌وه به‌لکو شییاوی و عیززه‌ت و عه‌زه‌مه‌تی یه‌زدانه له‌هر زه‌مانی پیوست پاکتروه خاوینتروو به‌ریزتر گییان (ئی نسان) له‌نیو گییانداران هه‌لبۆیری وه یاساو فه‌رمانی خوئی (واته قانونی ژییانی گییانداران) که به‌سودو قازانجی هه‌مو گییانداریک له‌هه‌مو زه‌مانیکدا بی) به‌هۆی فه‌رمان به‌ریکی خوئی و به‌و هه‌لبۆارده‌ی خوئی

راگه یه نئی ئه وهه لێژارددهش بههه مو هیزو توانای خۆیی به کۆمه لئی گییاندارای راگه یه نئی (جا لئی وه رېگرن و یارمه تی بدهن - یان لئی وه رنه گرن و به رهه لستی بکهن) جاهه ر به و شینوه (خالیق و مالیک و حاکم) هه مو کائینات هه مو بونه وه ریک سه ره تا (ئاده م سه وای) وه دی هینان و قانونی ژین (دین) ی پی راگه یاند - دوای (ئاده م و سه وای) له هه ر زه مانای پیوستدا له نیو هه مو کۆمه لئی ئی نساندا پاکترو خاویترو سادق تر ئی نسانی هه لێژاردووه به هۆیی فه رمانبه ریکی خۆیی بضاوی (جبرائیل) (س) قانونی ژییانی بۆ ئه وه هه لێژاوه به ناوی (بنی یا مرسل) پیغه مبه ر ناردووه - (مه مشهوره به وه حی) ئه ویش به هه مو هیزو توانای خۆیی ئه وه (وه جیه یی) قانونه ی به نیو کۆمه لئی ئی نساندا بلاو کردۆته جاهه ر وه کو له پیشه وه به یانکرا - له حه زبه تی (آدم تا حضرتی) محمد المصطفی ﷺ به هۆی دوزمانی دین زۆر جار - (دین) قانونی ژییانی ئی نسان له نیو چووه وه یزدانی مه زن به پروه م و به زه یی خۆیی ئه وه قانونه ی به ناوی سه حوف = ته ورات = زه بور = ئی نجیل = تورپان به هۆیی - (ئه نبیا و روسول) بۆ کۆمه لئی ئی نسان زیندو کردۆته وه و کۆمه لئی ئی نسان زیندو کردۆته وه و کۆمه لئی ئی نسان سه ر له نوی له نیو گێژاوی نه زانی و گوم پاهی و سه رشیناوی په زگار کردوته وه. جا دوای ئه وه که ئیمه به لگه ی عه قلی و نه قلی بیرو پروه ی یه قین و راسته قینه ن بۆ په یدا بو - که خالیق و مالیک و حاکمی هه مو (کائینات) بونه وه ریک یه زدانی مه زنه وه ئه ویش ده گه ل وه دی هینانی گییاندار (ئی نسان) قانونی (دین) ژییانی پی راگه یاندون = پیوسته به راسته قینه بزاین (دین) چیه که یاسای ژیان و به سودی هه مو گییانداریکه له هه مو زه ماندا.

به شی یازدههههه (لی کولینه وهی دینه)

دین واته نه مرو فرمان به پریوه بردن و به جنی هینا فپی سپراو +
 دینی مه شهوور که به مه عنا قه زردایه که ده لین فلانکه س مه دیونه واته
 پیویسته نه و حه قهی له لایه تی بیداته وه - که نه و - واته ش هه ر نه وه ی
 پیشو ده گریته وه چونکه عه بد قه زرداره و ده بی نه و فرمانه ی خالیقی
 خوئی پی راگه یانده وه ده بی قبول بکات و به جنی ی بینی و هه روه ها
 (دین) له یاسای شه رعیدا به و قانون و یاسه یه ده لین که یه زدانی مه زن
 به وه سیله ی حه زه ته تی (جویرائیل) به نیوی (وه حیی) بو (ته نییو
 پوسولی) پیغه مبه رانی ناردوه که سه ره تا به ناوی (سوحوف)
 دووایی به ناوی (تهورات) دووای به ناوی (زه بور) دووای به ناوی
 نی نجیل وه ناخرین به ناوی (قورئان) سووه وه پیغه مبه ران له نیو
 کومه لدا بلاویان کردو ته وه نه کومه لانه که نه و قانون و یاسا یه یان پی
 راگه ییوه ده بی قبولی بکه ن و به جینی بینن که نه وه ش هه ر مه عنای
 پیشو ده گریته وه وه له قورئانی پیرو زدا - آل عمران: ۱۹ (إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ
 اللَّهِ الْإِسْلَامُ) به راستی دین له لای یه زدانی مه زن هه ر ئیسلامه و به س.
 ئی سلامه واته دین که یه زدان بو مه خلوقی خوئی ناردوه ئی سلام
 یه عنی ته سلیم بونه واته مه خلوقی یه زدان ده بی ته سلیم و مه ل که چ بن

بۇ بەجى ھىنانى ئەو قانۇن و ياسايەى كە يەزدان پىنى پراگە ياندون و قبولى بگەن و بە گوپره (وى) ژىيان بەرنە سەر ھەر و ھا - التوبە / ۳۳ + الفتح / ۲۸ + الصف / ۹ + دە فەرموى: (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينِ الْحَقِّ) خووا يەزداننىكى وايە كە ناردونى پىنغە مېران بۇ نىشاندانى دىنى حق و راستە قىنە + دىنى حق كە لەسى شوپىنى قورئاندا دوبارە بۇتەو بە لگە يە لەسەر ئەو كە دىن قانۇن و ياسايە كى حەقە و راستە قىنە يە و دەبى كۆمەلى ئى نسان بە گوپرهى ئەو قانۇن و ياسايە ژىيان بداتە سەرو لەو بارەدا ئايەتى قورئان زورن كە لىرەدا ناكرى بە يان بكرىن.

(بەشى يازدە ھەم - پە پرە وى دىنە)

(دىن - دو بە شە) (بەشى يە كەم أصولى دىنە)

جا پىنوئىستە لىرەدا بزانىن كە ئىمە واتە ئەھلى سوننەت و جەماعەت لە (اصول) دا تايىمى دو موجتەھىدىن يە كەم - (محمد = ابو منصورى ماترىدى) دو ھەم (على أبو الحسن = اشعري) وە لەسەر بىرو باوهرى ئەو دو ئىمامانە كە ئىمە تابىمى وانىن = (أصول دىن) تە و حىد و نوپۇرەت و ميعادە - (بەشى يە كەم - لە بەشى يازدە ھەم تە و حىدە) واتە بىرو باوهرن ھەبى بە راستە قىنە و يە قىنى كە ھىچ گومانى تىدا نەبى كە يەزدانى مەزن (خالق و مالىك و حاكىمى) ھەمو بونە و ەرىكە و - وەدى ھىنەر و خاوەن و فەرمان پەرە وای ھەمو كائىنات و بونە و ەرىكە و شەرىك و موشا و پرو يارمەتى دەرى نىبە وە يەزدانى مەزن لە قانونى ژىيانى (قورئان) دا لە رمويەتى = الفرقان آيە / ۲ (وَ خَلَقَ

= کُلُّ شَيْءٍ مِّمَّ فَقْدَرَةٌ تَقْدِيرًا) واته وه دی هیناوه یه زدانی مه زن - هه مو بونه وه رینک وه چونه تی ژییانی ئه وانیشی ته عین کردووه به شیوه یه کی روناک و ناشکرا + له ئه وه لی سوژه ی به قهره هه تا ده گاته سوژه ی - ناس - زیاتر له = سه د نایه ت (خالیقی) وه دی هینه ری خوای به یان کردوه که ئه و کتبه شوینی ته فصیل و به یانی زور نییه

(به شی دوهم - له به شی یازده هم نوبوووه ته)

بیرو باوه ری راسته قینه و یه قین که هیچ شک و گومانی = تیندانه بنی که (سه دو بیست و چوار هه زار پیغه مبه ر له = لاین یه زدانی مه زن هه لژیر دراوه = سینه دو یازده یان (مورسه لن) واته یه زدان قانونی ژییانی به وه سیله ی حه زه تی جو برائیل بو ناردون و فه رمانی پنداون که ئه و قانونه له نیو کومه لنی گییاندار (ئی نسان) بلا و که نه وه = وه له نیو = ئه و سینه دو یازده شدا پینجیان گه وره تر بوون به و ناوانه حه زه تی - نوح - ئی براهیم - موسی - عیسا - محمد المصطفی ﷺ + درود و سه لای خواله سه ره هه مو یان بنی که حه زه تی محمد المصطفی خاته م و تاج سه ری هه مو پیغه مبه رانه وه = ئه و پیغه مبه رانه که ناویان له قانونی زین (قورئان) دا هاتووه حه زه تی = ناده م = شیث = ادريس = نوح = هود = صالح = ابراهیم = لوط = اسمعیل = اسحق = یعقوب = یوسف = ایوب = شعیب = موسی = هارون = یوشع = الیاس = الیسع = ذوالکفل = شمعون = اشمویل = یونس = داود = سلیمان = زکریا = یحیی = عزیز = عیسی = محمد المصطفی = درود و سه لای خواله سه ره هه مو یان بنی = وه پیوئسته ئه وه ش بزاین هه روه ک له پیشه وه به یانکرا له حه زه تی

(نادهم تا ده گاته چه زره تی موسی هر قانون و یاسایه ک که بویان هاتوو به ناوی (سوحوف) بووه = له زه مانی چه زره تی موسی ناوی قانون و یاسای ناسمانی به نیوی (ته و پات) گۆرپایه وه = دواوی چه زره تی موسی تا کاتی چه زره تی عیسی قانونی ناسمانی هر به ناوی ته و پات بووه به لام بۆ چه زره تی داود کتیبیک به ناوی (زه بور) له لاین یه زدانوه هاتوو که له پیسه وه به یان کرا = له زه مانی چه زره تی عیسی قانون و یاسای = ناسمانی = به ناوی ئی نجیل هاتوو = هه تا کاتی که چه زره تی (محمد المصطفی) وحی بۆ هات که قانون و یاسای ژیبانی ئی نسان به ناوی قۆرئان له ماوه ی بیست و سێ سال هاته خواری و ته و او بو.

(به شی سیهه م له به شی یازده هه م میعاده)

وشه ی (میعاد) واته پینکهنانی به لاین - که هر که س به لاین به هر شتی کدا واجبه وه فای پی بکات و به جینی بینیت - به لام لیره دا به مه عنا رۆژی قیامه ته وه کو له ته فسیری (قورطبی) مجلدی سیزده ئایه تی هه شتادو پینج سوپه ی (قصص) (ده گهل نه وه معنای تیرشی زۆرن) پاده گه یه نی = میعاد قیامه ته واته رۆژی که ته و او ی بونه وه ری گیاندار له سه ره تای خه لقی دونیا - تا دواین کات و خه را بونی دونیا هه موی کۆ ده بیته وه که پنی ده گوتری رۆژی (حه شری) و هه ره ها - آل عمران / ۹ (رَبَّنَا اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ اِنَّ اللَّهَ لَا يُخَلِّفُ الْمِيعَادَ) واته ئه ی خو وای به رزی ئیمه، نه تو کۆ ده که یه وه هه مو گیاندار یک له رۆژیکدا (که قیامه ته و رۆژی حه شره) که هه یج شک و گومان ی له بونی دانیه و مسۆگه ره ده بی

+ به راستی یه زدانی مهزن پنجه وانهی به لینی خوئی ناکات، نهو نایه ته - روناکه له وه دا، که وشه میعاد واته رژی قیامت + به لام چونکه یه زدانی مهزن به لینی داوه - که وه دی هینراوی خوئی له کاتیک و شوینک وه کو (قیامت ته) کو بکاته وه و نهو به لینهش پنجه وانهی تیدا نییه - هر - واتهی پنجه یان به لین ده گرته وه + جا دواپی نهو پشکنینه بزاین میعاد له (اصول) دیندا چییه -

(میعاد)

میعاد بیرو باوهره به راسته قینه و یه قین که هیچ شک و گومانی تیدا نه بی به وه که همه مو گیانداریک له دواپی مردنی له کاتیکدا زیندو ده گرته وه راده کشی بو مهیدانی حساب و یه پنی ته رازوی (فَسَنْ یَعْمَلُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ + وَ مَنْ یَعْمَلْ - مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) الزکزال / ۸-۷ + واته هر که س به وه زنی - زه زریه کی چاکه و خیر هه بی له لاین یه زدانی مهزن چاکه ی وه ده گرته وه و هر که سنی به وه زنی زه زریه کی تاوان و به دکاری هه بی له لای یه زدانی مهزن سه زای وه ده گرته وه + حسابی ده گهل ده کری و هر که سنی له ژییانی دو دنیا به دا به گویره ی یاسا قانونی که یه زدانی مهزن به وه سیله ی پیغه مهران راگه یاندون ژینان دابته سهر نه وانه چاکترین خه لات و به رات که + به هه شته + له لاین یه زدان وه رده گرن وه بز هه میشه له ژییانی (فیهما ما ششتیه الانفس و تلذ الاعین الزعفران / ۷۱. واته له به هه شتدا هه به نه وه ی نهفس ناره زوی بکات و هرچی چاو پنی جووانبی) ^{له هرچی} و خوشدا ده میننه وه + وه نه وانهی به پنجه وانهی یاسا قانونی یه زدان ژیان ده به نه سهر وه شوین هه واو ناره زوی نهفس

ده که ون و کافر ده بن له ژییانی (+ الملک / ۶ وَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَرَيبُهُمْ
 عَذَابٌ = جَهَنَّمَ وَ بِأَسَى الْمَصِیْرُ) واته نه وانهی بیرو باوه پریان به
 یه زدان نییه و کافرن دانه راوه بویان عه زابی ناگری جه هه ننه م که
 پیسترین وه ناخوشترین شوینیکه) ناوا ناخوش دا بز هه همیشه
 ده میننه وه + دووای نه وهی که (أصول دین) به یانکرا = با بزانیان
 فروعی دین چییه؟

پنویستی به (ئەو) هەیه، (خالیق و مالیک و حاکی) هەمو کائینات واته بونە وەرێکە. هەرچی کورت و کەمیه نییه تی و هەرچی بەرز و پێزە هەیه تی، خاوەنی حەوت سیفەتی تایبەتیه - ساحبی حەیاتە - عیلمە - ایرادەیه - قودرەتە - کەلامە - سەمە - بەسەرە - ساحەبی (حەیاتە) واته زیندویەو نامرئ - ساحەبی (عیلمە) واته = هەمو شتیکی نەهینی و ئاشکرا دەزانئ - ساحەبی (ایرادەیه) واته مەیلی لەسەر بونی هەرشتیک بی - دەبی و مەیلی لەسەر نەبونی هەرشتیک نەبی - نابئ - ساحەبی (قودرەتە) واته هیز و توانای هەیه، هەرچی مەیلی بی بیکات، ساحەبی (کەلامە) واته وتار و بەیانیکی وای هەیه کە بۆتە سەرچاوەی هاتنی (وەحیی) بۆ پیغەمبەران - ساحەبی (سەمە) واته هەمو دەنگی دەبیستی = ساحەبی (بەسەرە) واته هەمو شتی گەرە و بچوک دەبینئ + وە پنیوستە ئەوەش بزانیئ ئەو حەوت سیفەتانی (خووا) وەکو سیفاتی ئیمە واته مەخلوق نین = وەکو ئەوە حەباتی (خووا) بەروح و بەدەن - نییه، عیلمی خوا بەدڵ و فێربون و خویندن - نییه + ایرادەیی خوا بەهۆی دڵ و مەشوهرەت نییه - قودرەتی خوا بەهۆی دەست و ئەزا - یان خزم و عەشیرەت نییه - کەلامی خوا بەهۆی زویان نییه + بیستی خوا بەهۆی گوێچکە نییه + دیتی خوا بەهۆی چاوی نییه + بەلکو هەر وەکو - ذاتی خوا - وینە و شەبیهی نییه هەر چۆنیکێ بیری لئ وە کەیی وانییه هەر وەها - ئەو حەوت سیفەتانی وینە و شەبیهیان نییه و عەقل و بیری مەخلوق بە حەقیقەتی چۆنیەتی زاتی خواو ئەو سیفەتانی راناگاو لە زانیاری مەخلوق دورن + یەزدانی مەزن هەزار و یەک نبوی هەیه و لە (قورئان و حەدیث) دا ئەوە دوو نۆیان بەیان کراوە - و لە هەمویان گەرەتر =

ئی سمی نه عزمه و زوربهی زانایان ده لئین (الله) به

(به شی دوهم له به شی دوازه هه مه ئی مان به مه لائیکه په)
 ئیمان به مه لائیکه نه وه په که به قین و بیرو بپروات هه بی که
 مه لائیکه نه و عیکن له وه دی هینراوه کانی خوا - له نور دروست کراون
 به ده نیان نابیندری ده توانن خویمان به هه مور به ننگ شیوه به ک (جودا
 له سه گ و به راز) بنوینن و هه میشه له تا عه تی خوادان - نه نیرن - نه
 مین - له هه له و تاوان و گوناوه دورن خه وو خوار دنیان نییه هیندکیان
 خه ریکی تا عه تی خوان به لام زوربه یان به فرمانی خوا خه ریکی
 چاوه دیزی چونیه تی ژییانی - نه جیننه و ئی نسان و حه یواناتن له
 ژییانی دونیا و قه برو قیامه تدا وه چوار کومه ل له باقی مه لاییه کانی تر
 گه وره ترن - به که م - کر روبین - دوهم بروحانین - سینه م هه لنگری
 عه رشن - چواره م مقربین که له کومه لی موقه پر به بین ناوی چواران
 به بیان کراوه + به که م ناوی (جوبرائیله) کاری وی هینانی فرمانی
 خوا = (وه حی) بز پیغه مبه رانه ﷺ درودی خویان له سه ر بی =
 دوهم (میکائیله) کاری وی پنیوسته کانی بز یوو بزقی گییانداران
 له دونیادا + سینه م (عیزرائیله) کاری وی روحکیشان و سراندنی
 گییانداران - چواره م (ئی سرافیله) کاری وی - فوکردنه به (سور) دا
 = سوره شاخیکه به نه ندازه ی روحی نه و گییان له به رانه ی کاتی دنیا
 خه رابون کونی تیدا به - جا کاتی ته مهنی دنیا ته واو بو - به فرمانی
 به زدانی مه زن + ئی سرافیل + فوبه و شاخه که دا ده کات و
 گییانداره کانی نه و کاته و یکره هه مویان ده مرن - نه وه = نه فخی نه وه له
 = دواپی چل سال دیسان به فرمانی خوا فو ده کات به و شاخه دا - که

هرچی گيسانداري که هاتوته سهر دنيا له سهره تاي دنيا - هه تا
 کاتي دنيا خرابون هه موي زيندو دهنه وه ده يانبه ن بؤ مه حشر =
 نه وهش نه فخي دوهمه + و پيوسته نه وهش بزائين که له قانوني
 ژياندا (قورثان) الذاريات / ۵۶ + يه زداني مه زن فرمويه تي: (وَ مَا
 خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) = مرد / ۱۱۹ = (وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ
 رَبِّكَ لَا مَلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ) السجدة / ۱۳ (وَلَكِنْ
 حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ) واته ي
 نه ول - نيمه نه جينه و ئي نسانن ته نيا بؤ پينكه ينان و به پيوه بردني
 فرمان و ياسايه ک که پيم راگه ندون وه دي هيناون + واته ي دوهم =
 ته و او مسوگه ره برپاري يه زداني تو له سهر نه وه به راسته قينه پر
 ده که ين جهه ننه مي له نه جينه و ئي نسان به کومه ل و جه معي له و انه
 که برويان به يه زدان نيه و قانوني خوا به زيوه نابه ن که واته ي ثايه تي
 سينه ميش هر نه وه ده گريته وه - وه له زور شويني ديش تايه ت
 سوپه ي (جين) نه جينه ده گه ل ئي نسان باسکراوه جا ده بي بزائين
 نه جينه ش هروه کو ئي نسان جوریکن له وه دي هينراوه کاني
 (يه زدان) وه کو مه لائيکه له ناگر وه دي هاتون و ده توانن = به همو
 ره نگ و شيويه ک خو بنوينن وه فره قيبان زوره به لام مه لائيکه پاک و
 دور له هه لو تاوانن = نه جينه خونان به شيويه سگ و به راز
 ده نوينن به لام مه لائيکه له وه دورن وه له باره ي ياساي نايي دا وه کو
 ئي نسان وان - کافرو موسولمان و به دين و بي دينيان له نيودا هه يه =
 نه وانه ي کافرو بي پروان به شياتين ناو ده برين چونکه = ته به عه ي
 شه يتانن که شه يتان له وانه و - پتي به ريانه .

(به‌شی سیهه‌م له‌به‌شی یازده‌هه‌م ئیمان به‌کوتوبه)

ئیمان به (کوتوب) ئه‌وه‌یه‌که‌یه‌قین‌بروانبیی و هیچ‌گومانی تیدا
 نه‌بی‌که‌ئو‌کتیبانه‌ی‌به‌هۆی‌په‌مه‌به‌ران = درودی‌خوایان‌لی‌بی
 به‌ناوی‌که‌لامی‌یه‌زدانی‌مه‌زن‌بلاو‌کراونه‌وه‌ئه‌وانه‌هه‌مویان‌که‌لامی
 خوان‌که‌به‌هۆی‌حه‌زه‌تی‌جو‌برائیل‌له‌لاین = یه‌زدانه‌وه‌بۆ
 په‌مه‌به‌ران‌هاتون‌وه‌یه‌زدان‌فه‌رمانی‌داوه‌که‌ئه‌وانه‌له‌نیو‌کومه‌لی
 گییانداران‌به‌لاو‌بکه‌نه‌وه‌-‌وبه‌پنی‌قانون‌ویاسایه‌ک‌که‌له‌و‌کتیبانه‌دایه
 گییانداران‌ژیان = به‌رنه‌سه‌ر‌وه‌ئو‌کتیبانه‌حه‌ق‌و‌راسته‌قینه‌ن‌و
 که‌لامی‌خوان‌و‌هیچ‌شک‌و‌گومانیان‌تیدا‌نیه + وه‌ئو‌کتیبانه‌ش
 سه‌دو‌چوار‌کتیب = ده‌بۆ‌حه‌زه‌تی (ئاده‌م) په‌نجا‌بۆ = حه‌زه‌تی
 (شیث) سنی‌بۆ‌حه‌زه‌تی (ایدیس) ده‌بۆ = حه‌زه‌تی (ایپراهیم)
 هاتونه‌خواری‌وه‌ئه‌مه‌د‌کتیبانه‌به‌ناوی‌سحوف‌نازل‌کراون‌چونکه
 = په‌ره = په‌ره‌نازل‌کراوه. ته‌ورات‌بۆ‌حه‌زه‌تی (موسی) زه‌بور‌بۆ
 حه‌زه‌تی (داود) ئینجیل‌بۆ‌حه‌زه‌تی (عیسی) قورئان‌بۆ
 حه‌زه‌تی (موحه‌مه‌د‌المسته‌فی) درودی‌خوایی‌له‌سه‌ر‌هه‌مویان
 بی‌نازل‌بۆون‌وه‌پیوسته‌ئه‌وه‌ش‌بزانین‌که‌سحوف‌به‌ته‌واوی =
 له‌به‌ین‌چون‌و‌فه‌وتاون + و‌ته‌ورات‌و‌زه‌بور‌و‌ئینجیلیش‌هه‌روه‌کوله
 پیشه‌وه‌به‌یانکرا‌چونکه‌به‌پنجه‌وانه‌ی‌هه‌وا‌وه‌هه‌وسی‌سه‌روه‌که‌دونیا
 خۆره‌کان‌بوون‌هه‌ر‌ئو‌سه‌ر‌و‌کانه‌هیندیکیان‌له‌مه‌لان‌ه‌زان‌و
 پوله‌کیه‌کان‌لریو‌داون‌و‌کتیبه‌ئاسمانیه‌کان = به‌پنی‌ئاوات‌و
 ئاره‌زونی‌خوایان‌پی‌گوریون‌جا‌بۆیه‌ایستا‌چوار (ته‌ورات) و‌چوار
 (ئینجیل) هه‌ن‌که‌هه‌مویان‌پنجه‌وانه‌ی‌ئوی‌تریانن‌به‌لام (قورئان)

له کاتیکه وه که بۆ پښغه مبر نازل بووه هه تا ئه و رو - و هه تا دونیاش
خه را ده بی نوخته په کی لی نه گوراوه و پچوکتین گورانی تیدا نه بووه
و نابی.

(به شی چوواره م له به شی یازدهم ئیمان به (روسوله)
ئیمان به (پرسول) نه وه په که په قین و پروانه بی وه هیچ گومانی
تیدا نه بی که په زدانی مه زن له کاتی چه زه تی (ئاده م) هه تا کاتی
چه زه تی موحه مه د مسته فی (محمد المصطفی) ﷺ سه دو
بیست و چوار هه زار که سی له نه و عی ئی نسان هه لبارتووه و به لوتف
و که به می خویی پله ی به رزی پښغه مبرایه تی پندا دون و به پنی هه ل و
مه رجی کاتی ژییانی نه و پښغه مبرانه قانونی ژییانی (قانونی دین)
به هویی چه زه تی جو پرائیل بو ناردون وه له نیو نه و کومه له
پښغه مبرانه ش په زدانی مه زن سینسه دو یازده که سی هه لبارتووه وه
فه رمانی پندا ون که قانونی دین به نیو کومه لی ئی نساندا - بلا و که نه وه
- که نه وانه پینان ده گوتری (مورسه ل) وه له قورئان و چه دیسدا ناو
سی که س له و مورسه لانه مه علوم کراوه - وه له نیو نه و سینسه دو یازده
(مورسه له) ش په زدانی مه زن پښجی هه لبارتون، به نیوی چه زه تی
- نوح - ابراهیم - موسی - عیسی - (محمد المصطفی) درود خویان
له سه ربی و له نیو نه و پښجانه شدا چه زه تی محمد المصطفی)
هه لبارتووه که به (خاتم الانبیا و تاج الرسل) نا و براوه - باقی ماوه له و
سینسه دو یازده که سه نه و قانون و یاسایه ی که په زدانی مه زن - بویی
ناردون فه رمانی بلا و کرده وه یان پی نه دراوه به لکو نه و قانون و
یاسایه یان بو نه فی خویان بووه یان بو خوئی و مال و مندال و

کۆمه ئینکی کهم له نیزیکانی خۆیان بووه و مه ئموری پرژان و بلاو کردنه وی قانون و یاسای = دین = نه بوون ئه وانه پینان ده گوتری (نه بی) ئه و به حسه له به شی دوه می اصولی دین به یانی (نوبوهت) دا به ته وای به یان کراوه = ئیره دا پیویست به دوباره کردنه وه نییه.

(به شی پینجهم له به شی دوازه هه مه ئیمان به پرۆژی ئاخیره ته واته قیامهت په سلان)

ئیمان به پرۆژو قیامهت (په سلان) ئه وه به به قین و برپای راسته قینهت هه بی که ته مه نی دویایه ته وای ده بی وه ئه و ئه رزو ئاسمان و زینده و ره هه یچی نامینی و هه موی ده مرئ و ده توتیه وه = پاش ماوه یه ک هه رچی گیاندارو بونه و ره له سه ره تای وه دی هاتی دویایه هه تا ده گاته = تووانه و خه رابونی دویا هه موی زیندو ده کریته وه له مه یدانی مه حشر حازرو راده گرین (هه ره کو له واته میعاد، به شی سه نه می، اوسولی دین دا به یان کرد = ته رازویی (فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) الزکزال /

حیسابی ده گهل ده کرئ وه هه رکه سی به ئه ندازه ی زه پرپه کی چاکه و خیر هه بی = چاکه و به رات وه ره ده گریته وه وه هه رکه سی به ئه ندازه ی زه پرپه کی تاوان گونا هه بی سه زاو تۆله ی وه ره ده گریته وه واته هه رکه سی له ژییانی دویایی کاتیدا، به گویره ی قانون و یاسای به زدانی مه زن ژییانی کرد بی و به بیرو برپایه کی پاک و خاوین وه

مردبی، شوینی (فِیْهَا مَا تَشْتَهَى الْأَنْفُسُ وَ تَلُوهُ الْأَعْيُنُ) الزخرف/ ۷۱. بههشتی پی خلات ده کری و هه رکه سی له ژییانی دونیای کاتیدا به پنجه وانهی قانون و یاسای یه زدانی مه زن ژییانی نه کرد بی و بیرو بروای بهو. قانون و یاسایه، نه بوبی وه به کافری مردبی نه وه شوینی (وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَسُسُ الْأَمْصِرِ) الملک / ۶ (جهه ننه می بو ته عین ده کری = وه په سلان (قیامهت) ژییانکی هه می شه یی و دوا ی نه هاتویه له ویندا مردن نه خو شی و قانون و یاسای چاکه و خه رابه و خیر و شه ری تیدا نییه و نه وه ی بهه شتیه بو هه می شه له ژییانکی خوشدایه و نه وه ی جهه نهمیه بو هه می شه له پیسترین و ناخو شترین ژییاندا یه x خوا بهلوتفی خو یی له و ژییانه بنپاریزی.

(به شی شه شم له به شی دوازده هم ئیمان به قه زاو قه ده ر) پیویسته له پیشه وه نه وه بزانی (قه زا، یان قازی) واته حاکم و داوهر وه (قزی) (وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِلَٰهًا) (سوره اسراء، آیه ۲۲). یه زدانی مه زن - نه مری فرمووه به زه روری و به واجب که هه ر په ی ره وی و عه بدایه تی له خوا بکه ن و عه بدایه تی هه ر بو خو وایه و بو که سی تر نییه دیاره نه وه حاکمیه تیکی حه قیقیه.

(قدر)

قه ده ر له زور شوینی قانونی ژیندا (قوربان) به یان کراوه وه کو سوره ی قمر آیه ۴۵ (إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ) به هیزو توانایی خومان هه مو شتیگمان وه دی هیناوه = سوره واقعه آیه ۶۰ (نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ

الْمَوْتِ وَمَا نُحْنُ بِمَسْبُوقِينَ) نیمه حتمی و مسوگه رمان کردوره
 مردن له نیو نیوهدا و هیچ کهس له نیمه پیش نه که وتووه - آیه ت زورن
 که لیره دانا کرئی به بان بکرین و وشه ی قه دزه یش به زور معنا هاتووه
 - به لام به پنی بو چونی من لیره دا - شهویه (قدر) واته خاوه نی
 هیزینکی هینده به رزکه به رگری نه کرئی و که م و کورتی تیدا نه بیت - به
 کورتی (قضی) واته حاکمی مطلق - قدر - هیزو توانایه کی هوینه ×
 وه کو له سورة ملک دا - ده فرموی = تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَ هُوَ
 عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدِيرٌ - واته پاک و پیروزی بو خووایه که - له ژینر
 ده سه لاتی ویدایه هه مو ملک و هیزو توانایی به سهر هه مو شتی کدا
 هه یه. ایمان به قزاو قه دهر به کورتی شهویه. ده بی بیرو برئی
 راسته قینه و یقین هه بی که هه مو بونه وهریک و ههرچی له ژییانی
 گیانداراندا - رویدات له تهره ف یه زدانه وه یه و خه لقی ده کات و له -
 نوسراوه یه ک به ناوی (له وجه المحفوظ) دا نوسراوه، که شهوش
 پیوستی به هیندیک لی کولینه وه هه یه = له کاتیک دا که یه زدانی مه زن
 دنیای وهدی هینا له سه ره تایی دنیایه دا هه تا کاتی برانه وه ی روحی
 هه مو گیان دارانی وهدی هینا و دروستی کردن و له نیو هه مو
 گیان داران ئی نسان و نه جیننه ی هه لبارتن وه قانونی ژینی (قانونی
 دین) بو دیاری کردن - وه بو شهویه که قانونی خوا به ته واوی
 به رپوه ده بن، به هه شتی دروست کرد، وه بو شهویه به شهویه په رپوه ی له
 قانونی یه زدان ناکه ن و کافر ده بن، جه هه ننه می دروست کرد، وه
 به هه ر گیاندارنیک له دو نه وه ی ئی نسان و نه جیننه هیزو توانایی
 که سب و کار و بیرو باوه رو پیشه ی چاکه و خه راپه و خیره و شه ری پی
 داوه وه هه ر له و کاته دا، که خه لقی نه رواحه یه زدانی مه زن ته ماشای

یه که - یه که ی نهو پو حانه ی کردو به پینی عیلم و زانیاری خوئی، له لای پروناک و ناشکرا بو که، کاتی نهو = گییانه که و ته نیو به دهن و هاته نیو دونیایه، بیرو باوه ری چون دهبی وه پیشه و کاری چ دهبی وه کرده و هی خیر و شهرو چاکه و خهراپه ی ده گهل کاتی کرده که ی چه نده، دهبی جا هر له و کاته ی عالمی = نهرواح دا یه زدان بو هر گییانداریکی ئی نسان و نه جینه بیرو باوه رو که سب و کارو میزانی خیره و شهرو چاکه و خهراپه ی ده گهل کاتی کرده که ی بو نویسه و دیاری کردوه = نیمه ش دهبی بیرو پروای راسته قینن هه بی به و به یانه (که واته ی قهزاو قه دهره) و هر وه کو له پیشه و دا له باره ی کافرو موسولمان و به هه شتی و جه هه ننه میدا به یان کرا نیمه که تاییمی بیرو باوه ری نه شمه رین یه قین و پروان له سه ر نه وه به که (خالقی یه زدانی مه زن بو کرده و هی عه بد) تاییمی ئی راده ی عه بده) واته یه زدانی مه زن به پینی ئاوات ئاره زوئی عه بدی خوئی هیزو توانای ده داتی - نه گه ر ئاوات و ئاره زوی خیر و چاکه بو، سور بو وه له سه ر کرده که ی یه زدان هیزو توانای ده داتی - نه گه ر ئاوات و ئاره زوئی له سه ر کاری تاوان خهراپه بو، سور بو وه له سه ر کرده که ی هیزو توانای ده داتی وه بو شی دیاری کردون که و ته و کرده و هی چاکه پاداشی به هه شته و - و ته و کرده و هی خهراپه و تاوان سه زای جه هه ننه مه جا ههروه کو به یانکرا یه زدنی مه زن له کاتی وه دی هینان و خهلقی نهرواح به عیلم و زانیاری خوئی زانیویه تی که نهو شه خسه له ژییانی دونیایه دا بیرو باوه رو و ته و کرده و هی چیده بی هر له و کاته دا - بریاری له سه ر داوه و بو دیاری کردوه که پینی ده گو ترئی قهزاو قه دهر و نیمه ش دهبی به قین پروان پینی هه بی و هیچ گومان و دورلین نه بی که هه رچی له

ژیاندا پروبدات له چاکه و خهراپه خوشی و ناخوشی و قازانج ژبیان همموی به فرمانی یهزدانی مهزنه. وه نهو شهش بهشهی ئیمان له قانونی ژبیان (قورئان) دا به پروناکی پاس کراون. الْبَيِّنَةُ / ۲۸۵. (أَمَّنَ الرَّسُولَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ) یهقین و بروایان ههیه، هممو پیغه مبهران بهو قانون و یاسایهی له لاین یهزدانه وه بویان هاتوو ههروه ها - هممو نهو که سانهی خاوهن ایمانن = که هممویان ئیمانیان ههیه به خواو مهلائیکه ی خوا و کتیبه ئاسمانیه کان و پیغه مبهران به ئیمانیکه یهقینی و راسته قینه لهو نایه ته دا چوار بهشی ئیمان به ته رتیب به بیان کراوه. البقره / ۶۲. (مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ وَالْآخِرَةِ وَعَمِلَ صَالِحًا) هه رکه سنی ئیمانی به خواو پروژی ناخرهت هه بی و کرده وه و به یانی چاکه یه بی نه جرو پاداشی زور له یهزدان وهرده گری لهو نایه تهش بهشی پینجهمی ئیمان پروناکه = الْقَمَرُ / ۴۹ = (إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ مِّنْ خَلْقِنَاهُ بِقَدَرٍ) نیمه همو شتیکن وه دی هیناوه به هیزو تووانای خویمان (وه لهو چوار نایه تانه ی / ۵۰ و ۵۱ و ۵۲ و ۵۳ یسی نهو سوره ته همموی به لگه یه له سه ر نه وه که هه رچی له دونیا یه دا بووه هه یه و ده بی همموی وه دی هینراوی یهزدانه و همموشی له (زُيْتٌ) دا که (لوح المحفوظ) ثابت و نوسراون که هه ر نه وه یه واته ی قه زاو قه ده ر. لیره دا نهو شهش به شانیه ی ئیمان به بیان کران نوزه ی نه وه یه بهشی = دوهمه ی فروعی دین که (اصولی) ئی سلامه به بیان بکرین.

به شی سیزدهههه اوسولی ئی سلام

به گویره ی حه دیسکی که هه مو زانیارانی حه دیسی پیغه مبه ر ﷺ له سه ر راستی و یه قینی هاوده نگن = پر سییار کراوه له = حه زبه تی ره سول الله ﷺ ناوا، وه لایمی فرمووه: (الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا) نهو حه دیسه پیروزه به لگه یه له سه ر نه وه که اوسولی ئی سلام پینجن. یه که م نه دای شه هاده - دوهه م به جیی هینانی نوئز سی هه م - به خشینی زه کات به هه ژاران - چواره م - گرتنی پوژویی ره مه زان - پینجه م کردنی حه ج نه گه ر توانای مالی هه بو - ده گه ل نه مینی گییان و مالی نه وانه آرکانی ئی سلامیشیان پنده لئین.

(به شی یه که م له به شی سیزدههه م نه دای شه هاده)
(أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) واته به زوبان ده لئیم و به دل باوه پرو یه قینم هه یه که هه جج ذاتیک نییه که عیاده تی بو بکریت به حه ق. ئی لا نهو ذاته نه بی که ناوی (الله) یه وه چونیه تی یه زدانی مه زن (الله) له به شی ته و حیددا به یان کراوه و پنیوست نییه لیره دا دوباره ی پکه یته وه (وَ

أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) واته = به زوبان ده لیم و به دل باوه رو به قینم
 هه به که حه زره تی محمد ﷺ پیغه مبهری خوایه و خوای ته عالی
 ره وانهی کردوه بو سه ر ئی نسان و نه جینه و مه لائیکه و قور ئان
 کتیبی خوایه و به هوی حه زره تی جو بر ائیل بوی هاتوه خوا فه رمانی
 بلاو کردنه وهی پیداره و = نه ویش به ته وای بلاوی کردوته وه
 (پرسیار) لیره دا شوینی نه وه به به کورتی پیغه مبهری خومان
 بناسین، وه لام پیغه مبه ر ناوی موباره کی (محمد و أحمد و طه و
 یاسین) ه کوری عبدالله به عبدالله کوری عبدالمطلبه = عبدالمطلب
 کوری هاشمیه = هاشم کوری عبد المنافه - دایکی ناوی ئامینه به،
 ئامینه کچی وه هبه به - وه هب کوری عبد المنافه - عبد المناف کوری
 زهره به - له میلله تی عرب و له تائیفه ی قوره یشن له شاری مه ککه
 له دایک بووه و له شاری مه دینه وه فاتی کردوه هه ره له ویدا نیژراوه و
 ئیستا مه رقه دی موباره کی له ویتیه - ته مه نی پیروزی شیصت و سی
 سال بووه و له ته مه نی چلسالیدا (وه حیی) بو هاتوه بو ته پیغه مبه ر
 ماوه ی دوا زده سال له شاری مه ککه به گویره ی هاتی (وه حیی)
 مه شغولی بلاو کردنه وه ی قانونی دین (قور ئان) بووه و له ته مه نی
 په نجاو دو سالیدا هیجره تی کردوه بو شاری مه دینه و ماوه ی یازده
 سالیس له ویدا ئه رکی پیغه مبه رایه تی به جئ هیناوه و ماوه ی نزولی
 قور ئان و ئه رکی پیغه مبه ری واته بلاو کردنه وه ی قور ئانی پیروز
 بیست و سی سال بووه و هه ره له و ساله دا = که ته مه نی شیصت و سه
 ساله بووه - وه فاتی کردوه.

پرسیار

(دیمه نی پیغه مبه ر ﷺ چون بووه - وه لام)

دیمه نی جوان شیرین بوه - سیفه ته کانی + هیندیکیان وه کو
 ئی سانه کانی دی (عادی بووه) وه هیندیکیان به پینچه وانه ی
 ئی نسانی عادی بووه - نه وه ی که وه کو ئی نسانی عادی بووه - سه ری
 موباره کی گه وره بووه - موی ره ش بووه هیندیکجار گه یوه ته
 سه رسانی و هیندیکجار کورت بووه و هیندیکجاریش تاشیویه تی +
 نیو چاوانی پان بووه برونی باریک و دریز و پر مو بوون - چاوی
 گه وره و ره ش بوون برژانگیان زور بووه - له سپینه ی چاوانیدا
 خالیکی سور بووه زورتر ته ماشای نه رزی کردووه + پویی خشت
 شیوه مانگی بووه + ره نگی سورو سه ی بووه - پیشی پر مو بووه +
 موی سه ی نه گه یوه ته بیست دانه + زوبانی فسیح بووه - ده نگی خوش
 بووه + پینکه نینی به زه رده خه نه و دور له قاقا بووه + له کاتی عیاده تدا
 گریانی زور بووه + نه و سیفه تانه ی موعجیزه و پینچه وانه ی ئی نسانی
 عادی بوون. بالای میانه (موعته دیل) بووه ده گه ل نه وه ده گه ل
 هه رسیک راهه ستا بنی - بالای به رزتر بووه = له هه تاوا سیبه ری نه بووه
 = بونه وه ری له پشته سه ریه وه دیوه = تفی شیفای زام بووه = چوار
 ده فعه حضره تی جویرائیل درودی خوای له سه ر بنی = قه لبی
 موباره کی له تکروده و شوری ویه ته وه و پری کردوه له نوری
 مه عریفه ت له ته مه نی سی سالیدا = ده سالیدا = چلسالیدا = وه له
 ته مه نی په نجاو یه ک سالیدا بووه = له نیوشانی پیروزیدا به لای

چه پیه وه مۆری نبووه تی بووه به قهدهر هیلکه کۆتریک = زانیارانی
 (ئهسراپ) له رمویانه له و مۆره نوسراوه (تَسَنَجْنَجْ هَيْصُورْ) واته
 به جینی پینه هه مو فرمانه کانی خوا = به راستی ئه تو زاتینکی نه سه رت
 دراوی = له راوه ستانا هه ر دو بهری دهستی گه یشتونه ته ئه ژنونی =
 بهری پنی سافیوه بونی به دهنی پیروزی له هه مو عه تریک خوشتر
 بووه له هه ر مه جلیسینک دانیشتی ئه و کۆره ی بۆن خوشکر دووه =
 ئه و نۆ سیفه تانه تایه تی چه زه رت و به موعجیزه دژمیر درین.

(پرسیار)

به رهه م و پنیوستی شه هاده چیه وه لآم له به یانی ته و حیدو
 نو بووه تدا به یانکراوه دوباره کردنی ناوی (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ)

(به شی دوهم له به شی سیزدههم له ئوسولی ئیسلام

یا ئه پرکانی ئیسلام پینکهنانی نوژه)

نویژ واجب کراون له شهوی میمراجی بیست و چه ته می مانگی
 ره جه بی که سالتیک و شه شمانگ له پیش هه جره تی پینغه مبه ر ﷺ له
 مه ککه وه بۆ مه دینه بووه که له هه ر شه وو رۆژیکدا پینج نویژ واجب
 کراون وه به روناکی ئه و پینج نویژانه له قانونی دینی (قوربان) که
 قانونی ژبیانه به یانکراون (مرد / ۱۱۶) (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَ
 زُلْفَاً مِنَ اللَّيْلِ) پینکینه نویژ له هه ر دوک لای رۆژیدا و له هیندیک له
 شه ویدا = به له رموده ی زوربه ی زانیارانی ته فسیر (طبری ج ۱۲ ص ۱۲۷)
 طرفی النهار نویژی به یانی و نویژی = مه غریبه و زلفاً من الیل نویژی

عیشایه وه هیندیکی تر = نهرمویانه نویژی مه غریب سهره تای شه وو
نویژی به یانی ناخری شه وه = واتهی (طرفی النهار) نویژی =
به یانییه و نویژی عه سره چونکه نویژی به یانی ههروه کو ناخری
شه ویه = سهره تای = رُوْزِشَه وه = زَلْفًا مِنْ اِلَيْلٍ مه به ست نویژی
مه غریب و عیشایه = که له و ئایه ته پیروزه دانی شاره به چوار نویژ
کراوه - الاسراء / ٧٨ = اَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ اِلَيْسَ غَسَقِ اللَّيْلِ
وَ قُرْآنَ الْفَجْرِ = هیندیکی له زانیارانی قورئان ده لَیْن (دلوک) به
مه عنا غروبه = واته ئهی پیغه مبه ر نویژ بکه = له کاتیک رُوْزِ ئاوا بو
(مه غریب) و کاتیک شه و تاریک بوو (عیشا) و کاتیک رُوْزِ زاهیر بو
فه فجر (به یانی) و هیندیکی تر (دلوک) یان به (زه ووال له خه تتی
ئیستیوا) ناسیوه = واته ئهی موحه ممه د ﷺ نویژ بکه له دواى زه ووالی
رُوْزِ له ئیستیوا + که نویژی نیوه رُوْزِ = عصره = هه تا = تاریکایی شه و
له وینشدا نویژی مه غریب و عیشایه وه نویژ بکه له کاتی زاهیر بونی
رُوْزِ که نویژی به یانییه + و له و ئایه ته پیروزه شدا به گویره ی به یانی
ته فسیری (طبری) ج پانزده + ص ١٣٢ الی ١٣٩ هه ر پینج نویژ که
هه ریه که له کاتی تایه تتی دا به یان کراون (البتره / ٣٨) خَافِظُوْا عَلٰی
الصَّلَاةِ وَ الصَّلَاةِ الْوُسْطٰی وَ اته ده وام بکه ن له پیکهینانی
نویژه کان، تایه ت نویژی (وسطی) زوربه ی زانیانی ئاینی
نهرمویانه = نویژی (وسطی) نیوه راست نویژی عه سره چونکه
نویژی به یانی و نیوه رُوْزِی له پیشه وه یه و نویژی مه غریب و عیشای
له دواپه وه یه و ههروه ها خه تیبی شه ربینی ئایه تتی حه فده و هه ژده ی
سوره ی (الروم) ی له به رگی یه کی (مفتی محتاج لاپه ره ی ١٢١) به
ئه سلئی نویژ داناوه = ههروه ها به لگه له سه ر ئه و پینج نویژه زورن که

لهو کتیبه کورتهدا جییان نایتهوه = چۆنیه تی پیکهنانی و ته عددادی
 ئه رکانه کانی نویره کان به حه دیت به یانکراوه یه کیک لهو حه دیشانه
 نه وه یه (صَلُّوا کَمَا زَنَيْتُمْوُنِي اَصْل + ی) پیغه مبه رﷺ فه رموی ئیوه
 نویره بکه ن ههروه ده بیسن ئه من نویره ده که م چونکه حه زره ته
 جو برائیل ایما مه ته بو من کردو ناوای ئه من فیرئ نویره کرد که = نه من
 به ئیوه ی دلیم و نیشانی ده ده م وه پیویسته نه وه ش بزاین نویره له پیش
 زه مانئ پیغه مبه ری ئیمه داﷺ بووه نویره ی به یانی بو حه زره ته
 (ئاده م) نویره ی نیوه رز بو (داود) نویره ی عصر بو (سلیمان) نویره ی
 مغرب بو (یعقوب) نویره ی عیشاء بو (یونس) درود خوای له سه ر
 هه مویان بی واجب کراوه = وه هه ر پینجیان بو پیغه مبه ری ئیمه و
 ئومه ته که ی واجب کراون جا ههروه کو پیغه مبه رﷺ به نه سحابه و
 ئومه ته ی نیشانداه نویره ی به یانی دو ئه رکات + نویره ی نیوه رو چوار
 ئه رکات نویره ی (عه سری) چوار ئه رکات + نویره ی مه غریب سنی
 ئه رکات + نویره ی عیشاء چوار ئه رکات فه رز کراون = به و شیوه
 هه یسه ته ی که عاده ته له نیو کومه لی ئی سلامدا وه پیویسته نه وه ش
 بزاین نویره به سنی شه رت واجب ده بی یه که م - ئی سلام - دوهم بلوغ
 - سینه م عقل که واته نه حکامی ئی سلام له سه ر = شینت و مندال
 واجب نین و کافریش بروای به ئی سلام و نه حکامی نییه وه شینت و
 مندال ته کلیفیان له سه ر نییه.

(شروطی نویره پینجن)

یه که م: پاکئ به ده ن و لیباس و جینگه نویره له هه ر پیسیه ک که عه فوی
 لی نه درا بی.

دوهه م: داپوشینی عوره ته که بۇ پیاو مابهینی ناوک و نه ژنویه - بۇ ژن
 - هه مو به ده نه، جودا ده م و چارو دهستی نه بی.
 سئ هه م: دهست نوئژ هه بی و جه نابهت و له شپسی نه بی.
 چواره م: هاتنی کاتی نوئژه که به.
 پینجه م: روگردنه قیبله به.

(پرسیار)

شهرتی هه وه لی نوئژ پاکیه تیه - واته دهست نوئژه (فه رزی)
 دهست نوئژ چه ندن (وه لام) فه رزی دهست نوئژ شه شن.
 به که م: نیه تی لایردنی - بی دهست نوئژی به له کاتی شورینی ده م و چاو
 - وه کو نه - ده گهل هه وه ل ناویک - که به ده م چاوی داده کات - بلنی -
 نیه تم هه به بی دهست نوئژی له سهر خۆم لاده به م - یان وشه به ک که
 له واته ی نه وه دا بیت - (دوهه م) شورینی هه مو ده م چاوه که -
 پانایه که ی مابهینی هه ردو گوینچه که به وه و دریزایه که ی مابهینی موی
 سه ری و ئی نتیهای چه ناگه به (سینه م) شورینی هه ردو دهسته
 له سه ری په نجه وه هه تا هه مو نانیشکه، واته ده گهل نانیشکه -
 (چواره م) ته رکردنی هیندیک له موی سه ره - (پینجه م) شورینی هه
 دو پینه - ده گهل هه ردو قولا په به - (شه شه م) ته رتیه - به و شیوه ی -
 به بیان کرا له سه ره وه.

(پرسیار)

له کوئدا خوواو پیغه مبه ر ﷺ ئی شاره یان به دهست نوئژ کردووه.
 (وه لام) به لی خوا ی ته بابه ک و ته عالی له قورئانی - پیروژدا

له سورهی مائیده نایه تی شش فه رمویه تی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا - إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَ
 أَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ - وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى
 الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهِّرُوا - وَإِنْ كُنْتُمْ مَيْرَضٍ أَوْ عَلَى
 سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَأَمْسَتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا
 مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا
 يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهَّرَكُمْ وَ لِيُتِمَّ
 نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ. (المائده آیه ۶) - فه رمانی خووا له و
 نایه ته پیروزه دا - به کورتی نه ویه نهی نه و که سانهی نه و تو خاوه نی
 ئیمان و خووا ناسن - هر کاتیک ههستان و ایرادهی کردنی نویژو
 کرد - پشون دهم و چاوی خوتان و هردوک دهستی خوتان ده گه ل
 ثانیسکی و دهست به سه رو دابینن بو نه ویه هیندیک موی سه ری
 خوتان ته رکه ن - و بشون - هردو پنی خوتان ده گه ل قولاپنی - نه و
 شورینه ش به و شیوه یه که له فه رزی (فرضی) ده ستنویژدا باسکرا.

(پرسیار)

ده ست نویژو به چی به تال ده بیته وه - وه لام نه و شتانه که ده ست نویژو
 به تال ده که ن چوارن - (یه که م خاریج بونی هه رشتیک له پاش و پینه
 (شییایوی باسه) به لای هیندیک له زانایان هاتنه ده ره وهی (مه نی)
 ده ست نویژو به تال ناکات و - پنیوستی غوسله چونکه نه گه ر غوسل
 کرا ده ست نویژه که ش دینه جی + (دوه م) نه مانی هوشه
 به نوستن یان به شیئی - یان به سه ر خوشی به لام نه گه ر له شوینکی
 ته خت شتیک وه بن خوبی بدات و پال به جیکه وه بدات به جوریک

رینگای ده رچونی بای نه بن به خوی ده ست نویژه که به تال نابن
 (سینه م) به به گگه یشتنی پینستی نیرو میه کی نامه حره مه - به لام
 نه گه ره یه کینگ له وانه مندالیک بی هینده پچوکنی ئی شتیهای لئی نه کرن
 ویکه و تنی پینستی ده ست نویژه به تال ناکات (چوارهم) گه یشتنی
 به ری ده ستی - به کینگ به پستی پاش و پینشی خونی یان که سینی
 تره) و ههروه ها - یه زدانی مه زن هه ره له و نایه تدا فه رمانیکی دیکه
 راده گه بئی تو ده فه رموی (وَ اِنْ كُنْتُمْ جُحُوبًا فَاَطْهَرُوا) واته نه گه ره ئیوه
 له ش پیس بون خو تان پاک بکه نه وه (غوسل بکه ن) (پرسیمیار)
 له ش به چی پیس ده بئی (وه لام) هونی له ش پیسیون (غوسل)
 شه شن (یه که م) مردنه واته هه ره که سینگ مرد واجبه بشوزئی جودا
 له شه هید شه رعی (دوهه م) ره زگار بونی ژنه له خوینی حه یضی
 (سینه م) ره زگار بونیه تی له خوینی (نفاس) مندال بون (چوارهم)
 مندال لئی جوئی بونه وه یه هه رچه نده ته ری و خونیشی له گه لدا نه بئی
 (پینجه م) له ش پیسیه که په یدا ده بئی به چونه خواری سه ری
 زه که ری ئینسانی یا حه یوانی نه وه ی که له خه ته نده ا پیسنی قر تاوه و
 فریندراوه یان نه ندازه ی نه وه له باقی زه که ری یه کنی که سه ری قر تابن -
 بو ناو پینش یان پاشی ئینسانی یان حه یوانی زیندو یان مردو -
 له حالیکدا که یه کیکیان مردو بئی (غوسل) له سه ر مردوه که نیه وه
 ههروه ها نه گه ره ته کلیفی له سه ر نه بئی) (شه شم) خاریچ بونی (مه نیه)
 به هه ره وه سیله یه کبئی (غوسل) خو پاک کردنه وه ش نه وه یه که تاو به
 ته واوی له شیدا جاری بئی ده گه ل (نییه ت) واته (بلی نیتم هه یه)
 له ش پیسی له خوم ده رده که م و ناوی پاک به خویندا بکات و لوت و
 زارو گوئی چکه شی بشوات.

دیسان یهزدانی مهزن رپوحم و بهزهیی زییایتر بهسه ر عهبدو
 بهنده کانی خویندا ده ریژی و قانونی ژینیان ناسانتر پی راده گه یه نی و
 ده فهرموی - وَ اِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ اَوْ عَلٰی سَفَرٍ اَوْ جَاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ
 الْغَائِطِ اَوْ لَمْ يَسْتُمْ اَلنِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوْا مَاءً فَتَيَمَّمُوْا صَعِدًا طَيِّبًا =
 واته نه گه ریو نه خوشبون - یان له سه فهری بون یان شتیک له پاش و
 پینشی ئیوه هاته دهره وه یان ده ستو ره ژنی نامه حره م کهوت له و چوار
 حاله ته دا (ثاو) ده ست نه ده کهوت - ئیوه (ته یه مومی) بکه ن به -
 گلنکی پاک و خاوین - (پر سییاری) ته یه موم چونه - ته یه موم -
 نه وه یه که ئینسان له باتی (ثاو) ده ست بدا له توزیکی پاک و بیهینی
 به سه ر ده م و چاویدا و دوباره ده ست بداته وه له توزیکی جودا له و
 توزه ی ده ستی پیدا داوه و بیهینی به سه ر (هه ردوک) قولیدا ده گه ل
 نایشکه کانی به جزوریک که ده م و چاو و قوله کانی توزیان گرتبی و
 هه روه ها ئینسانی له ش پیس و بی ده ست نویژ ته یه موم ده کا - له
 کاتیکدا که ثاو نه بی - یان ثاو بیی به لام له بهر ناساغی یا له بهر برینی
 که به له شیوه تی ناتوانی ثاو به کاری بهینی یان ثاو که ی پیویسته بو
 خواردنه وه بو ده ست نویژ نامینته وه - (پر سییاری) پیویستی
 ته یه موم چیه - وه لام پیویستی ته یه موم (شه شن): (یه که م) که صدی
 هینانی گل واته نه وه ی ته یه مومی پنده کرنی ده بی گل بی غه یری گل بو
 ته یه موم نابی. (دوه م) گوواژتنه وه ی گله که یه و هینانیه تی بو ده م و
 چاوو ده ستی. (سینه م) نییه تی حه لال کردنی نویژه - نه ک لابر دنی
 بی ده ست نویژی. (چواره م) نییه ته که ی ده گه ل هه لگرتنی گلکه و
 هینانی به ده م و چاوو بی (پینجه م) ده ست پیندا هینانی ده م و چاوو
 ده ست له سه ری په نجه هه تا سه ره وه ی نایشکه کانی شه شه م ژماره ی

دهست به گلدادانه که ی له دو ژماره که متر نه بی واته جارینک دهست به گلدادا بو دهم و چاو دهسته کانی دروست نییه شایانی باسه ایمامی غزالی ته رتیبی شی به به شی حه و ته م داناوه وه کو دهست نویژ. (واکوجیزج: یک ص ۱۷۱)

(پرسییار) به لئی پنیوستی نویژ - دهست نویژ و ته یه موم و غوسل بۆن به بیان کران ته دی ئه رکانی نویژ چهنندن؟ (وه لام)

ئه رکانی نویژ (چواردهن): (یه کهم) نییه ته واته قه صدکردنی فهرضی ئه و کاته به دل - (دوهه م) (الله اکبر) به و شهرطه ده گهل گوتنی ئه و لفظه نییه ته که ی له دلدا بی (سیهه م) خویندنی فاتحه یه له هه مو رکانیکدا جودا له که سنی که ایمام لی یی پینش که وتبی (پینجه م) رکوعه (شه شه م) ابعیتدال و بهرز بونه وه یی (جه و ته م) سه جده ی هه وه له به و نه و عه که هه ردو ئه ژنۆی و هه ردو به ری دهستی و سینگی هه ردو پنی و نیو چاوانی به روتی له سه ر جینگای نویژه که بی (هه شه م) دانیشتنه له پاش ئه و سه جده یه (نۆهه م) سه جده ی دوهه مه هه روه کو سه جده ی ئه وه ل (دههه م) قه رار گرتنه له رکوع و ابعیتدال و هه ردوک سه جده کان و دانیشتنی مابه نییان به جورینک به دهنی له حه ره که بکه ویت (یازدهه م) ته حیاتی آخیره - (دوازدههه م) سه لوات له سه ر حه زره ت ﷺ له پاش ته حیاتی آخیره (سیزدههه م) سه لام دانه وه یی ئه وه له - واته لای راسته یه (چواردههه م) ته رتیه - به شیوه که نوسراوه به بیان کرا له ئه رکانه کاندایه.

پرسییار - هه تا ئیره بۆن بۆوه که پینج نویژ فه رزن و به کورتیش به بیان کران - ته دی نویژی جمعه چییه - (وه لام) نویژی

(جموعه) ش فررزو له جینگای نویژی نیوه پۆ به جنی دنی و له نویژه کانی تر زور به رزتره و به زدانی مه زن به تابه تی پیروز له سه ر نه نیمه ی واجب کرده وه کوله سورة جموعه دا - تابه تی نوه م -
 فَرْمُوهُ تَي يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَالِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
 - واته - نهی نه و که سانه ی که ئیمان و باوه پری و هه یه (به خووا و پیغه مبه رو ده ستوره کانیان) هه ر کاتیک بانگی ئیوه کرا بو نویژی
 جموعه له پۆزی جموعه دا پرون بو پیکهینانی ذیکری خووا که نویژی جموعه یه هه مو کارو پیشه که تان به جنی بیلن و نه نویژ بکه ن.
 ئانه وه باشتره نه گهر ئیوه عه قل و زانیاری و هه یه.

پرسییار - نویژی جموعه چون ده بی - وه لام - نویژی جموعه دو نه رکاته له جینگای نویژی نیوه پۆ ده کرنی و بینه جگه له و شه رتانه که بنویژه کانی تر پنیستن چهند شه رتیککی تابه تی دیکه شی هه یه -
 یه که م - ده بی له وه ختی نویژی نیوه پۆ دابی و ته واو بکریت (دوه م)
 له شوینکدا بکریت که به نیو شاریان - نیو دنی حساب بکریت به لام -
 نه و شارو گونده که جموعه ی تیدا ده کرنی نه گهر هه وارگه یه کسی تابه تی خویمان هه بو - هه مو سالیکی له کاتی خویدا ده چونه نه وئی
 جموعه له ویشدا واجب ده بی (سینه م) جموعه یه کسی لی وه پیش نه که وتبی - (چواره م) ایمام و ماموم نییه تی نویژی جموعه ی لی
 بینن و به جه ماعت بکریت (پینجه م) عه دده که یان بگاته چل نه فه ر +
 شه شه م دو خوتبه له پیش نویژ که دا بخوند ریته وه وه خوتبه که ش
 پینج شروطی هه یه. (یه که م) حه مدو نه نای خووا. (دوه م)
 سه له وات دان له حه زره تی پیغه مبه ر ﷺ (سنی هه م) مه وعیزه و

ناموزگاری یه کی به که لگ بو موسولمانان - که نه و سینی یانه له هه ر دوک خوبه کاندای شه رتن - (چواره م) خویندنه وهی شایه تیکی مونسب (پنجهم) دوعای به خیر بو موسولمانان - نه وه شمان له بیر نه چنی که فتوا بو واجب بونی جومعه له دو نه فوره وه هه تا چل نه فوره هیه - به لام - دوازه نه فوره که به فتوای ایمامی مالیک و ایمامی شافعیه رضی الله عنه کز نییه و باشه نه بو به کورتی په یانی نویژی جومعه.

پرسیار - نویژی مردو - چونه (وه لام) نویژی مردو فوزه له سه ر نه و که سانه که له ده و ره ی مردوه کن و له واریشه کانی هه رکام نیزیکتره بیکات باشتره وه نه و نویزه پنج شه رتی هه په (یه که م) نییه ته ده گه ل الله اکبری دا به ستن - دوه م خویندنی چوار الله اکبر (سینه م) خویندنی فاتحه (چواره م) دوعای خیر بو مردوه که پنجهم صلات له سه ر پیغه مبه ری مه زن - به و شیوه ی خواره وه نییه تی فه رزی نویژی مردوه که دینی و الله اکبر - ده لئی - فاتحه ده خوینی و الله اکبر ده لئی - دوعا بو مردوه که ده کاو الله اکبر ده لئی - صلات بو سه ر حه زره تی پیغه مبه ر ده نییری و الله اکبر ده لئی و سلام ده داته وه و هه روه ها ایمام له سورتی جه ماعه ت دا - یان نویژ خوینه که ده بی پیساو بی بو ژن دروست نییه - دوعای بو مردوه که نه وه یان باشه **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيَاتِنَا وَ مَيِّتِنَا وَ شَاهِدِنَا وَ غَائِبِنَا وَ ذَكِّرْنَا وَ اُنْثَانَا - اللَّهُمَّ مِنْ اَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَ اَحْيِيهِ عَلَيَّ الْاِسْلَامِ وَ مَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَيَّ الْاِيْمَانِ -** وه صه لاره ته که ش هه ر نه و صه لاره ته ی له ته حیاتی آخیر دا ده خوینه ریت باشه و کیفایه ت ده کات.

(به‌شی سیهه‌م له به‌شی سیژده - زه کاته)
 (وَ تَوْتِي الزَّكَاةَ) واته ټیوه زه کات بدن له مالی خوتان به‌شی
 سیهه‌م له نوسولی نیسلام یان نه‌رکانی نیسلام زه کاته. زه کات دو
 به‌شه - به‌شی یه که می زه کاتی به‌ده‌نیه که نیوی سه‌رفیتره‌یه و فرض
 کراوه له مانگی شعبانی سالی دوه‌می - هیجری - داو - واجب ده‌بی
 به‌ته‌او بونی مانگی به‌مضانیه هه‌مو سالیک ده‌بی له‌شه و پوژی
 جیژنی دا به‌رات بکری نه‌گینا ده‌بیته (قضی)

(پرسیار له سه‌رکی واجب و به‌کی ده‌دریت)
 وه‌لام - واجب له سه‌ر هه‌مو نیسانیکی حور که زیاتر له
 نه‌فه‌قی شه - و پوژی جیژنی هه‌بی و له‌باتی خوی و هه‌موی نه‌و
 که‌سانه نه‌فه‌قیان واجب له سه‌ری وه‌کوژن و مندال و خزمه‌تکاریک
 که‌کری دیبای نه‌کراسی - (پرسیار) (فیتره چه‌نده)
 (وه‌لام) - سه‌رفیتره بزه‌ر سه‌ریک - نه‌ر به‌یه که له زوره‌ی قوت و
 بژیوی نه‌و مه‌لبه‌ده - (و به‌کینشانه‌ش چوار صدو هه‌شتاو چوار
 مقاله).

(به‌شی دوه‌م زه کاتی مالییه) و فرض کراوه له سالی
 دوه‌می هیجری به‌دوایی - فیتره‌دا - پرسیار - زه کات له چه
 مالیکدا واجب وه‌لام زه کات واجب له آلتون - زیو - مالی تیجاره‌ت
 - حوشر - گاو - مه‌ر - بز و هه‌ر شتیکی ده‌بیته قوت و پی ژیان
 وه‌کو - برنج - گه‌نم - جو - زورپرات - خوږما - میوژ زه کاتی آلتون و
 زیو - ئالتون نه‌گر که‌یسته بیست مقال و سالیکی ته‌او له ایختیاری

خواه نه که پیدای ما یه و - نیو مثقالی زه کاته - زیو نه گهر گه یشته صدو چل
 مثقال (سنی مثقال و نیوی) زه کاته - مالی - تیجارهت به هر پاره یه ک
 کردرابی ده کرینته وه پاره - واته به پاره ی حساب ده کرنی و به میزانی
 زیو و زیو - زه کاتی لئی ده ده کرنی به و شهرته سائیک له ئیخیاری
 خواه نه که پیدای ما یینه وه نه وه حاله ته بو تاجرانه نه گهر یه کینک
 تیجارهت خانه یه کی به میرات بو هاته وه - هر کاتیک خوئی ده سنی
 کرد به تیجارهت سالی مالی بو حساب ده کرنی و زه کاتی لئی
 وهرده گیری.

(زه کاتی و شتر)

زه کاتی (و شتر) چونکه له ولاتی نیمه دا زور که مه و به حسه که شی
 زور دریزه - به کورتی نه وه یه له پینج سهر و شتر (کاوپرینک) له ده سهر
 (دو) له پانزه (سی) له بیست (چوار کاوپر) زه کاتیانه - نه گهر بونه
 بیست و پینج سهر (و شترینکی مینی یه کساله یان) زه کاته - له سی و
 شهش (دو ساله) له چل و شهش (سنی ساله) زه کاته - نه گهر -
 گه یشته شصت و یه ک (و شترینکی مینی چوار ساله) هفتاو شهش
 (دو و شتری مینی یه کساله) له نه و دو یه ک (دویی سنی ساله) و له صدو
 بیست و یه ک (سنی و شتری مینی یه کساله) نه درنی - نه گهر له و
 نه ندازه ی سهر که هوت - له هر چل سهر (و شترینکی مینی یه کساله) یان
 له هر په نجا سهرینک (و شترینکی مینی سنی ساله) ده کرینته زه کات.

(زه کاتی ره شه وه لاخ)

زه کاتی ره شه وه لاخ نه گهر گه یشته سنی سهر - گویره که نیرینکی

یه کساله زه کاته نه گهر له و میزانه سرکهوت له هر سسی سرینک
گویره که نیرینکی یه کساله وه له هر چل سرینک نینگونینکی دو ساله ی
زه کاته.

(زه کاتی مهرو بزنی)

زه کاتی مهرو بزنی نه گهر گه یشتنه چل سر کاو پرینکی یه کساله یان
زه کاته - یان *** بزینکی دو ساله یه - له صدو بیست و یه ک سر، دو
سهری زه کاته له دو صه دو یه کسهر - سسی سر واجبه - له چوار صه د
سر - چوار سر واجبه - نه گهر له و میزانه سرکهوت له هر صد
سرینک - یه کسهر واجبه - جا نه گهر همویان مهریان بزنی بون، نه وه
زه کاته که له خویه تی نه گهر یه کییان زیاتره زه کاته له وی حیساب
ده کرنی وه نه گهر وه کینک بون کامه یان قیمة تی زیاتره، نه ویان زه کاته.

(زه کاتی ده غل و دان و میوه)

پرسییار - دانه و یله و میوه - کامه یان زه کاتی تیندایه؟
(وه لآم) نه ویان که به پینی سورشتی و عاده تی نینسانی پنی دژی و
(قوت) ه وه کو - برینج و گهنم - جنو - په پش - نیسک - نوک - ماش -
لویبا - باقله - گهنم شامی (گوله دان) زورپاد - هه رزنه ورده - هه ررنه
گه وره (دلمیله) و هه ردانه و یله یه ک بتوانی به ناره زو پینان بژی - له
میوه دا زه کات واجبه له مینوژو خورمادا که خورمای ته رو - تری به
خورمای وشکو میوژ - زه کاتیان دیباری ده کرنی - که واته داره
خورماو باغه خورما - یان ره زو باغی - تری - کاتی پیگه یشتن ده بی
خاوه نه که ی دو نه فهر لیتران و شاره زا به و کاره ده گله خویی به ری و

تھو باغ و بہ زانہ دیاری بکن کہ بہوشکی و خورماو - میوڑیان
 چہندہ لی پہیدا دہ بی - دووایی - دیاری کردنی زہ کات لہ میوڑو
 خورما کہ بہ زو باغہ کہ دہ کہ ویتہ ٹیختیاری خاوان - لہ پیش دیاری
 کردن خاوان بوئی نیبہ ہیچ بہرہہ میکیان لی و ہر بگریٹ -
 (پرسیار) میزانی زہ کات لہ دانہ ویتلہ و میوہ دا - چہندہ . وہ لَام
 - دانہ ویتلہ تھوہی کہ بہ ناوی سروشتی دہ کاتی تھ گہر میزانی گہ یشتہ
 پینج (وسق) بہ پینوہی کوردہ واری چل و پینج تہ نہ کہ - دہ یہ کی
 زہ کاتہ - تھ گہر - بہ ہمشکہ و دزلچہ و دہ فری دی ناودراو پی گہ یشت
 میزانہ کہی بو زہ کات بیست تابیست یہ کہ - وہ ہر وہا میوڑو
 خورماش تھ گہر میزانہ کہ یان - بوبہ پینج (وسق) چل و پینج تہ نہ کہ -
 دہ یہ کی زہ کاتہ -

پرسیار - زہ کاتہ بہ کنی دہردی - وہ لَام زہ کات بہ فرمانی
 یہ زدانی مہزن بہ ہشت سینفی ٹینسان دہردی وہ کولہ سورہی توبہ
 آیبہی ہشت دہ فرموی: (أَتْمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَ
 الْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلُفَةِ قُلُوبُهُمْ وَ فِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَ إِنْ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) واتہ بہ
 مسوگہری زہ کات حقی تھو کہ سانہ یہ کہ (فہ قیرن) مال و کہ سببان
 نیہ (میسکینن) مال و کہ سببان ہہیہ و بہ شی ڈیبانی شہرعیان
 ناکات تھو کہ سانہ کہ بہ دہ ستوری حاکمی مسلمانان زہ کات و
 صدہ قات کودکاتہ وہ کہ بیان دہ گوترنی (عاملین) تھو کہ سانہ کہ تازہ
 موسولمان بوون و مہشورن بہ (مؤلفۃ القلوب) تھو کہ سانہ کہ
 عہ بدن و مہ بلغہ پولیکی دیاری کراو کاغہ زیاندوننی کہ پہیدای
 بکن بیدہن بہ خاوانہ کہ یان نازاد بن کہ مہشورن بہ (موکاتبہ) یان

(فِي الرَّقَابِ) نه و که سانه له زیبانیکی زوریان لی که وتوو له پرنگای شه رعیه و هو بویان نادرته و هو مه شهورن به (غارمین) نه و که سانه که له پرنگای خواو پهره پیدانی دینی ئیسلام غزاده که ن و مه شهورن به (فی سبیل الله) نه و که سانه ده چن بؤ سه فوری خیر و پیوستی سه فوره که یان هیچ نییه یان هه یانه و به شیانناکات و مه شهورن به (ابن السبیل) نه و خویندکاری دینی و سه فوری سیله ی ره حم و هه ر سه فوریکی خیر و شه رعی تریش ده گریته و هه زه کات و واجبه به و هه شت سینفانه لایه نی که می به سینیان بدری (یه زدانی مه زن) فرمویه تی (قَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) واته نه و زه کاته فره ز کراوه له لایه ن و هدی هینه ری هه مو بونه و هریک که (الله) یه ئه ویش ناگاداره به هه مو کرده و هی هه مو بونه و هریک و هه ر کاره ش له شوینی خوینداو به گویره ی شیناوو لیاقت کردویه تی و ده یکات.

به شی چواره م له به شی سیزده هه م له ئه سولئی ایسلام یان

ئه رکانی ایسلام (پوژوووه)

یه زدان فرمویه تی (وَ تَصَوْمُ رَمَضَانَ) ئیوه به پوژو بن مانگی رضائی.

پرسییار - پوژو به چی واجب ده بی - وه لام - واجب ده بی - به ته و او بونی سنی پوژه ی مانگی شه عبان - یان به چاو پی که و تنی مانگی یه ک شه و هی ره مه زان له لایه ن پیایونکی عادل (یان زیاتر) که بروا پینکراوین و هه روه ها پوژو - واجب کراوه - له مانگی شعبانی

سالي دوهه می هيجری - پرسييار - فهرزی پوڙو چيه؟ - وهلام
 - فهرزی پوڙو (نيه ته) وه کوئوه - بلنی ته صدو نيه تم هه به سبه ينی
 به پوڙو دهم له رهمه زانی نه و سال فهرزه له سر من پو خوايي تعالی
 يان هر جورينک که ده لالهت بکات له سر قصدی فهرضی رهمضانی
 نه و ساله وه له هه وهلی پوڙو تا آخیری پوڙو اته له فاجر صادق هه تا
 نوڙی مغرب هيج شتيک نه چيته دیوی ژوری به ده ننی انسان له
 کونیکه وه. - پرسييار - پوڙه به چی ده شکی - وهلام پوڙو
 ده شکی به جيماع به ایستيمنا - خو نه رشانده وه - داخيل بونی هر
 شتيک پو ژوری به ده ننی ئينسان له هر کونیکه وه - نه گهر هوشی
 له سر خو بی که به پوڙويه. پرسييار - پوڙو له سر کنی واجب -
 وهلام پوڙو واجب له سر - موسولمانی - عاقلی - بالغ و پاک
 له خوننی - حه یض و زه یستانی له هه مو سعاته کانی پوڙو دا - و پو
 موسافیری شهرعی و ژينیک که له حه یض و زه یستانی دا بی بوی
 هه به پوڙوه که بخوات و دووای بيانگریته وه.

به شی پينجه م له به شی سيزده هم له ئوسولی ئيسلام يان
 نه رکانی ئيسلام (حج و عمره به)
 وه کو فرمويه تی (وَ تَحِجُّ الْبَيْتَ اِنْ اُسْتِطَعْتَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا)

واته ئيوه حج بکن نه گهر تووانای مالی و هه بو - پو چون و
 هاتنه وه که ی (پرسييار) حج و عمره چه وه ختيک واجب کراون
 و له سر کی واجب و شهرتی واجب بونیان چيه - وهلام - واجب
 کراون له سالی شه شه می هيجری و واجب - له سر ئينسانی

موسولمانی موکه لُلف - وه شهرتی واجب بونیان چوارن - یه کهم (بلوغه) دوهه (حوریه ته) سیهه - توانایی مال هه بی بؤ چون و هاتنه وه که ی و پیوستی مال و مندا ل و نه وه ی نه فه قه ی له سه ری واجبه. چواره م - نه مینی ریگایه بؤ سه رو مالی که له عومردایه یه کده فعه واجب کراون (پرسییار) نه رکانی حه جی چه نندن (وه لام) نه رکانی حه جی شه شن یه کهم (ئیحرامه) واته - قصدی داخل بونی له عمه لی حه جیدا له و شوینانه که بؤ ئیحرام دیباری کراون - (دوهه م) وقوفی عه ره فه یه - واته - مانه وه یه تی له نه رزی عرفات - دا له نیوه رژی رژی نؤه می ذی الحجه وه هه تا ده رکه وتنی فه جری رژی جیژن - له و ماوه یه دا نه و - وقوفه با له خطه یه کیشینی دروسته (سیهه م) ته وافی مالی خواهه - واته ده وره دان - به ده وره ی مالی خوادا حه وت جار - (چواره م) سه عیه واته راکردن له به ینی (صفا و مرّوا) دا (پینجه م) (حلقه) واته کورد کردنه وه ی موی سه ره یان تاشینه تی به هر وه سیله یه ک (شه شه م) (ته ریه ته) به و شیوه ی به یانکرا - (پرسییار) نه رکانی - (عمره) چیه - وه لام - هه رچی نه رکانی حه جه - نه رکانی عه مره شه - جودا له وقوفی عه ره فات که بؤ عه مره پیویست نییه - نه وه بو زور به کورتی نه رکانی ایسلام به یان کرا.

خوای ده کرد. (چوارهم) ئەمیری هەر میللەتیک دەبێ لەخۆیی بێ.
 (پینجەم) بۆ ڕێک و پێکی و لابردنی دو بەرەکی و هالوزی و
 پەرەپێدانی ئەوین و خۆشەویستی لەنیو کۆمەڵدا. یەزدانی مەزن
 فەرمویەتی: (فَإِنْ تَنَارَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ
 كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ. ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا -
 سە/ ۵۹) واتە هەر کاتیک نيزاع و دۆبەرکی و ناکۆکی لەنیو ئیوهدا
 پەیدا بۆ، بۆلابردن و تووانەوی بگەرێنەووە بۆلای خوا - واتە
 پەیرەوی لە قانونی ژین (قورئان) بکەن ئەگەر بەپێی - ئایەتی
 (قورئان) هیزو توانای پێکھاتنی ئەو ناکۆکیە نەبوو ڕینگای
 پێکھاتنە کە نەدۆزرایەووە. بگەرێنەووە بۆلای رەسولی خوا - واتە
 پەیرەوی لە (حەدیثی) صەحیحی پینگەمبەر ﷺ بکەن. (شەشەم)
 ئەو یە هیندیک پنیستی ژیان لەنیو ئایەتی (قورئان) دا
 نادۆزینەووە چونکە (قورئان) زۆر پرمەعناو ناوەرۆکە زۆر کەس
 تووانای بۆ چونو و حالیونی دناوەرۆکی راستەقینە (قورئان) یان
 نییە جالە و حالەدا - دەبێ بگەرێنەووە بۆلای - حەدیسی پینگەمبەر ﷺ
 چونکە زۆر پنیستی ژیان بە حەدیس بەیان کراون. (حەوتەم)
 یەزدانی مەزن فەرموی (ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا) واتە باشترین و
 جوانترین شوین و پەناگا بۆ توانەوی ناکۆکی و گەشتن بە ژیانیک
 پەر لە ئاسایش و پیرۆز ئەوین و خۆشەویستی (قورئان و حەدیسه) و
 لێرەشدا دەردەکەوی کە (دین) تەنها قانونیکە - کە گییاندار سەر
 بەرزوو بەختەوەر دەکات لە دنیا و پەسلاندا چونکە ئەگەر سەرنجی
 ئەو ئایەتە پیرۆزە بدەین و بە تەواوی پەیرەوی لێ بکریت - واتە
 پەیرەوی لە (ئەمر و نەهی) خوا و رەسولی خوا بکریت و گوئی بە

فهرمانی نه میری واقعی اسلام بدریت له چوار چپوهی ژیاندا هیج تهنگ و چه له مه یک رو نادات.

به شی دوهم یه زدانی مه زن له قانونی ژیندا (قورئان) بو شه و که سانه حاکمیت و داوهری پیغه مبه ر و جی گره کانی راسته قینه ی وهر ناگرن - واته (پهیره وی له قورئان - و حه دیسی سه حیج) ناکه ن فرمویه تی (فَلَا وَ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) (سوره نسا آیه ۶۵) (تفسیر طبری)

له شی کردنه وهی نه و نایه ته دا - ده فه رموی - دوباره کردنه وهی پیتی (لا) که له پینش و پاشی (کلیمه رَبِّكَ) دا هاتووه بو شه وه به بی پروا بون و په ی په وی نه کردن له قانونی دین شیده تی عه زاب و توندترین سه زای بو دیاری کراوه) واته ی نایه ته که نانا سویند به خو وایی تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ موسولمان و ایماندار نین هه تا کاتیک نه تو به حاکم و داوهری خو یان قبول نه که ن و له نیزاع ناکوکی خو یاندا حه که مییت و داوهریه که ی تو به گیان و دل وهر نه گرن و به راسته قینه پیتی رازی نه بن وه دوائی نه وه که حه که مییت و داوهریه که ی تو یان به راسته قینه وهر گرت نابین له نه فسی خو یاندا نیگه رانی و نار په زایی و گله یی له و داوهریه، به لکو نه و حه که مییه ته یان به دل وهر گرتووه و هیج نار ه زایی و شکایه تیشیان له و حه که مییه ته نییه - جا نه و آیه ته به پروناکی راده گه به نی هه ر که سینک په ی په وی له (قورئان و حه دیس) نه کات به موسولمان نانا سرئی سه زای زور توندی (جهه ننه م) ی بو دیاری کراوه (تفسیری قرطبی له پینج به شدا به یانیک ی زوری له سه ر نه و نایه ته هدی که لیره دا جینی نابینته وه ج ۶ ص ۴ - ۳ - ۱۷۳).

به شی سیپه م

له نایه تی پینشودا په پره وی له (أُولَى الْأَمْرِ) راگه په ندرا (قانونی ژین) (قورئان) ذاتی - اولى الامر - ی دیاری کردوه و ده فرموی (أَنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ - العجرات آیه ۱۲ - واته - بهرتر و گوره تر له لای خووا پاک تر و به دین تر له نینوه به - هرکه سنی زیاتر - په پره وی له قانونی دین بکات له لای خووا خوشه ویست تره - واته (أُولَى الْأَمْرِ) ده بن پاکتر و به دین ترینی زه ماننی خوئی بیت - وه هروه ها ده فرموی: (قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَدْعُونَ لِلَّهِ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) (الزمر آیه ۹)

واته: نهی پیغه مبر نه تو بلنی وه کینکن و موسا وین نه وانهی که زانیاری و پسروری ته و او یان هه به ده گهل نه وانهی که نه زانو ناتیگه یشتون - ناوه کینک نین جیاوازی زوریان هه به - له و نایه ته ش درده که وئی که (أولى الامر) ده بن عالم و زانتری زه ماننی خوئی بیت له و باره دا نایه ت زورن که لیره دا ناگری به بیان بکرین.

(به شی چواره م)

قانونی ژین (قورئان) وه زیفه و هرکی نه میرانی - نیسلام دیاری ده کاو ده فرموی (يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) (ص ۲۶) واته: نهی داود نیمه نه تون گیراوه به خلیفه له نه رزیندا - واته نه تون کردویی به نه میرو سه رپه رستی نه ته وهی (شاده می) له سه ر نه رزی بو نه وهی داوه ری و سه رپه رستیان پکه ی به حق (به رابه ری

و مطابق قانونی خوا) و ه شوین هه او ناره زوری خوٚت نه که وی که نه و هه او ناره زویه ته تو هه لدیرن له ریگی حق و خواپه رستی - نه میرو اولی الامریش جینی گری پیغه به رانن و ده بی به گویره ی قانونی خوا ده گه ل جه ماوه ری ئی نسان بجولینه و قانونی ژین (قورنن) بو پیکهینانی کارو ئیشی پیویست ده فهرموئ (و شاوره م فی الأمر) بیرو راویژ بکه ده گه ل جه ماعه تی که له ده وری تون ته وای نایه ته که نه وه به (فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ (۱) وَ لَوْ كُنْتَ ظَافراً (۲) غَلِيظَةً لَلْقَلْبِ (۳) لَأَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ (۴) فَأَعْفُ عَنْهُمْ (۵) وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ (۶) وَ شاوره م فی الأمر (۷) فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ (۸) إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ). (آل عمران آیه ۱۵۹)

واته: به هوی روحم و به زه یی خوا بوکه پاک و خاوین و دل نه رمی تو - بو جه ماوه ی ده ورو بهرت (۱) نه گه ر ئینسانیکی خو و ره وشت ناشرین و خوین تال بای و (۲) دل ره ق و توند خو بای (۳) نه و ره فلیق و جه ماوه ری ده ورو بهرت به لاه یان ده کردو له ده ورت نه ده مان (۴) جا له بهر نه وه که خوای تعالی نه و چاکه ی ده گه ل تو کردوه نه تویی تاوا پاک و دل نه رم وه دی هیناوه به بوره و چاو پو شییان لی بکه له هه ره له وه کرده وه یه کی - که په یوه ندی هیه به تو وه (۵) وه داوای به خشینیان بو پکه له خوایی کائینات بو هه له و تاوانیک که له به بنی خو یان و خوادا کراوه (۶) وه داوای راویژو ری نونینیان لی بکه له باره ی هه مو پیویستیه کانی کومه لایه تی دا بو ژییانیکی نارام و پیروز (۷) جا پاش راویژو لی کولینه وه نه گه ر بیرو راو مسوگه ر بو له سه ره نه و لایه نه ی که پیویسته (ته وه کوئ به خوا) دلت به هیز بکه به گه وری و به زه یی خوا - لایه نه پیویسته که پیک

بینه (۸) به راستی یه زدانی مه زن خوشیده وین نه و که سانه ی خواهنی
 - ته و کولی به راستین (۹) (تفسیر طبری) لهج ۴ آیه ۲ - ۳ - ۱۵۱
 زور به دریزی نه و آیه ته ی شی کرد و ته وه که له و نوسراوه کور ته دا
 - ناکرئی به یان بکریت - له و نایه ته دا خوای خواهن به زه بی چه ند
 فه رمانیک راده گه به نی - که پنیوسته خوواناسه کان په پوهوی لی بکه ن -
 (یه که م) نه و یه که ده بی به حقیقه ت بر وان هه بی که خوا - خواهنی
 په رحم و به زه یه کی زوره بو عه بدانی خو بی - (دوهه م) ده بی خو و
 په وشت ناشرین و خوین تال نه بین له نیو کومه لدا - (سیهه م) ده بی
 دل ره ق توند خو نه بین له نیو کومه لدا - (چواره م) نه گه ر دل ره ق
 به دخو بین که سن به ده و ره وه نامین و یارمه تی ده رنکن نابیت -
 (پینجه م) ده بی له هه له و تاوانی ده ورو به ری خو مان چا و پو شی
 بکه ین (نه گه ر قانونی دین رینگای چا و پو شیه که ی دابیت) -
 (شه شه م) ده بی دو عای خیر و داوای لی خوشبون بکه ین بو
 خوواناسان - (حه و ته م) کار و باری کومه لایه تی ده بی به لی
 کولینه وه و راویژی زانایانی خوواناس جی به جی بکریت -
 (هه شه ته م) ده بی بو هه مو روداو کار و پشه اتیک - پالده ین به روحم و
 به زه بی و گه و ره بی خوا و یه قین به یارمه تی نه و هه بی - (نوهه م)
 ده بی یه قین هه بی که خوا خواهن ته وه ککوله کانی خوش ده وی -
 نه گه ر به چا و نیکی حقیقه ت بین و به دل نیکی پیرو زبو - به نوری
 یارمه تی خوا ته ماشای نه و نایه ته بکه ین و به ته وای بی پشکنین
 زور به ی کاری پیروزی و خوشبه ختی جه ما و هری تیدایه .

(به شی پیئجه م)

قانونی ژین (قورئان) ئه رکی پیئوست و زه روری جه ماوه ری
 نیسه بت به یه کتری به یان کردوه ده فه رموی: (تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ
 التَّقْوَىٰ وَهَلْ تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ اِنَّ اللَّهَ
 شَدِيدُ الْعِقَابِ) (المائدہ آیه ۲)

واته: (ئه ی خوواناسان) (کومه ک و پشتیوانی و یارمه تی به کتری
 بدن بو چاکه و پهیره وی له قانونی خوواو به جی هینانی ئه مری
 خوواو دوری له نه هیه کانی خوواو و کومه ک و یارمه تی به کتری
 مه که ن بو دوبه ره کی و دوژمنایه تی و جورم و تاوان بترسن له خووا
 چونکه به حقیقه ت خووا توندترین و گه وره ترین عه زاب و سه زای
 داناوه بو نه یاره کان. دیسان قانونی ژین (قورئان) به ئیمه ی
 راگه یاندوه فه رمویه تی: (اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ
 اَخْوَانِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) (العبرات آیه ۱۰) واته به
 راسته قینه خوواناسه کان برای یه کترین نه ک برای نه سه بی - (چونکه
 برای نه سه بی به جودا بونه وه ی دین ری بازی ژینی جودا دبسته وه
 به لام برای دینی له هر نژاد و تیره یه کبی ری بازی ژینه که یان یه که
 واته برای دینی برای راسته یه) - جا به هژی ئه و برابره تیه و هر
 نا کۆکی و دوبه ره که یه که له نیواندا رویدا ئیوه داوه ریان له نیودا پکه ن و
 پنیکیان بین و آشتیان پکه نه وه له و داوه ری و پنیکها تنه ش دا بترسن
 له خووا (راسته قینه ی عه دآله ت موساوات له نظر بگرن و زولم له هیچ
 لایه کیان نه کریت) (ره جا وایه) هیواو چاوه دیزو هه بی له لایه ن
 خوواوه بو حمو پی بکریت وه له و نایه شدا درده که وینی که خووا

ناسه کان ده‌بئی له ژییاندا یارمه‌تی ده‌ری یه‌کتیری بن و بو به‌رزی و ریزو و حورمه‌تی یه‌کتیری خه‌بات بکه‌ن - قانونی ژین بو نه‌وانه‌ی که سه‌رینچی ده‌که‌ن و پرو و ه‌رده‌گیرن له یاسا و قانونی دین واته فه‌رمانی خوواو پی‌نغه‌مبه‌رو (أولی الامر) په‌د ده‌که‌نه‌وه و ده‌بخه‌نه پشت گویی و له‌نیزاع و کیشه‌و دوه‌ره‌کیندا ناگه‌رینه بو‌لای خوواو پی‌نغه‌مبه‌رو (أولی الامر) خویان ده‌فه‌رمویت (وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ إِتْتَلَوْا فَإِنْ بَعَثَ إِحْدَىٰهُمَا عَلَىٰ الْآخَرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَغِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ (۲) فَإِنْ فَازَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا (۳) إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ (۴))

واته - نه‌گه‌ر دو تایفه له مؤئمینان نیزاع و شه‌رو دوه‌ره‌کیان له‌نیودا په‌یدا بو - سول‌حیان له‌به‌یندا بکه‌ن و پینکیان بینن (۱) نه‌گه‌ر یه‌کینکیان سه‌رینچی کردو نه‌گه‌راپه‌وه بو لابرندی نیزاعه‌که‌ی بو‌لای خوواو پی‌نغه‌مبه‌رو اولی‌الامر و ده‌ست دریزی ده‌کرد بو سه‌ر نه‌و پتریان - به‌ر به‌ره‌کانی و شه‌ری ده‌گه‌ل بکه‌ن هه‌تا هه‌لی ده‌گه‌ر پته‌وه بو په‌یره‌وی کردن له‌قانونی دین و مل که‌چ ده‌بئی بو فه‌رمانی خوواو پی‌نغه‌مبه‌رو نه‌میری موسولمانان (۲) نه‌گه‌ر وه‌فای کردو مل که‌چ بو - بو‌قانونی دین ئیوه سول‌حیان له‌نیودا بکه‌ن به‌عه‌دالته‌ت و حه‌قی راسته‌قینه له‌به‌ر چاو بگرن و زولم له‌هیچ لایه‌کیان نه‌کریت (۳) خوواویی بی‌شه‌ریک خووشی ده‌وین نه‌و که‌سه‌نه‌که‌عه‌دالته‌ت و حه‌قی راسته‌قینه له‌نیو کۆمه‌لدا بلاو ده‌که‌نه‌وه (۴) تفسیری طبری ج ۱۶ ص ۹-۸-۲۰۷. له‌ده‌به‌شدا به‌یانی نه‌و نایه‌ته‌ی کردوه.

داخواصی بینهما

به شی حه و ته م

قانونی ژین (قورئان) شیوهی ژیبانی ده گه ل کومهل دیباری کردووه که ئینسانی موسولمان چون بڑیت - ده فہرمویت و لا تُطَعُ مَنْ أَغْمَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَ اتَّبَعَ هَوَاهُ وَ كَانَ أَمْرُهُ فُرْطًا. الکہد آیه ۲۷. واتہ - ئەتۆ وە شوین کہ سیک مہ کہوہ کہ لە ئیمہ غافل کردووه قہلبی چونکہ ئەو کہ سہ وە شوین ھەواو ئارەزویی خویی کہ وتووه لەرینگای حق و پەپرہوی لە قانونی ژین (قورئان) ھەلہ بووہ زییادہ پرہوی کردووه - ئەگەر ئەتۆش وە شوین ئەو کہ سہ بکہوویت خوو کردوہی ئەوی فیر دەبن و لەرینگای حق ھەلئدہ دیری دیسان دە فہرموی (وَ لَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَ لَا يُصْلِحُونَ) (الشعراء آیه ۱۵۱) واتہ - ئیوہ وە شوین کہ سانیک مہ کہون کہ موسرفن واتہ لە فہرمانی خوواو پیغہ مہر لایان داوہ و لە رینگای حق ھەلدیراون - ئەوانہ کہ سانیکن کہ فہسادکارن و ناکۆکی و دوبہرہ کی دە چینن لە نیو ئەرزی و ھیچ چاکہ و ئی سلاحیکیان لە نیو کومەلدا نییہ چونکہ ئەگەر وە شوین ئەوانہ بکہون بیرو برہواو کردوہی ئەوان فیر دەبن و لەرینگای حق ھەلئدہ دیرین - دەبی ئەوہ شمان لەبیر نہ چی ئەوانہی دەست بلاو زییادہ پرہوی دە کہن لە مال و دارائی دا موسرفن ھەر ئەوہ دە گریتەوہ کہ لە حق لایان داوہ.

(به شی هه شته م)

(ژییانی فهدییه)

ژییانی هه مو فهدیگ و هه مو ئینسانیک له سه ر چوار پایه دامه زراوه هه ر کام له و چوارانه لابیچی و فریدریت - ژییان به پروخواوو کاول ده ژمیر دریت نه و چورانه - (یه که م) له مافی ژییان نه فسی ئینسانه - که قانونی ژین (قورئان) پاریزگاری له نه فسی دیباری کردوه - ده فهدرمونیت - (وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ بِالْحَقِّ - وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا) (الاسراء - آیه ۳۳). واته - ئیوه مه کوژن نه فسیکی نه و تو که خووا کوشتنه که ی حه رام کردبێ به ناحق (ئی لا نه فسیگ که قانونی ژین (قورئان) فهدرمانی کوشتنه که ی داییت وه کو قاتیلی عه مدی - کافر له مه یدانی شه ربی - موسولمانی مورته دو زور به لگه ی دیش هه ن بو کوشتنی که لیره دا ناکری به یان بکرین) هه ر نه فسیگ به ناحق بکوژریت. به راستی ده سه لاتن داوه به وه لی نه و کوژراوه که قاتیلی بکوژیته وه به مه رجینک زییاده په وی نه کا له کوشتنه که یدا به لکو قاتیل به چه شیوه به نه و نه فسه ی کوشتوه هه ر به و شیوه ده کوژریته وه کوشتنی به ناحق به حه ددیگ تاوانه که ی گه و ره یه که یه زدانی مه زن له شه ش سوره ی قانونی ژین (قورئان) دا مه نع ی کوشتنی به ناحق قی کردوه (التصص / ۱۹ - النساء ۲۹ - المائیده / ۹۵ - الأنعام / ۱۵۱ - یوسف / ۱۰ - الاسراء ۳۳) که له و نوسراوه کورته ناکری به یان

بکرین (دوهه م) ناموسه - واته ژن و مندالی شه و ئینسانه یه - که قانونی ژین رای گه یاندوه که به چاوی خه یانه ت ته ماشایان نه کریت و خه یانه تیان پی نه کریت - وه کو یه زدانی مه زن له قانونی ژین (قورئان) دا فرمویه تی - **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا (۲) وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (۴)** واته - نه ی شه و که سانه ی شه و تو خاوه ن ئیمانن داخیل مه بن بو ژوری هیچ مالیک جودا له مالنی خوتان هه تا داوای چونه ژورو دانیشته که نه که ن و رازی بونی به پاستی وه رنه گرن (۲) جا نه گه ر به زائیت وه رگیراو چونه ژور - پنیوسته سه لام بکه ن له نه هلی شه و ماله واته نه مینه کی دور له هه مو خه یانه ت و فه سادیک نیشانی نه هلی شه و ماله بده ن (به جاوایه) پنیوسته ئیوه بیر بکه نه وه له گه وره یی و عه زه مه تی خووا و بترسن له قهر و غه زبی خووا - (۳) دیسان قانونی ژین (قورئان) راده گه یه نی **(فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قَبِلَ لَكُمْ إِزْجِعُوا أَزْجِعُوا + هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ)** (النور/۲۸).

واته - نه گه ر بۆلایی مالیک چون و خاوه نه که ی له مالنی نه بو داخیلی ماله که مه بن و مه چونه ژورئی (۱) هه تی خاوه نه که ی په پیدا ده بیته و ئی زنو پنده دا (۲) وه گه ر خاوه نه که ی ئی زنی پینه دان و گوتی بگه رپنه وه - فه وری بگه رپنه وه و رامه وه ستن (۳) که شه و گه رانه وه یه پیروزی و چاکه یه بو ئیوه (۴) وه یه قین بزنان خووا ناگای له هه مو کرده وه یه کی ئیوه هه یه (۵) شه و دو نایه ته راده گه یه نن گه نابنی هیچ ئینسانیک به شیوه یه ک که خاوه ن ماله که پنی ناخوشه، خو ده مالان پوکات و خو بسه پینی به سه ر مالانداو خو یو شه هلی شه و ماله

دو چاری هله و تاوان بکات. ههروهه قانونی ژین (قورئان) راده گه یه نی - که چاو برکی و ته ماشا (نظر) سه ری هه مو تاوان گونا هینکه بویه مهنی هه مو خاوه ن ئیمانیککی کردوه له ته ماشای نامه حره م و ده فه رمویت (قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ (۱) وَ يَحْفَظُوا قُرُوبَهُمْ (۲) ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ (۳) إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَصْنَعُونَ (۴) (النور آیه ۳۰). واته - نهی پینغه مبه ر نه تو بلئی به موسولمانان له به رابه ر هه مو نامه حره میکدا چاو داخه ن و ته ماشای نامه حره م مه کهن (۱) و ههروهه به پاریزن سه ده بی خونیا ن (فرج) له وه ده رکه وتن و نیشاندانی نامه حره م و هه مو جو ره تاوانیک (زینا کردن) (۲) ئا نه و چاو داخستن و ته ماشا نکر دن و دوری له زینا و تاوان - پیروزی و خوشه ختیه له بو ئیوه (۳) به حه قیقه ت خوا ئا گاداره به هه مو کارو کرده و یه کی ئیوه (۴) جا نه و ئایه ته ههروهه کو خاوه ئیمان ه کانی مهنع کردون له ته ماشایی نامه حره م. فه رمانی خو پارازتن له زیناشی را گه یاندوه که جرم و تاوانی زیناله ئی قه تل زیاتره چونکه قاتیل عه مدی ده کو ژریت به لام سه زای زینا مو حسه ن ره جمه که چالیک هه لده قه ندریت زینا که ره که ی ده نیودا و یژریت به رد باران و سه ننگ بارانی ده که ن که زور له کوشتن سوکی و چروکی و بی آبروی تیدایه جاله بهر نه وه که زینا توندترین سه زای بو دانه راوه و گه و ره ترین فه سادی تیدایه. قانونی ژین (قورئان) مهنی هه مو ئینسانیککی کردوه له (زینا) ده فه رمویت (وَلَا تَقْرَبُ الزَّوْنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا) (الاسراء آیه ۳۲). واته ئیوه نیزیکی زینا مهن و خوتان چه په ل و پیس مه کهن به زینا کردن - چونکه به راستی زینا زور خه رابه و سوکی و چروکی تیدایه و خه راپترین رینگایه

چونکه سهزای زیناکه ر نه گهر گهنجیکبی ژنی نه هینابنی و که چنیک میردی نه کردبنی بو دفعه‌ی نه‌وه‌ل ههرکام سه‌دداری (حه‌د) یان لی نه‌دریت و نه‌گهر پییاوه که ژنی هینابیت و ژنه که میردی کردبنی سه‌زایان (رجمه) تفسیری قرطبی له‌سوره‌ نوردا - به‌یانیکی زوری له‌سه‌ر زینا هه‌یه که به داخه‌وه لیره‌دا جیبی نایبته‌وه هه‌تا تیره قانونی ژین (قورئان) به ئیمه‌ی راگه‌یاند که به سنی شت ده‌بنی حه‌یا و ناموسی یه‌کتر به‌پاریزن. (یه‌که‌م) به‌بنی ئیجازه و به‌زایسه‌تی راسته‌قینه داخیلی مالان نه‌بین (دوهه‌م) ته‌ماشای نامه‌حره‌م نه‌که‌ین. (سینه‌م) خو‌مان به‌پاریزین له‌زینا و کاری خه‌راپ. به‌شی (سینه‌م) له‌مافی ژیان - ریزو ائیحترام و شه‌خسییه‌تی ئینسانه + که قانونی ژین (قورئان) به‌کۆمه‌لی ئینسان راده‌گه‌یه‌نی و ده‌فه‌رمویت: (وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ (۱) وَ حَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ (۲) وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ (۳) وَ فَصَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْصِيلاً (۴)) (الاسراء آیه ۷۰)

واته - به راسته‌قینه ئیمه - ریزو ائیحترام و به‌رزین داوه‌ته بنی ئاده‌م (۱) و پیوستی سووارین داونه‌تی له‌وشکی و ئاویدا (۲) و پی‌ژیوون له‌باشترین و پاکترین پی‌ژیو داونه‌تی (۳) وه ریزو به‌رزین له‌همو بونه‌وره‌کان و وه‌دیها‌توه‌کانی‌تر - زیاتر داونه‌تی به‌ریزو گه‌وره‌یه‌کی زور (۴) نه‌و ئایه‌ته روناکی پله‌و ریزو ئیحترامی ئینسانی راگه‌یاندوه - که نه‌فسی ئینسان له‌همو بونه‌وره‌ریک گه‌وره‌تره و بو‌نه‌وه نابنی سوکی و چروکی یان به‌سه‌ردا برژئیت هه‌ر بویه قانونی ژین (قورئان) به‌روناکی مه‌نعی کردوه که ئینسانیک هویی سوک و چروکی ئینسانیکی (برایه‌کی) خوویی پینک‌بینی - وه‌کو

فرموده‌تی: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ + عَسَىٰ أَنْ
 يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ (۱) وَلَا لِنِسَاءٍ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا
 مِنْهُنَّ (۲) وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ (۳) وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ (۴) بِأَسْمَاءِ
 الْإِسْمِ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ (۵) وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ
 الظَّالِمُونَ (۶) (العجرات آیه ۱۱). واته - نهی نهو که سانهی ایمان و هه‌یه
 و خوواناسن هیج (قوم) تیره و هوزیک نی ستهز او مه‌سخره و
 سوکی و چروکی مه‌ریژن به‌سه‌ر قه‌ومیکی تر دا زور نیژیکه نهو
 قه‌ومه‌ی نهو سوکی و چروکیه‌ی ده‌خه‌نه نه‌ستوی له‌ئیوه چاکترینت
 و هیج کومه‌له ژنیک نی ستهز او مه‌سخره نه‌خاته ملی کومه‌له
 ژنیک تر زور نیژیکه نه‌وانه‌ی مه‌سخره‌یان پی ده‌کریت باشتربن
 له‌وانه‌ی که مه‌سخره ده‌که‌ن (نه‌وشمان له‌بیر نه‌چیت که نیساء
 مو فرده به‌لام له‌مه‌عنای جه‌معی دایه - واته - هیج کومه‌له ژنیک
 مه‌سخره نه‌که‌ن به‌کومه‌له ژنیک تر (۲). نه‌فسی خوتان عه‌یب دارو
 ناشیرین مه‌که‌ن ته‌فسیری طبری له‌و آیه‌ته‌دا تاوای به‌یان کردوه -
 به‌ده‌ست و چاوو زوبان و حه‌ره‌کاتی سه‌یرو پیکه‌نین هینه‌ر وه‌کو
 لوتی چه‌قو + شانو‌گه‌ر - کومه‌لیک سه‌رخوش و وه‌پیکه‌نین ده‌خه‌ن و
 له‌فکرو بیری خوواو دین وه‌دوره‌که‌ون) که نه‌وه له‌پروانگه‌ی قانونی
 ژین (قوربان) دا به‌عه‌یب و سوکایه‌تیک زور حیساب کراوه (۳) نهو
 نیوانه که سوکی و چروکی ده‌گه‌په‌نن بویه‌ک‌ترین مه‌هاوین و به‌مل
 په‌کترین دامه‌برن که روحی نهو نیو به‌سه‌ردا براوه بکه‌ویته عه‌زاب و
 له‌ریزو نیحترامی نه‌وی که م‌بیته‌وه که غه‌بیته و بوه‌تایش هه‌ر
 له‌به‌ر نه‌ویه خووا نه‌هی لی کردوون که له‌ریزو نیحترامی نهو
 شه‌خسه که م‌ده‌بیته‌وه به‌لام نیویک که له‌نیو کومه‌لدا به‌لاو بوته‌وه و

به زوری هر به و نیوه ده ناسرئی و روحی ناو براوه که شن ناکه وینته نازارو عذاب مهنع نییه) له تفسیری قرطبی ج ۶ له به یانی نه و نایه ته دا نه زهرات زورن به لام به گویره ی حه دیسه نه قل کراره کان - نه لقب لیتره دا به نیویک ده لئین سوکایه تی و چروکی تیدابی و ناوبراوه که پنی بکه وینته عه زابه وه (۴) نه و نیوانه که گوناوه و تاوان ده گه یه نن دووای نه وه که بونه ته مؤمین و خوواناس پیستری و خهراپتر نیون و بانگی یه کتریان مه کهن (۵) هر که سینک یان کۆمه لیک له به کارهینانی نه و نیوه نازار ده رانه توبه نه کات و نه گه رینته وه بز په پیره وی له قانونی ژین (قورئان) به زالم ده ژمیر درئی و سه زای زالمایش زور تونده (۶).

(به شی چواره م له مافی ژیان - ماله و ملکه)

قانونی ژیان (قورئان) رای گه یاندوه که هیچ ئینسانیک حه قی نییه مالی هیچ ئینسانیک به فیروو به خواری بخوات فرمانی داوه به خاوهن مال به تایبه تی فرمویه تی (وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا) (النساء آیه ۵). واته مالیک که خووا کردویه ته هوئی ژیان و بزوی نیوه مه یدهن به نه و که سانه که سه فین و جیباوازی ناکه له به پنی چاکه و خهراپه و خیر و شهرا. (تفسیری طبری) له به یانی نه و نایه ته دا سه فی به زور واته به بیان کردوه که هه تیو و شیت و مه حجور و نه زان له چۆنیه تی بازارشی تیدایه به لام نه و نایه ته نه وهش ده گه یه نن که ئینسانیک دارایی خوئی له رینگای نامه شروع وه خه رج ده کات نه گه که سینک مالی خوئی بداتی تاوانکاره هاوبه شی تاوانی نه و که سه یه خو سه فی هه کانیش دروست

نیبه له برسان و له پوت قوتی بمرن جا قلوونی دین به شی ئه وانیشی دیاری کردوه و فرمویه تی (وَ أَرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا) (النساء آیه ۵) واته ئیوه بژیو و لباس بدهن به سه فیهانه به گویره ی پنیوست و به زوبانی شیرین و دل خوشکهر ده گه لیان بدوین و ناره حه تیان مه که ن + ههروه ها به شیوه ی تیکرایبی رای گه یاندووه و فرمویه تی: البره: ۱۸۸ + (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِأَبْطِلَ (۱) إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ (۲) وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ (۳) إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا (۴) واته ئهی ئه و که سانه ی ئه و تو خاوه نی ئیمان و خوواناسن مالی یه کتر به ناحق و به فیرو مه خوون له مابه ینی خو تان دا (۱) مه گهر وه ختیکی له به ینی خو تان دا موعامله و تیجاره تیکی دروست و به رابره ده گهل قانونی معامله ی دینی دا بکه ن (۲) وه ئیوه یه کتر مه کوژن له سه ر مالی دنیا یه (۳) به راسته قینه خووا روحم و به زه یه کی زوری ده گهل ئیوه کردووه (۴) ئه و ئایه ته به پوناکی راده گه یه نی که هیچ که س حه قی نیبه مالی هییچ که س به ناحق بخوات و داگیر بکات + قانونی زین (قورئان) رای گه یاندووه که ئه و که سانه که به هوی ده سه لات مالی خه لکی داده گرن و زولم له بی هیزو بیکه سه کان ده که ن و فرمویه تی: سوره ابراهیم: ۲۲ (وَلَا تَخْسِبَنَّ اللَّهُ عَمَلًا عَمِلَ الظَّالِمُونَ + إِنَّمَا خِرْهُم لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ) واته با فکر نه که نه وه که خووا بی ناگایه له کارو کرده ی جورم و تاوانی ئه و زالمانه - به لکو سه زای کرده ی ئه وانه دوله خراوه بو پروژیکه هه مو چاوینک به پوناکی سه زای کرده وه که یان بینیت - ئه و ئایه ته بو دلدانه وه و خو راگرتنی پیغمبر ﷺ له به رابره کافره کانی ده ورائی - هاتووه که خووا

هه‌په‌شه‌ی زۆر توندی له کافره‌کان (واته زالمه‌کان) دیاری کردوه - زالم به تیکرای چهندلکی هه‌یه (یه‌که‌م) - داگیرکردنی مأل - (دوهه‌م) نازاردانی گییاندار به ناحق - (سینه‌م) خه‌یانه‌ت و ته‌جاوزه به ناموسی خه‌لق به پینچه‌وانه‌ی دین (چواره‌م) مالی زۆری هه‌یه و حه‌قی زه‌کاتی لی نادات (پینجه‌م) مالی زۆری هه‌یه و له‌پینگای نامشروعدا خه‌رجی ده‌کات و...

هه‌ر بۆیه یه‌زدانی مه‌زن فه‌رمویه‌تی: (وَ الْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ) (بقره / ۲۵۴). واته کافره‌کان به راسته‌قینه زالمه‌ن - هه‌روه‌ها - قانونی ژین (قورئان) له‌رمویه‌تی (بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) (المن / ۱۱) واته به‌لکو زالمه‌کان له گوم‌پراهی و سه‌ر شیواویه‌کی ناشکرادان و پینگای حه‌قیان لی ون بووه - قانونی ژین (قورئان) پای‌گه‌یاندوهه که هیج ئینسانیک مالی هیج ئینسانیک نه‌دزی و مه‌نعی پشه‌ی دزی را‌گه‌یاندوهه. فه‌رمویه‌تی (وَ السَّارِقُ وَ السَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا - جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ. وَ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) (المائد / ۳۸) واته پیاوی دزو ژنی دز - هه‌ر کاتیک دزیان کرد هه‌ر دوک واته پیاو ژن ده‌ستیان قه‌تعه‌ن له‌تۆله‌ی شه‌و پیشه‌خرابه‌ی کردویانه - که سه‌رپنچیان کردوهه له‌نه‌مری خواوا - که به‌پاستی خووایه‌کی ده‌سه‌لات‌داره به‌سه‌ر هه‌مو شتی‌کدا و هه‌مو کرده‌وه‌شی له‌شوینی خۆی دابه - شه‌و نایه‌ته‌ش به‌پوناکی پای‌گه‌یاندوهه خه‌یانه‌ت به‌مالی که‌س نه‌کریت (قانونی ژین) (قورئان) حه‌قی به‌هه‌مو ئینسانیک داوه‌که به‌هه‌مو هیزو توانایی خۆیی دیفاع له‌گیان و مالی خۆیی بکات و ریزو حه‌سییه‌تی خۆی به‌پاریزی و فه‌رمویه‌تی (فَسَنْ أُغْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ - وَ اتَّقُوا اللَّهَ

إِنَّ مَعَ الْمُتَّقِينَ (سورة / ۱۹۴) واته هر که سینک دوزمنی و دهست دریزی کرده سهر نیوه + نیوهش دوزمنی ودهست دریزیان پکه نه سهر و برگیان لی بکه ن - به و نه اندازهی که نه وان دوزمنی ودهست دریزی ده که ن - و بترسن له خوا - و یه قین بزنان که به راستی خوا و ده گهل نه و که سانه یه که به راستی پهیره وی له خوا و ده که ن - نه و نایه تesh روناکه له و ده ا که هه مو که س حق و مافی هه یه بهرگری له گیان و مال و ناموس و پیزو خه یسیه تی خوی بکات هه تا نیره ژییانی فردی به هر چوار کوله که وه نناسی که یه زدانی وه دی هینه ری بونه وهر له قانونی ژین (قانونی دین) دا به نینسان و نه جینه ی راگه یاندوه جا نه گهر نیمه (نه ته وه ی ثاده می) به چاویکی عادلانه وه به دلینکی خاوین سهرنجی بدهین و بییری لی پکه ینه وه + خه یانه ت - به گیان و ناموس و پیزو حورمهت و مالی یه کتر نه که ین - هیچ شهر و گوشت و گوشتارو نیزاع دو بهره کی و دل نازاریه ک رونادات واتهی دیموکراسی راسته قینهش نه وه یه که له زه مانی (عمر بن عبدالعزیز) دا په ره ی گرتبو.

(به شی نوه م)

پیکه اتنی ماله (تشکیل خانواده)

قانونی ژین (قوربان) پای گه یاندوه - (وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ + فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ - مِنَ النِّسَاءِ مِمَّنِّي وَتَلْتُمْ وَرُبَاعٌ + فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ + أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ - ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا) (النساء - ۳) واته - نه گهر نیوه ترس و هه بو

راسته قینه‌ی عدالته و بو ناکرئی ده گه‌ل هه تیوان ته گهر ماره یان بکه‌ن دووای بلوغیان) (ئیوه ماره بکه‌ن - له و ژنانه (که به پنی قانونی دین) خاوین و پاکن له بو ئیوه یه ک - یان دو - یان سئ - یان چوار ژن + و ته گهر ترسی ئه وه وه بو - ناتوانن که به عدالته تیان رابگرن و وه کینکیان له هه مو باریکه ده گه‌ل بژین - یه ک ژن ماره بکن - یان جاریه کی ماره بکه‌ن که ملکی خو تانبی). که ملکی خو تان بی ئا ئه و یاسایه که به ئیوه راگه یاندرا. ئاسانترین رینگایه و لسی لامه‌ده‌ن و په‌یره‌وی لی پکه‌ن ئه و ئایه‌ته له (تفسیرکاندا) به‌یاناتی زوره که له و نوسراوه کورته‌دا ناکرئی به‌یان بکریت + به‌شی هه‌وه‌لی که فرمویه‌تی **وَ اِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَقْسِطُوا فِی الْیَتَامٰی** - به کورتی وه کو ئه وه په‌ پنیاوینک مامینکی هه‌یه و مالی زوره و ده‌مری و ته‌نیا کچینکی چوکه‌له‌ی واریسه و زوربه‌ی میراته که بو ئه و کچه چوکه‌یه و ئه و پیاوه ته‌نیا وه‌لی ئه و کچه‌یه و به‌خینوی ده‌کا و ته‌گهر بلوغی بو ماره‌ی بکات به‌لام ده‌ترسی مال و میراتی ئه و کچه بخوات و تاوانبار بیت له و حاله‌دا با ئه و کچه ماره نه‌کات هه‌روه‌هایه پورزاو خالوزاش به‌لکو **فَاَنْکِحُوا** هه‌تا آخیری به‌یان کراوه که دیسان پیاوه - ته‌گهر ژنی هیناو ده‌گه‌ل ئه و ژنه ژبیانان پینکه نه‌ده‌گونجا. قانونی ژین رینگا بو دیباری کردون و فرمویه‌تی **(وَ اِنْ خِفْتُمْ شِفَاقَ بَیْنَهُمَا فَاَبْعَثُوا حَکَمًا مِّنْ اَهْلِیْ وَ حَکَمًا مِّنْ اَهْلِیْهَا + اِنْ یُرِیدَا اِصْلَاحًا یُوفِیْ اللّٰهُ بَیْنَهُمَا + اِنَّ اللّٰهَ کَانَ عَلِیْمًا خَبِیْرًا)** (النساء / ۳۵) واته ته‌گهر ترس و هه‌بو - له جودا بونه و ناکوکی و به‌ربه‌ره‌کانی ژن و میرد داوه‌ریک له‌خزمی ژن و داوه‌ریک له‌خزمی میرد بنیرن بولایان + ته‌گهر ئه و ژن و میرد و داوه‌رانه بریاریان له‌سه‌ر یه‌گه‌رتنه‌وه و ناشتی و پینکه‌وه ژبیان بو -

نهوه - یهزدانی مهزن به پوحمی خوئی یارمه تیان ده داو ژیان ده به نه
 سر + به راسته قینه خوو زانایه و ناگاداره به هه مو شتیک ته گهر
 نه ده کراو ایمکان نه بو نه و ژن و میزده پیکه وه بژین خوو ارینگای
 جو دا بونه وه ی راگه یاندووه - به خواردنی - (طلاق) و نه رمویه تی (وَ
 أَنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) (البقرة - ۲۲۷)

واته ته گهر - ژن و میرد بریاری جو دا بونه وه یاندا - با به خواردن و
 به بیان کردنی (طلاق) لیک جو دا بینه وه و خوو ده بیستی و زانایه به
 هه مو کرده وه یه ک (واته طلاق) خواردن و طلاق دانه که ده بی به راهز
 بی به قانونی دین و عهدآله تی تیندا وه به رچاو بگریت و مافی
 هیچ یه ک به فیرو نه چنی که له باره ی طلاق دا له دوازده شوینی قانونی
 ژین (قورئان) دا به بیان کراوه (بقرة - ۲۲۷ + - ۲۲۹ - ۲۲۲ - ۲۳۲ - ۲۳۶ - الطلاق
 یک - بقرة / ۲۳۷ الاحزاب / ۴۹ التحريم / ۵ البقرة / ۲۳۰ - ۲۳۰ الطلاق یک) که له و
 نوسراوه کورته دا نا کرئی به بیان بکرین. قانونی ژین (قورئان) رای
 گه یاندوه که نه رکی به خنیو کردن و بارهینانی مندال به نه ستویی دایک
 و باب و ده بی به هه مو توانایی خوئیان مندال گه وره بکه ن به پنی داب و
 ده ستوری نیشتمانه که یان فیروئی خویندون زانیاریان بکه ن -
 نه رمویه تی (وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ + نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَ
 إِيَّاكُمْ - إِنَّ قَتْلَهُمْ - كَانَ خِطَاءً كَبِيرًا) (الاسراء / ۳۱) واته نیوه مه کوژن
 اولادی خوئیان له ترسی نه فه قه و بژیو (وا بیر بکه نه وه نیمه نه قیرین و
 نه و مندالهن بز به خنیو ناپیت و بینکوژن) - نیمه نه فه قه و بژیو ده ده بین
 به وان و به نیوهش + به راستی کوشتنی نه ولاد تاوانیکی زور گه وره به
 + جا مادام خوو پازیق و بژیو ده ری گه وره موچوکه واجب له سر
 دایک و باب زور موخته ره مانه و به ریز مندال که یان گه وره پکه ن و

فیری خویندن و زانیاریان پکن.

(بهشی ده یه م یارمه تی دینه)

قانون ژین (قورئان) رای گه یاندووه و فرمویه تی (كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ - تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ) (آل عمران / ۱۱۰) واته ئیوه باشتین و چاکترین اومتیکن که وه دی هاتون له نه ته وه ی ئاده می. + نمر ده که ن به چاکه و نه هی ده که ن له خهراپه و ئیمان و باوه تلی و هه یه به خورا + له و ئایه ته دا به لگه ی چاکیه تی ئومه تی پیغه مبه ری ﷺ کرده: نه وه که نمر ده که ن به چاکه و نه هی ده که ن له خهراپه و ئیمانیا ن به خورا هه یه - واته یه کینک له و سئ بیانه (۱) نمر به چاکه (۲) نه هی له خهراپه (۳) ئیمان و باوه ری به خورا نه گه ر بفه وتی ده گه ل تووانایی شه و بزئو به رزیه تی نابئ + دیسان فرمویه تی (وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ + وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ + وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ + وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتِ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) (آل عمران - ۱۰۴/۱۰۵)

واته - مسوگه ر ده بی له ئیوه (شه ی جه ماعه تی ئیماندار) اومه تیک - بانگی خه لکی ده که ن بۆ خوواناسی و کاری خیر وه نمر ده که ن به چاکه و نه هی ده که ن له خهراپه + نه وانه به پراستی ره زگار و سه رکه وتن + ئیوه وه کو نه و که سانه مبه ن که لیک ده پچرینن کۆمه ل و دوربه ره کئی و ناکۆکی ده خه نه نیوان دووای ته وه ی (قانونی ژین) (قورئان) یان پی راگه یاندون و هه مو پینگای چاکه و خهراپه یان بۆ به یان کراوه + له بۆ نه وانه دیباری کراوه عه زاییکی زۆر

گه و ره لیره شدا درده که وی که اومه تی پیغه مبر ﷺ کاتیک باشترین اومه ته که نهو سی مرجانه ی تیدا هه بن (یه که م) نیمان به خواور رسول (دوهه م) نه مریکات به چاکه (سیهه م) نه هی بکات له خه راپه واته نه رکی هه مو موسولمانیکه به پیی توانایی خویی بو بهر زکر دنه وه و پره پیدانی دین جهوئی بدات و خه بات بکات و بهرگری بکات له و شتانه که خواور نه هی لی کردون و ده بنه هوی کزی و لاولزی دین.

(به شی یازدهه م)

ژیان ده گهل نه وانه که دینی ئیسلامیان قبول نییه و کافرن)

قانونی زین (قوربان) زیان ده گهل ناموسولمانه کانیشی دیاری کردووه فرمویه تی (لَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ) (عنکبوت / ۴۶)

واته نه ی پیغه مبر ﷺ نه تو به حس و موجداده له مه که ده گهل نه هلی کیتاب (یه هودی و نه سرانی) مه گه به شیوه یه کی زور جووان و شیرین. نهو نایه و انیشان ده دات که زیان ده گهل کافرانیش پیویسته به شیوه یه کی شیرین و جووان بیت بو نه وه که دلیان پاکیشی بولای کومه لی ئیسلام و خوواناسی. دیسان قانونی زین (قوربان) روناکتر له وه فرمویه تی (وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ + فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ + كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) (انعام / ۱۰۸)

واته + ئیوه (ئەی میللەتی موسولمان) جۆین و وتاری ناشیرین مەدەن بە ئەو کەسانە کە هاوار دەکەن بو غەیری خوواو دەی پرستن (کافره کان) کە بەهوی ئەو جۆین و وتاره ناشیرانەیی ئیوه - خووا نەناسە کانیس جۆین و وتاری ناشیرین بەخووا بلین کە بەهوی جاهیلی و نەزانیو بەر بەره کانی و دوژمنایەتی دەکەن دەگەل خووا ناسە کان هەروەها (فەرمانی خووا) لەبۆ هەموو ئۆسمەتیک پازاندونەتەووە سازن کردووە کردووەیی لە تەواوی ژیبانە کەیدا + مسوگەرە هەر بۆلای ئیمە دەگەرینەووە و زور بە پوناکی ئاگادار دەکرینە لەسەر کردووە کەیان (و سەزای کردووە کەیان وەر دەگرەنەو) تفسیری قرطبی ج ۷ ص ۴۱ فەرمویتە ئیوه ئایەتە لەبارەیی پیغەمبەر ﷺ کافره کاندان و ارد بوو بەلام حوکمە کە ی هەمیشە یە بو گشتیە واتە خووا ناسە کان کە جۆین بە کافره کان بەدەن دەبنە هۆیی ئەو کە کافره کانیس جۆین بە خووا بەدەن و تاوانیکی گەرە یە ئەو بریارەیی قانونی ژین (قورئان) لە کاتیکدا یە کە خووا نەناسە کان بەهانه گیر و دەست دریزی نەکەنە سەر خوواناسە کان جا ئەگەر بەهانه گیر بون و فیل و تەلە کەیان وەدی هینا و دەست دریزیان کرد هەروە کو لە پینشە و بەیان کرا قانونی ژین (قورئان) فەرمویتە: (وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ وَ عَلِيمٌ) (البقرة / ۲۱۴). واتە - ئیوه شەڕی پەکن بۆ بەزانییەتی خووا - (واتە لە پینگی سەرکەوتنی دینی ئیسلام و پەپرەوی لە قانونی ژین (قورئان) وە بە راستە قینە بزانی یەزدانی مەزن دەبیستی و دەبینی هەمو کار و کردووەی هەمو بونەوهرینک. دیسان قانونی ژین (قورئان) فەرمویتە (الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ لَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ... أُولَئِكَ لَهُمْ عِقْبَىٰ أَلْدَارِ) (الرعد آیه ۲۰ الی ۲۳)

سوره تی الرعد نایه تی / ۲۰ الی ۲۳) واته: نه وانهی نهو
 تۆکه وه فاده کهن و و پیکوینن به لین و په یمانی خوا =
 هه لئا وه شیننه وه به لین و په یمانیک که به ستویانه نه وانه
 خانوی ناخیره ت (به ههشت) بۆیان دیاری کراوه جا نه گهر
 وه فاجه به لین و په یمان ده گهل وه دی هینهر (به زدانی مهزن)
 هژی چونه به هه شتی ده گهل بونه وه ره کانش نهو
 خه لاتهی هر هه یه چوونکه په یمان شکینی و وه عده به
 خیلانی تاوانیکی گه وره یه له قانونی دیندا براو خوشکانی
 به ریزه هه تا ئیره له هه مو بوواره کانی پنیوستی ژیاندا له هر
 به شهی ده نکیک له خه لواریک نیشانم داوه وه یه قین بزنان
 هر ده نکه له هر به شیکدا که وه به رچاو دراوه ده نکیکه له
 خه لواریک له ثایات و حه دیث و فهرمودهی زانیاران
 دینی، به هیوای نه وه که له وه ده نکه وه برۆن و بگهن به
 خه لواره که و به پشکینی خه لواره که به راسته قینه بگهنه نهو
 حه قیقه ته که ته نها قانونیک که ناسایش و به خته وه ری و ریز

و سه‌بره‌ری دنیا و په‌سلانی تیدا بیت (قانونی دینه) وه هر
 نهو قانونی دین به‌رنامه‌ی ژیان بژ هه‌موو بوونه‌وه‌ریک و له
 هه‌مو زه‌مانیکدا دیاری کردووه که (خالیق و مالیک و
 حاکم)ی هه‌موو بوونه‌وه‌ریک (په‌زدانی مه‌زن) نهو قانونه‌ی
 بژ هه‌مو بوونه‌وه‌ره‌کانی خۆی داناوه که له سه‌ره‌تای ژین
 هه‌تا برانه‌وه‌ی ژین وه‌ری بگرن په‌یره‌وی لئی بکه جا هیوام
 وایه نه‌یۆه‌ش که‌لکی لئی وه‌ر بگرن.

ئیتیر به‌خوواو دسپیرم = درود و سه‌لاوی شیواو له سه‌ز

پیتغه‌مبه‌ر و په‌یره‌وانی به‌ماوه‌ی بوون و ژیان

۱۳۷۶/۲/۱۴ شمسی ۲۶ ذی‌حجه‌ی هجری ۱۴۱۷

رسول عطوفی

(فلسفه‌ی دین)

دانه‌راوی رسول عطفی = پیشاسپی

بریا جی دانیشتوی

سردشت

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ»

(الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد و آله و

اصحابه الطاهرين الى يوم الدين)

(به ناوی یەزدانی بژیودەرو خاوەن بەزەیی) تکای یارمەتی هەر لەوی

دە کەم)

درود و سلاوی پاک و شیاو و بوگیانی پاک و پیرۆزی سەرداری
 پێغەمبەران حەزەرەتی موحەممەد ﷺ و پەڕەوانی بە ماوەی بون و ژیان)
 براو خوشکانی بە شەرەفی کورد تاییەت و ئینسانە بە پڕۆزە کانی دنیای
 پێشکەوتوی ئەو پۆ بە تیکرای. هەر وه کو کتیییکم نوسیوه بە ناوی (دین
 قانونی ژینە) بە یارمەتی یەزدانی مەزن. کتیییکیش دەنوسم بە ناوی
 (فەلسەفەى دین) زۆر بە کورتی دە یخەمە بەرچاوان و پرای دە گە یەنم که
 دین قازانج و سودو بەرهمی بۆ، خوایە، یان بۆ ئەو که سانه یە که دین
 بە پڕۆه دەبن و بە تەواوی پە ی پەوی لێ دە کەن سەرە تا چاؤپوشی لە
 بە لگەو دلیلی نەقلی واتە (آیتە و حدیث) و نەزەری زانایان دە که یین و
 دە گە پڕنەوه بۆلای و یژدان و عەقلی سلیمی ئینسانی، جا ئە گەر تیمە بە
 تەواوی بیر بکە ینەوه و زۆر بە وردی سەرنجی ئەو دنیا سەرسو پڕهینەرە
 بەدەین بۆمان پون دە بیته وه که ئینسان (بنی ئادەمی) لە ئیو هەمو بونەراندان
 جودا بۆتە وه و پازاوه تە وه بە فەیزو بەرە که تی عەقل و زانیاری و پڕیزو
 شەرەفی نوقت (نطق) و بە یان و باقی بونە وه ر (جودا، لە فریشتە و ئە جیننە)

ھەمويان لەوانە ڤيەش و دورن، جا ڤيويستە زۆر بە وردى سەرنج بەدەين و فکر بکەينەوھە کە بەلگەو دليل ئەوھە کە ئينسان ئەو ڤيرۆزبانەى ھەبە و باقى بونەوھەر (جودا لە فریشتەو ئەجیننە) بئى بەشن، ئەوھەبە کە ئينسان خواھنى قانون و ياسايە کە وىھە ڤرەوى لە قانونتيک دە کات، کە ھەيوانتي تر لەو قانونە بئى بەشن و ڤە ڤرەوى لئى ناکەن وھ ئەو قانون و ياسايەش قانونى (دينە)، و تەنھا قانونى دينە کە عيززەت و شەرافەت بەرزى و ڤيرۆزى دە ڤارۆزى و سەددۆيکى ڤولايەنە کە اينسان دور دەخاتەوھە لە ھەموو سوکى و چروکى ڤەزالەت و کەسافەتى ژين، جالە کتیبیکدا بە ناوى «دين قانونى ژينە» ئەو ڤرسييارەرانەم ڤوون کردونەتەوھە کە ۱- (دين) چيە ۲- دەبئى کئى دين دابئى. (بەزدانى مەزن) ۳- بەزدان چۆن بناسين ۴- بۆ دەبئى قانون دين ھەر بەزدانى مەزن دابئى بنئى و ناکرئى بە ک نەفەر زانا، يان چەند زانيار و فيلسوف قانونى ژين کە لە سەرەتای دنيايە ڤاھەتا برانەوھى دنيايە بۆ ھەموو زەمانتيک و بۆ ھەموو فەردتيک لە ئەفراڊى ئينسان بە کەلک بئت دابئين، ئەو ڤرسييارانە ھەر بە کەى لە شوينى خویدا ڤاگەبەندراون و ڤويست نيبە لئى رەدا دووبارەيان بکەم وھ، بەلکەر لەو کتیبەدا مەبەست ئەوھەبە کە (دين) قانونى ژين قازانجى چيە و بۆ کئى ڤويستە، دين قانونتيکە کە لە بەوجود ھاتنى ھەزرەتى (ئادەم) ھەتاکاتى ھەزرەتى موھەممەد ﷺ جارتيک بەناوى (سحوف) جارتيک بەناوى (تەورات) جارتيک بەناوى کتیبیکى تايبەتى ھەزرەتى داود بووھ (زەبور و تەورات، قانونى دينى نەبووھ بەلکەر) ڤويستە ئەوھش بزائين کە زەبور

جاریک بەناوی (أنجیل و له ئاخردا بەناوی (قوران) یەزدانی مەزن
 پرایگە یاندوووە که عەبدو بەندە کانی خووا بە پێی ئەو قانۆنە بژین وە ئەوێ
 بە تەواوی پەیرەوی لەو قانۆنە بکات خووا بەهەشتی بۆ داناوو و ئەوێ
 مل بادات و پەیرەوی لێ نە کات خووا جەهەنمی بۆ داناوو - ئەو
 بەحسەش لە (کتیبی دین قانۆنی ژینە) دا پون کراوە تەووە (قوران) که بۆ
 حەزەرەتی موحمەد ﷺ هاتوو قانۆن و یاسای تەواوی موسوڵمانانە و
 شەشەزار و شەشەدو شەست آیه تە - بەلای هیندی کەووە شەش هەزار و
 شەشەد و شەست و شەش ئایە تە، یە کەهزاری (ئەمرە) یە کەهزاری
 (نەهیە) یە کەهزاری (وہ عەدە) یە کەهزاری (وعیدە). یە کەهزاری
 (قصصە یە) بە کەهزاری (ئەمثالە) پینج سەدی (ئەحکامە) - یە کەصدی
 (تەسبیحە) یان بە قەولی هیندی ک یە کەسەدو شەشی (تەسبیحە) که
 مەبەستی تیمە لێردا (ئەمر و نەهیە) ئەمریش دو بەشە، بەشی یە کەم
 ئەمری خووا یە که پێی دە گوتری (واجب، فەرض) هەرواش پێی
 دە گوتری حەلال بەشی دوھەمی ئەمری پینغە مەبر ﷺ پێی دە گوتری
 (سونە، و مەندون) بەشی دوھەم دیسان دو بەشە، بەشی یە کەمی - نەھی
 لەلاین یەزدانەووە یە - که پێی - دە گوتری (حەرام) بەشی دوھەمی لەلاین
 پینغە مەبر ﷺ و پێی دە گوتری (مە کرۆه) بەلای هیندکانەووە (خیلاف
 الاولاش لەبەر چاودە گرێت) بەشی یە کەمی دین - ئیمانە، ئیمان بیرو
 باوەرپێکی راستەقینە و دور لە گومانە - بە وجودی (خووا) که (خالیقی
 ھەمو بونەوەرێکە و مالیکی ھەمو بونەوەرێکە و رازیقی ھەمو

بونەوهرىڭكە) بە وجود ملائىكە و بە حەققانىيەت و راستەقىنەى كىبە كانى ئاسمانى (سحوف و تهورات و زەبور و أنجيل و قورئان) و حەققانىيەتى پىغەمبەران و بەھاتنى رۆژى قىيامەت و بە قەزاو قەدەر لە تەرپەف خوواوہ يە جا بزائىن. ئىمان (كە ھەر شەش بەشە كانى لە كىتیبى (دین قانونى ژىنە) بە پوناكى راگە يەندراوہ) قازانچ و بەرھەمى بۆكىبە لىرەدا لە بەلگەوہ لىلى نەقلى (آيت و حدیث) چاوپۇشى دە كەين و دە گەرىنەوہ بولای عەقل و يىرو فكري خۇمان بەوردى سەرنج بدەين - لە پەرئىس پاسگايە كەوہ ھەتادە گاتە رەھبەرىڭك - كەسىڭ ھەتالەوانە نىزىكترىت و ھەتالە پلى سەروتر نىزىكترىت ئىيانى خۇشترە و ئەوہى كە دە گەل دەسەلات دارىڭ زۆر تىكەلى ھەيە و دەسەلات دارە كەش ھەتالەھىزى پترىت ئەو كەسە ئىيانى خۇشترە و رىزو ئىحترامى زىياترە جاھەر كەسىڭ كە بە راستەقىنە ئىمان و باوہپى بە خووا ھەبى كە (خالىق و مالىك و پارزىقى ھەمو بىرنەوهرىڭكە) و بالاترىن دەسەلات دارە، زۆر پوناكە، ئىيانى پىرۆزەو خاوەنى رىزو ئىحترامە لە دنياو قىيامەت (پەسلان) دا با ئىمە بىر بگەينەوہ - ئەوانە كە - بە راستەقىنە بە ناوى خوواناسى خۇ دەخەنە بەر چاوبە پوناكى خوواناسى بە ئىو خەلق دا بلاو دە كەنەوہ - وە كوو زانبارە بەرزە كانى ئابنى و اوستادە راستەقىنە كانى تەرىقە خاوەنى ئىيانىكى پىرۆزو سەر بەرزو شەپافە تمەندانە بون و ھەزاران سەدە دووا مردىشيان ناويان بە پىرۆزى و شەپافە تمەندانە ماوہتەوہ بۆ نمونە ھەر لە زەمانى دەورانى ئىيانى ئىمەدا (شىخ عثمان

سراج الدین) (خووايى لى پرايى بىت) چونكه به ناوى خوواناسى خوڭى نشان داو خوواناسى به نىو خەلقدا بلاوه كرده وه ژىيانى له ره ئىس جمهورىك خوڭشتر و به رزتر بو - جا ئه و به لگه به كى پونا كه - له سەر ئه وه كه سىك - به راستى ايمانى به خوا بىت و په يره وى لى بكات خوڭشبهختى دنيا و په سلان وه ده بىنين خوواناسه كان پاشى سه ده ها سال مردن كۆمەل بۆ زىياپه تى قه بره كه يان ده چن، ليره دا پون بو وه كه ئيمان به خوا قازانچ و به ره مېكى زۆرى بۆ ئه و كه سه به ئيمانىكى به قىنى به خوا هه به و له دنيا و په سلان دا سه ره رزو پىروژه جا ئه گه ره به ده ليل و به لگه ي عه قلى بۆمان پون بو وه كه ئيمان به خوا و په يره وى له قانون و ياساى خوڭا قازانچ و به ره مې بۆ خوواناسه كه به + ده ليل و به لگه نه قلى به يان ده كه ين و گه و ره ترين ده ليل نه قلى كه لامى خووايه (قوپان) خوواى مه زن له قوپانى پىروژدا سوره اى الكهف آيه ۱۰۷ دا ده فه رمويت: (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ أَلْفُ أَلْفٍ نَّزُلًا) واته - به راسته قينه ئه وانه ي ئه و تۆ كه ئيمانىان به خوا هه به و خاوه ن ئيمانى راسته قينه ن و به گوڭره ي قانون و ياساى خوا (قورئان) ژيان ده كه ن (جَنّات الفردوس) كه خوڭشترين شوئى به هه شته بۆ ئه وان دانه راوه و پىيان ده به خشه رىت جا ئه وه گه و ره ترين موژده به بۆ خوواناسه كان ديسان ده بى بير له و موژده ش پكه ينه وه كه خوا فه رموى ئه وانه ي ئيمانىان هه به و عه مەلى سألح ده كه ن واته ئيمان به ته نى به كار نايه و به لكو ئيمان ده بى له گه ل عه مەلى سألح بىت - جا بزنانين عه مەلى سألح كامه به - عه مەلى سألح پىكه ينانى ئه پرکانى

ئیسلام و دوری له نه‌هیه کانی. خووا به واته شه‌وی که خووا فه‌رمویه‌تی بکریت و پیکی بیئی و شه‌وی که خووا فه‌رمویه‌تی نه کریت دوری لی بکریت - ئه‌رکانی ئیسلام شه‌وولیان (ئیقارو به‌یان کردنی ئیمان به زویان یان به‌ایشاره بو شه‌وکه‌سانه لالین و زویانیاں گیره که پیی ده‌گوتری شه‌هاده (که به‌شی دوه‌می دینه) به‌وشیوه (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا الرَّسُولَ اللَّهُ) واته به زویان ده‌لیم و به‌دل باوه‌پرم هه‌یه که هیچ مه‌بودی به‌حق نین‌ال‌آزاتی خووا به‌ک نه‌بی که ناوی الله‌یه و به زویان ده‌لیم و به‌دل باوه‌پرم هه‌یه که شه‌زهره‌تی (محمد المصطفی ﷺ) ره‌سولی به‌حقی خووا به (پرسیار) قازانج و به‌ره‌می شه‌هاده چییه وه بو کییه (وه‌لام) قازانج و به‌ره‌می بو شه‌وکه‌سه‌یه به‌سه‌پراحت ده‌گه‌ل پاکی دل‌ایقارو به‌یانی ئیمان ده‌کات (به‌که‌م) له‌دونیا به‌موسولمانان ده‌یناسن و ئاگادار ده‌بن به‌سه‌ر حالی شه‌وکه‌سه‌داو به‌برای دینی خویانی ده‌ژمپرن. (دوه‌م) خۆین و مال و ناموسی له‌سه‌ر موسولمانان حه‌رام ده‌بی. (سه‌ه‌م) شه‌گه‌ر پیوستیه کی بو یارمه‌تی ده‌ده‌ن. (چواره‌م) شه‌گه‌ر زولمی لی کرا پشتیوانی ده‌که‌ن. (پنج‌ه‌م) شه‌گه‌ر نه‌خۆشبو شه‌حوال‌پرسی ده‌که‌ن. (شه‌ه‌م) شه‌گه‌ر پیوستی دوکتور بو له‌سه‌ر موسولمانان لازمه‌بییه‌نه‌لای دکتور و ده‌رمانی بکه‌ن. (حوت‌ه‌م) شه‌گه‌ر مرد ده‌بی کفن دفنی پکه‌ن و دل‌خۆشی و یارمه‌تی واره‌سه‌کانی بکه‌ن و ده‌گه‌ل شه‌وانه‌ش یه‌زدانی مه‌زن (جَنَاتِ الْفَرْدُوسِي) بو‌داناوه که نیعمه‌تیک له‌وه‌چاکتر وجودی نییه (به‌شی سه‌ه‌می دین) (که به‌شی دوه‌می ئه‌رکانی ئیسلام) ه‌نوێزه - نوێژ

پیکنایه به بیّ دست‌نؤیژ واته ده بیّ له پیشدا بزنانین ده‌ست‌نؤیژ چیه - ده‌ست‌نؤیژ له کتیبی (دین قانونی ژینه) به ته‌واوی به‌یانم کرده و پئویست نیه لیره‌دا دوباره‌ی بگم‌مه‌وه (پرسیار) قازانج و به‌ره‌می ده‌ست‌نؤیژ چیه و بؤ‌کیه (وه‌لام) قازانج و به‌ره‌می بؤ‌ئو و که‌سه‌یه که ده‌ست‌نؤیژ ده‌شوات (یه‌که‌م) خوئی نیشان ده‌دا که موسولمانه و په‌یره‌وی له قانونی خورا (قورئان) ده‌کات (دوه‌م) نه‌زافه‌ت و خاویئن بونه‌وه‌ی له‌شیه‌تی (سیه‌م) به‌ئاوی ده‌ست‌نؤیژ‌که‌ی حه‌راره‌ت و فشاری خوئی کم ده‌بیته‌وه که بو سیححه‌تی له‌ش پئویسته چواره‌م به‌حازران نیشان ده‌دات که شخصیکی موسولمانه و موسولمانیش هه‌مویان برای دینی یه‌کترن و ئه‌وه شی‌اوی ئه‌و ش‌ه‌ش تایبه‌تیانه‌ی برای موسولمان ده‌بیته‌که له باسی شه‌هادت‌دا به‌یان کران. (پنج‌م) حه‌دیس‌ی موته‌فه‌قوعه‌له‌یه‌یه (موالتفق‌علیه) یه‌به‌که پیغه‌مبه‌ر ﷺ فرمویه‌تی، ئوممه‌تی من (آمتی من) دینه مه‌یدانی مه‌حشهری که شوئی ده‌ست‌نؤیژیان وه‌کو مانگی شه‌وی چارده شوقی ده‌دات و خاوه‌نی ده‌ست‌نؤیژ، به‌و فه‌یزو به‌ره‌که‌ته‌ش ده‌گات که له هه‌موو نیعمه‌تیک باشتره، حه‌دیس‌ه‌که‌ش ئه‌وه‌یه:

ریاض‌الصالحین ص ۳۶۹ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (ر) قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ أُمَّتِي يَدْعُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُّجْجَلِينَ مِنْ نَائِرِ الْوُضُوءِ - الخ (شه‌شم) دوباره پیغه‌مبه‌ر به‌حه‌دیس‌ی (موالتفق‌علیه) هه‌ر له‌و ص ۳۶۱ دا فرمویه‌تی، که‌سیک ده‌ست‌نؤیژ به‌جووانی و به‌ته‌واوی ده‌شوات گونا‌ه و تاوانه‌کانی له‌به‌ده‌نی دینه‌ده‌ری هه‌تا له‌بن نینؤکانی خارج‌ده‌بن

حدیسه که شئوه‌یه (عن عثمان ابن عفان رضی الله عنه قال - قَالَ رَسُولُ
 اللَّهِ ﷺ مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ خَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ حَتَّى
 يَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِهِ - رواه مسلم). وه له و باره‌دا حدیس زور هه
 که نا کرئ له و کتیه کور ته‌دا به‌یان بکرین جا ئیمان‌داری به‌پرئزج فه‌یزو
 به‌ره که تیک له‌دین چاکتره که ته‌نیا ده‌ست نؤیژیک ته‌وه‌موو پیروزیانه‌ی
 تیدا هه‌ن که هه‌ر - زه کاتیکیان به‌یان کراوه لیره‌دا - دووای ده‌ست نؤیژ
 (پرسیار) با بزائین نؤیژ قازانج و به‌ره‌می چیه‌و بؤکیه (وه‌لام) نؤیژ له
 کتیبی (دین قانونی ژینه)‌دا به‌ه‌موو پیوستیه کانیه‌وه به‌یانم کردووه -
 قازانجه کانی نؤیژ ته‌وانه‌ن (یه‌که‌م) نؤیژ وه‌رزشیکه که هیچ وه‌رزشیکتر
 ناتوانی بؤگه‌رانی خوین و ته‌کان وه‌حه‌ره که خستی په‌گی به‌ذه‌نی ئینسان
 به‌که‌لکبیت وه‌به‌تاقیکاری زور سابت بووه که‌سیک زور نؤیژی
 سوننه‌ت ده‌کات به‌تایه‌ت شه‌و نؤیژ به‌ذه‌نی سالمتره‌و ته‌مه‌نی درئتر
 ده‌بی. (دوه‌م) خوئی نیشان ده‌دات که موسولمانه‌و ته‌وه‌ئهرکانه‌ی
 پیوستی برابه‌تی موسولمانانه که هیندیکه له‌به‌حسی شه‌هاده‌ت‌دا به‌یان
 کران ته‌ویش ده‌گرته‌وه (سپه‌م) ئینسانی نؤیژ خوین له‌لای هه‌موو
 موسولمانیکی پاک و خوشه‌ویسته‌و شوینی براوئی عتیماده، (چاره‌م)
 به‌هه‌ر رکاتیک له‌قیامی ته‌لفه، پرکوعی لامه‌لفه‌لایه، سه‌جده‌ی، هییه. و
 نیشان ده‌دات که عبده‌ی (الله) یه‌و سه‌ری ته‌عظیم بؤخووا ده‌خاته‌ئهرزی.
 (پنجه‌م) له‌ته‌واوی ته‌و کاته‌ی مه‌شغوله‌به‌نؤیژ ده‌ستی له‌هه‌مو فیتنه‌و
 فه‌سادیک ده‌پرئت و هیچ هه‌له‌و تاوان ناکات. (شه‌شم) به‌دا به‌ستنی نؤیژ

أیقرار ده کات و هاوار ده کات که خوواله هموموجودیک گه‌وره‌تره و ده‌لی (الله اکبر) (ای الله اکبر من کل شیئی سواه) (به‌لام خوواله ذاتی خوئی گه‌وره‌تر نیسه و ذاتی هه‌ر ذاتی خوایه) وه‌ئوا ایقراره‌ی له‌ پروکنه‌کانی نؤیژدا دوباره‌ده‌ کاته‌وه‌ و ده‌لی خوواله‌ همومشتیک گه‌وره‌تره. (حه‌وته‌م) وه‌گرتنی فه‌یزو به‌ره‌ که‌تی خویندنی فاتحیه‌وه‌ - ده‌چئی بؤ خویندنی سوپه‌تیک قورئان که‌ به‌ فه‌رمایش و بیروپای ته‌فسیر به‌زه‌کانی موخته‌به‌ر به‌ (أُمُّ الْکِتَاب) ناو براوه‌ و فه‌رمویانه‌ له‌ همومو سوپه‌ته‌کانی قورئان گه‌وره‌ترو پیروژتره‌ و ئه‌ویش (چوار به‌شه) (به‌شی یه‌که‌می) مه‌دح و سه‌نای خوویه‌ قودرته‌ و عه‌زه‌مه‌تی خووا به‌یان ده‌لی (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) به‌ پیروزی و به‌ره‌ که‌تی نیوی یه‌زدانی مه‌زن، بژیو ده‌رو خاوه‌ن به‌زه‌یه‌ (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) همه‌د و سه‌نای دور له‌ بژیوه‌ بؤ یه‌زدانی مه‌زنه‌ که‌ وه‌دی هینه‌رو ته‌ریبه‌ت ده‌هه‌نده‌ی همومو بونه‌وه‌ریکه‌ (الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ضَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ) بژیوده‌ری همومو زینده‌وه‌رو بونه‌وه‌ریکه‌ و خاوه‌ن روحم و به‌زه‌یه‌ بؤ همومو وه‌دی هینراوه‌کانی خوئی و مالک و داوه‌ری پوژی (قیامه‌ته) په‌سلانه‌ (به‌شی دوهمی) خیتابه‌ واته‌ ئه‌و مه‌دح و سه‌نایه‌ی که‌ نؤیژخوینه‌ که‌ به‌ که‌لیماتی غایی به‌یان کردوه‌ فه‌یزو و به‌ره‌ که‌تی هینده‌ زوره‌ نؤیژ خوینه‌ که‌ به‌ نوری خووا گه‌یشتوه‌ و قسه‌ ده‌ گه‌ل خووا ده‌ کاو ده‌لی (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) واته‌ خوویه‌ هه‌ر بؤ تۆعه‌بدایه‌تی ده‌ که‌م و هه‌ر له‌ تۆش تکای کۆمه‌ک و یارمه‌تی ده‌ که‌م له‌همومو باپنکه‌وه‌ (به‌شی سیهمی) تکای پئونی و باقی‌مانه‌وه‌ له‌

سەر پەپرەوى قانون و ياساى خووايه و ده لى (إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) واتە ـ ئەى خووايه ئە تۆ شارەزام بکە و سابتم بکە لە سەر پىنگاى راست که پەپرەوى لە قورپانە و بەجى هينان و پىکھيتانى دەستورە کانپە تى (صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) ئە پىنگا راستە، پىنگاىە کى ئەو تۆيه که بە فەضل و پەحمە تى خۆت لە دەريای که پەمى خۆت بە خشيوته بە و کەسانە که نىعمە تى بەرە که تى خۆت بە سەردا رشتون که عەبدانى پاکى تون و، ئەمنيش لەوانە بژیره و بەرە کەت و پىرۆزى وانيش بە سەر مندا بپرژە (بەشى چوارەم) خۆ پارازتنە لە قەھر و غەزەبى خوا و دەلى (غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ) خووايه حىسابم مە کە، لە و کەسانە که قەھر و غەزەبى خۆت بە سەردا رشتون و کافر بوون (وَلَا الضَّالِّينَ) خووايه هەروا حىسابم مە کە، لە و کەسانە که پىنگاى حەقيان لى ون بووه سەر شىواو گوم پراهن.

براو خوشگانی موسولمان
سورهی (طایفه)

تفسیر کبیر له ۲۹۰ لاپه ره - تفسیری طبری ۸۹ لاپه ره
تفسیری طبری له ۱۰۹ لاپه ره دا به بیان کردوه - ئەمن لیره دا
قه تریه ک له و ده ریا بی بن و لیوارهم، نشان داوه که بتر بکهنه وه که
له هه مو شه و رۆژیکدا حه فده که رت، ئەو هه مو پیت و به ره که ت و
ره حمه ته که له لاین یه زدانی مه زن بو عهبدو بهنده کانی خوئی
دیباری کردوو و له پینج نۆیژدا پینکدیت، وه کو بۆنی گولئ باغاتی
به ههشت بۆنیکئی لی بکه ن و به شوین بۆنه که دا برۆن تا به یارمه تی
خووا بگهن به گول و باغاته که - (هه شته م) خویندنی (قَمِيَّات)
ته حیات ههوت به شه: (به شی یه که م) جلوسی قادر به جلوس
(به شی دوهم) (الْكَمِيَّاتُ لِلَّهِ) عهبدی پاک و پیروز له به رابه ری
(خالیق و مالیک و رازیقی خوئی) یه زدانی مه زن به چو کدائی و به
دلئیکی پر له ئیخلاسییه وه سه ری بهنده گی نهوی ده کات و ده لئ
(الْكَمِيَّاتُ لِلَّهِ) واته ژبیانی هه میشه یی بی سه ره تاو برانه وه بو -
خووا یه که - (خالیق و مالیک و رازیقی هه مو بونه وه رانه) (به شی
سه یهم) (سه لام له سه ر نه بی) ده زانی که نوری سه عاده ت و
به خته وه ری که دینی ئیسلامه به هویی پیغه مبه ره وه پیکه یوه رو
ده کاته پیغه مبه رو ده لئ (الْإِسْلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)
ئه مینی و دوری له هه مو عه یب کورت و که می ده گه ل فه یزو
ره حمه ت و به ره که تی خووا له سه ر تۆیه ئەی پیغه مبه ری خووا ی
هه موو بونه وه ران (به شی چواره م) (سه لام له سه ر عباد) تکای

ره حمهت و بهره کهت ده کا بؤ خۆی و بؤ عهبدانی پاکی خوواو ده لئی
 (اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامِينَ) نه مینى و ره حمهت و
 بهره کهتى خووا له سهر نیمه و همو عهبدو بهنده کانی سالحى خووا
 بیت. (به شی پیتجهم) شهاده پهیمان و به لاین ده گهل خوواو
 ره سولی خووا نویی ده کاته وه ده لئی (اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلهَ اِلَّا اللهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ
 مُحَمَّدًا رُسُلُ اللهِ) به زوبان ده لیم و به دل باوه رم هه یه که هی
 خووا یه نییه که به حقه عهبدایه تی و بهنده گی بؤ کریت الّا راتی
 خووا یه ک نه بی که ناوی (الله) یه وه به زوبان ده لیم و به دل باوه رم
 هه یه که حه زه تی موحه ممه ده ﷺ ره سول و پیغه مبه ری به حه قى
 خووا یه. (به شی شه شه م) سه له وات له سهر نه بی

(به شی حه وه تم) سه لامى لای راست ده ی هه وئ تکای
 ره حمهت و بهره کهت بؤ هموو عهبدو بهنده کانی خووا بکات رو
 ده کاته لای راست سه ره تاو دووایی لای چه پ و ده لئی: (اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَ
 عَلَيْنَا وَ عَلَيْنَا) نه مینى و ره حمهت و بهره کهتى خووا بؤ نیوه بی
 نه ی بهنده گانی پاکی خووا. (پیویسته نه وه شمان له بیر نه چیت
 نه وه ی که به یان کراوه ته نیا واجباته کائن و له هموو سوننه ته کان
 چاوپوشی کراوه) - نه ی عهبدی پاک و سالحی خووا - باش چاو
 بکه ره و به وردی سه رنجی نؤیز بده که (ده نکیک له خلوار یکم به یان
 کردوه لیتره دا) یه زدانى مه زن چهنده خاوهن به زه ییه ده گهل عهبدو
 بهنده گانی خۆی و نهو هموو فه یز و بهره کهت و ره حمه ته ی بؤ
 عهبدانی خۆی دیبارى کردوه، وه بؤ نهو که سانه ی پهیره و ی
 ده کهن به هه شتی بؤ داناون.

(به شی نۆهههه) به لگه و ده لیلی نه قلی که باشتره له هه موویان
 نایه تی قورئانه، که له سوره ی به قهره نایه تی سی و چووار و پینچ دا
 یهزدانی مهزن فهرموویه تی: (الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا

رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿۱۰۰﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِمَّا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
 وَيَالِآخِرَةَ هُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿۱۰۱﴾ أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ واته - نهوانه ی نهوتو که بیرو بروای راسته قینه بیان
 هیه - به غه یب که یهزدان و قانونی یهزدانه وه به گویره ی
 شهرایتی نۆیزه که - نۆیز ده کهن و له و مال و سامانه که خووا
 پییداون سهرفی ده کهن - بو مال و عائله ی خویان و زه کات و
 سه دقات ده به خشن و نهوانه ی بیرو بروایان هیه به راسته قینه به وه
 که نه من ناردومه بو تو نه ی موحه مه ده ﷺ که (قورئانه) وه به و
 شتانه که له پيشودا روانه م کردون وه کوو پینغه مبه ران و کتیبه
 ناسمانیه کان و بیرو بروای راسته قینه بیان به رۆزی قیامت هیه،
 نهوانه له سهر ریگای رسته قینه شاره زاکراون و له تهره ف خووا ی
 خویانه وه و له هه موو کوسب ته گه رو چاره ره شی په سلان نه جات
 دراون (خووا یه ئیمه ش نه جات بده ی).

به شی چوواره می دین

که سیهه می ئه رکانی ئیسلامه - زه کاته -

زه کات که به مه عتا پاک کردنه وه و خاوین کردنه وه به له قانونی دینیدا
 میقدار مال و جینسیکی دیباری کراوه که (له کتیبی دی - قانونی ژینه) به
 تهواوی به یانم کردووه (پرسیار) با لیره شدا بزانین قازانج و به رهه می

زه کات چیه و بۆ کیه (وه لام) قازانجی مادیه که ی بۆ ئه و که سه یه که زه کات وهر ده گریت. به لام قازانجی دینیه که ی بۆ کۆمه لی ئیسلامه (یه که م) زه کات دهر ماله که ی به جودا کردنه وه به خشینی به و شیوه یه که له دیندا دیاری کراوه مال و سامانه که ی خاوین ده بیته وه له نه زهری دیندا حه لال ده بیته. (دوهه م) کۆمه ک و یار مه تی به هاونه وعانی خویی کردوه و کۆمه لیکی ژن و مندال برسی تیرو ته سه ل کردوه وه له مه زیقه ره زگاری کردون. (سیهه م) دینداری و خووا په رستی وی له نیو کۆمه لی کدا پون و ئاشکار ده بی و کۆمه لی کیش چاوی لی ده که ن و سه ده قه و خیراتی زۆر ده که ن و که هه موویان وه بهر (وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) آیه ی / ۱۰۷ الکهف که له لاپه ره ی (حه وت) دا به یان کرا) که چا کترین موژده ی نیعه مه تی خووا یه ده که ون. (چواره م) زه کات دهر له نیو کۆمه لدا سه ره ره زو قسه ره وایه و کۆمه ل پیزی لی ده گرن. (پنینه م) زه کات وه رگر. به وه رگرتن و پیگه یشتی زه کات ده بوژیته وه و ناچار نابی بۆ ئه وه ده ست کات به سوال و کاری سوک و بی شه رعی. (شه شه م) ته عدیلی سهروه ته له نیو جامعیه ی ئیسلام دا، چونکه زه کات دهری واقعی سهروه تی که م که مه دپته خووارو زه کات وه رگر که م که مه سهروه تی زیاد ده بیته و فه قیری و موحتاجی له به یندا نامینیت (وه کوو له زمانی خه لافه تی حه زره تی (عمر بن عبدالعزیز) چونکه به راستی و به گویره ی شه ریه تی ئیسلام زه کات و سه ده قات ده به خشه را، فه قیر و موحتاج، نه مابوو که مودده تی سی سال و به ریوایه تی هیندیکیان مودده تی شه ش سال

کہ سینگ نہ مابو زہ کات و سہدہ قات و ہر بگریٹ چونکہ فقیر نہ مابو لہ
 مدنتقہدا بہ لکو زہ کات و سہدہ قات دہ چوہ بہ بیت المالہ و عہنار دہ کرا).
 (حہو تہم) بہ جی ہینانی فرمانی خو وایہ کہ یہ کینگ لہ روکنہ گہورہ کانی
 ئیسلامی پیکھینا و ہو خوئی گہ یاندؤ تہریزی ئو عہدہ پاکانہ کہ یہزدان
 وعدہ و بہ لینی بہ ہشتی پنداون و لہ ئومہ تی پنگہ مہر ﷺ حیسابکراون،
 برای موسولمان بہ راستی زوربہ وردی بیز لہ و نوسراوہ بکہوہ کہ
 قہترہ یہ کہ لہ ئہ قیانوسی دینی ئیسلامہ، کہ پیکھینانی ہر ئہ مری خوا
 چہندہ بہ سودو قازانجی عہدہ و بہرو بہ ہرہ کہی ہر بؤ عہدہ و خووا
 پیوستیہ کی نییہ. (ہہشتہم) دہ لیلی نہ قلی کہ گہورہ تر لہ ہہ موویان
 (قورئانہ) (لہ سورہی بہ قہرہ آیہ تی ۲۷۷) یہزدانی مہزن فرموویہ تی (وَ
 اَقَامَ الصَّلٰوةَ وَ اَتٰوا الزَّكٰوةَ لَہُمْ اَجْرُہُمْ عِنْدَ رَبِّہُمْ). واتہ، ئہ وانہی نؤیز
 دہ کہن و زہ کات لہ مائی خوئیان دہ بہ خشن لہ بووان ہہ یہ ئہ جرو
 پاداشیکی زور لہ لاین و ہدی ہینہری خوئیانہ وہ. (لہ وبارہدا ثابت زورن
 کہ لیرہدا نا کریت بہ یان بگریٹ) لیرہدا ئیمانداری پاک، باش بیر بکہینہ وہ
 کہ لہ و ئایہ تہو، ئایہ تہ کانی سی و چووارو پینجی ہر ئہ سوپتہی بہ قہرہ
 کہ لہ پشہوہ بہ یان کران (و سہدہا ثابت و حدیث دیکہ کہ لیرہدا
 نا کرئی بہ یان بگریٹ) یہزدانی مہزن بہ لین و عہدہی، پاداشی زوری داوہ بہ
 نؤیز خوین و زہ کات دہران و زوریش رونا کہ پاداشی خووا بؤ عہدو
 بہندہ کانی بہ ہشتہ کہ ہرچی چاو پی جووانبیت و نفس پی خوشبیت
 لہ بہ ہشتیدا ہہ یہ، جاگیانی عاقل و تیگہ یشتو چون دہ پی ئیانی خوش

و ھەمىشە بى بفرۆشېت بە چەندو رۆژ ژىنى دىنای پر لە فیتنە و فسادی تېكە لاو دە گەل ھەزاران غەم و جىخار.

بەشى پىنجەمى دىن

كە بەشى چوارەمى ئەركانى ئىسلامە = رۆژوئە

رۆژو لە (كتىبى دىن قانونى ژىنە) دا بە تەواوى بە يانم كوردووە (پرسىيار) با لىرەشدا بزائىن قازانج و بەرھەمى رۆژو چىيە و بۆ كىيە (وہلام) قازانج و بەرھەمى رۆژو و بۆ ئەو كە سەيە دە گەل پىكھىنانى پىويستىە كانى رۆژو - بە رۆژو دەبىت (يە كەم) بە ھۆى نەخواردن و نەخواردنەوہ برسى و تىنو دەبىت و دەزانى ئەو ھەژار و فەقىرانە كە ھىچيان نىە چەندە لە عەزاب و چارەپەشىدان دە كەوئتە بىريان و ئە گەر تواناى ھەبىت يارمەتيان دەدات. (دوھەم) ئەو خۆراكى لە بە يانى و نىوہ پۆدا بۆى دە گەرئتەوہ، ئە گەر دللى تامى تەقواى كر دىن - دەى بەخشى بە - ھەژارە كان (سىھەم) بۆ كە سىكى كەم دەرامد بىت و مال و مندالى زۆر ھەبىت ئەو مىقدارە گەرپانەوہى خۆراك ھىندىك كەم كورپى ژىيانى راست دە كاتەوہ. (چوارەم) ئەوانە كە ژىيانىان باشە و ھىزى مالىان زۆرە، بە پى داب و دستور خۆراك و پۆشاكى زىياتر و چاكتربكار دىنن و مال زىياتر سەرف دە كەن كە بە ھۆى ئەو ھىندكىش بە ھەژارە كان دەدرىت و يارمەتيان دە كرئت. (پىنجەم) فىترەيە كە زە كاتى بە دەنىە لە مانگى رۆژودا (رمضان) فەرزە و بلاو دە كرئتەوہ يارمەتەيە كى باشە بۆ فەقىرو

ھەژارە كان. (شەشەم) لاوھى و تىشكانى شەھوت و ئارەزۇيە كە دەيتتە
 ھۆى كەم ئارەزوى جىنسى و دە گەرئەتەو لە تەماشای نامەحرەم و نەزەرى
 حەزام و زىناو فەسادكارى. (حەوتەم) تەزكىيە و پاكبۇنەھى نەفس و
 خۇيىيە، چونكە ئىنسانى بەرپۇژو كەم ھىزە و زۆر بە ئەم لاو ئەولادا ناچىت و
 زۆر ھەلناسوپى كە ئەوھش دەيتتە ھوى دورى لە شەپو كىشە و نىزاع و
 دورى لە ھەموو فەتتە يەك بە ئەكوو مەشغول دەيتتە بە تاعەت و يادى خورا
 و گىيان و خۇيى پاك دەيتتەو لە كەسافەتى گوناھ و تاوان و مەيلى
 خورا پەرستى زۆر دەيتتە كە ھەر ئەوھش پلەى سەعادەت و خۇشبەختىە.
 (ھەشتەم) حەسانەوھو پشودانى مەعدەيە، كە لە ماوھى يازدە مانگى سأل
 پەر و ھەلدەساوھو و ماندو شە كە تى توواندەنەھى خۇرا كەو لەو ماوھە يەدا كە
 بەرپۇژويە خالى دەيتتەوھە درزو قلىشتە كانى و نكەدە كەونەوھە و چاك دەبنەوھە
 (شايانى باسە كە بە نەزەرى لقتىكى تىببى پۇژو، بۇزەخمى مەعدە زىيانى
 ھەيە بەلام بە تەجرەبەو تاقىكارى سابت بووھە كە پۇژو باشتىن دەرمانى
 مەعدەيە و كەسائىك مەعدەيان سست و زەعیفە لە غەيرى پەمەزانىشدا
 كەم خواردن = باشتىن دەوايە. (نۆھەم) بەجىھىنان و پەيرەوى لە ئەمرى
 و فەرمانى (خالىق و مالىك و پارزىقى) خۇويەتى و خاوەن پۇژو دەلىى
 ئەى وەدى ھىنەرو خاوەن و بژىودەرى، ئەوا ئەمن وا ئەمن زويانى خۆم
 گریدا لە بەيانى حەرام و چاوى خۆم بەست لە تەماشای حەرام و
 گونجىكەى خۆم ئاخنى لە حەرام و ھەمو خواردن خواردەنەوھە لە خۆم پرى
 بۇ پىنكەيتىنانى ئەمرى تۆو تەكای ئەجر و پاداشم ھەيە يەزدانى مەزنىش

ھەرۈھ كۆلە پىشەۋەدا (لاپەرە ھەوت) دا بەيان كرا لە ئايەتى / ۱۰۷
الكهف دا فەرموۋىتەتى: ئەمن بۇ ئەو كەسانە كە خاۋەنى ئيمانن و عەمەلى
سألح دە كەن (جَنّات الفردوس) م بۇ داناون و پۇژۇش باش تەرىن عەمەلى
سألحە واتە - ئەتۇش لە خىلى بەھەشتى حىساب كراۋى. (دەھەم) لە
(أحاديث صحيح) دا كە لە ھەمويان كورت تر (رياض الصالحين) ە لە
لاپەرە ۱۳ دا بۇ پۇژۇ ئەو فائىدانە بەيان كراۋە. (يە كەم) پۇژۇ بەھەشتە.
(دوھەم) پۇژۇ تەنھا بۇ خوۋايە و خوا پاداشى دەداتەۋە. (سېھەم) بۇنى
زارى خاۋە پۇژۇ لە لاي خاۋا لە بۇنى عەترو مىسك خۇشترە. (چوارەم)
بۇ خاۋەن پۇژۇ دو جىئون ھەن: (يە كەم) كاتى ئىفتار و بەربانگ. (دوھەم)
لە پۇژۇ پەسلاندا (قياسەت) كە بە لىقاي خاۋا گە يشت. (پىنجەم) لە
پۇژۇ پەسلاندا لە (باب الرّيتان) كە دەرگايە كى بەھەشتە بانگ دە كرئت
بۇ ناۋ بەھەشت. موسولمانى بەشەپەف ئەۋەى بەيانم كىرۋە - دەنكىكە لە
ھەلۋارنكە، بۇ چەند پۇژۇ، زىنى دىنباى پىرئازاۋە و فەساد، زىنى ھەمىشەى
بەھەشت لە قىس خۇت مەدە.

بەشى شەشەمى دىن

كە بەشى پىنجەمى ئەركانى ئىسلامە (حەجە)

حەج لە كىتەبى (دىن قانۇنى زىنە) بە تەۋاۋى بەيانم كىرۋە (پىرسىيار)
با لىرەشدا بزائىن قازانجى حەج چىيە و بۇ كىيە (ۋەلام) قازانجى حەجنى بۇ
حاجىيە (يە كەم) سەيرو سەياحەتى ئەو دىنبا پان و بىرىنە. (دوھەم)

تەجرەبە و تاقىكارى لەسەر وەزەى ژيان و فېرېۋن و زانىنى زۆرشت كە
 لىيان بى ئاگا بوو. (سېھەم) ھەلگرتنى بارى غەربىي و دەردى دورى لە
 وەتەن و مأل و مندال و عەشیرە. (چوارەم) بېرکردنەو لە حالى ئەو
 كە سانەيە كە لەسەر خاكە و وەتەنى خۇيان دەردە كړېن و بېبەش و ھېواپراو
 دەبن لە شوئنى أجدادى و رەسەنى خۇيان كە چەندە چارەپەش و لى
 قەلماون. (پېنجەم) دىتنى ئەنواعى ئىنسان بەرپەنگى جۇراو جورو
 بەدىمەنى لىك جوداو بە زوبانى لىكدورو نامۆ. (شەشەم) بو ژانەو
 گە شانەوئى عیدەيە كى زۆر لە فەقىر و ھەژارو بى پەناو پەسىو بە وەرگرتنى
 و پىنگە يشتنى خىرو سەدەقاتى حاجى كە مأل و مندالى برسى خۇيانى پى
 تىرو تەسەل دە كەن. (حەوتەم) پىنگە يشتنە بە ئىمانىكى يەقىنى و دور لە
 گۇمان كە ذواى مردن ژنەو ھەيە و پوژى قىيامەت و مەحشەر حەقە،
 ھەر وە كو ئىستا لەبەر چاويەتى وە كو خۇرەتاو دەبىنى كە ئەو موعالەمە،
 پادشا و گەدا، جىوان و ناحەز، فەقىر و سەرمایەدار، گەورە و بچوك، ساغ و
 نەخۇش، پىرو لاو، ھەمويان بە يەك لىياس و بە يەك شىو ھەيەك بەرنامە،
 خەرىكى پىكھېئانى يەك دستورن وە لە ھەمو ئەركانە كانى حەجدا بى
 فەرق و جوداى مەشغولنى پىكھېئانى حەجن، ئەو بەلگە و دەلىلىكى زۆر
 پوناك و ئاشكرايە كە قىيامەت بەسەردا دىت و مەيدانى مەحشەر دىتەرو
 ھەمو بونەو ەرتك لەسەرەتای دنيايە ھەتا برانەوئى زىندو دە كړنەو
 بە پىنى عدالەتى راستەقىنە حىسابى كردهو ەيان دە كړت و پاداشى چاكە و
 سەزای تاوانيان وەردە گرن. (ھەشتەم) پەيرەوئى لە ئەمرو فەرمانى (وهدى

هینره و خاوهن و بژیوده‌ری) خۆیه‌تی که ده‌ستورو یاسای (وه‌دی هینره‌ری هه‌مو بونه‌وه‌ری دنیا‌ی) پیکه‌پیناوه که موسۆ‌گه‌ره پاداشی به جیهینانی ئه‌و ئه‌مره‌ش شیایوی عه‌زه‌مه‌ت و گه‌ره‌ی ئه‌و وه‌دی هینره‌یه که به‌هه‌شته. هه‌روه‌کو (وه‌دی هینره‌رو. خاوهن و بژیوده‌ر) له قانون خۆیدا که بۆ ژینی بونه‌وه‌رانی دیاری کردوه (قورئان) له سۆره‌ی آل‌عمران آیه‌ی ۹۷دا فرمویه‌تی: (وَاللّٰهُ عَلٰی النَّاسِ حٰجُّ الْاَلْبٰیْتِ مَنْ اِسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا) له تهره‌ف خوایه‌وه فه‌رز کراوه له‌سه‌ر ئه‌و عه‌بدو به‌ندگانه که هیزو توانای پینگه‌یان هه‌بی (بو‌چون و هاته‌وه) جارێک پیوسته‌کانی حج پیکینن. موسولمانان به‌راستی هه‌تا ئیره ئه‌و شه‌ش به‌شانه که قازانج و به‌ره‌مه‌کانیان له هه‌ر خه‌لوارێک ده‌نکێکم نشان داوه و له هه‌موانیشدا له ده‌لیل و به‌لگی نه‌قلی ئه‌عم له حه‌دیس و نه‌زه‌ری زانایانی دینی جودا له ئایه‌تیک بۆ نمونه چاوپوشیم کردووه. ئه‌وه‌ش بزاینن که به‌لگی نه‌قلی شیایوی باسه‌کان له‌چهند موجه‌له‌دا جیگای نایسته‌وه) ئه‌مری خوای ته‌عالان و - واجبن و که‌سیک ته‌رکیان بکات سه‌زای جه‌ه‌نمه. [به‌شی دوه‌می دین - (نه‌هیه)] نه‌هیش (هه‌روه‌کوو له‌سه‌ره‌تای کتیه‌که‌دا به‌یانم کردووه) (دویه‌شه) (به‌شی یه‌که‌م) نه‌هی له تهره‌ف خوایه‌وه‌یه که پی‌ده‌گوتری (حه‌رام). به‌شی دوه‌می، نه‌هی له تهره‌ف (پنجه‌مبه‌ره‌وه‌یه) ﷻ که پی‌ده‌گوتری (مه‌کروه) لیره‌دا ئیمه‌به‌یانی نه‌هیه‌کانی یه‌زدانی مه‌زن ده‌که‌ین، نه‌هیه‌کانی یه‌زدانی مه‌زنیش خه‌راپتر له هه‌مویان کوفره، واته‌ بی‌یاوه‌ری به‌خوایان قانون و یاسای خووا که

کتیبه ناسمانیه کانن و جامیعی هموانیش قورئانه و پیغمبه‌رانی خووان که سرداری هموویان حه‌زره‌تی (محمدالمصطفی) ﷺ. له کئیبی (دین و قانونی ژینه) له به‌یانی ئیماندا - نیشانم داوه و پونم کردوته‌وه که ئیمان چونه‌و چیه و پیچه‌وانه‌ی ئیمان کوفره، به‌لام، لیره‌شدا پیوسته به کورتی به‌یان بگریت. به‌شی یه که‌می (نه‌هی‌یان مه‌نهیات) کوفره، کوفریان کافر - هه‌روه کو ئیستا به‌یان کرا، بیباوه‌ری به‌خوا و قانون و یاسای خواجه، (پرسیار) با بزاین زه‌ره‌رو چاره‌په‌شی کوفر چیه و بو کتیبه (وه‌لام) سه‌ره‌تاله به‌لگه‌وه‌ده‌لیلی نه‌قلی چاوپوشی ده که‌ین و ده‌گه‌رینه‌وه‌بو عه‌قل و زانیاری پیروزی ئینسانی با زور و رد بیر بکه‌ینه‌وه‌تی فکرین (یه که‌م) چوارینه‌ک له‌به‌ر ده‌رگای هه‌ر که‌سیک بیت هه‌ر نه‌ونده، نانی ده‌داتی و هیچی تر، خاوه‌نی خزی ده‌ناسیت و پاسه‌وانی نه‌و ماله ده‌کات. (دوه‌م) ورچیک یان مه‌یمونیک، له‌لوتیه‌ک که (بو قازانج و خو پی ئیمانندی خوئی) نانی ده‌داتی خاوه‌نه‌که‌ی ده‌ناسیت و به‌فه‌رمانی خاوه‌نه‌که‌ی هه‌لده‌په‌ری. (سیه‌م) که‌رنک، ئیستریک یا حه‌یوانیکی تر هه‌ر نه‌ونده که خاوه‌نه‌که‌ی، کاو‌گییای ده‌داتی: خاوه‌نی خزی ده‌ناسیت و نه‌و همو باره‌قورسانه‌ی بو هه‌لده‌گریت به‌همو هیزو تووانای خزی خزمه‌تی پی ده‌کات که پنیان ده‌گوتری حه‌یوانی بی‌عیلم و عه‌قل. (چواره‌م) ئینسانی کافر که خاوه‌نی عه‌قله و زانیاری یه‌و تاقیکاری هه‌یه و به‌چاوه‌بینیت و به‌گوئچکه‌ی بیستویه‌تی و ده‌بینی نه‌و همو نه‌رزه‌پان و به‌رینه‌که نه‌واعی مه‌عه‌دن و دارو‌گییای تیدایه و نه‌و همووه‌میوه‌یه‌و نه‌و همووه‌

پەنگە گۆلەى لە ئیویدا دروست کراوە و ئەو ھەموو ئاوە بە ھەموو -
 بونەوەر کانیەووە ئەو ئاسمانە پان و بەرینەو ئەو ھەموو ئەستێرە و مانگ و
 پۇژە کە بە یەك نيزام و دەستور دین دەچن و ئەو ھەموو بونەوەرە جۆراو
 جۆرە، پى وایە، بى ساھبە و خواھنى خۆى و ئەو دونیا سەر سوپھینەرە،
 نانا سیت دە گەل ئەو دە زانیت ھەر لە گۆزە و دیزە یە کى قوپین یان دەرزى
 و سوژنیکەو ھە تا دە گاتە (ئاپۆلۆو، کامپۆتیر) ھىچى لە خوۆە دروست
 نەبوو، ناشییت، جا ئە گەر عەقلی سەلیم و ویزدانى پیرۆزى ئینسانى
 بکەینە داوەر، ئەو ئینسانە حق نەناسە کە خواھنى عیلم و عەقل و زانیاری
 و تاقیکاریە یە کە مەتر و پىستر لە حەوانى بى عیلم و عەقل بییت دەبى
 سەزای چە بییت؟ پونا کە سەزای توندترین عەزاب و پىستىرین و
 پڕ ئازارتىرین شۆینى جە ھەننەمە. (پىنجەم) بە لگەو دە لیلی نەقلی یە کە
 یە قىنى ترو سەحیح تر لە ھەموویان قانونى خوا (قورئان) قانونى ژىيانى
 بە شەرە کە یەزدانى مەزن لە سورەى (الأحزاب: ۶۴) دا فرمویە تى: (إِنَّ
 اللَّهُ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا) واتە: بە حقیقەت و پاستە قینە
 یەزدانى مەزن، لە عەتە تى کردوووە و بیەشى کردون لە پەحمەت و بەخششى
 خۆى کافرە کان و سازى کردوووە دایناوہ لە بۆ کافران خەراپترىن و
 پڕ ئازارتىرین تەبەقەى جە ھەننەم وە زیاتر لە دوسەد ئایە تى (قورئان)
 تەسرىح دە کەن بەو کە کافر بۆ ھەمیشە لە خەراپتر شۆینى جە ھەننەم دا
 دە میننەووە لە پەحمەت و بەخششى خوا مەحروم کراون، وە حەدیسیش
 لەو بارەوہ زۆرن. (حوابن بى پارێزیت لە کوفرو قەھرى خۆى). دواى

كوفرى بى گۆپرهى سەپراحتى ئايات و حەدىس لە مەنھىيات دا حەوتيان لە
 ھەمويان گوناه ترو تاوانيان لە باقى مەنھىيات زىياترە، كە ناو براون بە
 (سەبەى مويقات يان موھليكات). ئەو حەوتانەش ئەوانەن ۱- شيركە ۲-
 سىجرە ۳- قەتلى بە ناحەقە ۴- رىايە = سوۋە ۵- ھەلاتن لە سەفى غەزايە ۶-
 خواردىن مالى ھەتوانە بە ناحەق ۷- بوھتان بە ژن و ئافرەتى پاكە. جا
 لېرەدا لە پېشدا بە يانى ئەوانە دە كەم.

(بەشى دوھەمى، مەنھىيات، شيركە واتە

شەرىك بۇ خوروا، قەراردانە).

(پرسىيار) با بزائين يەزدانى مەزن لە قانونى دىنى (قورئان) كە قانونى
 ئىيانى ئىنسانە، لە بەرچى (نەھى) لە شيرك كىردوۋە و زىيان و زەرەرى
 شيرك چىيە و بۇ كىيە؟ (وھلام) زىيان و زەرەى شيرك بە تاييەتى بۇ
 كە سىكە يان كە سائىكە - كە بىرو برپوايان بە بونى خوروا ھەيە بە لام
 ھاوبەشى بۇ دادەتتەن و عىبادەتى بۇ دە كەن و بە يارمەتى دەرى خورواى
 حىساب دە كەن وە تكاى يارمەتى لى دە كەن و چاۋە پروانى چا كە يان لى
 ھەيە، ئەو شەرىكەش وە كو: بوئ - ئاگر - پوژ - يان گاجوت و شىتى تر.
 يەزدانى مەزن بە توندى ھەپەشەى لى كىردوۋە و سەزاي جەھەننەمى بۇ
 داناۋە ديسان لېرەش دا سەرەتا لە دەليل و بەلگەى نەقلى چاۋدە پۇشين و
 دە گەرىننەۋە بۇلاى عەقل و ھىۋاى سەلىمى ئىنسانى. (يە كەم) ئە گەر
 بەوردى تەماشاكەين و بىرى لى وە كەين بۇن پون دەبىتەۋە كە ھەر

خەزمەتکارىك - مودىرىك - فەرماندارىك كە لەلەين ئەمىرىكەمە
 ژىيانى تەمىن دەپىت. ئەگەر لە فەرمانى ئەمىرە كەى دەرچو بە تەواوى
 نافەرمانى كىردو سەرى بۆ نە يارو دىزىوى ئەو ئەمىرە نەوى كىردو پەپىرەوى
 لى كىرد. ئەمىرە كەى دەرى دە كات و ژىيانە كەى بە تەواوى لى دەپىت، جا
 خووايە ك كە ئەو كەسەى لە دو قەترە ئاوى تىكە لاو بوى داىك و باب
 لە ماوەى نۆ مانگ يان زىياتردا كىردۆيە تە بە خىزىن و گىپراويە تى بە گۆشت
 و ايسقان و تەواوى بە شە كانى لەشى بۆ دروست كىردووە و روحى بىردا
 كىردووە و هىناويە تە نىو دىناو چاۋ - و گۆزى و زوبانى داوە تى و عقل و
 هۆش و زانىارى پى بە خشىووە و مأل و ژن و مندالى داوە تى و قانونى ژىنى
 بەو سىلە پىنغەمبەران پى راگە يانداووە و بىرو هۆشى چا كە و خەراپەشى
 پى بە خشىووە. دە گەل ئەو ھەموو چا كە يە ئەو عەيدە خوئىرپە ئەو (خالق و
 مالىك و پازىقەى) حۆزى دە گەل قانون و ياساى راگە يانداروى نە ناسىت
 شىياوى توندترىن سەزايە و سەزاش دەبى شىياوى عەزەمەت و گەورەبى
 خوايىت كە پىستىرەن و پىر ئازارتىرەن شوئىنى جەھەننەمە بۆ ھەمىشە و
 دائىمى. (دوھەم) خاوەن مالىك لە گوندىكدا بىت دەبى كۆيخا، يان
 سەرپەرستى ئەو دېھو گوندى بناسىت يان لەھەر شارىكدا بىت دەبى
 فەرمانداريان سەرپەرستى ئەو شارە بناسىت و تايىعى ياساۋ قانونى بىت
 ھەروايە دولەتلىش بەلام خوواى خاوەن بەزەبى كە ئەو ھەموو ئاسمان و
 مانگ و پۇژو ئەستىرە و ئەرزو ئاۋ و مىلياردا ھونەورەرى دروست
 كىردووە، ئەو عەيدە چوروكە، نەى ناسىووە شەرىكى بۆ قەرار داووە و ناسى

(خالق و مالیک و پازیقی) خوئی به‌راسته‌قینه، له دووای کوفری گه‌وره‌ترین تاوانه. (سیهم) نه‌گر خووای ناسیوه به‌لام خووای ته‌عالی به‌و هم‌وو عه‌زمدت گه‌وره‌یه که عه‌قلی هم‌و فیلسوفان له کارو کرده‌وی موته‌حه‌نیره نه‌و عه‌بده شتیکی بی‌روح وه کو بوت و ناگرو پوژو شتی تر - یان حه‌یوانیکی هیناوه‌ته پیزی خوواو تاعه‌تی بو ده کات بو‌یه شیواوی توندترین سه‌رایه. (چوارهم) بوت و ناگرو پوژو: یان حه‌یوانیک که هیچ قودرته و ده‌سه‌لاتیکیان نییه چاوه‌پی یارمه‌تیاں لی ده کات و به شریکی خووایان ده‌ناسی که له دووای کوفری گه‌وره‌ترین تاوانه‌و سه‌زای بو هم‌میشه جه‌ه‌نمه. (پنجم) به‌لگه‌و دلیلی نه‌قلی‌یه که - یه‌قینی و به‌رزتر له‌مویان فرموده‌ی خووایه، له قانونی ژینی ئینسان (قورئان) النساء = ۱۱۶ ادا فرمویه‌تی (أَنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ) واته به حه‌قیقه‌ت و راسته‌قینه یه‌زدانی مه‌زن خوش نابی و نابه‌خشی نه‌و که‌سانه‌ی که شه‌رنک بو یه‌زدان داده‌نن و خوش ده‌بیته له که‌متر له‌شیرک بو که‌سینک شیواوه و لیباقه‌تی به‌خشینه‌کی هه‌بیته).

(به‌شی سیهمی مه‌نهیات سیحره): سیحره به‌نیشان‌دانی دیمه‌نیک ده‌گوتری که پینچه‌وانه‌ی راسته‌قینه و دور له واقعی بیته وه کوو نه‌وه گورسینک، ته‌ناقیک، به‌(مار) نیشان‌بدات یان شتیکی بی‌روح وه کوو هیلکه‌یه ک له‌سه‌ر ده‌ستی دابنیت فوره‌ن بیکات به‌ده‌عبایه‌ک له‌به‌ر چاوی کلامه‌ل که پینچه‌وانه‌ی عاده‌تیبه به‌ته‌واوی (شیواوی یاسه‌که،

تفسیری که بیر مه‌جله‌دی ۳ لاپه‌ره ۲۰۲ تا ۲۱۵) له به یانی ئایه تی / ۱۰۲ به‌قه‌رده‌دا، سیحری له هه‌شت به‌شداوه. ته‌فسیری (قووطبی) مجله‌دی ۲ ص ۳۰ تا ۳۵ له شازده به‌شدا به‌یان فرمووه) به‌لام له و کتیه کورته‌دا نا‌کری به‌یان بکریت به کورتی سیحری عیپاره‌ته له کرده‌وه به‌کی خه‌راپ و پیچه‌وانه‌ی شهرعی که خه‌لکی پی فریو بدات و چاوه‌ستی پی بکات و خه‌لکی پی هه‌ئیت بۆ‌کاری خه‌راپ و تاوانکاری و هه‌لیاندریت. (پرسیار) با بزاین زیان و زهره‌ی سیحری چیه و بۆ‌کیه (وه‌لام) زیان و زهره‌دی بۆ‌ئو که‌سه، یان که‌سائیکه سیحری ده‌کن وه بۆ‌ئو که‌سانه‌شه که بر‌وای پنده‌کن و به‌راستی ده‌زانن و له پرئنگای حه‌ق هه‌له‌ده‌بن زیانی سیحری ئه‌وانه‌ن (به‌که‌م) سیحری ده‌گه‌ل ئیمان و ئیسلام نا‌کریت ئینسانی سیحریاز له‌به‌خشینی خواوا بییه‌شه و سه‌زای جه‌ه‌نمه. (دوه‌م) کرده‌وه به‌کی درۆیه و پیچه‌وانه‌ی راسته‌قینه و به‌راستی به‌خه‌لکی نیشان ده‌دات که تاوانیکه نه‌بخشه‌راو. (سه‌ه‌م) ئینسانیکه بی تاوان فریو ده‌دات و ناحه‌قیکی به‌حقیق وه به‌رچاو ده‌دات و هه‌لی ده‌ئیت بۆ‌کاری خه‌راپ و دور له وژدانی ئینسانی و ده‌یخاته چاره‌په‌شی دنیا و په‌سلان. (چواره‌م) ئه‌و سیحریازه‌گه‌وره‌ترین زولم له نه‌فسی خوئی و ئه‌و که‌سانه‌ ده‌کات که چاویان له‌حقیق ده‌به‌ستی و ده‌یان‌خاته ئیو ده‌ریای قه‌هرو غه‌زه‌بی خواوا: که سه‌زایان جه‌ه‌نمه. (پنجه‌م) ئه‌و فریو‌خۆرانه پیمان وایه ئه‌و کاره‌ی به‌سه‌ریان هاتووه یان ده‌ی‌کن حه‌قه و راسته به‌لام پیچه‌وانه‌ی حه‌قیقه‌ته و دُجاری قه‌هرو غه‌زه‌بی خواوا ده‌بن سه‌زایان جه‌ه‌نمه. (شه‌ه‌م)

ده لیلی نه‌قلی به که له هم‌موویان یه قینی تر و گوره تر فەرموده‌ی، یه‌زدانی مه‌زنه، له سوره‌ی (طه) = تاها = نایه‌ی / ۷۴ قورپان‌دا فەرمویه‌تی: (أَنَا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْزَمْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السَّحْرِ) واته: ئیمه ئیمانمان هینا به خوای وه‌دی هینه‌رو باره‌یتانی خو‌مان بۆ ئه‌وه به‌خشیت هه‌له و تاوانی کرده‌وه‌ی سحرئ که ئیمه مه‌نفور و دزیوی خوای خو‌مان بوین به هۆی کردنی سحرئ، لیره‌دا رون بۆوه که ساحیر ئه‌گه‌ر ته‌ویه‌ی نه‌کات و نه‌گه‌رپته‌وه به‌راسته‌قینه بۆلای یه‌زدانی مه‌زن نه‌به‌خشه‌راوه و سه‌زای جه‌ه‌نمه.

به‌شی چواره‌می

مه‌نهییات قه‌تله به‌ناحق

قه‌تلیک که خووا حه‌رامی کردوه نه‌به‌خسراوه کوشتنی ئینسانیکه که هیچ تاوان و حه‌قیکی به‌سه‌ره‌وه نه‌بیئت (پۆیسته ئه‌وه‌ش بزاین کوشتنی ئینسان له به‌عزیزک شویندا حه‌رام نییه و به‌لکو لازمه سه‌وابی هه‌یه. (یه کهم) چه‌ته و پینگر له کاتیکدا پینگات لی ده‌گرئ و ده‌ی هه‌وئ مالت لی بستینی. (دوه‌م) که‌سیک به‌ناحق ده‌ی هه‌وئ بت‌کوژیت و یه‌قینت وابی ئه‌گه‌ر ئه‌تۆ نه‌یکوژی ئه‌وه‌تکوژیت. (سیه‌م) دزینک شالاو دینیت بۆ ماله‌ که‌ت و ده‌ی هه‌وئ تالانت بکات و ماله‌ که‌ت به‌ریت. (چواره‌م) پساویک ژنی هیناوه و زیناده‌کات - یان ژنیک می‌ردی کردوه زینا ده‌کات (زینا موحسه‌ن) په‌حم ده‌کرین. (پنجه‌م) ئینسانیک موسلمانه و

کافر دەبیت و تۆبەش وەرناگریت (موزتەد). (شەشەم) داگیرکەرئیک دەى ھەوئى مەلکى شەرى و ھەقى واقى تۆ دابگریت یان، دای گرتووه، (دفاع لە ھەق) (پەرسىيار) با بزانی قەتلى بە ناحەق زیان و زەرەى چىبە. (وہ لām) (یە کەم) قاتیل ئىنسانىكى کوشتووه وە کو خۆى ئاواتى پەرەدانى ژینى ھەبە، ئەویش ھەبەتى و لەو ژیانەى بئى بەش و مەحرۇم کردووه. (دوھەم) ئىنسانىكى کوشتووه کە عەبدى خووايە و خووا ماوہى ژین و مردنى بۆ داناوہ و قاتیل بئى ئەمرى خوواى کردووه، کە بىەر ھەلستى کارى خووا دە ژمىردریت و سەزای لئى وەر دە گریت. (سپەھەم) ئەو کو ژراوہ ھەر وہ کو ھەموو ئىنسانى تر موحىبەت و عىشق و عەلاقەى دە گەل مال و مندالى خۆى ھەبووہ و ئەو قاتیلە بىبەش و ھىوا براوى کردووه. (چوارەم) ئەو قاتیلە ژن و مندال و کەس و وارسى ئەو کو ژراوہى خستۆتە شىن گریان و عەزابوہ. (پىنجەم) زۆر وایە کو ژراوہ کە ژن و مندالى بچوکى ھەن ئەو قاتیلە ئەو ژنە بئى تاوانەى لە مېردى خۆى بىبەش کردووه و ئەو مندالە مەسوومانەى بئى باب و سەغىر کردون. (شەشەم) زۆر وا ھەبە کو ژراوہ کە ھەژار و فەقىرە و ئەو قاتیلە بە ھوى کوشتنى ئەو ئىنسانە ژن و مندالە کەى دوچارى سووال و گەدایى و ھەزاران کارى سوک و دور لە ئىنسانى کردون. (ھەوتەم) زۆر وا ھەبە کو ژراوہ کە پوول و نەقدىكى زۆرى ھەبە و جودا لە خۆى کەسى تر ئاگادار نىبە ئەو قاتیلە بە کوشتنى ئەو ئىنسانە ئەو مالە زایع دە کات. (ھەشتەم) زۆر کو ژراو ھەبە مالىكى زۆرى لای خەلکىبە، یان زۆر بە خەلکى قەرزدار و مەدارىکش لەبەین دا نىبە

قاتیل بە کوشتنى ئەو ئىنسانە، حەقى ئەوى لەسەر خەلکى، یان حەقى خەلکى لەسەر ئەوى زایىع کردووە کە تاوانى ئەو هەشت سوپەتەنە و ھەزاران جورم و گوناھى تر کە لە عەقلى بەشەر دورن و ھەر خووا بۆ خۆى دەزانیت، بە ئەستۆئى قاتیلی قەتلى بە ناحەقەوہ یە. (نۆھەم) تاییفە و خزم و کەسانى کوژراوە کە دەبنە دۆژمنى خۆینى قاتیلە کە و زۆر جارەن ھەلدە کەوئى کە لەو دۆژمنایەتیە ھەزاران جۆین درژت و میلیونھا مال زایىع دەبیت. (دەھەم) بەلگەو دەلیلی نەقلى کە لە ھەموویان یەقینی ترو گەورەتر فەرمودەى خووا یە کە لە سورەى الأسراء ئایەى / ۳۳ (قورتان) دا فەرمو یە تی: (وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا. فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا) واتە مە کوژن ھیچ گىیانیک کە خووا کۆشتنە کەى لەسەر ئیوہ حەرەم کردووە (إلا) ئى لالا بە حەق نەبیت = واتە گىیانیک کە تاوانیکى وای بە ئەستۆوہ نیە کە شیاوی کوشتن بیت مە یکوژن. دواى ئەوہ فەرمو یە تی، کە سیک دە کوژریت بە زولم و بە ناحەق بە حەقیقەت و پراستەقینە حەقى قیساس و تۆلەن داوہ بە وەلیە کەى کە لە تۆلەدا قاتیلە کە بیکوژت، دیسان یەزدانى خواوہن بەزەبى بەوہلى کوژراوە کە دەستور دەفەرمویت ئى سراف و زیادەپەرەوى نە کات لە قیساس و تۆلەدا بەوہ کە خووا کۆمە کى پیکر دووہ و نەسپەتى داوہ بۆ وەرگرتنەوہى قیساس و تۆلە بەلکو دەبى ھەر بە شیوہى کوژراوە کە قیساس و تۆلە وەر بگریتەوہ بەبى زیادو کەم، چونکە ھەر زیادەپەرەویە ک تاوانە. با قاتیل زۆر بەوردى بىر بکاتەوہ کە خووا

کوشتنی وی واجب کرد و او و نهو زیانانهای رابردو هموی له نهستوی وی هالآوه. [بهشی پینجم، منهییات (ربا) ریایه] ریایه زیاده وه رگرتن و ناتموای له موامله دایه چونکه کرین و فروشتنی هر جینسینگ بهسی شهرت دروست دهییت. (یه کهم) ته ساوی جینسه که یه بو نمونه زپر به فروش به زپر که عه یاره که یان یه ک ییت یان گهنمه سردای به گهنمه زرده یان هر قوت و نه قدیکی رایج ده بی به رابه رین به کیشه و پیوان نه گهر یه کیان زیاییت پیی ده گوتری (ربا الفضل) واته معامله به زیادی تهره قیک، وه کوو نهوه پوتیک، گهنمه سرداری ده فروشی به پوت و نیویک گهنمه زرده یان، نه نگوشته ریه ک ده فروشی که مسقالیکه به مسقَالَ و نیویک ته لاکه که عه یاره که یان یه کیکه نهوا، نهو موامله یه به تاله، (دوهه م) (حلوله) واته ده بی هر دوک تهره فی - فرؤشراو کردراوه که، حازرین، نه گهر لایه گیان حازر نه ییت پیی ده گوتری - (رباالنساء) وه کوو نهوه پوتیک گهنمه سرداری حازر به پوتیک گهنمه سرداری قهرز بفروشییت یان جینسینگی تر که تهره قیک حازر نه ییت نهو موامله لهش به تاله چونکه هر دوک لایه نی موامله له که حازر نین. (سیهه م تقابض) جینسه که یه واته ده بی فرؤشراو کردراوه که که له یه ک جینسن و ده بی وه ریگرین، وه رنا گرین و ته سه روف نا کرین که پیی ده گوتری (ربا الید) وه کوو نهوه پوتیک گهنم ده فروشن به بوتیک گهنم به لام هیچکام گهنمه که وه رنا گرن و له مه جلیسه که هه لدهستن و به لآو ده بن، نهو موامله له یهش به تال و حرامه چونکه دوتهره فی فرؤشراو

کرداروه که وهرنه گیراوه، دواى ئه‌وه که زانیمان شهرتی (صحّت بیع تساوی و حلول و تقابض) له یه ک جینسدایه (پرسیار) با بزاین زینانی پربا چیه و بۆ کیه، (وه لّام) ره زه‌رو زینانی پربا بۆ ههر دوک ته‌رپه‌فی موعامه‌له که یه، ئه‌و دو به‌شانه‌ی دووایی زینانه که یان ئه‌وه یه (یه کهم) ئه‌و لایه‌نه‌ی وهرنه گیراوه لک‌ره که وئى ههر ده‌ست نه که وئى. (دوهه‌م) واده‌بئى وهرنه گیراوه که خه‌رابووه یان نه‌رزیه‌یان دزراوه، له‌و حالانه‌دا زینان له‌ ته‌رپه‌ف ده‌که‌وئت. (سه‌هه‌م) - له‌و حالانه‌ نینگه‌رانی و نا‌کۆکی له‌ئیه‌و دو ته‌رپه‌فی موعامه‌له که‌دا په‌یدا ده‌بیئت. (چواره‌م) ئه‌ گه‌ر ههر دوک لایه‌نی موعامه‌له که وهر نه‌گیرایئ ده‌گه‌ل ئه‌و حاله‌تانه‌ی پئشو، وا ده‌بئى یه‌ک ته‌رپه‌فی موعامه‌له یان ههر دوکیان په‌شیوان ده‌بنه‌وه‌و به‌زینانی ته‌رپه‌فیک یان به‌زینان ههر دوکیان ته‌واو ده‌بیئت ده‌که‌ونه‌ نیزاع و کئشه‌و هه‌راو هه‌زاران زینان و فه‌سادى لئى په‌یدا ده‌بیئت.

زینانی به‌شى یه‌ کهم (ربافصل): (یه کهم) پئچه‌وانه‌ی ته‌واوی ئه‌و قازانجانه‌یه که له‌ به‌یانی زه‌کات‌دا، له‌ لاپه‌ره ۱۹‌وه ده‌ست پئیده‌کات. (دوهه‌م) سه‌رمایه و مالى سودده‌ر، کهم ده‌بیته‌وه کهم که‌مه زینانی سود - ده‌ره که زیاد - ده‌بیئت تا وای به‌سه‌ر دئى بیئمال ده‌میئته‌وه‌و له‌تینی برسپایه‌تی و هه‌ژاری مال و مندالی توشی سوأل و هه‌زاران کاری سوک و دور له‌ وئژدانی ئینسانی ده‌بیئت. (سه‌هه‌م) سه‌رمایه‌ی سود - وه‌رگر زیاد ده‌کات و کهم که‌مه ئه‌و سه‌رمایه له‌سه‌ر یه‌ک داده‌ئیت و ده‌یکات به‌گه‌نج و، که‌نز، وه‌ هه‌زاران کاری خه‌راپى پئیده‌کات و به‌هوی مال و سه‌روه‌تی

زور هوشی عه‌بدایه‌تی خو‌وای نامینیت وشه‌یتان به‌گویره‌ی ئاواتی خوی
 هه‌لی ده‌سورپنیت و به‌هیلاکی ده‌دات. (چوارهم) نیزامی (نظامی)
 ته‌به‌قاتی ئینسان تیکده‌چیت و فاسیله‌ی ته‌به‌قاتی زور لیک وه‌دور
 ده‌که‌ویت تاوای به‌سه‌ر دیت سه‌رمایه‌دار زور سه‌رده‌که‌ویت و فه‌قیر و
 هه‌ژار - زور دیتته‌ خواری و سه‌رمایه‌داره‌کان، هه‌ژاره‌کان به‌هویی مالی
 زوره‌وه‌ئه‌سیر ده‌که‌ن و ده‌بیان‌که‌نه‌ عه‌بدو به‌رده‌ی خویان و به‌ئه‌نواعی
 عه‌زاب و سوکی و چروکی و کاری بی‌عیغه‌و دور له‌ ویزدانی ئینسانیان
 مه‌جبور ده‌که‌ن. (پینجه‌م) ده‌لیل نه‌قلی که‌ یه‌قینی تر له‌ هه‌مویان
 فه‌رموده‌ی خو‌وایه‌که‌ یه‌زدانی مه‌زن له‌ سوره‌ی توبه‌ ئایه / ۳۴ (قورئان) دا
 فه‌رمویه‌تی: (وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) واته: ئه‌وانه‌ی ئه‌وتۆ کۆ ده‌که‌نه‌وه‌ زېرو زېو و
 له‌سه‌ریه‌کی داده‌ئین و ئه‌ی‌که‌نه‌ به‌خه‌زنه‌و سه‌رفی ناکه‌ن و به‌لاوی
 ناکه‌نه‌وه‌ له‌ پینگای خو‌وادا. ئه‌ی پئغه‌مبه‌ر موژده‌یان پیده‌ به‌ عه‌زاییکی
 ده‌رده‌ینه‌رو زور سه‌خت. (شه‌شم) له‌باری ریا دا فه‌رمویه‌تی له‌ سوره‌ی
 به‌قهره‌ آیه‌ی / ۲۷۵ (الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي
 يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ) واته: ئه‌وانه‌ی ئه‌وتۆ ده‌خۆن ریا و سود،
 هه‌لناسته‌وه‌ و قیام ناکه‌ن له‌ کاتی ژبیانه‌وه‌و هه‌ستانه‌وه‌ی قه‌بری بۆ
 حه‌شری یان بۆ هه‌ستانه‌وه‌و قیامی کاروباری مه‌سالیجی دنیا به‌ (إِلَّا نِي لِّلا
 وَه‌کو هه‌ستانه‌وه‌و قیامی که‌سیکی ئه‌وتۆیه‌ که‌ شه‌یتان ده‌ستی لی
 وه‌شانده‌وه‌و میچکی شلقانده‌وه‌ هیزی جودا که‌ره‌وه‌ی نه‌ماوه‌، واته‌ حۆل و

گىژ بووه و پىنگاي نه جات و په زگارى لى وهن بووه و سه رشيواوه له ئاخيري
 ئايه ته كه دا ده فەرمويت خوواى به رزو بى هاوتا (فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
 النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) واته: ئه وانه (پىباخوره كان) په فيق و هه قالى
 ئاگرن و له نيو ئاگردا (واته ئاگرى جهه نهم) ده ميننه وه بو هه مېشه و
 نه به دى.

(برای موسولمان و ئينسانى خواهن عقلى سه ليم زور باش بير بكه وه
 بو دنيايه كى كاتى كه پاش چهند روژ ده بريته و دوواى دى ژيانى هه مېشه
 و دوواى نه هاتوى په سلان (قيامت) زايع و به فيرۆ مه ده، چونكه
 ئايه ت و حه ديس زور له باره ي رىبا و سوددا و اريد بووه وز ييانى رىبا هم
 بو شه خسى هم بو جاميعه دور له بژيره يه و خوئى لى دور بكه نه وه).

به شى شه شه مى مه نه ييات

خوواردنى مالى هه تىوانه

(په رسيار) با بزنان زه ره رو زيانى خوواردنى مالى هه تىوان چيه و بو
 كئيه (وه لام) سه ره تا له به لگه و ده ليلى نه قلى چاوپوشى ده كه ين و
 ده كه پئنه وه بولاى عقل و ويژدانى سه ليم (يه كه م) زور روناك و ئاشكاره
 (هه تيو) به كسانىك ده گوترى بابى پر عيشق و ئه وىنى خوئى له ده ست
 داوه و سيبه رى پر مېهرو موحىبى به خيو كه رو باره ينانى خوئى له قيس
 چووه. لى قه لماوى ئاوا، له سه ره مو ئينسانى خواهن ويژدان و ناموس
 پئويسته يارمه تيان بكه ن نه ك مالىان بخون. (دوهه م) ئينسانىكى

لى قەلماو دلى پر لە غەمە و حوزن و پەرىشانى دای دە گرىت، تايەت هە تىو و هە تىو بارى لە هە مويان پەرىشان ترە بۆيە پىوستە لە سەر هە موو ئىنسانى كامىل، ئەوانە دلخۆش بکات و چا کە يان دە گەل بکات نە ک ماليان تالان بکات بىسانخاتە شىن و گريان و پە ژارە يان زىياتر بىت. (سپهەم) دە بى هە موو ئىنسانىک ئە وە نە دەى عەقل و شعورى هە بىت کە خوواى مەزن هەچ ئىحتىياجى کى بە وە نىيە هەندىکيان فە قىر بکات و سووالى بکەن و هەندىکشان دە و لە مەندو سەرماسە دار بکات و دىنايە دا بگرن. بە لām ئە و دىنايە، دىناى تاقىکارى و شىوەردى ئاخىرە تە و هە رچى لىرە دا بىچىنى خرمەنە کەى لە ئاخىرە تە دا وە ر دە گىر يە وە، مە بە ست لە و نىزامەى فە قىرى و سەرمایە دارىدا ئە وە يە. ئايا فە قىر کە لە تە نشتى خۆى دە بىنى سەرمایە دارىک بە و هە موو عەزە مە تە و قودرە ت و شە و کە تە وە داخرا لە خووا و لە فە قىرە کەى خۆى رازىيە و لە سەر ئە و ژىيانە تال و تارىکە شوکرانە و سوپاسى خووا دە کات يان پىچە و انە يە. دىسان سەرمایە دارىک کە بە و هە موو قودرە ت و دە سە لاتەى کە بۆى کۆ بۆ تە وە و لە ئىختىارى دا يە دە بىنى لە بن دە ستىدا ئىنسانىک يا ئىنسانە يە کى فە قىرو پروت و برسى و لى قەلماو کە هەچ پىوستى کى ژىيان نىيە ئايا بە زە يى بە و انە دى و کۆ مە ک و يار مە تيان دە کات يان پىچە و انە يە هە لۆ بىتى ئە و بە حسە شىواى لى کۆ لىنە و بە يانىکى زۆرە بە لām بە داخە وە لە و کتپە کور تە دا بۆم نا کرىت بە کور تى فە قىر بە دە و لە مەندو دە و لە مەند بە فە قىر، بىرو کردە وە يان رون دە بىتە وە جاخۆ (هە تىو) لە هە موو فە قىر يک زىياتر

شونى چاوه دىرىه كه وانه ده بى كۆمه كى پى بى بى بى نه كوو مالى بخوريت.
 (چوارەم) بەلگە و دەلىلى نەقلى يە كە لە ھەموويان يەقىنى ترو
 سەحیح تر فرمودەى يەزدانى مەزنە لە سورەى (أنعام ئايەى / ۱۵۱
 قورئان) دا فرمودەتى: (وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ)
 واتە: تىوہ نىزىكى مالى ھەتيوان مە كەون مە گەر بە چاكە. لەو ئايە تەدا
 دەردە كەوئى كە بە ھىچ عنوانىك توشى مالى ھەتيوان مە كەون ئى للا بە
 چاكە نەبى، نىزىكى مالى ھەتيو بە چاكە ش ئەو يە سەر بە رستى ماله كەى
 بىرئىت كە لى زايە نەبىت وە كوو ئەو كە حەيوان و پاتالى ھە يە شوانى بو
 بىرئىت و ئاگادارى بىرئىت يان ملك و باغى ھە يە كاسبكارى بۇ بىرئىت
 و بە ھروە حاسلى لى وەر بىرئىت و زەرەرو زىيان بە ھەتيو نە كات.
 ئايەت و حەدىسى زۆر لە بارەى ھەتيوا ھەن كە لىرەدا ناكىرئىت بە يان
 بىرئىن.

بەشى حەوتەمى مەنھىيات

پشت كەردنە وە ھەلاتنە لە غەزايە

غەزا، واتە شەپ كەردن و گىيان فەيدا كەردن بۇ تەپەقى و پەرە پەندانى قانون
 و ياساى خووا بە نىيە تىكى خالىس بۇ پەزائىيەتى خووا و بەرگى لە كرى و
 بى ھىزبونى دىنى بە حەققى ئىسلام. (پەرسىيان) با بزائىن زىيانى و زەرەرى
 ھەلاتن لە غەزايە چىيە و بۇ كىيە (وہلام) ژىيانى ھەروە كو بۇ ھەلاتوہ كە و
 لشكرى ئىسلامى ھە يە، بۇ دىنى ئىسلامىش زىيانى زۆرە لە پەيشدا

ده گه پرنیه‌وه و رو ده که ینه به‌لگه و ده لیلی عه‌قلی سه‌لمی ئینسانی. (یه کهم) زۆر ئاشکرایه و حه‌تتی مندالیش ئه‌وه ده‌زانن که هه‌لاتن سوکی و چروکی و ترسه‌تۆکی هه‌لاتووه که ده‌گه‌یه‌ئیت، تایه‌ت که هه‌قالان به‌جئیی بیلیت و له‌تیو لشکری پراکات. (دوه‌م) هه‌لاتن: غه‌م و په‌ژاره‌ی به‌ جیماوه‌کان زۆر ده‌کات و ده‌که‌ونه‌ دل‌ه‌خورپه‌و ترس و گۆمان پرویان تیده‌کات و له‌غه‌زایه‌که‌ سست و بی‌هیز ده‌بن. (سه‌یه‌م دۆژمن) تیده‌گات که ته‌په‌فی بی‌هیز بووه و غیره‌تی به‌را به‌ری که‌م بووه، غیره‌ت و شه‌هامه‌تی زیاد. ده‌بی‌ت و زیاتر له‌پیشو هه‌لمه‌ت و شالاوده‌کات. (چواره‌م) سه‌فی غه‌زا و لشکری ئیسلام زۆر جارن به‌و هۆیه‌وه‌ کزی به‌سه‌ردا هاتووه په‌ریشان بووه. (پنجه‌م) به‌و هۆیه‌وه‌ زیانی زۆر به‌دین ده‌گات و دینی پی‌شکست ده‌بی‌ت. (شه‌شه‌م) که‌سینک یان که‌سانیک ده‌بنه‌ هۆیی شکستی دین تاوانیان گه‌وره‌و نه‌به‌خشه‌راوه. ئه‌گه‌ر به‌راستی نه‌گه‌پرنه‌وه بۆلای خوای خاوه‌ن به‌زه‌یی. (حه‌وته‌م) ده‌لیلی نه‌قلیه، که‌یه‌قینی تر له‌ هه‌مویان فه‌رموده‌ی یه‌زدانی مه‌زنه‌ که‌ له‌ سوره‌ی (فتح آییه‌ی / ۱۶ قورئان) دا فه‌رمویه‌تی: (قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتَدْعُونَ إِلِي قَوْمِ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ (۱) فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا (۲) وَإِنْ تَوَلَّوْكُمْ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلِ يَعْذِبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (۳)). واته:

بئی و پروناک پراگه‌یه‌نه: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌بۆ ئه‌و موخالیفانه‌ له‌عه‌ره‌بان له‌وه‌ به‌دوواوه‌ بانگه‌ه‌ کرین و ده‌خوازین بۆ به‌را به‌ری و شه‌پکردن ده‌گه‌ل قه‌ومیکی زۆر به‌غیره‌ت و شه‌جیع و به‌هیز، بۆ ئه‌وه‌ یان ده‌یانکوژن و

مه‌حویان ده که نه‌وه یان موسولمان دهن و قانون یاسایی خووا قبول ده کهن (۱) نه‌گر ئیتاعه یان کردو به‌و بانگه‌وازو ده‌عوته‌وه هاتن جیهاده که یان ته‌واو کرد خووای خاوه‌ن که‌په‌م خه‌لات و یارمه‌تیکی زۆریان پی‌ ده‌به‌خشیت (۲) (له دنیا به‌دا غه‌نیمه‌ت و مالی کافرانه‌و سه‌رکه‌وتن و ده‌سه‌لات وه‌ده‌ست هینانه و به‌ئاوات گه‌یشتنه و له په‌سلانیش به‌ه‌شته بو هه‌میشه) وه‌ نه‌گر پرویان وه‌ گئی‌راو له‌و دعوته‌ سه‌رپنچیان کردو له‌و مه‌یدانه هه‌لاتن وه‌ کو له‌ پشدا ملیان باداو هه‌لاتن، نه‌وه‌ عه‌زاب و سه‌زاده‌درین به‌عه‌زاییکی زۆر توندو ده‌رده‌ینه‌ر که‌ ناگری جه‌ه‌نمه (بۆیه هه‌لانی له‌ سه‌فی غه‌زایه‌ گه‌وره‌ترین به‌لایه).

به‌شی هه‌شته‌م له‌ مه‌نهیات

قذف محسنات

واته: بوهتان و ئی‌فتی‌را به‌و ژنانه‌ که‌ پاک و بی‌تاوانن، (پرسیار) با بزاین بوهتان زه‌ره‌رو زیانی چییه‌ و بو‌کیه‌ (وه‌لام) سه‌ره‌تا به‌لگه‌و ده‌لیلی عه‌قلیه‌. (یه‌که‌م) بوهتان پی‌وه‌لکاندو له‌مل پی‌چانی شتی‌که‌ به‌ شه‌خسی‌که‌وه‌ که‌ نه‌و شه‌خسه‌ پاکه‌ له‌و شته‌و پی‌‌ئاگایه‌ واته‌ خه‌راپتر له‌ درۆیه‌ خو‌ زۆر-پرونا که‌ درۆ بو‌ئینسانی خاوه‌ن و یژدان سوکی و چروکیه‌ کی زۆر. نه‌گر به‌ ئینسانی باشه‌ رافه‌ت بگوتری درۆزن زۆری پی‌ناخۆشه‌و زۆر نیزی‌که‌ شه‌پ‌ئ بکات. (دوه‌م) نه‌و که‌سه‌ی نه‌و بوهتانه‌ی پی‌‌ده‌ کریت به‌ گویی ده‌گاته‌وه‌و زۆر قه‌لس توپه‌ ده‌ییت زۆر جارن شه‌پی لی‌ په‌یدا

دەبىت و زىيانى مالى و كوشتارى ده كه وئته ئىوو خو ئه گەر شهرو هه راشى لى په پيدا نه بىت ئه و ئىسانه دلى دىشيت و دل ئىشاندى ئىنسانى بى تاوان گوناھى گه و ره به. (سىھەم) ئه و بوھتان كره توھمه تى زىناى به ئافره تىكه وه داوه كه ئه و ئافره ته پاك و بى ئاگايه و زوچار هه لكه و تووه له سەر ئه و جوړه توھمه تانه خوین ریژی و كوشت و كوشتار هاتو ته ئىوان. (چوارەم) به لگه و ده لیلی نه قلیبه كه به قینی تر له هه مویان فه رموده ی خووايه كه له سوره ی (التور آیه ی / ۲۳ قورئان) دا به زدانى مه زن فه رمويه تى: (إِنَّ الَّذِينَ يَزْمُونَ الْمُحْسِنَاتِ الْفَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) به حه قىقه ت ئه وانى ئه و توكه بوھتان ده كەن و ده بها و ئنه سه ر ئه و ژنانه ی پاك و بى ئاگا و خاوه نى ئىمانى راسته قینه ن و دورن له و توھمه ته حه و آله كراوه، له عه تيان لى كراوه و بيه شن له په حمه تى خووا - له دنيا (كه سوک و چروک و بى ئاپرو ده بن) و له په سلان (قىامت) دا له بو ئه وانه ديارى كراوه عه زاب و نازار ئكى زور گه و ره كه ئاگرى جه هه ننه. ليره دا رون بووه كه بوھتان چاله ئاگر ئكه، ده بى خو ی لى به پار ئزىت و خو تى پى سوتىنى وه هه ر وه كوو له پشه وه باسكرا ئه و حه و تانه ی دووا كو فرى نا و براون به (سبعه ی مویقات) هىلاك ده هه نده ن و شىاوى ئه و ه ن زور به و شىاى خو يانى لى دور بخه به وه.

بەشى نۆھەمى مەنھىيات أرتداد

واتە كافر بونەوہو دووای ئەوہ كە موسلمان بووہ خۆى كافر بركات (پرسیا) با بزانیڭ زىيانى، أرتداد، چىيە و بۆكىيە، (وہ لَام) زەرەدو زىيانى بۆ ئەو كە سەيە كە (مور تەد) دەبى و خۆى كافر دە كات و جورم و تاوانى لە كافرئى ئەسلى زياترە، ئىرەشدا لە پىشدا بۆ عەقلى سەليم و ويژدانى پاكى ئىنسانى دە گەپىنەوہ. (يە كەم) ئىنسانىكى كۆپرى مادەرزادى كە ھەرگىز كورەى پۆزى نەديوہ، دەلى پۆز نىيە رۆنا كە درۆيە، ئىنسانىكىش ھەيە ساغ و سەليمە و كورەى پۆزى ديوہ و ھەموو پۆزىك، لەبەر تاوو رونا كايى پۆزى كارى كردوہ و دەلى پۆز نىيە. ئەويش درۆيە، بەلام درۆى چاوساغە كە گورەترە. ئەوہ ھەموو مندالیش دەزانن. ھەروايە مور تەدیش دە گەل كافرئى ئەسلى كافرئى ئەسلى خوواى بە تەواوى نەناسيوہ و قانون و ياسايى خوواى نەديوہ يان پرواى پى نەبووہ وە شوين پەسەنى خۆى كەوتووہ و كافرە. بەلام ئىنسانى موسولمانى أسلى يان موسولمان بووہ لە حالىكدا خوواى ناسيوہ و قانون ياساى خووا قىر بووہ و دوايى كافر بووہ = رونا كە تاوانى گورەترە و سەزائى زۆرتەر دەبىت. (دوھەم) ئەو پىنج بەلگە و دەليلانەى كە بۆ كوفرى و ئەو پىنجانەى بۆ شيركى لە پىشەوہدا لەو كىيەدا بە يانكران بە توندترين سەزاوہ شامىلى: مور تەدیش دەبن، كە

لیره‌دا پیوئست نیه دویاره‌یان بکه‌مه‌وه به وردی چاویان لی بکه‌ن. (سیه‌م) به‌لگو ده‌لیلی نه‌قلیه که له هه‌مویان به‌قینی تره‌فرموده‌ی یه‌زدانی مه‌زنه که له سوره‌ی (البقره آیه‌ی / ۱۱۷ قورپان) دا فرموده‌ی تی: (وَمَنْ يَزِدْكَ مِنْكُمْ عَنِ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) واته: که‌سیک له ئیوه له دینی ئیسلامی خزی وه بگه‌رپته‌وه بۆ کوفری و له‌سر نه‌و حاله‌ته بمریت نه‌و که‌سه کافره‌ ئانه‌و ره‌فیقی ناگری جه‌ه‌نمن و له‌وئدا ده‌میننه‌وه بۆ هه‌میشه و دائمی نه‌وه سه‌رحی ده‌قی ئایه‌ته که‌یه (به‌لام به‌لای هیئدیکی له زانایانی بروا پیکراوی دین فرمویانه: وه‌کوو عه‌للأمة‌ی قرطبی له‌ته‌فسیره‌ که‌ی مجله‌دی ۳ ص ۲۸، مورته‌ده‌گه‌ر تویه‌یه کی به‌ئی خلاسی بکات به‌پراستی بگه‌رپته‌وه بۆ ئیسلام له‌حوکمی نه‌و ئایه‌ته‌ره‌زگاری ده‌بیته‌و تویه‌ی لی‌وه‌ر ده‌گریته‌و به‌لای هیئدیکی تره‌وه که‌ه‌زپه‌تی ئیمامی شافعی رحمته‌الله‌علیه ده‌گه‌ل نه‌وانه‌یه فرمویانه مورته‌ده‌کوژریت و له‌ژیر حوکمی نه‌و ئایه‌ته‌ده‌رناچیت. خووا به‌ره‌حمی خزی له‌ئی‌رتیداد ییمان پارێزیت.

به شی دهه می مه نهییات

زینا مو حسه نه

زینا مو حسه نه وه یه پیاوئیک ژنی هیناوه یان ژنیک چۆته لای میردی و زینا ده کهن (به لام پیاوئیک ژنی نه هیناوه یان کچیک نه چۆته لای میردی بۆ ئه وه لاین جار، زینا ده کهن ئه وانه سه دداری حه دیان له سه ره و داخیلی ئه و حوکمه نین). (پرسیار) با بزائین زینانی زینا چیه و بۆ کیه؟ (وه لام) زینانی زینا بۆ ئه و که سه یه زینا ده کات. دیسان لیره شدا ده گه زینته وه بۆ لای عقلی سه لیم و وپژدانی پاکی ئینسانی. (یه کهم) زۆر بهوردی فکر بکه یه وه به حه قیقه ت سه رنج به دن بونه وه ری زیندو و خاوه ن جولانه وه دوه شه، (به شی یه که می) بی عقل و بی زوبانی به یانه (بی عقل و بی نوتقه). (به شی دوه می) خاوه نی عقل و زوبانی به یانه (عقل و ناتیقه). به شی ئه وه ئی سایی حه یوان و پاتاله و هیچ ته کلیفیکی دینی یان له سه ر نیسه. وه دی هینته ر قانون یاسایه کی له سه ر ئه وانه فه رز نه کردووه. به لکو هه رچی ده ستیان که وت و پیمان خوشبو ده ی خۆن و هه رچی بۆ یان پراوه ستا سواری ده بن و یان خۆیانی ته سلیم ده کهن. به شی دوه می ئینسان و ئه جینته و مه لائیکهن - که مه به ستی ئیمه ئینسانه، ئینسان خاوه نی عقل و زانیاری یه و، خاوه نی قانون و یاسایه که (خالیق و مالیک و پازیقی) خۆی یه زدانی مه زن واجبی کردوه له سه ری و ئه گه ر ئه و قانون

و پاسایه پینک نه‌هینیت (نهو خالیق و مالیک و پازیق‌هی خۆی سه‌زای توندی لئی وهرده‌گریت) پاش نهو پئویسته زۆر به‌وردی بیر له‌گه‌وره‌یی ئینسان و بچوکی و چروکی چه‌یوان و پاتال بکه‌یه‌نهو لیکی بده‌یه‌نهو نه‌گه‌ر ئینسان خۆی له‌وه‌موو گه‌وره‌یی و شه‌رافه‌ته‌خارج بکات خۆی بکاته‌هاوبه‌شی پاتال و هه‌رچی پئی خۆش بیت بیخوات و هه‌رچی بۆی راه‌ستا سوری بیت یان خۆی ته‌سلیم بکات زۆر له‌پاتال که‌متر ده‌بیت چونکه‌پاتال سه‌زای دوا‌یی نیه‌به‌لام ئینسان تو‌له‌وه‌سه‌زای هه‌یه‌و پئشی را‌گه‌یه‌ندراوه (پرسیار) با بزائین نه‌وه‌که‌ئینسان خۆی ده‌کاته‌هاوبه‌شی پاتال و نه‌وشتانه‌ی تایه‌تی ئینسانن وه‌لای ده‌تین و نه‌وشتانه‌ی تایه‌تی پاتاله‌قبولی ده‌که‌ن زبانی چیه‌. (وه‌لام) (یه‌که‌م) یه‌زدانی مه‌زن له‌سوره‌ی (ال‌اسراء / ۷۰) دا‌فرمویه‌تی (وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي نَادِمٍ) واته‌به‌حقیقه‌ت و راسته‌قینه‌به‌خشیونه‌پژو‌گه‌وره‌یی به‌ئینسان، نه‌و ئینسانه‌نه‌وه‌موو‌پژو‌گه‌وره‌یه‌ی فریداوه‌و خۆی کردۆته‌هاوبه‌شی پاتالی سوک و چروک. (دوه‌م) یه‌زدانی مه‌زن له‌سوره‌ی الرّحمن‌ثایه‌ی ۳ - ۴ فرمویه‌تی: (خَلَقَ الْاِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْاَلْبَانَ) واته‌: خه‌لقن کردووه. ئینسان و له‌نه‌بونه‌وه‌هیناونه‌ته‌بون و فی‌ری به‌یانن کردووه. وه‌کوو ته‌فسیری قورطبی مجل‌دی ۱۷ ص ۱۰۰ نویسه‌تی: به‌یان هه‌موو قانون و یاسایی دینی ده‌گریته‌وه‌و زۆریش‌پونا‌که‌هه‌مو ئینسانیکئی موسولمان قانونی دینی. پئی‌پرا‌گه‌یان‌دراوه‌عه‌قلی‌چا‌که‌و خه‌راپه‌ی هه‌یه، ده‌گه‌ل نه‌وه‌ش نه‌و ئینسانه‌شانازی و پی‌رۆزی‌زان‌یاری له‌خۆی فریداوه‌و خۆی کردوته

ھاوبەشى پاتالى سوک و چروک. (سېھەم) يەزدانى مەزن لە سورەى (واللین ئایەى ۴) فەرمویەتى: (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) بە راستەقینە ئیمە ئینسانن خەلق کردوووە و دەینھیناوە لە جوانترین دیمەن و قیافەدا. ھەرچەند ئە و کتیبە زۆر کورتە جینگای بە یانى زۆرى نیبە بە لام بە پیوستم زانى ئە و بە یانەى تەفسیری = قورتبى (قرطبى) بە نەقل لە = ابن عەرەبیەو (ابن عربى) یەوہ لە مجلد / ۲۰ ص ۷۷دا بە یان بکەم. یەزدانى مەزن ئینسانى خەلق کردوووە ئە و نیعمە تانەشى پێداوہ: ۱- زیندووہ ۲- زانیارہ ۳- ھیزو تووانایى ھە یە ۴- عەقلى ھە یە ۵- ایرادەى چاکە و خەراپەى ھە یە ۶- ھیزی نوتق و بە یانى ھە یە ۷- ھیزی بیستنى ھە یە ۸- ھیزی دیتنى ھە یە ۹- ھیزی جودا کردنەوہى خێرو شەرى ھە یە ۱۰- ھیزی جولانەوہى ھە یە ۱۱- بە پتوہ دەروات.

واتە: (ئەشەرە فى مەخلوقاتہ) لە زەمانى خەلافەتى (منصور عباسى)، عیسی، کورپى موسىٰ ى ھاشمى ژنیکی ھەبو زۆرى خوۆش دەویست و ئەوینى زورى ھەبو، پۆژنک ژنە کەى لە بەرابەرى راوہستابو گوتى ھەرسیکە تەلاقم کەوئ ئەتۆ لە مانگى جوانترى. ژنە کە گوتى: تەلاقت کەوتن و لە بەر دەستانى ھەلات و خۆى ون کرد. عیسی، زۆر نارەحەت و پەرىشان بو پۆینى بۆ دەریارى (منصور عباسى) روداوہ کەى بۆ گىرایەوہو منصور زانای وەلاتى کۆ کردەوہو ھەمویان برپارى کەوتنى تەلاقە کە یاندا. بە لام یە ک نەفەر لەوانە پێدەنگ بۆ (منصور) پوی تیکردو گوتى ئەتۆ برپارت چیبە وەلامى داوہ ئەو تەلاقە نە کەوتوہ، چونکە خووا فەرمویەتى

ئینسانم دروست کردوه له جووانترین شیوه‌دا (سوپه‌ی والتین) بۆ
 خویندنه‌وه و همویان قبوئیان کرد. مهبه‌ست شه‌وه‌یه ئینسان جوان‌ترین و
 شیرین‌ترین مه‌خلوقی خووایه. (چوارهم) نه‌تیجه‌ی زینا: ۱- شه‌ولادیکه
 له‌نیو جامعه‌دا سوک و چروکه‌و به زۆل ناو ده‌بریت ۲- له‌که‌س میراتی
 ناگریت ۳- نه‌سه‌به‌ی نیه‌و په‌سه‌نی ناچییه‌وه سه‌رکه‌س ۴- شه‌و ئینسانه
 بی‌که‌س و بی‌نه‌سه‌ ده‌ییت بی‌گونا و بیتاوان له‌ ته‌واوی ژینیدا کزو
 سه‌رشۆرو خه‌جاله‌تی نیو جامعه‌ به‌سه‌ر ده‌بات. با لیره‌دا زۆر به‌ وردی
 سه‌رنجی ئەونده‌ نوسراوه‌ بده‌ین که‌ که‌ ده‌نکیک له‌ ده‌ریاه‌ که‌ و ویزدان و
 عه‌قلی سه‌لیم بکه‌ینه‌ قازی ئینسانیک شه‌و هم‌مو که‌ پامه‌ت و عه‌زه‌مه‌ت و
 زانیاری و جووانی به‌هم‌مو به‌شه‌ نا‌کانه‌وه‌و عه‌قل و حه‌یاو شه‌رم‌و ویزدانی
 ئینسانی وه‌لا بنیّت خۆی بکاته‌ هاوبه‌شی پاتال و حه‌یوانی وه‌حشی،
 هه‌رچی ده‌ستی که‌وت و پتی خۆشبو بیخوات و هه‌رچی بۆی پاره‌ستا
 سواری ییت یان هه‌رچی سواری بو بۆی پراوسیت و خۆی ده‌به‌رکات
 ده‌بسی سه‌زای چه‌بیّت، موسوگه‌ره‌ سه‌زای پیسترین‌و، توندترین و
 شه‌رماوه‌رتترین عه‌زابه‌ که‌ = په‌جمه‌ هه‌ر له‌و دنیا به‌ له‌به‌ر چاوی کۆمه‌ل
 (په‌جم شه‌وه‌یه‌ که‌ چالیک هه‌لده‌قه‌ندریّت و شه‌وزینا که‌ره‌ی ده‌نیو ده‌خه‌ن
 وه‌ به‌رده‌بارانی ده‌که‌ن که‌ مه‌ساحه‌تی چاله‌ که‌و میزانی به‌رد بارانه‌ که‌ له
 شه‌رعه‌دا له‌ باسی زینادا به‌یان کراوه‌ که‌ لیره‌دا جیی ناییت) (پینجه‌م) ده‌لیل
 نه‌قلیه‌ که‌ له‌ هم‌ویان یه‌قینی‌تر فرموده‌ خووایه‌ که‌ له‌ سوپه‌ی (الاسراء
 آیة‌ی / ۳۲) دا یه‌زدانی مه‌زن فرمویه‌تی: (وَلَا تَقْرَبُوا الزُّنَا إِنَّهُ كَانَ

فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلاً) واتە: ئىۋە توشى زىنا مەبەن و ئىزىكى زىنا مەكەون چونكى بەپراستى زىنا كرده وەيە كى ئاپرۋە بەرەيە و شەپرافەت و كەپرامەت و پىرۋزى ئىنسان لادەبات و پىستىرىن رېنگايە (بۇ ھەموو جۆرە فەسادىك) يەزدانى خاۋەن بەزەيى بمان پارئىزت لە ھەر كرده وەيە كى پىس.

بەشى يازدە ھەمى مەنھىيات

(لواطە)

ليواتە، واتە، ئىربازى، كە پىشەى قەومى لوتە (لوط) ليوات ھەر زىنايە بەلام لە زىنا سەزاي پترو زىياترو سەنگىن ترە چونكى ھەرۋە كوئەو زىنانانەى بۇ زىنايە ھەن بۇ ليوات ىش ھەن و زياد لە زىناش. (يە كەم) ژن مەحەللى (وہ تئە) جىماعە = بەلام پىساو مەحەللى جىماع نىيە. (دوھەم) پىساوى (حىز) لە ژنى (حىز) زىياتر شەپرافەت و پىرۋزى ئىنسان دەشكىنىت و نەنگ و دەنائەتى زىياترە. (سېھەم) ھەرۋە كو زىنا ئاۋى پاك و پىرۋزى ئىنسانى زايع دە كات و بە فىرۋدە چىت. واتە. ليوات و ئىربازى لە ھەموو بارئىكە لەمى بازى خەراپترە و پىستىرە و سەزاي زۆرتىرە.

بەشى دوازده، سیزدهی مەنهییات (دیائەتە)، دییاسەت و (قیادە) قیادەتە

دییاسەت یان، دەییوس، بە کەسیک یان کەسائیک دە گوتریی کە مأل و مندالی خۆیان سازده کەن بۆ زینا، یان ئاگاداری پیشە زینای مأل و مندالی خۆیانن و پیی پازین. قیادەت بە کەسیک یان کەسائیک دە لئین کە ژن و مندالی خەلکی (غەیری خۆی) سازده کەن و واداریان دە کەن بۆ زینا. ئەو دووانەش بە پیاوی زینا کەر و ژینی زینا کەر دە ژمیردرین بە گۆبرەى ئەو حەدیسە پیرۆزە: (الْدَالُّ عَلَى خَيْرِهِ كَفَاعِلِهِ وَ الدَالُّ عَلَى شَرِّهِ كَفَاعِلِهِ). ئەوای ئەو تاوان و سەزایەى کە بۆ زینا کەر، دییاری کراوە، بۆ دییوس و قیادەش شامیلە و بەوردی تەماشای بەلگە و دەلیلی زینا بکریت بو، (لیوات، دیائەتە و قیادە) لیرەدا پیویست نییە دووبارە بکریتەووە و زییاد لەوانیش یەزدانی مەزن لە سورەى (التحریم آیەى / ۶) دا فرمویەتی: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا) واتە: ئەى ئەو کەسانەى ئەوتۆ خواوەنى ئیمانن بە پارێزن و دور بخەنەووە خۆتان و ئەهل و نیزیکانی خۆتان لە ئاگرى، جەهەننەم، ئەوانەى، لیوات و دیائەتە و قیادە و زانین، خۆیان و مأل و ئەهلی خۆیان و غەیری خۆشیان پراکیشاوە بۆ پیسترین تاوان و توندترین سەزای خالیق و مالیک و رازیقى خۆیان هەمو بونەوهران.

به‌شی چوارده‌هه‌م له مه‌نهیات

خواردنه‌وه‌ی شه‌رآب و شه‌ستانه‌یه

که ئینسان بی‌هۆش ده‌که‌ن وه‌کو شه‌رآب

وه‌کوو ئاره‌ق و شه‌رآب و به‌نگ و ترپاک و هیرۆین و غه‌یره: (پرسیار) با بزاین خواردنه‌وه‌ی شه‌ستانه ئینسان بی‌هۆش ده‌کات (مُسکِر) چییه‌و بۆ کیه‌؟ (وه‌لام) زیانی بۆ ئه‌و که‌سه‌یه‌ مه‌ست ده‌بیت. (یه‌که‌م) عه‌قل و هۆش که‌ سه‌رمایه‌ی ئی‌داره‌کردنی ته‌واوی ئیش و کاری پێوستی ژبانی به‌شه‌رن لا ده‌به‌ن هه‌ر ئینسانی که‌ مه‌ستبو له‌حالی مه‌ستیدا عه‌قل و هۆشی ده‌رپوات و بیری چاکه‌ و خه‌راپه‌ی نامینیت. عه‌قل که‌ پادشای نیروی به‌نی ئینسانه‌ له‌قیسی ده‌چیت. (دوه‌هه‌م) زۆر جار له‌حالی مه‌ستیدا توشی زینا ده‌بیت و چاره‌په‌شی ئه‌و تاوانه‌گه‌وره‌ ده‌بیت که‌ له‌به‌یانی زینادا رابرد. (سپه‌هه‌م) زۆر جار له‌حالی مه‌ستیدا توشی شه‌رو قه‌تلێ ده‌بیت و نگه‌تی ئه‌و تاوانه‌گه‌وره‌ی دپته‌سه‌ر که‌ له‌یانی قه‌تلێ رابرد. (چواره‌هه‌م) زوریه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ که‌ موعتادن نیروی به‌ده‌نیان کزو لاواز ده‌بیت و له‌رزۆک و فه‌له‌ج ده‌بن له‌ درێژماوه‌دا. (پینجه‌هه‌م) هه‌مو موعتادیک سه‌رف و خه‌رجیکی زۆری دویت و زۆر هه‌لده‌ که‌ ویت پیمال و سامان ده‌مینته‌و مال و دارائی له‌ده‌ست ده‌رپوات و فه‌قیر و نه‌دار ده‌بیت توشی سوأل و هه‌زاران کاری پیناموسی ده‌بیت. (شه‌شه‌هه‌م) به‌لگه‌و ده‌لیلی

نەقلی که له هەمویان یەقینی تر فەرمودەى یەزدانی مەزنە که له سوپەى
 (المائدة آیهى / ۹۰) دا فەرمویتى: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَ
 الْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَأَجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
 تَفْلِحُونَ) واتە: ئەى ئەو که سانەى ئەوتۆ ئیمانۆ هەیه بە خووا قانون و
 یاسای خووا، بەراستەقینە و حەقیقەت شەپاب و هەموى ئەو شتانە ئینسان
 مەستدە کەن، وە هەموى ئەو شتانە که قوماریان پێدە کەرت وە کو پەرو
 نەردو غەیرە و هەموى ئەو شتانە که دادەنرێن بۆ عیبادهت پرستن، وە کو
 بوت و سەنگ و دیمەن و غەیرە، و هەموى ئەو شتانە بەخت ئازمايى و
 فالیان پێدە کەرت وە کو - قورعە و چلداوە و دیمەنى ئەستیرە و غەیرە،
 پەسەن و کردووی شەیتانن و دورى یان لى بکەن و نەفیان بکەن بە لکو ئیو
 له سەزاو عەزاب پەزگار بن (تەفسیرە بەرزە کان وە کو - طبری - کبیر -
 قرطبی لەبارەى ئەو ئایەتەدا بە یانئیکى زۆر دورو درێژیان هەیه که
 هیوادارم چاویان لى بکەن) شیاوی باسە ئەوانەى (موادى مسکر)
 دەفروشن و موعامەلەى پێى دە کەن هاوێشە شەپاب خۆرن.

بەشى پازدەهەم له مەنهییات

قومارە (المیسر)

قومار له زۆربەى زیانە کاندایە وە کو، مەستی، وایە چونکە هەروە کو
 مەستی بیرو هوش لە هەموو قازانج و زیانیکی دەبریت قومار کەریش بە
 قومارە که سەرگەرم دەبیت و بیرو هوشی لە هەموو قازانج و زیانیکی

دہ پربت تنہا لہ سہر قومارہ کہی ساغ دہ بیٹہ وہ و پیہ وہ (دہ بہ ستر پتہ وہ)
 (پر سیار) با بزائین زیانی قومار چیہ و بؤ کئیہ (وہ لام) زیانی قومار بؤ
 کہ سینکہ یان کہ سائیکہ، قومار دہ کہن. (یہ کہم) بہ قومارہ کہ یہ وہ سہر گہرم
 دہ بیٹ ہؤشی لہ ہہ موو قازانج و زیائیک دہ پربت. (دوہم) قوماری،
 ہہر وہ کو مہستی شہراب بیری خوواو تاعہت و عیادہ تی خوواوی لا
 نامینیت. (سیہم) قوماری ہہر وہ کو شہرابی، لہ سہر قوماری توشی شہرو
 ہہر دہ بیٹ و زور جارن بریندار یان دہ کوژریت یان دہ کوژیت و بریندار
 دہ کات و توشی زیندان و سہزای واقورسی قہ تل دہ بیٹ کہہ رابرد لہ و
 کٹیہ دا. (چوارہم) قوماری زور جار، دہ دو پربت دو چاری زہر و زیانی
 زور دہ بیٹ زور ہہ لکہ و تووہ، قوماریش، وہ کوو شہرابی تہ واوی مال و
 سامانی خووی لہ دہ ست داوہ و ناچار بہ گہ دایی و سوال و ہہزاران کاری
 دور لہ ویزدانی ٹینسانی بووہ و پشہی بنہ مالہی سوک و چروک بووہ.
 (پنجم) دہ لیلی نہ قلی کہ یہ قینی تر لہ ہہ مویان فہر مودہی خوواہ کہ لہ
 نایہی (۹۰ سوپہی مائیدہ) دا لہ بہ حسی شہرابدا بہ یان کراو لیرہ دا
 پیوستی دوبارہ کردنہ وہی نیہ.

بہ شی شانزدہ ہم لہ مہ نہیات (اُنْصَابَہ)

ٹہ نصاب، واتہ: ہہ موی ٹہ و شتانہ کہ ہہ لہ بووہ کان بہ موقہ ددہ سییان
 دہ زانن و تاعہت و عیادہ تیان بودہ کہن. وہ کو بوت و مَجَسَمَہ و سہنگ کہ

قوربانى و تاعەتيان بۆ دە كەن كە انصاب ھەموو (مەعبودى باتىلە دە گرىتەو) (پرسىيار) با بزائين زىيانى ئەنصاب چىيەو بو كىيە؟ (وہ لآم) زىيانى بۆ ئەو كە سەيە عىبادەتى بە تال دە كات و پىنگاى حەقى لى وەن بوو. زىيانى (ئەنصاب): ئەوانەن (يە كەم) ئەوانەى مل بو ئەنصاب نەوى دە كەن و عىبادەتى بۆ دە كەن، ئە گەر بىرو پرواىان واىە كە ئەنصاب تەئسىراتى چا كە و خەراپەيان ھەيە و قازانچ و زەرەديان لە ئىختيارا ھەيە و داواى يارمەتيان لى دە كەن ئەو حالەتە شىركەو ئەو زىيان و زەرەدو تاوان و سەزايەى بۆ شىركى لەو كىيەدا بەيان كرا مل كە چى ئەنصابىش دە گرىتەو كە سەپراحتەى ئايەتە كەو بەيانى تەفسىرە گەورە كانىش ئەوە نىشان دەدات. (دوھەم) ئە گەر مەبەست تەوەسسولە و پىيان پىرۆزو موبارە كەو بىرو باوہريان واىە كە پىزو ئىحتىرامى ئەنصاب خووا پىن خۆشە و يەزدانى مەزن پاداشى چاكيان دەداتەو، ديسان كورت و كەمى بىرو عەقل و ھۆش دە گەيەئىت كە ئىنسان بەو ھەموو عەقل و عىلم و بەرزى و پىرۆزىەو كە خووا پىنداوہ - لە شىكى بى پىرۆج و بى چەپە كەو بى اىرادە چاوەدپىرى ھەيەو پىنى واىە خزمەت بە (انصاب) خزمەت بە خووايە. ئەو ھەش ھەئەي گەورەيەو تاوانى زۆرەو سەزاي توندى لە پىنداىە. شىياوى بەيانە كە ھىندىك بىر تەسك و زاھىر بىن، زىيارە تگاو مەپقەدى پىرۆزى مەرحومە كانى عىلمى و عىرفانىش بى شىكى لە ئەنصاب، دادەئىن و پىيان واىە ئىنسان لە ھەر پلەو مەقامىكدا پىت كە مردو لە ئىيان پرا، تەئسىراتى (تأسىراتى) نامىت و خىرات و قورىانى لە سەر ئەو مەرقەدانە ھەرەك

خیرات و قوربانی ده‌ورانی جاهیلییه‌ته له‌سه‌ر، سه‌نگ و بوت و موجه‌سه‌سه‌ کانی (مجسمه‌کانی) مه‌بودیان که به‌روناکی شیرک ده‌گرته‌وه و زانیاری غه‌یی‌ش له‌غه‌یری خواوا سه‌لب ده‌که‌ن که ده‌بیته نه‌فی عیرفان. وه‌لامی نه‌وه‌رپس‌اله‌یه‌کی ته‌واو هه‌لده‌گریت به‌لام چونکه نه‌وکتیبه‌ زۆر کورته‌ ده‌بی به‌ کورتی به‌یان بکریته‌ سه‌ره‌تا بزانیین یه‌زدانی مه‌زن له‌باره‌ی عه‌بدانی پاکی خوی‌دا فه‌رمویه: (الْأَيْنَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) (سوره‌ی یونس آیه‌ی / ۶۲) واته: ئاگادارو هۆشیار بینه‌وه، که به‌ حقیقه‌ت نه‌ولییای (عه‌بدانی سالح پراسته‌قینه‌ی) خوویای ترس و خو‌فییان له‌سه‌ر نیسه‌و مه‌حزون و غه‌مباریش نابن. نه‌گر تۆزئیک بیر له‌و ئایه‌ته‌ بکه‌ینه‌وه نه‌و موژده‌یه‌ی خواوا نه‌به‌ستراوه، به‌دنیایان به‌قه‌بری، یان به‌قیامه‌ته‌وه، به‌لکو هه‌ر سیکیان ده‌گرته‌وه = ده‌گه‌ل نه‌وه‌ زۆر ئاشکرا به‌که‌ ترس و غه‌میک له‌وه زیاتر نیسه‌ که ئینسان پله‌و مه‌قامیکی باشی هه‌بیته‌ و لئی وه‌رگرنه‌وه، واته‌ نه‌ولییای خواوا نه‌و حاله‌ته‌ی له‌دنیا به‌بوویانه‌ له‌قه‌برو قیامه‌تیش‌دا هه‌یانه‌ و زۆر به‌جیبه‌ ئینسانی خاوی‌ن بچته‌ خزمه‌تیان، دو‌باره هه‌ر له‌و سوره‌ته‌ی (یونس آیه‌ی ۶۵ / یه‌زدانی مه‌زن فه‌رمویه‌تی): (الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَسْتَقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْغَوْزُ الْعَظِيمُ) واته: نه‌وانه‌ی نه‌وتۆ خاوه‌نی ئیمانن و ته‌قواو عیاده‌تی خواوا (په‌په‌وی له‌قانون و یاسایی خواوا) ده‌که‌ن له‌بوئو که‌سانه‌ هه‌یه‌ به‌شاره‌ت و که‌یف‌خۆشی له‌ژیانی دنیاو قیامه‌ت‌دا و گوران له‌که‌لیماتی

(له ئه‌مرو فه‌رمانی) خووادا نیسه. ئا ئه‌و به‌شاره‌ت و په‌رۆزیه: (واتا ناوه‌رۆک و ده‌قی به‌شاره‌ته‌که، که خۆشترین ژییانی دائیمییه) فه‌یزو به‌ره‌که‌تیکی زۆر گه‌وره‌یه. ئه‌و ئایه‌ته‌له‌ ئایه‌تی پێشوو په‌ونا کتر نیشان ده‌دات که عیبادی سألحی خووا (ئه‌گه‌ر گۆرانیان به‌سه‌ردا نه‌یه‌ت) ئه‌و حاله‌ته‌ی له‌ دنیا به‌دا هه‌یا نه‌له‌ قه‌برو قیامه‌تیشدا لییان وه‌رنا گه‌رێته‌وه. دیسان په‌زدانی مه‌زن (له‌ سوره‌ی الجائیه‌ آیه‌ی / ۲۱) دا فه‌رمویه‌تی: (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ إِجْتَرَحُوا السُّيُوفَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَخْيَاهُمْ وَمَمَاتِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) واته: ئایا شه‌ک ده‌که‌ن و گۆمانیان هه‌یه‌ ئه‌وانه‌ی کرده‌وه‌ی گونا ه‌ تاوان ده‌که‌ن (کافر و خه‌رابکارن)? ئیمه‌ بیسان گه‌رێن و حیساییان بکه‌ین، وه‌ کوو ئه‌و که‌سانه‌که‌ خاوه‌نی ئیمانن و عه‌مه‌لی سألح ده‌که‌ن که‌ ئه‌وانه‌ رێیان و مردنیان وه‌ کو په‌که‌ (له‌ دنیا خاوه‌نی شه‌رافه‌ت و په‌رۆزین و له‌ قیامه‌ته‌ی به‌هه‌شتین) ئه‌وتا وا نکارانه‌ پسته‌رین قه‌زاوه‌تیان کردوه، ئه‌و ئایه‌ته‌له‌وانی پێشتریش په‌ونا کتره‌که‌ عه‌بدی سألحی خووا حه‌یات و مه‌ماتیان په‌که‌که‌. هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ په‌ عوره‌فا ده‌لێن ئه‌ولیا حه‌یات و مه‌ماتیان په‌که‌که‌ = دیسان حه‌دیسی موته‌واته‌ر زۆرن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ که‌ زیبا په‌ته‌ی قه‌بران سونه‌ته‌. (ئه‌گه‌ر فه‌سادێ ته‌ی که‌ل نه‌که‌رێت) بو نمونه‌ (ریاض الصالحین ص ۲۴۵) به‌ نه‌قل له‌ موسلیم: (قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَزُورَ الْقَبُورَ فَلْيُزِرْ فَإِنَّهَا تَذَكَّرُ بِآلِ الْآخِرَةِ) واته: حه‌زه‌ته‌ی په‌سولی ئه‌ که‌رهم فه‌رمویه‌تی: هه‌ر که‌سێک ده‌ی هه‌وێ زیبا په‌ته‌ی قه‌بران بکه‌ت با زیبا په‌تیان بکه‌ت

چونکه له دیتنى قەبران قیامەتى وهبیر دیتەوهو بیرى لى ده کاتوه ههروا له بارهى غەیب زانیدا روداوى تهختى (بلفیسا که، ئاسەفى بنى برخیار، به یه ک له حظه له، سه با، یه پرا هیئایه به یت لمة قدسى و په فاقه تى حەزپه تى موسى و حەزپه تى خضر عليه السلام و حەزپه تى زه که ریا و ئه سحابى که هف به سه راحه تى (قورئان) غەیب زانینه و هیچ کامیشیان غەبرى حەزپه تى موسى پیغه مەبر نه بون و به که پامه تى ئهولیا ده ژمیردرین، ده گەل ئه و ئایهت و حەدیسانهش ئهوانه که ده چن بۆ زیاره تى ئه و مەر قەدانه ئه شخاسى موسولمان و خاوین و به هیواى په زائى یه تى خووا ده چن و خیرات و ئیحسان بۆ مردووه کان هه دیه ده کەن، نه ک داواى خیرات له مردووه که ده کەن به لکو به خیر و چاکه ی ده زانن (ئهوانهش که بۆ ئاره ق خواردن و په قس و هه لپه رین ده چن ئهوانه به موسولمان حساب ناکرین و شوینی به حس نین). واته = ئه گەر به بیرو باوه ریکى خاوین سه رنج بدریت نیه تى ئه و زیاره تگا و مەر قەدانه به (أنصاب) ی بى گیان و حەرە که و ئیراده (جمادات) زولمیکى زۆر گه وره یه.

به شی هه قده هم له مه نهییات

ئه زلامه = قورعه یا به خت ئازماى

یان فال گرته وه یه

زیانی ئه زلام ئه گەر به بیرو عه قلى سالم سه رنج بدریت ئهوانه ن:

(یه کهم) نیهایه تى بى عیززه تى و چروکیه ئینسانیک، داهاتوى خۆى، یان

رابدود، یان به‌شی خۆی، له قورعه، یان فال گره‌ویه کی پوڵ په‌رست چاوه‌دیژی بکات. (دوه‌م) نیشانداده‌ت که ئەو ئینسانه ئیمانی زۆر کزه و خووایه ک به‌و هم‌وو عه‌زه‌مه‌ته‌وه که ئەو دنیا پان و به‌رینه‌ی دروست کردوه له‌بیری دا نییه و په‌نا ده‌بات، بۆ (چلدا نه‌یه ک) یان (دندوکی چۆله که‌یه ک) به‌ په‌ره کاغه‌زێک ویستی خوینی دیاری بکات. (سیه‌م) هه‌ر وه کوو قورماری و سه‌رخۆش به‌ فال گرتنه‌وه و شانسه و به‌خت، سه‌رگه‌رم ده‌بی و له‌ کارو کاسبی سست ده‌بی تۆشی زه‌ره‌رو زیان ده‌بی. (چواره‌م) ئەو جوژه که‌سانه له‌ به‌ر چاوی زانا یان سوک و چروک ده‌نوێن. (پنجه‌م) ده‌لیلی نه‌قلیه که‌ یه‌قینی تر له‌ هه‌موویان فرموده‌ی خووایه له‌ ئایه‌تی نه‌وه‌دی سوره‌ی (المائده) له‌ لاپه‌ری ۶۴ ئەو کتیه‌دا به‌یان کراو لێره‌دا پتویست نییه‌ دوپاره‌ی بکه‌مه‌وه.

به‌شی هه‌ژده‌هه‌م له‌ مه‌نهیات

(سرقه) دزیه

دزی داگیرکردنی حه‌قی غه‌یره به‌ ناحق به‌شیوی نه‌هینی و په‌نامه‌کی، (په‌رسیار) با سه‌ره‌تا له‌ به‌لگه‌ی نه‌قلی لاده‌ین و زۆر به‌وردی بیری لێ وه‌ که‌ین که‌ زیانی دزی چیه‌ و بۆ کیه‌. (وه‌لام) (یه‌ که‌م) کاری نه‌هینی و په‌نامه‌کی که‌ پێچه‌وانه‌ی قانون و یاسای دینییه‌ پێشه‌ی ئینسانی خوێری و چروکه‌ چونکه‌ ئینسانی عاقل کارێک ناکات که‌ له‌لای خووا و خه‌لق عه‌یب و نه‌نگییت. (دوه‌م) ئەوانه که‌ دزی ده‌ که‌ن بیکاره‌ و لاتیکن که‌

له‌لای خوواو خه‌لقی خووا سوک و چروکن و هم‌میشه زیندان و مرگ
چاوه‌دی‌ریان ده کات. (سیه‌م) دزی به‌لگه و نیشانه‌ی کزی و نه‌داری بیرو
فکری ئینسانیه که ناتوانی له پرتگای جه‌لال و قانونی کارو کاسبی بکات
و مال و مندالی تیرۆ ته‌سه‌ل بکات. (چواره‌م) دزی به‌لگه‌ی بیدینی و
بی‌پروحمیه چونکه ئه‌و شه‌خسه‌ی دزی ده کات نه‌بیر له قهر و غزه‌یی
خووا ده کاته‌وه و نه به‌زه‌یشی دئی به ژن و مندالی ئه‌و که سه‌دا، که مایلی
ده‌دزیت. (پنج‌م) دز ئه‌و مال‌ه‌ی ده‌یدزیت قهرزدار ده‌بی‌ت و واجبه
له‌دنیا، یان له په‌سلان ده‌گه‌ل سه‌زای زۆر بیداته‌وه. (شه‌شم) زۆر
روناک و ناشکرایه ئینسانی عاقل و خاوه‌نی عزیزه‌ت شه‌پافته‌تی پاک دزی
ناکات. (حه‌وتم) به‌لگه‌ی نه‌قلیه که له هم‌مویان یه‌قینی تر فه‌رموده‌ی
خووایه که له سوره‌ی (المائده نایه‌ی ۳۸) یه‌زدانی مه‌زن فه‌رمویه‌تی:
(الْأَسَارِقُ وَالْأَسَارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ) واته، پساوی دزیکه‌رو ژنی دزیکه‌ر، ده‌ستیان بپرن و قه‌تمی
بکهن له تۆله‌ی دزیه که یان و مل بادانیان له ئه‌مری خووا، بزنان خووا زۆر
گه‌وره‌یه و هم‌وو کاریش به‌حق و عدالت ده کات (ئه‌و میزانه دزراوه
که ده‌ستی له‌سه‌ر ده‌ب‌دری‌ت له پویه‌ مئقالیکه وه بۆ سه‌ری ده‌ست
پنده کات و ئه‌و پویه‌ مئقاله‌ش له چوار دره‌مه‌وه هه‌تا ده دره‌م
ته‌خمین و به‌یان کراوه.

بەشى نۆزدە ھەم لە مەنھىيات

(غەسب) غەسبە

غەسب داگىر كىردنى حەقى شەرىعى يە بە ناحەق بە شىۋەى ئاشكرا بە ھۆى ھىزو دەسەلاتەو (غەسب) ئەندازەى بۇ تەعین نە كراو و سەزای بە مىزانى زۆرو كەمى داگىر كراو كە يە (پرسىيار) با بە بىرىكى خاۋىن بە وردى سەرنجى بدەين غەسب زىيانى چىيە و بۇ كىيە. (وہلام) (يە كەم) داگىر كەر سەرەتا ترس و خۇفى لەو ھەموو عەزەمەت و قەھرى خوواوہ لادەئىت قانون و ياساى خووا لە بەر چاۋ ناگىر ت دەست دە كات بە داگرتن. (دوھەم) غرور و بەرزى خۆى بەسەر عەبد يان عەبدانى خووادا دەسەپتى كە ئەوانىش وە كو ئەو داگىر كەرە عەبدى خووان و حەق و مافى ژىيان يان ھە يە وە كو ئەوى. (سېھەم) ئە گەر داگىر كراو كە، پلە و مە قامە وە كو ئەو، كارگەر نىكە، يان مودىرىكە يان ھەر پلە يە كى تر، دەر كراو كە دە گەل ئەو تۆشى زىيانى مالى و شكستى ژىيانى دەئىت خۆى بە سوک و سەرنەوى دەئىت لەئىو كۆمەلداو دەئىتە دوژمنى داگىر كەرە كە ئە گەر نەشتوانى تۆلەى وەر يگىر ت. (چوارەم) ئە گەر نەفسە و بەدەنە (شەخسە) وە كو ئەجىرو، بەردە، ئەوا ئەو داگىر كراوانە دە گەل ھەمو جۆرە پەنج و ھەتک و چروكى لە ژىيانى شەرافەت و پىروژى ئىنسانى بېشەش كراون و ئەوانەش وە كو داگىر كەر عەبدى خووان و خوواى خاۋەن بەزەبى عادلە و

حقی همو که س به توندترین سه‌زاوه ده‌گریته‌وه. وه نه‌گه‌ر هه‌تکی حورمه‌ته‌و ته‌جاوه‌زی جینسی پئیکراوه وه کو‌زینا، لیوطه، نه‌وه به‌شیک له‌ زینایه نه‌گه‌ر توانی سابتی بکات به‌ زوری حورمه‌تی غه‌سب کراوه و تام و له‌زه‌تی پئی نه‌گه‌یشتووه له‌ سه‌زای زینا و لیوطه مه‌عافه نه‌گه‌ر سابت نه‌بو نه‌وا به‌ تاوانی زینا لیوطه‌حه‌ده‌ده، یان په‌جمه، سه‌زا دریت وه‌کو غاسیبه‌که. (پنجه‌م) نه‌گه‌ر داگیرکراوه که مال و سامانه، نه‌وه‌ی لئی داگیراوه نه‌گه‌ر بی‌ده‌سه‌لات و بی‌هیزه دیسان ئینسان یان ئینسانه‌ی‌ک بی‌تاوان و به‌ ناحق دوچار ی رۆژ په‌شی کراون و له‌ زیان بی‌به‌شکراون که خووا له‌ کاتی خویدا حقی نه‌وه، یان نه‌وانه به‌ ته‌واوی وهرده‌گریته‌وه نه‌گه‌ر نه‌وه‌ی حقی داگیرکراوه هیزو توانایه‌کی هه‌یه، ده‌پروی داگیرکه‌ره که هه‌لده‌گریته‌وه و هه‌راو‌کیشه له‌ نیودا هه‌لده‌قولیت و ناگری شه‌پئی په‌ره ده‌ستینی و خه‌ساره‌تی مالی و زۆر جاریش بریندارو کوژراو له‌ نیودا پرو ده‌دات. نه‌گه‌ر باش بیر بکریته‌وه زۆر پوناک و ئاشکرایه، زۆریه‌ی شه‌پرو خه‌ساره‌تی مالی و گوشت و کوشتار و به‌ندو نه‌سیر، له‌سه‌ر چاوه‌ی غه‌سبی (غصبی) هه‌لده‌قولیت و گه‌وره‌ترین ئاگری فه‌ساد له‌ غه‌سبی گرپ ده‌گریته‌. (شه‌شم) به‌لگی نه‌قلی یه‌قینی تر له‌ هه‌مویان فه‌رموده‌ی یه‌زدانی مه‌زنه له‌ سوره‌ی الکهف آییه / ۷۹ (وَكَانَ وِزَاءَهُمْ مَلِكًا يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَضْبًا) واته، به‌راستی له‌ شوین نه‌و کۆمه‌له‌ی له‌و که‌شته‌دا بون پادشایه‌کی غاسیب بو که هه‌ر که‌شتیه‌کی سالم بایه‌ غه‌سبی ده‌کرد (نه‌و روداوه‌ئاوایه له‌ منیقه‌دا پادشایه‌کی زۆر غاسیب و زالم هه‌بو،

هر که شتیه کی سالم بایه غه سبی ده کرد له بهر شهوه یه زدانی مه زن
 فه رمانیدا به چه زپه تی خضر علیه السلام که که شتیه سالمه کانی خاوه نه
 ییده سه لاته کان کون بکات بو شهوه که شتیه کان عه بیدار بین و شهو زالمه
 غه سیان نه کات. ده گهل شهو فرمانه (حضرتی خضر ده گهل حضرتی
 موسی) چونه ده که شتیه ک و حضرتی خضر که شتیه که ی کون کردو
 حضرتی موسی په خنه ی لی گرت و حضرتی خضر وه لامیداوه، شهو کشتیه م
 بو یه کون کرد چونکه به شوین شهو که شتیه وه بو پادشایه ک که شتی سالمی
 غه سب ده کرد) (حه و ته م) حه دیسی (حدیث متفق علیه) یه = که
 ینغه مبه علیه السلام فه رمویه تی: (مَنْ ظَلَمَ قَيْنًا شَبْرًا مِنَ الْأَرْضِ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ
 أَرْضِينَ) ده گهل موسلم و بخاری (لب الاصول) یش له لاپه ره ۱۰۰ دا
 هیناویه تی، واته، که سیک غه سب بکات به شه ندازه ی بستیک (شبریک)
 له شه رزی، بو ی ده کرته توفی ناگرین شهو حاسته هر حهوت ته به قی
 شه رزی و ده شه ستوی ده کریت، پوژی قیامه تی، لیره دارون بووه غه سب
 ههروه کوزیانی فه ردی تیدایه، زیانی جامیعه شی زوره.

به شی بیستم له مه نهییات

شاهیدی به درو، ناحه قه

(شَهَادَةُ الزَّوْرِ) (پرسیار) با بیری لی بکه ینه وه شاهیدی به ناحق
 زیانی چییه و بو کییه؟ (وه لام) (یه که م) درو، که پیچه وانهی راسته قینه یه
 شه رافت و پیروزی ئینسان ده شکینی و ئینسانی سوک و چروک ده کات

چونکه ئینسانی خاوه‌ن شه‌رف و غیره‌ت درؤ ناکات. (دوهم) راستی و نه‌مینی و وه‌فانیمه‌تیکن که بونی ئینسانی به‌وانه‌ت‌واو ده‌بیت و هه‌ریه‌ک له‌وانه‌ بفه‌وتیت ئینسان، ناته‌واوه، ده‌گه‌ل شه‌وه، شه‌و ئینسانه‌ به‌هؤی شاهیدی به‌ درؤ، شه‌وانه‌ی مراندون و خه‌یانه‌تی به‌ نه‌فسی خؤی کردووه. (سیهم) به‌ شاهیدی به‌ درؤ، حه‌قیکی شه‌ری و واقعی له‌ ئینسانیتک برپوه و خؤی کردۆته‌ تاوانباری شه‌و که‌سه‌و ژن و مندالی حه‌ق لیپراوه‌که. (چوارهم) به‌ هؤی شاهیدی به‌ ناحه‌ق مالیک و حه‌قیکی حه‌رامی بؤ داگیرکه‌ریک سابت کردووه شه‌و داگیرکه‌ری توشی داگرنتی حه‌ق و ماقتیکی حه‌رام کردووه. که‌ویش وه‌ک داگیرکه‌ره‌که له‌ هه‌مو باریکه‌وه تاوانباره و سه‌زا ده‌دریت. (پینجه‌م) قانون و یاسای خوای وه‌لا ناوه‌و به‌ پیچه‌وانه‌ی شه‌مری خوواره‌فتاری کردووه سه‌زای توند وه‌رده‌گریته‌وه له‌ تۆله‌ی شه‌و شاهیدی به‌ ناحه‌قه‌یه. (شه‌شم) دوژمنی و دویره‌کی، له‌نیو به‌شخۆرو به‌شخوراوه‌که، به‌لکو له‌ نیو تایفه‌ی هه‌ردوکیان، به‌ هؤی شاهیدی به‌ ناحه‌ق، داده‌تیت و هه‌زاران تاوان و فه‌سادی لی په‌یدا ده‌بیت. (حه‌وته‌م) ده‌لیلی نه‌قلیه‌که له‌ هه‌مویان یه‌قینی تر فه‌رموده‌ی خوایه‌ و له‌ سوپه‌ی البقره‌ آیه‌ی ۲۸۳ (وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) واته، تیره‌ شاهیدی خۆتان ون مه‌که‌ن (به‌و شیوه‌یه شه‌گر پرسیمان شاهاده‌ته‌که به‌یان نه‌که‌ن و بیده‌نگ بن‌یان به‌ درؤو به‌ ناحه‌ق به‌یانی بکه‌ن) چونکه هه‌رکه‌س شاهیدی ون بکات به‌ سکوت و بلی نازانم‌یان به‌ ناحه‌ق به‌یانی بکات، شه‌وه تاوانباره‌ دلئ شه‌و

شەخسە (شخصه) و خووا ئاگاداره بە کردەوہى ھەمو بونەوہرئیک پئویستە ئەوہش بزائین نہ گوتنی شاھیدی و سکوت دە گەل بە یان کردنی بە ناحق و دوز، ھەروہ کو یە کن چونکە (کە تمان) شاھیدیە راستە قینە و واقعی یە کە ون دە کات، خووا بمان پاریزیت لە ھەمو تاوانیک.

بە شى بیست و یە کەم - لە مەنھییات عقو قە

واتە زایع کردنی حق دایک و بابە وی حورمەتی ئازارو ئەزەتی وانە (پرسیان) با بزائین زینانی زایع کردنی حەقی دایک و باب چیبە و بۆکیە. (وہ لām) (یە کەم) یەزدانی مەزن دایک و بابی کردونە تە وەسیلە ئەو وە ئیبەى ژینانی عەبدانی خۆی، ھەتا کاتیک ئەو عەبدە پرۆشت پەیدا دە کات و خۆی پئی دە ژیت واتە دواى ئیتاعەى خووا و پەسولى خووا، بە جئ ھینانی حەقی دایک و باب فەرزە. (دوہەم) دایک ئۆ مانگ یان زیاتر ئەو ئینسانە، کۆرپەى دە تیو زگی خۆیدا ھە لگرتوو ھەزاران ئازارو رنجی بۆ کیشاوە تاییبەت لە کاتی بویندا ئەو ئینسانە لە کاتی تووانایی خۆیدا بەو دایکە قەرزدارە و دە بئی تۆلەى چاکەى، بە چاکە بۆ بکاتەوہ. (سپھەم) دوو بابی بونی ئەو ماوہى دوو سأل یان زیاتر دایکی بە شیرى مەمکی خۆی بژیوی دەداتى و باوکیشى وەسیلە ژینانی ئەو ئینسانە و دایکیشى تە آمین دە کات و ھەموو پئویستبە کیان بۆ دابین دە کات، دیسان ئەو ئینسانە بەو دایک و. بابانە قەرزدارە و دە بئی تۆلەى چاکە یان بە چاکە

بداته‌وه. (چوارهم) نه‌و دایک و باب‌ه ماوه‌ی پازده سال یان زیات‌ریش ته‌واوی پیوستی ژیان و قیرکردن و بارهینانی و پراهینانی نه‌و ئینسانه دابین ده‌کهن و له‌و ماوه‌شدا دوچاری هه‌زاران کوسب و ته‌گه‌رو ته‌نگ و چه‌لمه‌ده‌بن له‌ پرنگا پاریزگاری له‌و ئینسانه‌دا دیسان نه‌وه‌ش قهرزداریه‌کی زور زیات‌ر له‌وانی پیشویه، ده‌بی چا‌که‌یان به‌چا‌کتر بداته‌وه. (پینجه‌م) تو‌له‌ی چا‌که‌ به‌ خه‌راپه‌ بدرتته‌وه نیشانه‌ی سپله‌یی و حه‌ق‌ناسییه‌و به‌لگه‌ی چروکی‌یه‌و نه‌و ئینسانه‌ له‌ شه‌رافه‌ت و که‌رامه‌ت و پیروزی ئینسانی بیه‌شه. (شه‌شم) ده‌لیلی نه‌قلیه‌ که‌ له‌ هم‌ویان یه‌قینی فه‌رموده‌ی خو‌وایه‌ له‌ سوره‌ی (الاسراء = آیه‌ی / ۲۳) دا فه‌رمویه‌تی: (وَ قَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِلَٰهًا (۱) وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا (۲) إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُمَّ وَ لَا تَنْهَهِمَا وَ قُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (۴) واته، حوکمی کردووه فه‌پزی کردووه، خو‌وا‌ی تو (نه‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ) که‌ به‌نده‌گی و عه‌بدایه‌تی نه‌کهن ئی‌للا بو‌خو‌وا‌ی (خالیق و مالیک و رازیق)ی خو‌وتان نه‌بی که‌ الله‌یه (۱) وه‌ هه‌روا فه‌پزی کردووه له‌سه‌ر ئیوه‌ که‌ ده‌گه‌ل دایک و بابی خو‌وتان چا‌که‌ و یارمه‌تی بکه‌ن و پرزور ئی‌حترامیان نیشان بده‌ن (۲) وه‌ نه‌گه‌ر له‌لای ئیوه‌ پیرون یه‌کیکیان یان هه‌ردوکیان، خزمه‌ت و یارمه‌تی چا‌کیان ده‌گه‌ل بکه‌ن و نه‌گه‌ر له‌و ریکه‌یه‌دا و به‌ه‌وی خزمه‌ت و یارمه‌تی وان توشی نارپه‌حتی و ئازار بون مه‌لین وه‌ی یان آخ و داخ به‌و وشانه‌ دلیان مه‌رپه‌نجین و ده‌ریان مه‌کهن (۴) به‌لکو له‌رؤی وان له‌باره‌ی وان‌دا به‌یانی چاک و شیرین بکه‌ن و دلیان شاد

و بگه شیته‌وه (ئه‌و ئایه‌ته، ته‌فسیری (قرطبی) مجلدی ده لاپه‌ره ۶۱ تا ۱۰۰ له شانزده به‌شدا به‌یان کراوه که به داخه‌وه لی‌ره‌دا جئیی نایته‌وه) براو خۆشکانی موسولمان و خاوه‌نی هه‌ست و بیرى ئینسانی هه‌تا ئیره له‌و په‌رتوکه‌دا، ئه‌مره کانی (خالیق و مالیک و پازیق) به‌زدانی مه‌زن، له‌شه‌شه به‌شدا واته‌ ایمان و پینج روکنه‌ی ئیسلام و نه‌هیه کانیشی ئه‌وانه که به‌ هاوده‌نگی ته‌واوی زانایانی دینی یان زۆریه‌یان که به‌ ئه‌کبری که‌بائیر (اکبر کبائیر) ناسراوه‌ن له‌ بیست و یه‌ک به‌شدا به‌یانم کردون و له‌هه‌ر به‌شیکدا ده‌نکیک له‌ خلوارنیک (فلسه‌فهی) قازانج و زیانی ئه‌و به‌شهم به‌یان کردووه. به‌ هی‌وای ئه‌وه که له‌وه‌نکه‌پا، به‌ره‌و خلّواری حیکمه‌ت و فلسه‌فهی دین بکه‌ونه‌ ریگه‌و به‌ پاسته‌قینه‌ی دینی پی‌روزیبن ئه‌وه‌شمان له‌بیر نه‌چیت که (عبدالله بن عباس) فه‌رمویه‌تی که‌ بایر له‌ حه‌فتا، سعیدبن جبیر فه‌رمویه‌تی له‌ سه‌دو حه‌فتا ئیزیک ده‌بنه‌وه، ئه‌من له‌ ئیو هه‌مویاندا بیست و یه‌ک یانم هه‌لبژاردون که به‌ ئه‌کبری که‌بائیر، ته‌عین کراون و ئه‌گه‌ر خووا یارمه‌تیم به‌ فه‌رمویت ئه‌وانی تریش به‌یان ده‌ کم، دواین به‌ش: به‌ ئاوات گه‌ یشتنی گشت لایه‌نه‌ی هه‌مولایه‌ کتان له‌ به‌زدانی خاوه‌ن به‌زه‌یی تکایه.


و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین الی یوم الدین

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

ره‌سول عطفی

۱۷۶/۱۱/۱۴ شمسی

يەزدان تو منت وەدى ھىناوہ
 ھەرچىكى ھەمە تو بە منت داوہ
 دەتتوانى بىمكەى بە زاناي تەواو
 وەك خضرى زىندە لە وشكى لە ئاو
 منىش پىم خوشبو عىلمى (لەندى)
 خەلاتى مېبا - بە ھەموفەننى (فنى)
 چىكەم نەتەخشى بە منى بى ھىز
 خۆم ناكرى بە خۆم بدەم پلەو رىز
 ئەوہى كە ھەمە، ھەر ئەوہت پىدام
 كەپرامگە ياندووہ، پىكام نە پىكام
 كاتى نافرۆشى تۆرەحمەتى خۆ
 گەداى پوحتىم، مەمكە رەنجە رۆ
 ئاواتىم خزمەت بە ياساىى تۆبە
 تىكام بەراتىى، بەزەبى تۆبە



شعر و هونراوهی چاپ نه کراوو
له دیوانه کهیدا

دلّم مه جنونى بى له يله

دلّم مه جنونى بى له يله يه قين وينه ي له دلدايه
 له نيؤ خيلى به پزاندا بهرتر تر شهو له پاشايه
 خه پالى بؤته مانى ههر ده مه نه قشئ ده كاته سوير
 ده لئ وينه ي له بهر زيدا وه كوو ههر نه بووه ههر نايه
 له بؤنى عه ترو ميسكه بؤته مه عشووقه ي ئه وينداران
 له ناسكى په لكى گول سه وزه له لاي ههر عاقل و زانايه
 درختى عه ر عه ر و سه رو و له سه جده ي قامتى شه ودا
 زيبايى باغ و گول زاره خه لاتى كاخ و ويلايه
 له ئاوى ره حمه تى حه قدا شهؤراوه پاك و بى عه يبه
 له بؤيه چاوى پر عه يجم به ديدارى شياو نايه
 به شه سرينى پرؤاو دائيم به سه ر كوره ي شه وينمدا
 نهوى نابئ بليسه ي دل شهوا بو سؤى هوه يدايه
 (تؤراوى) وا له ده رگاي ره حمه تيدا سه ر له سه ر خاكه
 ته مه نئاي ره وحم و ديداره له په سلان و له دونيايه

دوژمنی زالم

(توراو) له زولم دوژمنی زالم به لکوو دهست کهوی ژیانی سالم
 خهرمانی دونیام به کهو دابیژا زوربهی که لوو بوو کهمی بوو سالم
 ئه وهی به که لکه یاسای یهزدانه لادهم ده سوتی گشت پهرو بالم
 له پوژی حیساب ره زگاری سهخته کورته کردهوم هاوار به مالم
 چبکه م له فیتنه ی خیلنی (الختاس) به چهوری به یان تیکنه دا حال م
 وهدی هینه ری گشت بوونه وهران په رژیم نه کهی ویرانه مالم
 «توراوی» غرقی گیزاوی ژینه هه رده م به دهر دینی گیرو دهنالم

یا ره سولوللا

یا «رسول الله» زه لیل و بی کهس و بی قودره تم
 بو ئیتاعه ی پاکی تو نیمه سه عاتی دهر فه تم
 غه رقی گیزاوی ژیانم پر خه تهر پر دهر دو غه م
 بی غه واس و زه وره قم وه ک بی بنیای و بی خه تم
 عیشقی دونیا بوو به ژارو که وته شیشه ی قه لبی من
 مه ست و بی هوشی عه زاب و ئیشی جه رگی له تله تم
 کی له پانایی زه ویدا شکبه رم فریام کهوی
 بی به هاوارم، بکا دهرمانی زام و عیلله تم

گەر نەدا پېم خالىقى ئەو كورەي كەون و مەكان
 عىلمى لوقمان و ئەرەستو نادا ھىز و قودرەتم
 يا رەسولە اللە تكايى ئەرحەمى گشت راحىمىن
 رەحمەتې پرزىئ بە سەرما يەك لە جەمەى ئوممەتم
 غەيرى دەرگاي بەخششى ئەو نىمە ھىچ كونج و پەسيو
 زوو بەكا دەرمانى (تۆراو) پەر لە نوور بى نىبەتم

رووت نیشاندا

رووت لە مانگى نىوہى مانگدا نىشاندا بە من
 مەر شوغاعى مانگ لە تۆۋە ۋە گىرا جەمەى زەمەن
 شانوشىنى تۆ بە تامى كام بورج سەبتى ئەزەل
 چۆن زەمىن بۆتە سەما لەو ۋەزە شىۋا عەقلى من
 حوسنى يوسف دانە يەك لەو خەرمەنى زىبايى تۆ
 چۆن دەكا شەرحى جەلالى بۆن و خولقت فەكرى من
 خالىقى تۆ جەمەى بوونى خستە ئەستوى بوونى تۆ
 واتە بەرزى ھەر لە تۆۋە بۆ خەلاتى ئەنجومن
 شاپىگا بۆ تائىبان ھەر رەوزەى پاكى تۆيە
 وا لە دەرگاي قاپى تۆ دان، بىر و ھۆش و عەقلى من

پیډم کهږه مکه ره حمه تی (نجم و قلم) وا سیفی تون
 تانه جاتی بی له باری شوومی تاوان گیانی من
 باری ویسالت کهږه مکه پاکه روحی عاشقیم
 بی به شی یار و موغینه پر غمه (نوراوی من

دوو ده گهل نهوهد کهوته ژیانم

تیر بزی ته من هاته نه مانم	دوو ده گهل نهوهد کهوته ژیانم
نه بوو سهوز بی له بهرچاوانم	گولی ئاواتم تنها خه یا له
له رزه ی لاشه مه هموو شه وانم	رؤژ له ئازاری هه زاران دهر دم
دوواپی ده بینم پر له زیانم	هرچی به فکرم به هره ی ته واوه
نیشانه ی تیری بو نیو چاوانم	له هر کومه ئی هیوام بوو یاری
لافاوی بردی خه له و خه رمانم	هرچی به زه حمه ت دامچاند له زهوی
ئه و بردی هه موو مال و سانم	ته وه ی به راستی خوم کرده فیدای
له دؤست له رفیق له نیو خه رمانم	نه مدی ئه وینئ به راسته قینه
ئیلاهی شوکر خاوه ن ئیمانم	ته مهنی (نوراوی) زیندانی غم بوو

ژینی پر دهر د و عه زاب

بول و ملک جه معی حه یوانی کهوی
 هینده زور بی پر بکاسه فحه ی زهوی

با پله‌ی خاقان و میری ئەشه‌ه‌ری نیۆ جامعه
 سه‌روورانی ده‌وری ژینی گشت له‌ پێش سه‌ر نه‌وی
 ژینی پرده‌رد و عه‌زاب و ئەرکی بۆ ئەولاد و ژن
 گه‌ر به‌ هه‌یز و قودره‌تی شه‌یرابه‌ بێ ده‌کرێ نه‌وی
 مه‌ر سوله‌یمان ماوه‌ی ژینی نه‌بو ده‌رد و غه‌می
 مالکی ملکی زه‌وی وه‌ک بونه‌وه‌ر کیوی که‌وی
 ده‌ردی عیشتی بلقیسا بوو مالکی ته‌خت وله‌ی
 ده‌ستی گرد دامانی ئاسف بۆی بکا مالی که‌وی
 چاکترین سه‌روه‌ت ببیته‌ دوکتیری زام و برین
 رینگه‌ی خۆشه‌ختی و مه‌ردانه‌گی بگرێ به‌وی
 گه‌ر نه‌به‌خشی به‌هه‌ری بۆ دین و دونیا ملک و مال
 کۆله‌ پۆلووی ئاگره‌ رۆژی ده‌سووتینی ئه‌وی
 ده‌ردی خۆرکه‌ی نیو ده‌روونه‌ قووتی نانی و میشک و ره‌ق
 گه‌نج و ملکی کۆده‌کابه‌ هه‌ری چه‌وه‌ر ده‌گرێ له‌وی
 مامه‌ (تۆراوی) په‌ریشان غه‌رقی گه‌ژاوی به‌لا
 له‌و هه‌موو ئازار و ره‌نجی که‌س نه‌بوو پرسێ له‌وی

ژینی هه‌یلانه‌م

له‌ پینجه‌م ته‌به‌ق‌دا منا هه‌یلانه‌	به‌ یاسای ئەو رۆ شۆینی میرانه‌
به‌راه‌رم کرد ده‌گه‌ل ئەو کۆخه‌ی	به‌ قور و به‌ردی‌دا منا ژیرانه‌
له‌ گۆشه‌ی باغی نیو دار و سه‌وزی	سه‌رووسی شییاوی مال و خه‌یرانه‌

ژینی هیلانەم دوزمینی خەو
 دەنگی ماشین و تەقەیی وەستاکار
 ئەویش زیانە بۆ میتشک و دەرون
 خۆراکم کۆنە بە مانگ و بە سال
 ئاخ بۆ ئەو کۆخەیی ئارام بوو خەوم
 سەوزی نیو باغ و نان ساجی فەوری
 شیرو ماست، رۆن لە حەییوانی خۆ
 بەری باغ تیکەل لە هەمۆنەوعی
 دەگەل (کەوسەری) چالای باغی
 ئیستا لە داخی ژینی لە دست چووم
 نووکی پینووسم هەرچی دەسوړئ
 هیچ لە خیل سوڤیان ئەزیان لە نیو کاخ
 بەلام دەستی زۆر لە سەر ئەو خاکە
 بۆ بەرزی پلە دەروون بی وچان

بەھاری نەو دە دوو

سەرنجەدا بەھاری (نەو دە دوو) نەبوو شیۆەیی بەھارانە
 هەمیشە پرتەم و هەورە بەلام خالی لە یارانە
 لە لای سەوزی مل خوارە دەلی تینومە بی ئاوم
 بە وینەیی داد و هاواری بی ئاوی خاک و دارانە

وه کوو سوڤی که شاهه رزم همیشه دست به دوعایه
 ده لی دا چناوی نیؤ خاکم به تنها ئاوی دهرمانه
 نه گهر خاله به هارم ههر نه باریننی به سهر ئه رزی
 له مه حسولاتی نه و ساله م ته واو پر نابیی همبانه
 ته ماشای کورپه ی گول که ده گهل سهوزی کز و ماته
 له بو کیشانی بالای خو کز و بی هیز و حهیرانه
 شنه ی سروه ی سه حهر نابیتته ئاوی هیز دهری ئه رزی
 به زهردی گول خون و سهوزی سه ما نابه خشی یارانه
 خه یالی مامه (توراوه) له دار و بهرد و ئاوو گل
 ده پرسنی مووبه موو پیشه که شف بی شیوه فه رزانه

دەردى غەم

دەردى غەم دەرمانى يار و پىكەنن و شادىه
 دىمەنى گۈلزار و باغ چۆم و چاۋگەو كانىه
 گەر لە بۇ سەير و سەياحت يارى دل كەش بىتە وئ
 بۇ ھەموو دەرد و برىنى دىمەنى وى شافىه
 غەم ئەگەر سۆزى ئەوينە توروھ بۇ قەلبى وەلى
 روون دەكا رېگەى (ضاللت) يا رېگەى يەزدانىيە
 سۆزى نورى ئەوينە نەفسى ئەمماپەى برى
 بوو بەكانى زىكر و تاعەت كردهوھى رەحمانىيە
 گەر نەسووتى نەفسى پىس و دژ بە حوبىى جاھ و مال
 ئاۋىنەى قەلبى سىياھ و پر غەمى ژىن فانىيە
 عىشقى پوول و ملك سەرۋەت جورمە نىوى عاشقى
 ئەو تەماغ كارى ژىانە و كردهوھى نەفسانىيە
 روھى پاكى ئەوليا بەھرەى ئەۋىنىكى حەقە
 بۇيە (تۇراۋ) ىش لە رېگەيدا بە جان قوربانىه

(چاكە چوكە لەوزمى بىتاب)

چاكە چوكە لەى پىرۆز بەناو لە تۆۋھاوسىيان دروود و سەلاو
 ئەتۆمەنبەعى ژىانى من بووى ھىز دەرى دل و رەۋانى من بووى

ئاۋىنەى بوۋنى ۋاىردۋانى تۆ
 دوورى لە كزى و شىۋەى پىرانە
 چوون ئەوان فانى دەپۇن بە ھەدەر
 بەرو بەرھەمت قوۋتى ژيانە
 ناچى لە بىرم تا ژيانم ماوہ
 بۇ موددى رۆژى باش تىدە كۆشن
 لە بىريان نايە چەندە پىر، ژانە
 بە رووت و برسى ئەكرىن خۇدايى
 ھەر ئەو رۆتيرىن بنون شەوانە
 بۇ تولى زەمان كامەيان عەزىز
 بۇ كاتى برسى كاميان عەزىزە
 ھەراچيان كرىدى ھەرزان و فىرۇ
 دائىم لە بۇ تۆ دىلم پىر، ژانە
 جەورى زەمانە ئىستاكە، وون بوۋى
 نىشىگەى بەرزى بالدار و پىر رۇ

ئەسەرى بون ژىن يان بىراوہ
 لە بىر حورمەتى و ئازار و لۇمە
 لە ھەمو ژيان (تۇراوہ) دىلم

مىراتى باب و با پىرانى تۆ
 بوۋنى تۆ دەگەل بوۋنى زەمانە
 ئەتۇ باشترى لە زىر و گەوھەر
 شىاۋى رىزى بۇ ھەموو زانا
 نىۋى تۆ لە سەر دىلم نووسراوہ
 بەلام وە رەسەم كەم بىر و ھوشن
 قاتى و نەبوۋنى و سەختى زەمانە
 بىر ھول و كۆشش بۇ رۆژى دوايى
 چاۋيان لە زەرق بەرقى زەمانە
 لە گل و گەوھەر نەيان بوو تەمىز
 گەنم و گەوھەريان لايى تەمىزە
 چوون نەيانتوانى پارىزگارى تۆ
 كەوتىە ژىر دەستى شەخسى بىگانە
 ماوہى ژيانم ھاو رازى من بوۋى
 مەقبەرەى (مام عباس) لە ژىر بالى تۆ

دوۋازدە (وەرەسەم) لەۋى تىژراوہ
 ئىستا پەرۋشى ئەو ژىنەى خۇمە
 چوونكە بە زۆرى دەبىنم زولم

پیری

پیری و بی هیزی ده گهل ئاره زو
 دائیم شه ریانه له سه ر ویستی خو
 پیری له دونیا ته واو بیزاره
 له نیو جامیعه پیر عیب و عاره
 له کار و وتار ته واو بی هیزه
 لای تیپی جه وان سووک و بی ریزه
 سووک و چرووکی ژن و منداله
 فه رمان و وتهی هه مووی به تاله
 مال و سامانی به ره نجی شانی
 پیککی هیئاوه له بو ژینانی
 ئیستا وه ره سه له وی بریوه
 بی مال و فه قیر وه کوو هه تیو
 مندال پیی نادهن خو راککی شیاو
 لیباسی کۆنه گه لیککی دراو
 که وتوته ژینی ته واو هه ژاری
 زۆریش ده نالی له بهر ئازاری
 ده گه ئه و حاله میری ئاره زو
 ته واو بی غه مه له به ده نی خو
 ده ئی من ئاغام له سه ر ئه و ماله

باشتىرین ژینى بۆ من حەلالە
 بەسەدان سالە رەنجەم كىشاوہ
 ھەتائەو مالەم وە سەر يەك ناوہ
 دەبى ئاواتم باش بە جى بىنن
 ھەرگىز دلى من تىك نەشىوینن
 بە فەرمانى من بىروا كار و بار
 نەكرى لە و مالە كارى عەيب و عار
 خۆراكم بە پى ئاواتى خۆبى
 جل و جى خەوم وەك مىرى خۆبى
 زۆر بە دل گەرمى ئەھلى ئەو مالە
 ھەزاران تەعنەى دەكەن حەوالە
 تۆ، بويە بەلا و ئازارى ئىمە
 دلن لە داخت پىر، زاوم و كىمە
 چلكن و لە رۆزك بۆ گەنىوى تۆ
 ئىمەى نەخۆش كرد بۆ لە و پرتەى تۆ
 دانىشە بى دەنگ ئەوہى پىيانداى
 سوپاسى بكە لەوہى بۆى ھىناى
 وامە كەشەوېك بتخەينە چالى
 ھىچ كەس نەزانى لە تۆ ھەوالى
 پىرى و ئارەزوو حالى بوون تەواو

ده‌رگای ئاواتیان ته‌واو بستر او
 وه‌لامیان تکه‌ی ئاوی ئه‌ سرینه
 پروو له ئاسمان و سه‌ر له زمینه
 پیری و جه‌وانی تاریک و نوورن
 له به‌رنامه‌ی ژین له یه‌کتر دوورن
 ئه‌وه نه‌زه‌ری خاله‌ی (تۆراوه)
 له سه‌ر ئه‌و خاکه‌ گه‌لیک پرووی داوه

ته‌ماع هینده به‌ هیژه

له دونیا گه‌ر ته‌ماشاکه‌ی په‌ری زین
 له هه‌ر لا تیکشاهه‌ به‌ست و په‌ژین
 ته‌ماع هینده به‌ هیژ و پر ئه‌وینه
 به‌ زوربه‌ی دل به‌سه‌رداری ته‌عینه
 هه‌موو قه‌وم و نژادیک سه‌ر شیواوه
 به‌ دل دونیای ده‌وی چۆنی ته‌واوه
 له ئاخیر مه‌غریبی ئه‌و سه‌ر زه‌مینه
 گه‌لی ته‌سخیری لای شه‌رقی ئه‌وینه
 ته‌ماع خۆرکه‌ی دل و مه‌غز و ره‌وانه
 له هه‌ر شه‌خسی چه‌سب بوو پاسه‌وانه

لە ژىن چاۋى دەيىنى گەنج و سامان
 دەچى ترسى لە مردن قەھرى يەزدان
 ئەگەر بەھرەى تەلاشى بى وچانى
 بە چەند مىليارد گەيى ھىز و تەوانى
 لە كاترليون دەھالى زوو ئەوينى
 دەكا قوربانى بوونى نەقدى ژىنى
 بە كىنتليون و رېگاي دەپرى چاۋى
 بە دووى داىە ئەگەر بەھستى ھەناۋى
 لە ژىر دەستى گەدايى وا لە نىۋ خۆل
 ۋەكوو ھەيوانە بى قاچى لە جى مۆل
 بە كەمتر كۆمەكى ناكا رەچاۋى
 كە بوئ بىرى جەمىكى نان و ئاۋى
 كە پىيى واىە فەقىر مەحرۇوم لە ژىنە
 بەشى كۆلان و كوۋچە و سەر زەمىنە
 نىيە ئىنسان دل و گىانى ۋەكوو خۆى
 وجودىكە خەلق كراۋە بە فىرۆى
 لە قانونى خودا دورە خەيالى
 چە تۆقى ئاگرە ژىنى كەمالى
 (تۆراۋ) ھەرچى گەرا زۆر چوست و چالاک
 عدالەت زۆر و كەم نەى دى لە سەر خاك

عیشقی ناکام

به داغی عیشقی ناکامم ده نالم
 به دوویدا رۆژ و شهووینهی سه یالم
 له ههر باغی که پییم وایه له ویدا
 ده بینم شاگولی دیرینه سالم
 به وردی هه لده کۆژم دیمه نی باغ
 ده بینم بۆ ویسالی کورته سالم
 ئە گهر ژینم له هفتا تی په ریوه
 ئە دی که نگێ ده بی عومری که مالم
 شیایوی وه سلی یار و دیمه نی بی
 نه جاتم بی له ئەو په نجهی به تالم
 ده وایی زامی عیشقم بی ویسالی
 که میک ئارام وه بن قه لب و خه یالم
 ده میکه موبته لای سۆزی ده روونم
 له دووری ئەو گوله م ویرانه مالم
 په نائهی باغه وانی شاگولی دل
 به که روحمی به عه قلی کرج و کالم
 خه لاتم که له عه تری هه لشکاوی
 که (تۆراوی) هه موو ریگای به تالم

تەلقىنى (تۇراۋ)

لە ژىر چەترى حاسمان	بە ماۋەى بوونى زەمان
كئ دىوبەتى لە دونيا	يا بىستىن لە ئەنبىا
كەسىن مردن نەچىژى	غەرق نەبىن لە گىژى
سوفى و دەرويش و مەلا	شىخ و ۋەلى و ئەنبىا
پىان نەدراۋە ئەمان	بۇ ھەر بوونىكە نەمان
ئەگەر ھۇشت لە خۇيە	يەقىن مردن بۇ تۇيە
ئەو ژىنە بە جى دىلى	ئەدى لە دواى چى وىلى
بۇ لەحەۋلى ژن ھىنان	گەنج و كەنزت بە خەرمان
مندال زۇر بىنە سەرجىت	تىكەل لە عاقل و شىت
ھىندىك زاناي تەۋاون	ھىندىك بە دزخولقاون
ھىندىكىان مەست و لاتن	بەلاى ژىن و حەياتن
ھەمووشيان دەغەمى خۇ	تالان دەكەن مالى تۇ
تەنگەش توند دەكەى لە خۇ	حەرام دەكەى خە و لە خۇ

تیکه‌ل حه‌رام و حه‌لال	زۆربکه‌ی سه‌روه‌ت و مال
بۆیره‌ی ده‌رچی له سنور	وه‌کۆیی ده‌که‌ی به‌کلور
ده‌میری نازانی به‌خۆ =	له‌پر ده‌روئ له‌جیی خۆ
ئه‌ویش پر کول و کۆیه‌	کفن و گل به‌شی تۆیه
به‌ر هه‌مت ئاوری سووره	مالت هی که‌له‌پووره
توقه‌بۆ گوردنی تۆ	هه‌رچی کردووته‌وه‌کۆ
خاوه‌ن عه‌قلی ته‌واوی	واته‌نیستا که‌ماوی
په‌خش بکه‌مالی خۆ	له‌بۆ تۆله‌ی جورمی خۆ
ده‌گه‌ل پاکی ئیمانئ	توبه‌له‌هه‌رتاوانئ
نه‌حانت بی له‌سووتان	به‌ره‌بۆ قاپی یه‌زدان
جه‌ه‌نهم جینگای تۆیه	دوای تۆبه‌فیرۆیه
پاکه‌وکه‌ژیانی خۆ	نیستا مووله‌ته‌بۆ تۆ
تکای عه‌فوه‌له‌یه‌زدان	بۆیه‌(تۆراوی) ژیان

فېداى ئەۋىن

يەقىن ئىسلاھى كاخى يار كراۋە
 بە ئەلەتر لە ھەر قەسرئ گۆراۋە
 لە رېڭاي سەخت و دوورى سەرشىۋاوم
 لە رۆيندا چىراى ھۆشم كوزاۋە
 لە بۇ دىدارى ئەو قوتبى عەرىفان
 شەۋو رۆزئى قەرارم لى بىراۋە
 كىلەھى قىلى رېڭاي ئىتتسالى
 ئەگەر بەيى بە جانم بى كراۋە
 زىبايى خەلق و خولقى ھەرزە مانى
 لە لاي يەزدان خەلاتە و پىيى دراۋە
 ئەگەر دىۋانەھى سۆزى ئەۋىنم
 بە ھىز و قودرەتى ھۆشم براۋە
 بە شانازى دەزانى خالە (تۇراۋ)
 كە بۇ فېداى ئەۋىنى خۇي شىاۋە

خه یالی بی هووده

خه یالی بهرز و بی هووده له مه غزم دا له گهر دایه
 نه وینی وه سلی یاریکه که مه، وینه ی له دونیا یه
 له ناواتی ریا کاری نه گهر چی دوور و بی مه یلم
 عه قل کیشه ی ده گل نه فسه له مه یدانه له شهر دایه
 ده لی یارم له گول زاره به لینی وه سلی پیداوم
 که چی وه ک (مامزی) چابوک به نازادی له سه حرایه
 نه جیتی ته عنه که له شوینی نه وینه رۆژ و شهو دائیم
 وه کوو (مه جنون و مه م) عاشق نه بوو چاتر له دونیا یه
 له ههر مه غزی نه وینی پاک ریشه ی داناو قه دی کیشا
 له خو پوزینی و سه رمایه ی ده توری ویلی سه حرایه
 له جیگا شادی و زینی خه زینه و گهنجی قارونی
 نه وینی داده نی عاقل که شارپگیای به مه ولایه
 «توراو» ی پیر و بی هیزه له دهشت و کیو برا، زینی
 له کوخی خه لوه تی بهنده ته مه ننا ی روحمی (الله) یه

دیداری یار

وهرگیراوه له (مثنوی)

به تینی سۆزی عیشقی دل سووتاوم
 له بۆ دهرمانی دهردی زۆر گهراوم
 یه قین دیداری یاری خۆی دهوایه
 وه کوو (تووتی) له بهندی غه م په هایه
 ئه ویش ریگای ویسالی بهست راوه
 وه کوو تاجر له (تووتی) خۆی بهراوه
 له نیۆ شارئ یه کئ بوو تاجری چاک
 له پیشه ی خۆی گه لیک خاؤین و دلپاک
 له پیشه ی خیر و چاکه ی شاره زابوو
 له پیشی توتی یه ک جوان دانه رابوو
 به شیوه ی زۆر جوان پر خهت و خال
 به چیرۆک به یان شادی دهری مال
 هه میسه هاو دهم و یاری ئه مین بوو
 وسیله ی بینین و شادی ژین بوو
 ئه میر خواجه له بۆ کاری تیجارهت
 له هیندوستان ته واو هه ی بوو مه هارهت

گوتى تووتى چە بى ھە دىبە لە بۇ تۇ
 لە بۇت بىنم كە رازى بى دلى تۇ
 گوتى ھەدىبەم ۋەلامىكە (قنوتى)
 پەيامى من بەرە، بۇ قەومى تووتى
 بللى من خاۋەنى تووتى جەوانم
 دەلى من بە ندو زىندانى زەمانم
 لە ئەو بەندە چە بى رېڭاى نەجاتم
 نە فەۋتىنى تەۋاۋ زىن و حەيانم
 چىي رېڭاى نەجاتم لەو ئەسىرى
 نىشانم دەن بە دلپاكى بە زىرى
 كە تاجر ئەو ۋەلامەى دا، سبوتى
 بە خىلىكى گەلىك زۇر قەومى تووتى
 دەگەل بىستن ھەموو مردن لە جى خۇ
 كە تاجر زۇر زەبوو لەو وتەى خۇ
 ئەگەر تاجر لە بۇ مالى گەراۋە
 پەيام و مردنى تووتى گىراۋە
 دەگەل بىستى ۋەلام تووتى جەۋانى
 لە پەر مرد و بىرا ھىز و تەكانى

ھەچى ھەول و دەواو دەرمان كرا بۆي
 بە بى سودى دەرى ھېنا لە جى خۆي
 لە پىر تووتى فېرى بۆ سەرلخى دار
 تەواو سالم گەلىك عاقل بوو، وشيار
 سوپاسى كرد لە ئەو مالە و لە تاجر
 گوتى ئىستا دەكەن دىدارى ئاخى
 يەقىن مردن لە بۆ ژىنى دوايى
 پېشەي ھەر عارف و مەردى خودايى
 سە خال ويستى يەقىنى ژىنى تۆيە
 بۆ رابردوو مەنالە غەم فىرۆ يە
 زە مان نەبوە لە سەيرى ھەنگراوہ
 ئەوہى رۆيى تەواو مردو بېراوہ
 لە داھاتوش مەكە بىر و خەيالى
 كە ئىستا روون نىە نەقس و كەمالى
 چەمەلومە لە پىر نابېرئ سەرى تۆ
 وە يا مىرى ديارىك بى پلەي تۆ
 نىە بەلگەت لە سەر بوون و نەبوونى
 پەژارە و غەم لە بۆي دىنى جنونى

ههول ده ئه و سه عاته چاكبئ حالت
 ژيان ههركاتي حاله جه معي سالت
 بهمالاوا تهواوي كرد وتاري
 له بو نازادي ژين ده رچوو له شاري
 نهوه ده رسي مني (توراوي) مه جزوون
 كه ملك و سهروه تي زورم له دهست چوون
 بهلام ئاخو تهويني دل تهواوه
 له مهيداني په ر و بالم شكاهه
 نيه هيزم له بو ده فعي كول و كو
 سه رم گيژه له نيو دهر د و غه مي خو

خه يالم هه لده سوورئ

خه يالم هه لده سوورئ تيز په ر و بال
 له هه ر ده ورئ له بو م دينئ به ري تال
 له نيو باغات و سه وزي هه لده سووري
 به بو ن و ديمه ني گول بيمه سه ر حال
 له جي گول درك و دالي هاته سه ر ري
 له هه ر هه نكاو تكه ي خو ين داده ني خال
 دلم رو يي له شو ين رازي ده رووني
 عه قل به و حال و سه يره ي وان گه را لال

كە شوۋىن رازى دل دورە لە ھىزم
 بە ھەلسۆرپىش نەبوو دىدار و ئىسال
 بەرى باغى ھەموو ئاۋاتى (تۆراۋ)
 خەزان لى دا ۋەرى كەوتە بنى چال
 بەمەئىۋسى دە كۆخى غەم خزاۋە
 كەشىش نايە بېرسى چۆنىھەتى حال

وتووېزى قالە و خولە

(قالە) بۆ لىرە كەوتوى لە بەر تاو
 لە سەر بەرۆكت ديارە تكەى چاۋ
 لە سەر ئەو خۆلە ديارە گىراۋى
 چىت لى قەلماۋە دەخۆل خزاۋى
 بە ھۆى نەخۆشى سىمات شىۋاۋە
 يان بە روداۋىك دلت رەنجاۋە
 (خولە) بۆ كزى بىنايى چاۋى
 لە من دەپرسى بەلگەى شىۋاۋى
 مەگەر نابىنى پىر و بى ھىزم
 لە نىۋ مالى خۆ تەۋاۋ جى بىزم
 ۋەك سەرەتانى دلى جەۋانم
 بوومە دوزمىنى مال و خىزانم

جىگام لە سوچىك دىارى كراوھ
 پى خەوم كۆنە شىر و دراوھ
 بۇ چلك و بۇ گەن مىچكەم دەبى قال
 دورن لە جىگام ھەموو ئەھلى مال
 خۇراكم نىە بە پى ئارەزوو
 دەعباش لە جىگام زۆر دەبن وەكو
 ئەوھى دەمدەنى زۆرى بەر ماوھ
 ھەر خورا دەزانى چىم لى قەلماوھ
 (قالە) بۇ ناكەى فكرىكى بۇ خۇ
 پىگا وەبىنى بۇ نەجاتى خۇ
 ئىستا لە زۆر شار جىگا بۇ پىران
 دەولەت دايناوھ بۇ رەزاي يەزدان
 بىرۇ سەرفكە لەوئى ژىنى خۇ
 خۆت نەجات بدە لە زەلىلى خۇ
 (خولە) پىم واىە عەقلىت شىواوھ
 جىگای سالمەندان پولەو دراوھ
 جىگای كە سىكە سەرمایە دارە
 پولى مانگانەى بە پى قەرارە
 گەر پولم ھەبا بۇ لە نىو خۆلى
 دەكەوتم وەكوو ھەيوان لە مۆلى

شوکر من چاکم زۆر پیرم دیوه
 له لاپهسیوی نیوهی رزیوه
 جه معی وهرهسهی دوور و بیگانه
 تاده مری و دیهن له بو گۆر خانه
 ئیستا من هه مه پهسیو و پژیو
 که متر له هه مو بیکهس و هه تیو
 (تۆراوی مه حزون له دونیای فانی
 ته ماشای ده کا پهری ژیانی
 هه رچی به وردی دهیکا به شانه
 به ره هه می دهردی پر زام و ژانه
 یه زدان عه فوکه جورمی عه بدی خو
 دوور بی له عه زاب له دیوانی تو

له نیو باغان

له نیو باغان دیلانه و بیکه نینه
 دلی غونچه ده پشکوینی یه قینه
 بلپسهی دا ئه وین به و جیژنه خوشه
 له گول جووانتر دیداری نازه نینه
 ده گه ل دلبر به رابه ر بی له نیو گول
 ته مهن تازه ده بی و خوشبه ختی ژینه

كە ئاۋىنەي ئەوينم كىرد تەماشاشا
 نەبوو چاكتىر لە يارم لەو زەمىنە
 بە قوربانى ويسالى بىئ ھەموو ژىن
 قەبالەي نىو بەھەشتە پى ئەمىنە
 ئەگەر (مەم) نەي بوو ۋەسلى خاتو زىن
 لە نىۋ قەسرى بەھەشت ۋەسلى يەقىنە
 لە بۇ يارت سەرفكە گىيان و گەنجت
 كلىلەي دەر بى كاخى حەق ئەوينە
 ئەوينە ھەلدە كۆلى نىۋ دلى كىو
 لە بۇ يەك لەحزە دىدارى شىرىنە
 (تۆراۋ) پىر بوو لە داخى عىشقى ناكام
 ھەموو كاتى دلى زام و برىنە

ھەولم دەگەل ژىن

ھەچى حەولم دەگەل ژىندا فىرۆ بوو
 گەلىك داراى مالىشم ۋەكۆ بوو
 نەملكم بوو بە دەرمانى دەرۋونم
 نە دارايش بە ۋەسلى يار گرۆ بوو
 بە سال و مانگ بە دووى دلدا گەراوم
 نەبو جارىك دەگەل دلبر ۋەكۆ بوو

ئەوہی وەعدەى دەواى زامى بەمندا
 سەرنجىدا رەگ و رېشەى درۆ بوو
 ھىواى خۆشى تەمەن سەرتا سەرى ژىن
 لە سەفحەى واقعىدا پىر كلۆ بوو
 دللى بىردەم گوللى مېرى جەوانى
 لە بۆ شىر و پلىنگ رېگای مەكۆ بوو
 بەرى بىر و سەرنجى ئەو رېگایە
 (تۆراو) دەستە و ملانى كۆخى خۆ بوو

شىمىيائى سەردەشت

۱۳۶۶/۴/۷ ھ نوسراوہ

با لە سەر قەبرم بنیژن کێلە بەردى تا شراو
 ئەو وەلامەى من بنوسى نوسەرىكى زۆر بە ناو
 پىنج بەشەى دونیات بداتى دوزمنى خۆرەكەت
 زەھرمارىكە لە شىشەى گەوھەرە، مەى نابە ناو
 چاۋ چنۆكە عاشقە بۆ ناو و خاك و بەرھەمى
 دەى ھەوى لابا وجودت يا ھەزاران بەندو داو
 ھەلدە رېژى نىعمەتى، خىلىك دەكاتە عەبدى خۆى
 چەند بەرابەر ھىزى خۆى تىكەل دە و دەباتە راو

پئی دە کوژی ھاو نژادی به لکو دایک و بابی خوی
 میچکی سؤراوی تهماعه و عهقل و ھۆشی لی رفاو
 چند سده دوژمن که ناغایه له سهر خاک و وه تهن
 شه خسی خود خواه و فریوه نه و گه لهی بو خسته داو
 وا (تؤراو) پیر بوو له داخی خائینی قهوم و وه تهن
 چوون ده گهل داگیر که رانه و دل له نه سلی پچکراو
 بیر، وه کهن داگیر که رو ھاو کاری چه رخی زینده گی
 زؤر له وان بالاتری خسته تته گل رووره شکر او
 به لگهی رووناکه سهددام تۆقی له عنته چۆملی
 سه همی ههر زالم عه زابه لای خودا ته سویب کراو

گولی دل وامنت هینایه پیری
 خه لاتی تۆ له بو من بو نه سیری
 دلست بر دم ره وانی تیکه لاه
 شه هیدم که ی نه پتویسته به سیری
 به لینت دا وه فا و عیشقت ته واوه
 به کام تاوان رووناکه لیم زویری
 له ناوینهی دلم سیمات ته واوه
 له که سف و خهستی زؤر دووره مونیری

لە لای من شاگۈلى باغى ئەوينى
 مە پۇشە خۇت بە ئاورىشم و ھەرىرى
 لە قانونى ئەوين لادان گوناھە
 دېوانەى عىشقى تۆم زانا و خەبىرى
 بترسە ئاھ و نالەى توندى عاشق
 دەگاتە لای خودای بىنا و بەسىرى
 بە دیدارىک تیمار کە زام و دەردم
 کە بۆ شىفای پەرىشانى قەدىرى
 مەسووتىنە (تۆراۋ) چەند جار سووتاوہ
 بۆ خۇى دەمرى بە عىشقى بىئ نەزىرى

روان چىتە دەكەى زىپرە و قىرۋە
 ئەتۆ رىشەت لە لاشەمدا چەقىوہ
 لە نىۆ پەردەى نەبوونى ھاتىە بوونم
 ھەموو ھىزت لە سەر من دا بەزىوہ
 ئەگەر چاوم لە دونىا دى رووناكى
 لەشم بۆ تۆ قەرار گاه و پەسىوہ
 دەگەل ھەر لە ھزەبەك سەرفى ژيانم
 بەلای زۆرى بە كۆمەل تىم خزىوہ

ئەويستا پېم گەيى دەورانى پىرى
 رەگ و ئىسكەم دەگەل گۆشتى كولىۋە
 ژيانم بۇتە ژار و پىر لە ژانە
 ھەموو ھىز و تەوانم ھەلوەريۋە
 دە، رىشەت ھەلبېرە دەرچۆ لە لاشەم
 منى (تۇراۋ) لە ژىن خۇشى نەدىۋە
 ھەتارەزگارى بى لە ۋچالە فېتنەي
 كە دونىاي نىۋە ژھرىكى نەدىۋە
 بەرو بەھرەي ھەمو گيانىك بەروۋنى
 ۋەرى دەگرئ ئەمىرەيان ھەتىۋە

(وهرگپراوه له مثنوی)

بهستهی به کهم

له ده وورانی پیش پادشاهی بوو

به هیزتر پاشای ده وورانی خو بو

عادل تر نه بوو له سه فحهی زهوی

سه ری ملوکان له بووی نهوی

لاملی نه بوو له ده وورانی خو

خواوه نی گهنج و سامانی به کوی

بو سهیر و سه فهر درا فه رمانی

له بو پرس و جو له دی و شارانی

شروع بو سه فهر به ئاواتی دل

ده گهل وزرا و پتویستی مه نزل

به خششی گهیی به هر موسته مه ند

تا گه به شاری جوانی سه مه رقه ند

له کاخی به رزی میری ئه و شاره

میوانی کرا بوو چو نی له باره

له سهیری کاخ و گول و گولزاری

له چیژنی شادی بو شه هریاری

له پر کیژیک کهوته بهر چاوی

به هول نه زه رپسا هه ناوی

شیرى عيشقى كيز، وای دای له جهرگی
 کردی به چوار لهت نیزیک بوو مهرگی
 هه رچی سه رنجی زیاتر بوو بۆ کیژ
 بلیسهی عیشقی زیاتر ده بو تیژ
 چاوئ نهی دیوو جوانتر له جیهان
 به سیما و دیمه ن تا قانهی زه مان
 خواستگاری کرد پاشای به وه فا
 زۆر عادلانه به سولج و سه فا
 زیرو گه وه هری به سه ردا پرژاند
 له بۆ فوکه را سه ده قه ی پرژاند
 بۆ خلوه تخانه کیژی هیناوه
 زۆر جه کیمانه دل خوشی داوه
 به لام گولئ رووی یاری نازداری
 زه ردی و په شپوی ده کا دیاری
 پاشاله زه ردی روومه تی یاری
 ناوری نه وینی بری قهراری
 که وته فکر و بیر بۆ ده واو شیفای
 له پۆلی دوکتور له نوشته و دوعای
 هه رچی پیوستی گه شه و شادیه
 له به زم و سه یران باغ و نادیه

هم‌سووی ناماده‌ی یاری به‌پیزی
 لابه‌ری زه ردی کزی بی هیزی
 به‌ره‌می نه‌بوو گولزار و سه‌یران
 وه ک شیفای نه‌دا دوکتور و دهرمان
 له هه‌رجی دوکتور مه‌شهور بوو ناوی
 ده‌ی هیتا یاری بکاته داوی
 به‌لام هم‌وویمان دور له شیفا بوو
 پاشاله تاوان ته‌واو شیوا بوو
 په‌نای برده به‌ر مزگه‌وتی خودای
 به‌گریه و زاری به‌زیکر و دوعای
 چو‌خه‌و له‌خه‌ودا گویتان شه‌هریار
 وه لیه‌ک له غاری خوی داوه حاشار
 بانگی که به‌لکو بزانی ده‌وای
 یا خو قبول بی لای خودا دوعای
 پاشا حازری کرد زاهدی غاری
 داینه‌روویه‌رووی دیمه‌نی یاری
 زاهد تیی فکری تی‌گه‌بی حالی
 عیشق نه‌وینه‌ژیانی تالی
 عهرزی کرد پاشا چول بکن مالی
 له‌روودا نالی چونیه‌تی حالی

زاهید رووپه‌ری ژینی هه‌لداوه
 زاتی نهو کیزه نه‌سیر کراوه
 پرسى له نیوی له دایک و بابی
 شویتی ژیانی دۆست و نه‌جبابی
 روومهت و سیمای زهرد هه‌لگه‌راوه
 دیاره به نه‌وین دلت سووتاوه
 نه‌رمی و حه‌کیمی و پرساری گه‌رمی
 لای داله رووی کیژ چار شینوی شه‌رمی
 گوتی گول چیه‌ره نیۆ و نیشانم
 شاری سه‌ر قه‌ند شوینی ژیانم
 بابم نه‌میره له سه‌ر نه‌و شاره
 قودرهت و هیتزی دوور له نه‌ژماره
 به باشتر شیوه منی دا به شوو
 چاکتر نه‌ی دیوه عه‌سری رابردوو
 به‌لام من لیره دل له‌وئ ماوه
 له دل و گیانی گه‌نجی هالاوه
 گیان و دلی ویش له‌وی چه‌سیاوه
 نه‌وله من زیاتر دلی سووتاوه
 نیستا که بانووی یه‌ک شه‌ه‌ریارم
 به ناوری نه‌وین پر له نازارم

زاھىد لى پىرسى ناۋو نىشانى
 مەھەللى كارى كۆچە و كۆلانى
 گوتى زەپگەرە مەشھور ناۋى
 لە تەۋاۋى شار پوۋنە ناسراۋى
 زاھىد گوتى يارت زودىنم بۇ تۇ
 خزمەتت بىكە بە ئاۋاتى خۇ
 چۇ خزمەت پاشا گوتى شەھرىار
 مولك و دارايت دائىم بەر قەرار
 يارت عاشقە دل لە دەست چوۋە
 زەپگەرى دلى لى ئەستاندوۋە
 تەنھا دەرمانى زەپگەر ھىتئانە
 بىكە خزمەتكار لە بۇى پوژانە
 ھا ئەو دەرمانە ژەرىكە تەۋاۋ
 ھەر كەسى بىخوۋا زوو دەچىن لە ناۋ
 ھەۋەل پۇژ گۇناى سىس و زەرد دەبى
 دوھەم بە دەنى زۇر گپروى دەبى
 سى ھەم پۇژ لەرزەى دىتە ئەندامى
 پەش درىۋە دەمىرى ناكامى
 لەۋ ماۋە يارت دىتە ۋە سەر خۇ
 دلى دەپچرى ئەۋ دلپەرەى خۇ

عیشق و ئه‌وین دپته‌وه بو تو
 ژیان بهر نه‌سه‌ر به ئاواتی خو
 نیوی زه‌رگه‌ر و مه‌حلی کاری
 ته‌واو مه‌شه‌وره له هه‌موو شاری
 پاشا ئه‌م‌ری کرد وه‌زیری به ناو
 زه‌رگه‌ر جه‌لبکا به زی‌ر و دراو
 ده‌یکه‌م به نو‌که‌ر له بو کا بانم
 به‌لکوو دووایی بی تالی ژیانم
 به‌ره‌و سه‌مه‌ر قه‌ند وه‌زیر که‌وته ری
 زه‌رگه‌ری دیه‌وه ئاسان له سه‌ر ری
 گو‌تی به‌زه‌رگه‌ر به‌ختت هه‌ستاوه
 پله‌ی وه‌زیری بو تو دانراو
 گو‌لچیه‌ره سپاردی به شه‌ه‌ریاری
 تو نکاته وه‌زیر له نیو ده‌ریاری
 روژ له خزمه‌تی گو‌لچیه‌ره دا بی
 شه‌وی خزنه‌دار له خزنه‌ی دا بی
 شه‌ه‌ش کلله‌ی گه‌نجی شه‌ه‌ریار
 سه‌بت کراوه ته‌واوی به‌ریار
 زه‌رگه‌ر به عیشقی دیداری یاری
 پله‌ش وه‌ر بگری له شه‌ه‌ریاری

که و ته ری ده گه‌ل وه‌زیری کاری
 زور به ئاسانی گه‌ینه ده‌رباری
 هه‌وه‌ل قه‌ده‌می جیژنی میهمانی
 ده‌رمانیان دایه به خوی نه‌زانی
 بردیانه خزمه‌ت گول‌چیهری یاری
 زه‌ردی پرومه‌تی کردی دیاری
 یاری دلسوتاو تیئ بیری چاوی
 پرومه‌تی زه‌ردی سیمای ژه‌کاوی
 گوتی شکنجه و ئازار دراوی
 بان ماندوی ریگای هینده شینواوی
 گوتی ناوه لالا زور به ئی‌حتیرام
 هیتامیه ده‌ربار به شادی ته‌مام
 دوه‌م رۆژ زه‌رگه‌ر هاته لای یاری
 گروی و پر خارش له‌شی زامداری
 گول‌چیهره دیتی یاری به و حاله‌ی
 ته‌واو سارد بووه عیشقی چند ساله‌ی
 پرووی لئی وه‌رگیترا و چولی کرد مه‌کویی
 زه‌رگه‌ر مایه‌وه ده‌گه‌ل غه‌می خوی
 سیه‌م رۆژ زه‌رگه‌ر هاته لای یاری
 له‌شی له‌رزۆک پیس و زامداری

بیزی هه‌لستا گولچیره‌ی یاری
 به فهوری گوتی به شه‌هریاری
 زه‌پ‌گه‌ری لا به له کوشک سه‌رای
 تا ئیمه‌ش نه‌مرین به دهرد و به‌لای
 زه‌پ‌گه‌ریان برد وه‌گوشیکی ژیر خان
 هه‌ر له‌وئ مردو بردیان گۆرسان
 دلی مه‌له‌ک‌ش ته‌واو شۆراوه
 عیشق و نه‌وینی بز شا‌گه‌پراوه
 گولی پرووی گه‌شبوو خه‌ندان و شادان
 ده‌گه‌ل شه‌هریار به ئاوات ژیان
 گوتی به زاهید هاو کاریکی خۆی
 نه‌و کاره‌ی کردت زۆر دوور بوو له تۆی
 بۆیه واسیته‌ی مه‌رگی جه‌وانئ
 له به‌رنامه‌ی دین دینئ زیانئ
 گوتی نه‌و گه‌نجه‌ مورته‌د بوو له عین
 کێژیش موسولما زۆر چاک به دین
 ده‌بوو نه‌و عیشقه‌ زوو‌بچئ له نیو
 تاپه‌وان پاکئ نه‌فه‌وتئ به دیو
 نه‌وه‌ی من کردم به‌رنامه‌ی دینه
 ئی‌ستانه‌و کێژه له ژین نه‌مینه

هەر عیشقی ناپاک سهزای فهنایه
 نهوه دهستوری پاکی مهولایه
 بویه (توراو) یش له تهواوی ژین
 له عیشقی ناپاک خوی کردوه په‌رژین
 خوی پارازتووه له عیشقی درو
 نه‌وینی حه‌قی دایه دلی خو
 ته‌بیبی دل و گه‌نجینه‌ی نه‌وین
 که‌سینکه به‌حق زانایه و به‌دین
 نوری یه‌زدانی له‌دل گیر ساوه
 گه‌نجی نه‌هینی روون له‌به‌ر چاوه
 (خضر) به‌سیلن کوشتی مندالی
 له‌دایک و بابی لا‌برد زه‌والی
 (ناسه‌فی) زانا به‌چاوتر و کانی
 ته‌ختی (بلقیسا) ی‌هینا دیوانی
 له‌پیش (سوله‌یمان) داینا به‌جوانی
 نه‌وه عیلمی که‌فه‌زلی یه‌زدانی
 نه‌وه‌ی نه‌زانه‌وه‌کوو (توراو)
 گیان و ده‌روونی دائیم شی‌راوه

وهک هه مو حیگایه ته گانی مه سنه وی

نهو حیگایه ته عیرفانی و ته سه ووفیه و شهرحی زۆر و ته عریفاتی
 زۆری له سه ر کراوه زۆر زانا و به ریز (که ریم زه مانی) یش
 شه رحیکی جوانی له سه ر نووسیوه که لیره داجیگای نابئ
 به نه زه ری من نهو ریواته باشه که پاشایه کی ساسانی که
 شاهه نشای زه مانی خۆی بووه له بو سه ر که شی ژیر
 ده سه لاتنی چۆته شاری سه رمه رقه ند و له جیژنی میوانی
 پاشای نهو شاره کیژی پاشای دیوه و عاشقی بووه و
 خواستگاری کردووه بو سه رمسرای خۆی هیناویه ته وه و
 نهو داستانی عیشق و نه خۆشی بی عیلاجی ده واو دکتورو
 په یدا کردنی زاهید و هینانی زه رگه ر و مردنی به ده رمان
 گه رانه وهی عیشق و نه وینی شابانو بو شه هریاری و
 ژبانی به ناواتیانی لئ په یدا بووه

پتویسته بزانی که خودی مه ولانا نووسیویه تی: پاشا له راوی که
 نیزه کی دی و عاشقی بو، به مالی زۆر که ریویه تی وه ک ده فه رمئ:

اتفاقا شاه روزی شد سوار

با خوال خویش از بهر شکار

یک کنیزک دید شد بر شاه راه

شد غلام ان کنیزک جان شاه

مرغ جانش در قفس چون می‌طیید
 داد مال و ان کیترا را خرید
 چون خرید او را و بر خوردار شد
 ان کنیزک از قضا بیمار شد

هر وه کوو را گه به نرا زور ناشکرا به هموو که لامه کانی شیخی
 مه سنه وی به سوره تی نه زم و هژراوه ن و بیویستی کورت کردنه و
 و کم هیجای عیاره تن بهو بونه له جیاتی سه فوری پرس و جوی
 وه لات (پاو) و له جیاتی شاه پریگای کاخ و حهره م سه رای میری
 سه مه رفه نند (شاه پریگای) نویسه بهو نیعتیاره نهو نوسراوه باشترین
 ریوایه تی نهو چیرۆ که یه ده گه ل نه وهش نهو پاشایه چوو بیته
 سه رکه شی یان چوو بیته پاو وه نهو کیژه کچی پاشایی و خوازرابی
 یان کنیزه ک بی و له شاه راهی کربایی بو نهو داستانه هیچ فهرق و
 جیاوازی نییه

ته وه کول و بیر و پروای ده رویش سه بیله

ده رویشی گه داله شاخی که شکول

له ده رگای (مسجد) دانیشته له سه ر خول

تونند هاواری کرد نهی خاوه ن ماله

خی راتم ده یسه زیانم تاله

زورتینو و برسیم که وتوم له شوینم
 پرووت و بی بهرگم پیم بله نوینم
 زور لی قه لمامو بی مال و بی جیم
 بی کهس وارس له شار و له دیم
 له ده گای هیچ کهس نه کراوم مه حرووم
 توش خیرم ده یه هه تانه مردوم
 ده رویش سه یله مه شهوره ناوم
 له مال و سه روهت من دهر کراوم
 چهند جار و به شیوه توندی کردی هاوار
 وه لامی نه بوو له دار و دیوار
 به کئی بانگی کرد ده رویشی نه فام
 ئیره مه زگه وته، ناگهی به مه رام
 بو نۆیژ و تاعهت دروست کراوه
 خالی له پول و له نان و ئاوه
 ده رویش گوتی نه تو که رو نه فامی
 که بو من ده کهی دروو نه مامی
 نه گهر مزگه وته و مالی خودایه
 بزقی بوو نه وهر له ده ست وی دایه

چوں بیج بہش دہ کا منی عہدی خوی
 بہ قین دہ مداتی لہ نیعمہ تی خوی
 لہ دہرگای سہخی کہس بیج بہش نہ بوو
 ئەئی خودای سہ خیان من پہ نام بہ توو
 لہو سفرہی دہ یدہی بہ دؤست و دوزمن
 لہویش بنیرہ تہواو بہشی من
 ہر کہسی بیتہ دہرگای بہزدانی
 بو سفرہی بہرزی دہ کروی میوانی
 بہو شتوہ دہرؤیش پەرہی دا دوعای
 لہ نیو گل و خول لہ دہرگای خودای
 دہ گہل سکالای تہواو بو زیانی
 ئەہالی دیتیان سیمای نوورانی
 کفن و دفن یان کرد بہ گوپرہی شیاو
 بوو بہ زیارہ تگای متہ قہی تہواو
 (توراو) دہ نیتری بو گیانی دوعای
 بہ باشر و ہلی قبول کا خودای

بسته‌ی دووهه‌م

به‌تيله‌ی چاوی‌شاره‌ت کرد ژووانه
 له نیو باغ و گول و لاله و ریحانه
 دل و گیانی کز و سیسم گه‌شاوه
 که‌ئی‌شاره‌ت نه‌ی کاتی به‌یانه
 به‌چه‌ی چین چین و پرژاوت جوانتر
 له‌ئه و ناوری‌شمه‌خواه‌ی سهر، دوکانه
 له جوانی چاوی پر تيله‌ی عه‌یاریت
 خه‌جاله‌تمان سوه‌یلی به‌ر به‌یانه
 به‌ناز و لار و له‌نجه‌ی قامه‌تی خۆت
 دلت برده‌م له‌ده‌وره‌ی پاسه‌وانه
 گولی پروت عه‌تر پر ژانی‌ئه‌وینه
 نه‌بوو وینه‌ی له‌نیو چه‌رخ‌ی زه‌مانه
 دوولیم‌ژی سینه‌ی سیمین سافت
 دور و گه‌وه‌ر له‌ده‌وره‌ی ناویزانه
 منی کیشایه‌قوریانی‌ئه‌وینت
 که‌پیشه‌ی عاشقانی هه‌ر زه‌مانه
 له‌ده‌وره‌ی کاخی تو سورام به‌وردی
 له‌ئی‌شاره‌ت نه‌بوو نیو و نیشانه

بده ږیگام له بو سیدقی به لیتت
 ویسالت بی له گولزاری میرانه
 بکه ده رمانی زامی شیري نه برؤت
 برینی قه لبی (توراو) زور به ژانه

بسته ی سټهم

النَّجَاةُ فِي الصُّدُقِ

نه و چیرؤکه به زور نیوو عیاراتی جوی جوی له زور کتیدا نوسراوه
 قاله و خوله و بله هه فالسی شیاو
 له کار و پیشه هاو به شجون ته و او
 شه ریک و دلپاک له سود و زیان
 له غم و شادی روداوی و زیان
 به دین و ئەمین ده ژیان به شادی
 دوور له په ژاره له نامرادی
 رؤژیک پتکه وه دایاننا قه رار
 بچنه کویستانی بو راو و شکار
 کویان کرده وه پتویستی بژیو
 به شی چهند رؤژی له کال و کولیو

و يېكرا كەوتنە ۋە كاتى بەيانى
 بۇ سەيىرى كويستان زۆر بەرەۋانى
 چەند ۋۆز لە كويستان خەرىكېئون بە ۋاۋ
 نىۋو چىرىيان زۆر گىرت بە تەلەۋ بە داۋ
 لە ناكاو ھەۋاى كويستان گۆۋاۋە
 بىرىسكە و بارانە و تەزىرە و سىلاۋە
 لە نىۋە ئەشكەۋتى مالىيان دانابوۋ
 بۇ خەۋ و خواردن زۆر جىنگاى چابوۋ
 بۇ لاي ئەشكەۋت زوۋگەرانەۋە
 بۇ خەۋ و خواردن بۇ ھەسانەۋە
 بە سىلاۋ سەنگى ھەلقەنالا كىۋو
 قورس گىرانى ۋە كوۋ لەتكە كىۋو
 بەرە و ئەشكەۋت دەھات ھەلخولاۋ
 گەبە ئەشكەۋت و زالكى بەست تەۋاۋ
 مەھكەم و زەلام چەقى لە دەرگا
 لاناچىن مەگەر بە لوتفى خودا
 بوۋنە زىندانى لە نىۋە مەزلگا
 كەوتنە فېكر و بىر بۇ چارەى ۋېگا

قاله گوتی ئەوه تۆفانه و نسووحی
 زۆر بکهن دوعا و تۆیهی نسووحی
 هەر کەس کردویه له تهواوی ژین
 کاریکی خیری بۆ یهزدان یهقین
 دور بئ له ریا و له خود نومیایی
 مهحزی سهدهقه و پهزای خودایی
 وه بیر خۆ بینن و پئی بکهن دوعای
 بهلکو قبول بئ به لوتفی خودای

(وتاری بله)

(بله) گوتی ئەمن له تهواوی ژین
 کچ مامیکم بوو جوان و نازه‌نین
 له نیۆ مهنتقه وه کوو چرا بوو
 دلی زۆر لاوی لهمل هالا بوو
 بهلام ئەوینی پاک و بئی ریای
 له من هالا بو به من بوو شیفای
 منیش به عیشقی شهیدا بووم تهواو
 دلی هەردوو کمان بۆ یه کتر کولا و

زۆر جار له مام کرا داو خوازی
 کچه کهی نه دامی خوی لی بی پازی
 رۆژیک مه حه لله خه لوه ت کرا بوو
 من و ئاموزام له و نیوه مابوو
 ئاموزام هات و زینه ت کرابوو
 پراکش له پینشم تکای زینا بوو
 منیش ئاماده چوومه نیو پانی
 فهوری پینم گه یی بیری به زدانی
 هه ستامه سه ر پتی بو ره زای به زدانی
 نه مکرد به تکای ئاموزای جوان
 خۆم و ئاموزام ته رککی ئاره زوو
 به زدانی گه رکرا خالیس له بو تو
 ده رگان لی وه که تو به لوتفی خو
 لا به له دلن غه م و کول کو
 نه و سنگه که مینک لا چوو له درگای
 باقی مایه وه مه حکم له جینگای

(وتاری خله)

(خله) گوتی چه ندی له سالانی پینش
 دایکیکم هه بوو زور پیر و پیر نیش
 ته نها ئەمن بووم واریس و ئەولاد
 بو خزمه تکاری بو بهرگ و زه واد
 گوتی (خلوکه) بۆم یینه شیر
 له ناوه دانیش نه بوو دهست گیری
 ناچار به پهله هه لاتم بو شار
 کولتی نیک شیرم بو کپی له بازار
 هه تا هاتمه وه بوو به ئیواره
 دایکم خه و تبوو چۆنی له باره
 شیر له سه دهستم وه ستام له بان
 وه خه بهر نه هات تا کوو به بان
 خه بهری بۆوه ده گه ل زه رده ی تاو
 ئاوم بو هینا شو شتم ده ست و چاو
 شیرم بو تیکرد به میهره بان
 سی لیوانی پر خواردی به نانی
 په زدان نه و کاره م نه گه ر کرد بو تو
 ده رگان لی وه که تو به لوتفی خو

ديسان كراوه كه ميگ تر ده رگاي
به لام بو نينسان نه ده بو ريگاي

(وتاري قاله)

(قاله) گوتي ساليك بو كار چومه شار
له نيو كار گايه ك بو ياندام بريار
كاري رږڙانه و زور بوو دراوي
پنيويستي ژيني لي بوو ته واوي
ماوه يه كي زور كردم نهو كاره
وه سه ريه كم نا زور پول و پاره
كيسه كه م پر بوو گه رانه وه مال
ريگام كه ونه نيو كوچيكي به تال
له خانويكي كڅن گريه بوو هاوار
له ژن و منداال گهرم و پر ئازار
دل م گهرم بوو رږڙانه سرينم
چوومه بهر ده رگاي ته واو بيم
ديتم نهو ماله ده رگاي شكاهه
ژن و چهنه منداال ده وي خزاوه

پرسیم نهو ماله بۆ وا شیواوه
 دهر و دیواری وا تیک پروخواوه
 ژن ده گهل گریه وه لامی داوه
 فهقر و بی کهسی له مه روی داوه
 نه من بیوهم نه وانهش هه تیو
 بی جل و بهرگ و بی خه و بژیو
 ناگری تی به ربوو و جهرگو هه ناوم
 لهو تال و ژینه دیتم به چاوم
 گوتم به یهزدان نهو پول و پاره
 مه حزی رهزای تو ده بدهم بهو ماله
 سپاردم بهو ژنه کیسهی پر له پول
 تا کوو لای یهزدان باش بکری قبول
 ده پوم هه لنهات به چمه وه نیو مال
 لای ژن و مندال به دهستی به تال
 دیسان بۆ کار زوو گه مه وه
 دهستم به کار کرد چهند رۆژ مامه وه
 پولم په بیدا کرد هاتمه وه بۆ مال
 به دهست و دیاری بۆ ژن و مندال

یەزدان ئەو کارەم ئەگەر بۆ تۆیە
 دەرگان لئی وە کە کللیە ی بە تۆیە
 لە پەر ئەو سەنگە ھەلقەنا لە جئی
 بە ھەلخولای دەپۆیی لە پئی
 نەو ەستا ھەتا گە یە دەپە ی کئیو
 دەرگاش کراورە لە راوچی پە شئیو
 گەرانە بۆ مال بە کۆلیک نیو چیر
 بیئ بەش مایەو (تۆراوی) فە قیر

بستە ی چوارەم

سەیرە کە پیری زیاد دە کائەوین
 زۆرتر لە گەنجی پووناکە و یەقین
 کیژئی دەییئەم جوان پازاوە
 دل لئی دەھالئی وە ک میتش لە ھەنگوین
 دلەم دە کیشی کەمەندی زولفی
 گبیرانم بە پەچە ی ئاوریشمی چین چین
 وە کوو سەنعانی و کیژئی مەجووسی
 عیشقی زۆر گۆری لئی زیان و دین

من له سه نعانى زورتىر شيواوم
 دلى بزاندم شه وينيك به تين
 تكام ديدار و ويساله به وى
 وه لامى بو من خنده و پيكنه نين
 ده لى وه گه پى ده ورى جه وانى
 ديمه باوه شت باستر هاو سه رين
 ته مه نى پيرى بيته وه، لاوى
 هر نه خولقاوه مه حاله زين
 به هانه ي دلبر له (توراوى) و پير
 ريگاي ئاوانى لى ده كا پير زين

به سته ي پينجه م

(يا رسول الله) • له سه ده ستم نه وا قورئانى تو
 نه و خه لاتى پيى كه رهم كردى به حق يه زدان به تو
 من نيمان و باوه رم پيى مه حكهم و سه بنى دلم
 تيكه لاوى خوينى له شمه بئ ربا ئيخلاسى تو
 وه ي نه سف زوربه ي هه لم كه وتوته نيو به رتووكى زين
 وه ك كه م و كه سرىم له ريگاي په پره وى فرمانى تو

دهفتەری ژینم ئەوا پەر بۆتەووە زۆربەیی خەتان
 ھەر پەپەیی چەند نوقتەیی رەش والە ویدا بوون وە کۆ
 زۆر دەمیکە ھەولمە بۆم ھەلکەوئیی وستی سەفەر
 پێم زیارەت کەم دەری ئەو رەوزەیی ریزوانی تو
 من کە شەرمەندەیی تکای عەفوی ھەلەو تاوانی خۆم
 تۆشە فاعەتکەیی بە روحم بۆم لە لای یەزدانی خۆ
 بێ بەشی فەیزی حوزورم یا شەفیع پێم دەئەمان
 ھەرچی ھەم لەو ئوممەتەم گەر نەیبەتیی خاسە بە تو
 تۆتکای بەخشش بکە بۆم تا نە کەومە نیژ جەحیم
 پێم نە گا تۆلەو سەزایی کاتی دە کرئ پەرس و جۆ
 ئەو دەمەیی مندالی ساوا پیر دەبێ و موی بە فریە
 تا نەبێ (تۆراوی) موجریم روو رەشی دیوانی تو

بەستەیی شەشم

ئەری چەبکەم لە بۆ دیداری رەھبەر
 لە سەر گیانی ھەموو پاکانە سەرورەر
 لە فەزلی وەیی خەلق بۆ خاک و ئاوی
 درا نووری بەرۆژ و مانگ و ئەختەر
 لە بۆنی گۆل لە سەر سفرەیی زەمینی
 لە کێو و دەشت و باغی بوو موعەتتەر

له بو سه جدهی به رابه ر قامه تی وی
 خهلق بوون سه رو کاج شمشادو عه پعه پ
 له پیروزی خه لاتی شافعی وی
 به پۆلی دار و سهوزی به خشرابه ر
 له بو دیداری پیوسته وه سیله
 نه ویش کوشتهی هه وای شهیتانی نه بته پ
 نه وینی خالیسی چه سپا له هه ر کهس
 دل و گیانی ده بی شاد و مونه وور
 په نا نهی خه زنه داری گه نجی په حمه ت
 به دیداریک بکه قه لبم موسه ووه ر
 چه (توراوی) له تاو باری حوزورت
 دل و گیانی له غم دایه سه راسه ر

(نزای عطوفی)

وه دی هیڼه ری هه مو بنه وه
 بژیوی ده ری گشتی جانسه وه
 نه تویی هیزده ری جولان و ته کان
 یهک بو هه ژاری یه کی بو سهروه
 بزویته ری، بای یهک گیانی جولان
 یهک په ری کیوی نه رزه سه راسه
 جووانی ده به خشی به نه و نه مامی
 روگهی دلانه وهک (بت) و سووره
 له کافر چاوگهی دین وهدهر دینی
 له ره شایی شه و رۆژ دینیته ده
 میریک ده گیری به گهدای دییار
 له پیر هه تیویک ده که ی به نه کبه
 که فرمانت دا به دایکی پیوار
 ده شوا که ژ و گل سه نگین و باوه
 له شوینتی چه قل و درک به ردینی
 له شوینتی لاله و سوسنه و سنه و بهر
 ده سپیری گلمهت فه روی نه لایه
 بلقی که فی ئاو، دور دیت و گه وهه

کئو په‌ری کایه له روی جه‌مالت
 سوتاو به سورمه درایه به‌سه‌ر
 یوسف دیمه‌نی هه‌لده‌توقینی
 پی‌ی ده‌بهرژینی هه‌زاران جگه‌ر
 بل‌یسه‌ی ئه‌وین ده‌خه‌یه دلان
 هه‌ریه‌ک جه‌مالی ده‌کا موخه‌ییه‌ر
 هه‌رچی بی‌نیری به‌رگری نایه
 به‌هیزی گشتی ئه‌میرو به‌گل‌ه‌ر
 فه‌رمانت هینده به‌رزو به‌هیزه
 بو‌بون و نه‌بون فه‌وری مسوگه‌ر
 به‌فه‌یزی هه‌مو وه‌دی هینراوت
 ئه‌وه‌ی پیروزه و به‌حق بو، داوه‌ر
 یاسای تویی پرژاند له‌پشتی زه‌وی
 له‌باخته‌ر هه‌تا‌گه‌یشته‌خواه‌ر
 ده‌گه‌ل سیفات و ئه‌سمای پیروژت
 نه‌هینن یا خو‌رون و مونه‌ووهر
 شیفای به‌خششت بکه‌خه‌لاتم
 چ نیمه‌چاکه‌ی شه‌میله و شه‌وه‌ر

دىلى تاۋان و ھەلەى ژىيانم
 تارىكە دلّم بە جەفا و جووهر
 غەيرى تۆنيمە ھىچ پەناۋ پەسيو
 قەلبىم (تۆراۋ) لە باغ و سەمەر
 لە بەلەى ژىيان بەدە نەجاتم
 تەنھا بە تۆمە ئومىد و باۋەر
 لەرپى تۆناسى ھەلم مەدىرە
 مەخە داۋىنى شەيتانى بەدقەر
 كەمترىن غەبدە (غەتوفى) پەشيۋ
 بە غەترى، غەفو، بىكە موعەتتەر

سەردەشت ۱۳۷۶/۱۱/۱۴

عطوفى

سوره تی الرعد نایه تی / ۲۰ الی ۲۳) واته: ئه وانهی ئه و
توکه وه فا ده کهن و و پیکوینن به لین و په یمانی خوا =
هه لئا وه شیننه وه به لئین و په یمانیک که به ستویانه ئه وانه
خانوی ئاخیره ت (به هه شت) بۆیان دیاری کراوه جا ئه گهر
وه فا به به لئین و په یمان ده گهل وه دی هینهر (یهزدانی مهزن)
هۆی چوونه به هه شتبی ده گهل بونه وه ره کانش ئه و
خه لاتهی ههر هه یه چوونکه په یمان شکینی و وه عده به
خیلافی تاوانیکی گه وره یه له قانونی دیندا براو خوشکانی
به پرتز هه تا ئیره له هه مو بوواره کانی پنیوستی ژبیاندا له ههر
به شهی ده نکیک له خه لواریک نیشانم داوه وه یه قین بزنان
ههر ده نکه له ههر به شیکدا که وه بهرچاو دراوه ده نکیکه له
خه لواریک له ئایات و حه دیث و فه رموده ی زانیارانی
دینی، به هیوای ئه وه که له وه ده نکه وه برۆن و بگهن به
خه لواره که و به پشکینی خه لواره که به راسته قینه بگهنه ئه و

حقیقه ته که ته نها قانونیک که ئاسایش و بهخته وهری و پرتز
 و سه ره رزی دنیا و په سلانی تندا بیت (قانونی دینه) وه ههر
 نه و قانونی دین بهرنامه ی ژیان بو هه موو بوونه وهریک و له
 هه مو زه مانیکدا دیاری کردوه که (خالیق و مالیک و
 حاکم) ی هه موو بوونه وهریک (پهزدانی مهزن) نه و قانونه ی
 بو هه مو بوونه وهره کانی خوی داناوه که له سه ره تای ژین
 هه تا برانه وهی ژین وهری بگرن په پرهوی لئ بکه جا هیوام
 وایه نه یوهش که لکی لئ وهر بگرن.

ئیتیر به خوواو دسپیرم = درود و سه لاوی شیواو له سه ر

پتغه مبه ر و پهیره وانئ به ماوهی بوون و ژیان

۱۳۷۶/۲/۱۴ شمسی ۲۶ ذی حجه ی هجری ۱۴۱۷

رسول عطوفی